Editura univers apollonios din Rhodos argonauticele
(Epopeea Argonauţilor)
Bucureşti 1976
Traducere, prefaţă şi note de Ion Acsan
Coperta şi ilustraţiile: *Mircea Dumitrescu*
Lector: ELENA LAZAR Tehnoredactor: ELENA BABY
Tiraj: *5030 ex*. *Bun le tipar*: *0S.03*. *W76*. *Coli tipar*: *11, 5*
Tiparul executat sub comanda nr. 1/15 la întreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918” str Gr Sore Alexandrescu nr. 89 – 97.
Bucureşti, Republica Socialistă România

Prefaţă

Marile legende ale literaturii universale nu aparţin exclusiv domeniului fanteziei, ajungând câteodată să caracterizeze o anumită epocă sau o întreagă colectivitate umană. *Evenimente de seamă din zbuciumata existenţă a unor popoare sunt transfigurate artistic de generaţii succesive, care le înzestrează cu trăsături şi tâlcuri inedite, ficţiunile străvechi fiind adaptate idealurilor şi experienţelor noi, fără a cădea nicicând în desuetudine*. *Cristalizate în poeme, drame sau povestiri, ele fac înconjurul lumii şi îmbogăţesc tezaurul poetic al omenirii, contribuind la diversificarea lui. În rândul legendelor specifice eposului Greciei antice se înscrie, alături de* Iliada *şi* Odiseea, *călătoria plină de peripeţii a corabiei Argo spre îndepărtata Colchidă şi aducerea în Hellada a Linei de aur de către un mănunchi de eroi tineri, conduşi de Iason din Iolcos*.

În cartea sa intitulată Religia în istoria popoarelor lumii (*Editura Politică*, *1974*, *p*. *417*), *S.A*. *Tokarev face următoarea constatare*:

„*Legendele despre expediţia Argonauţilor, despre războiul troian, despre peregrinările lui Odiseu, despre regii tebani* (*Oedip ş.a*.) *nu sunt în adevăratul sens al cuvântului mituri, deşi în ele se întâlnesc adeseori figuri şi motive mitologice*. *Ele sunt, în ansamblu, legende istorice care conţin un sâmbure istoric real*”.

Într-adevăr; *ciclul de legende despre primii corăbieri greci care au izbutit să pătrundă în Marea Neagră, dând de capătul ei şi întorcându-se acasă cu conştiinţa îndeplinirii unei îndrăzneţe misiuni, siguri că pilda lor va dăinui în memoria urmaşilor, este o originală împletire a istoriei, mitologiei şi basmului*\ [*A încerca să le delimitezi*

*strict este dificil, căci legenda propriu-zisă a cunoscut o evoluţie multiseculară, până ce a fost fixată în scris. Există suficiente motive să o socotim anterioară legendei războiului troian, fireşte într-o formă încă rudimentară. Savantul alexandrin Eratostene, părintele geografiei şi cronologiei istorice, susţine că expediţia Argonauţilor a avut loc în 1225 î.e.n. şi că Troia a fost cucerită de ahei în 1183 î.e.n., cele două evenimente desfăşurându-se la un interval de o generaţie. Câţiva dintre Argonauţi sunt părinţii unor protagonişti ai războiului troian: Peleu (Ahile), Telamon (Aias şi Teucer), Menoitios (Patroclos). Castor şi Pollux trec drept fraţi ai Elenei. Centrul strălucitei civilizaţii minyene de la sfârşitul mileniului III î.e.n. este Orhomenos, oraşul de baştină al lui Frixos, de gloria şi bogăţia căruia vorbeşte cu admiraţie şi Homer. Euneos, regele din Lemnos care vinde Atrizilor o mie de vedre de vin (*Iliada, VII, *vv. 467 – 471), este fiul lui Iason şi al Hypsipylei* etc.

Pamphos, unul dintre legendarii aezi prehomerici din Attica, a cântat expediţia Argonauţilor, dar şi el a avut predecesori micenieni. În *cursul săpăturilor arheologice din localitatea Engomi de lângă Famagusta s-au descoperit ruinele cetăţii Alasia, capitala străvechiului regat cipriot care îngloba şi coasta Ciliciei. Desenele de pe un crater micenian, descoperit într-un mormânt ce datează din secolul al XIV-lea î.e.n., înfăţişează, pare-se, pe Argonauţi, în anul 1953 a fost dezgropată tot la Engomi o tăbliţă de lut din secolul al XIII-lea î.e.n. care conţinea un text poetic în scrierea cipro-miceniană, descifrat de filologul american Henry D. Ephron (*Harvard Studies în classical Philology*, vol. XV, pp. 39 – 107). În aşa-zisa „Tăbliţă a lui Iason” (*The Jeson Tabiet of Enkomi*) versurile sunt în dialect ionian şi au deja apanajele stilului epic (epitete, expresii solemne), iar în ce priveşte ritmul, troheul şi tribrahul alternează cu spondeul şi dactilul. Primele două versuri sună astfel*:

„Eu cânt faimoasa călătorie a… stăpânului, A călătoarei Argo. El a făcut un jurământ…”

I
I

În prima strofă apare „Medeea regina” iar în cea de a doua Iason, invocat ca „stăpân al corabiei Argo” (vezi N.I. Barbu, Valori umane în literatura greacă, *E.L.U., Bucureşti 1967, p. 19). Aşadar Homer este*

îndreptăţit să vorbească despre corabia Argo „cântată de toţi”, *care, întorcându-se pe mare de la Aietes, a trecut printre Scylla şi Charybda* (Odiseea, *XII, 69 – 73*). *Mai puţin zgârcit în detalii este beoţianul Hesiod, care în finalul* Teogoniei *sale închină 11 versuri* (*992 – 1002*) *fiicei lui Aietes şi lui Iason, neomiţând nici pe Medeios, fiul lor născut la Iolcos şi crescut de Chiron. În poemele aceluiaşi autor, din care nu ni s-au păstrat decât unele fragmente, întâlnim referiri la peripeţiile corăbierilor minyehi*. Demn *continuator* al *tradiţiei genealogice, instaurată de şcoala hesiodică, Eumelos* (*secolul VII î.e.n.*) *a cântat în epopeea* Corintiaca *legendarele începuturi ale oraşului său natal, făcând numeroase referiri la Argonauţi*. *Opera lui s-a pierdut, dar din relatările scriitorilor* ulteriori *deducem* că *Aietes a domnit iniţial în Corint, şi, nemulţumit de regatul său, s-a stabilit în Colchida*. *Aducând-o pe Medeea în Iolcos, Iason a repatriat-o de fapt şi, împreună cu ea, a cârmuit Corintul ca rege legitim, în lucrarea sa intitulată* Despre vieţile şi doctrinele filosofilor (*I, 111*), *Diogene Laertios afirmă că Epimenide din Creta* (*secolul VI î.e.n.*) *a scris un poem de 5600 de versuri despre* Construirea navei Argo şi Călătoria lui Iason în Colchida.

De altfel nu numai Corintul şi Iolcosul îi revendicau pe Argonauţi. *Locuitorii din Thepsiai pretindeau că vestita corabie ar fi fost făurită în portul Tipha sau Sipha de către concetăţeanul lor numit Argo, că ar fi plecat din Aphormion, întorcându-se cu bine tot acolo şi că în fruntea expediţiei ar fi stat Tiphys şi alţi beoţieni din împrejurimi*. În *versiunea tradiţională, constructorul navei este eroul eponim al cetăţii Argos, Tiphys capătă faima de cârmaci neîntrecut, legenda minyanului Frixos şi a Linei de aur contopindu-se cu cea a tesalianului Iason*. *Prima versiune integrală a legendei Argonauţilor, ajunsă până la noi, se datorează poetului liric Pindar, într-o succintă şi excepţională evocare constituind miezul* Prthicei a IV-a *dedicată lui Arcesilaos, regele Cyrenei în anul 462 î.e.n*. *Şi mării tragici greci au tratat frecvent în operele lor astăzi pierdute principalele episoade ale proverbialei expediţii*. *Eschil i-a consacrat o întreagă tetralogie* (Argo, Bărbaţii din Lemnos, Hypsipyle şi Cabirii) *iar* Fineus *a fost jucată împreună cu* Perşii *în anul 472 î.e.n*. *Sofocle a revenit asupra aceluiaşi subiect în mai multe tragedii* (Athamas, Fineus, Femeile din Lemnos, Pelias, Talos, Secerătorii de buruieni otrăvitoare *şi probabil* Feacienii). *Fuga Medeii, uciderea lui Apsyrtos şi urmărirea Argonauţilor sunt laitmotivul* Colchidienil*or şi al* Sciţilor, *scrise la un mare interval de timp şi cu unele variaţiuni pe*

aceeași temă (în prima tragedie Apsyrtos moare în Colchida iar în a doua undeva, în Sciția). Euripide n-a rămas mai prejos, compunând și el Hypsipyle *și* Frixos.

Chiar în primele capitole ale Istoriilor *sale, Herodot susține că regele Colchidienilor a trimis un sol în Hellada, ca să ceară socoteală pentru răpirea fiicei sale și s-o aducă acasă, fără să i se dea satisfacție. Pe acest precedent și-au întemeiat troienii refuzul lor de a o restitui pe Elena, motivând că răpirea ei de către Paris răzbuna fapta identică a lui Iason, care a rămas nepedepsită, învățații persani au făcut din această răpire și din cucerirea Ilionului capete de acuzare împotriva grecilor, mai ales că între timp Colchidienii deveniseră tributari împăratului lor. Același istoric (VII, 62) derivă numele Mezilor de la Medos, fiul lui Iason și al Medeii și relatează că Darius, trecându-și oastea peste Bosfor cu ajutorul unui pod de vase, în ajunul expediției împotriva Sciților, s-a îndreptat cu o corabie spre stâncile Cyanee, de unde a contemplat Marea Pontului (IV, 85), ceea ce dovedește că trecerea corabiei lui Iason pe acolo stârnise legitima curiozitate a Regelui regilor.*

Cum se explică excepționala vitalitate și răspândire a legendei Argonauților? în niciun caz printr-un exotism avânt la lettre. *După ce au practicat mai întâi pirateria și raidurile în cursul cărora prădau așezările de pe țărmul mării, micenienii au întreprins mai apoi pașnice și lungi călătorii comerciale, în scopul obținerii fie a cositorului adus tocmai din Caucaz și necesar făuririi bro nzului, fie a ambrei din îndepărtata Baltică, obținută nu se știe prin ce intermediari.*

Invadarea Greciei de către dorieni, triburi înrudite cu aheii, dar mai înapoiate decât aceștia, a dus, pe de o parte, la ireversibilul declin al civilizației miceniene, Peloponesul, Creta și Rhodos fiind cucerite de către noii-veniți (între 1100 – 950 î.e.n.), iar pe de altă parte, la exodul masiv al ionienilor și eolienilor pe coasta Anatoliană. Așa au apărut Ionia și Eolida, unde au înflorit unele cetăți precum Miletul, Efesul, Smyrna (presupusul „leagăn al lui Homer") și Faceea.

Cu totul altele sunt pricinile colonizării grecești din secolele VIII-VI î.e.n. Orașele-state de pe continent și din bazinul egean

cunosc intense frământări politico-economice. Stenochoria – *lipsa de pământ – ca urmare a pauperizării unor cetățeni liberi care nu mai au cu ce să se hrănească și sunt amenințați de sclavie, constrânge populația excedentară sau nemulțumită să-și părăsească patria. Karl*

Marx a caracterizat astfel acest fenomen: „Insuficienta dezvoltare a forţelor de producţie făcea ca dreptul de cetăţenie să depindă de o anumită proporţie numerică, care trebuia neapărat menţinută. Singura salvare în această privinţă era emigrarea forţată. (*Karl Marx, Friedrich Engels*, Opere, vol. *8, Editura Politică, Bucureşti, 1960, p. 581*).

Constructorii de corăbii ţin seama de experienţa fenicienilor şi aşa apar corăbii militare „lungi” cu 50 de v îs laşi (numărul aproximativ al Argonauţilor l) sau comerciale, înzestrate cu o cală încăpătoare. În *secolul al VIII-lea bazinul oriental al Mediteranei fiind deja ocupat de ionieni, eolieni sau dorieni, doar Marea Neagră rămăsese complet liberă*. *Din Neospitalier – Axeinos – cum era denumit iniţial, Pontul devine prin antifrază eufemistică* Euxeinos – *adică Ospitalier*. *Pe ţărmul Propontidei milezienii întemeiază Cyzicum, apoi pe coasta septentrională a Anatoliei Sinope, Amisos şi Trebizonda, iar în Colchida, la poalele Caucazului, Fasis şi Dioscurias*. *Megarienii le fac concurenţă, fundând Byzantion şi, dincolo de Bosfor, Heraclea. Pe ţărmul balcanic al Mării Negre apar rând pe rând cetăţile Apollonia, Odessos, Histria şi Tomis, ajungându-se până la gurile Dunării*.

În acelaşi timp coloniile greceşti împânzesc Italia meridională şi Sicilia. *Toate aceste descoperiri au repercusiuni asupra legendei Argonauţilor, care se îmbogăţeşte necontenit cu noi episoade, constituindu-se într-un ciclu nevoit să acopere o vastă arie geografică*. *Vestigii ale expediţiei Argonauţilor sunt consemnate nu numai în Pontul Euxin, ci şi în Marea Adriatică şi Tyrrheniană. În secolul al IV-lea Pytheas din Massalia, colonie întemeiată de faceeni, trece dincolo de Coloanele lui Hercule, descoperind insulele Britanice*. *La îndemnul lui Alexandru cel Mare, Nearchos întreprinde o expediţie de la gurile Indului şi până la cele ale Eufratului, descriindu-şi* amănunţit *călătoria* (*32*5 – 324 *î.e.n.*) ...

Poetul care avea să-şi lege pentru totdeauna numele de ciclul Argonauţilor, sintetizându-l într-*o epopee de 5835 de hexametri, cea mai cuprinzătoare operă poetică a vremii sale, s-a născut în primele decenii ale secolului al III-lea î.e.n*. *la Alexandria, capitala Egiptului cârmuit de dinastia Lagizilor şi totodată metropolă a literaturii şi ştiinţei din perioada elenistică*. *Sumarele biografii păstrate de două din manuscrisele sale ni-l înfăţişează ca discipol al lui Callimachos şi colegul lui Eratostene, făuritorul geografiei ştiinţifice şi al cronologiei istorice, care a ajuns director al Muzeionului, celebra Bibliotecă regală din*

Alexandria, funcţie deţinută şi de Apollonios. Maestrul amândurora, Callimachos din Cyrene era un poet erudit, bucurându-se de multă trecere la curtea Ptolemeilor, pe care a ştiut să-i măgulească prin operele lui înţesate cu aluzii mitologice. Adevărat spiritus rector *al poeziei epocii lui, cu vederi estetice rigide, s-a declarat duşman făţiş al poeţilor ciclici, continuatorii lui Homer, şi deloc dispus să umble pe căile bătute de înaintaşi. Fără a nega meritele* Uiadei *şi* Odiseei, *el socotea epopeea un gen perimat,* orice mare poem fiind un mare flagel. *Semnificative în acest sens sunt următoarele versuri de la sfârşitul* Imnului către Apollon:

Invidia se furişează şoptind urechii lui Apollon:

— Urăsc poetul ce nu scrie poeme mari cât largul mării! Goneşte Phebus cu piciorul Invidia, grăind aşa:

— Asirianul fluviu are puhoaie mari, dar unda lui Aduce din belşug mâl negru şi sumedenii de gunoaie.

*Callimachos preferă şipotul de izvor al poeziei lirice, cultivă epigrama sau poemul scurt. Cel care a îndrăznit să-l contrazică repede şi fără complexe a fost încă foarte tânărul Apollonios. Nu numai că nu s-a sfiit să scrie o epopee închinată Argonauţilor, dar a şi citit-o în public. Se pare că n-a avut succes, atrăgâ*ndu-*şi dezaprobarea colegilor de breaslă şi, bineînţeles, fulgerele maestrului, care îşi vedea autoritatea ştirbită. A urmat un schimb de epigrame mai mult sau mai puţin furibunde şi Callimachos şi-a încondeiat rivalul în poemul* Ibis, *pornind de la detestabile obiceiuri ale cunoscutei păsări din delta Nilului. Faimoasa polemică literară dintre academicul Callimachos şi ereticul Apollonios, imposibil de reconstituit căci piesele dosarului s-au pierdut, a avut ca epilog exilarea mai mult sau mai puţin voluntară a home-ridului la Rhodos. Aici şi-a* câştigat *existenţa predând lecţii de gramatică şi retorică. Altul în locul lui ar fi abandonat epopeea pare i-a pricinuit numai necazuri. Dar el a refăcut-o şi cizelat-o vreme de câteva decenii, aşa cum va face şi Ariosto cu* Orlando furioso. *La o* nouă *lectură, poemul s-a bucurat de un succes deplin, iar insularii i-au acordat cetăţenia, socotindu-l de-al lor. De aceea i s-a zis Apollonios din Rhodos celui alungat din „colivia Muzelor". Asta l-a scutit să aducă umilitoare elogii vreunui suveran protector. Se spune că la bătrâneţe a fost rechemat în Alexandria şi reabilitat, fiind numit succesorul lui Eratostene la conducerea Muzeionului. A murit în plină glorie şi a fost îngropat alături de fostul său maestru şi rival – Callimachos. Cercetările din ultima vreme*

infirmă această legendă. Între anii 270265 î.e.n., când avea 30 de ani, Apollonios a fost numit directorul Muzeionului şi însărcinat cu educarea fiului lui Ptolemeu al II-lea Filadelful. A deţinut această funcţie graţie faptului că maestrul său Callimachos ar fi renunţat în favoarea lui. Ruptura dintre ei se pare că a intervenit mult mai târziu, cu circa zece ani înaintea morţii lui Callimachos (240 î.e.n.). Din pricina acestor neînţelegeri şi a faptului că Berenice, soţia lui Ptolemeu al III-lea Ever-getul, era originară din Cyrene şi susţinea pe concetăţenii ei, Callimachos şi Eratostene, Apollonios a fost constrâns să părăsească Alexandria şi să se retragă la Rhodos (246 î.e.n.), fără ca să se mai întoarcă niciodată în oraşul natal. Celelalte opere (epigrame, poeme închinate întemeierii oraşelor Alexandria, Nau-cratis, Canopos, Cnidos, precum şi un tratat gramatical îndreptat împotriva lui Zenodot), scrise în timp ce conducea Muzeionul sau după aceea, n-au supravieţuit. Doar Argonauticele *au ajuns până la noi, desigur în versiunea cizelată la Rhodos, insulă care a atins în epoca elenistică apogeul dezvoltării sale.*

Argonauticele *sunt rodul unei temeinice documentaţii multilaterale, având un caracter enciclopedic. Fie la Alexandria, fie la Rhodos, Apollonios a consultat toţi scriitorii notorii sau obscuri, care au consacrat expediţiei Argonauţilor lucrări de sine stătătoare, ca de pildă poetul sau prozatorul cipriot Cleon din Kourion (secolul IV î.e.n.) sau numai câteva capitole: logografi, tragediografi, geografi, istorici ai diverselor colonii apărute pe ţărmurile unde se presupunea că ar fi poposit Argonauţii la ducerea sau la întoarcerea lor din Colchida* etc. *Cu toate că modelul său este Homer, şi nici nu se putea să fie altfel, Apollonios nu este un aej, ci un poet savant, preocupat să reconstituie cu migală de arheolog mozaicul unei legende străvechi care a făcut înconjurul lumii eline şi la propriu, şi la figurat.* Erudiţia *mitologică excesivă şi geografomania sunt păcate întâlnite la toţi poeţii vremii lui în frunte cu Callimachos. El nu se adresează, ca rapsozii, unor ascultători fără pregătire literară, ci unor cititori culţi, faţă de care trebuie să se arate cât mai informat. Este conştient că scrie o epopee de factură prehomerică,} fiindcă niciuna din numeroasele poeme ale ciclului epic (mitologic, teban şi troian), care întregeau* Uiada *şi* Odiseea *şi erau atribuite pe nedrept lui Homer, nu cântase legenda Argonauţilor.* Ca *atare,* evită *îndeobşte anacronismele, preferând vechile denumiri ale localităţilor menţionate, chiar dacă ele fuseseră date uitării. Paşnica expediţie a Argonauţilor stă departe de suflul eroic al* Iliadei, *din care*

Apollonios a reţinut mai ales comparaţiile epice, adaptându-le subiectului şi spiritului vremii, dar are contingenţe numeroase cu Odiseea, *înfăţişând târzia şi aventuroasa* întoarcere *acasă* a *ultimului dintre asediatorii Troiei. Drumul lui Odiseu se interferează cu cel al Argonauţilor şi atunci Apollonios apelează la fondul de aur al folclorului marinăresc elin, aşa cum făcuse şi Homer, beneficiind nu numai de geniu, ci şi de un avans de mai multe secole*.

Geografia homerică are aura mitului şi a poeziei. Ea stăruie şi la Apollonios, mai ales în timpul fantasticului voiaj transeuropean pe Dunăre şi afluentul ei Sava, apoi pe Pad, Rin şi Ron, fluvii parţial navigabile, dar care nu comunică între ele. Deprinşi cu exactitatea descrierii ţărmurilor Mării Negre, familiare navigatorilor elini, din primele două cărţi ale Argonauticelor, *unii savanţi ai zilelor noastre au fost surprinşi de absurditatea aparentă a itinerarului din* Cartea a patra, *datorată faptului că despre fluviile din centrul Europei contemporanii lui Apollonios aveau cunoştinţe destul de vagi. Acest lucru interesează prea puţin din punct de vedere estetic, fantezia poetică având alte legi şi scrupule decât geografia. Istrul propriu-zis era socotit afluentul din partea dreaptă a Marelui Istm şi se vărsa în Adriatica, curgând adică în sens contrar. Strabon însuşi în* Geografia *sa* flartea întâi, *//, 39) nu se îndoieşte de această inexactitate, cu toate că a trăit în secolul I î.e.n... în schimb, când se referă la Colchida, el face următoarea constatare interesantă*: „Se povesteşte mereu şi despre vrăjitoarea Medeea iar bogăţia în aur, argint şi fier a acelui ţinut mărturiseşte adevărata pricină a expediţiei Argonauţilor pentru care şi Frixos a pus la cale, mai înainte, o astfel de călătorie”. *1*

Într-adevăr, grecii au aflat de prin secolul X î.e.n. de acest străvechi El Dorado, dar Fasis a fost până târziu nu numai graniţa nordică a vastului imperiu persan, ci şi marginea Asiei, deoarece Caucazul părea o stavilă de netrecut. Până şi în poveştile din o mie şi una de nopţi *el trece drept un munte inaccesibil şi capătul lumii. \ în ceea ce priveşte drumul pe care l-au ales Argonauţii la întoarcerea din Colchida, existau mai multe variante. Potrivit uneia, ei au plutit pe Fasis în sus până la Marea Caspică şi, dând de Ocean, s-au îndreptat spre Marea Roşie, au străbătut Libya cu corabia Argo în spinare şi astfel au ajuns la lacul Triton. Potrivit altei versiuni, mai puţin complicată dar şi mai puţin atrăgătoare pentru poeţi, ei au trecut tot prin Bosfor. Apollonios a preferat o a treia variantă, care îi permitea să facă un*

curriculum mundi, *un voiaj cu nenumărate peripeţii prin meleaguri puţin cunoscute. În orice caz, meritele şi scăderile inerente ale epopeii lui Apollonios nu sunt de natură ştiinţifică, ci bineînţeles, poetică*!

După tradiţionala invocare a Muzei, în loc să intre direct în acţiune, cum face Homer, Spoetul înşiră în circa 200 de versuri pe toţi cei 53 de Argonauţi. În această manieră fastidioasă, de catalog savant, Apollonios subliniază caracterul panahean *al expediţiei într-o epocă în care tradiţiile panelenismului fuseseră aproape uitate*. *Dar majoritatea celor menţionaţi încă de la început rămân simpli figuranţi, dispărând apoi în anonimat*. *Atât în* Cartea întâi, *cât şi în* Cartea a doua *întâlnim neinteresante digresiuni mitologice, geografice sau etnografice de un evident pro*

1 Strabon, *Geografia*, vol. I, Studiu introductiv, traducere, notiţe introductive, note şi indice de Felicia Vanţ-Ştef, Editura ştiinţifică, f.a., p. 204.

zaism, peste care cititorul modern este tentat să sară, ignorând utilitatea lor informativă. Înlăturarea acestor pasaje anosteşte aşadar *scuzabilă, la o primă traducere a epopeii apolloniene*. *Sunt însă destule episoade frumoase în* Cartea întâi, *dominată de maiestuoasa prezenţă a lui Heracle*: *lansarea corabiei Argo, poemul cosmogonic prin care hieraticul aed Orfeu domoleşte sfada pricinuită de nesăbuinţa arţăgosului Idas, popasul în insula Lemnos şi răpirea lui Hylas, de către o nimfă, subiect tratat şi de Teocrit în* Idila a XIII-a.

În Cartea a câbua *sunt demne de semnalat*: *apariţia de coşmar a prorocului Fineus, adevărat Tantal terestru crâncen pedepsit de Zeus pentru prometeica sa dragoste de oameni*; *trecerea corabiei Argo printre Stâncile Cyanee, care se izbesc una de alta ca munţii din basmele noastre*; *disperarea Argonauţilor pricinuită de moartea cârmaciului lor Tiphys e*te!

În celebra Carte a treia, *debarasat de balastul erudiţiei mitologice şi geografice, Apollonios dă întreaga măsură a marelui său talent prin excelenţă descriptiv, realizând un magistral tablou al fetei care iubeşte pentru prima oară*. *Conştientă de faptul că nu se poate împotrivi noului sentiment care o subjugă treptat şi necruţător şi că acceptarea lui echivalează cu trădarea familiei sale regeşti, ea se trezeşte în pragul sinuciderii*. *Setea de viaţă şi rugăminţile unei surori care îşi vede copiii primejduiţi de soarta neagră hărăzită de aprigul Aietes şi frumosului*

oaspete, venit să ceară Lâna de aur, o fac pe Medeea să-şi învingă scrupulele şi să treacă în tabăra cealaltă, ajutând-o cu temutele sale atribute de vrăjitoare. Niciun poet nu mai înfăţişase până atunci iubirea ca un proces evolutiv, prezentat cu o veridicitate de maestru al analizei psihologice. Intuind că inovaţia lui Apollonios din Rhodos lărgea cadrul preponderent faptic al eposului homeric, Vergiliu a creat-o pe Didona, învăţând *din marea artă a predecesorului său pe care, chiar dacă l-a* întrecut *în* unele *privinţe*, nu *l-a putut eclipsak*.

Gesânu se ridică la nivelul ilustrei sale surori, Cartea a patra *rămâne superioară primelor două, cu care se aseamănă prin caracterul ei fragmentar, având însă mai multă concentrare, graţie precipitării acţiunii. Tema urmăririi, care va avea un destin strălucit în romanul universal, apare mai întâi aici, împreună cu presentimentul aventurii, prezent în principalele episoade*: *uciderea premeditată a lui Apsyrtos prin atragerea lui în cursă de către Medeea, care face această tristă concesie spre a-şi salva viaţa şi iubirea*; *căsătoria lor romantică din insula Feacienilor*; *în sfârşit, peripeţiile africane ale Argonauţilor şi strania întâlnire cu Talos, omul de aramă din Creta*.

Apollonios nu excelează în zugrăvirea-personajelor masculine, bine conturate dar lipsite de complexitate. sunt însă şi scurte apariţii remarcabile de bătrâni, precum Tineus şi Polyxo, care contrastează cu Argonauţii, îndeobşte nişte tineri inimoşi, lesne cuprinşi de o disperare adolescentină când au de întâmpinat greutăţi deosebite. Medeea personifică nu numai iubirea vulcanică, ci îi vrăjitoarea, aşa cum o vom întâlni în literatura medievală. În *versurile lui Apollonios sunt prezente nu numai tinereţea, iubirea, aventura şi romantismul călătoriei ci şi marea, cu capriciile şi monotonia ei*, atât *de familiare corăbierilor*.

Scriind Argonauticele, *Apollonios a infirmat o dogmă, demonstrând vigoarea şi vitalitatea eposului elin, coexistenţa poemului-fluviu şi a poemului scurt. Rafinamentul alexandrin al artei sale se vădeşte nu numai în minuţiozitatea descrierilor, ci şi în ingeniozitatea comparaţiilor, în privinţa cărora se poate spune că rămâne un demn continuator, greu de întrecut, ca şi maestrul său, Homer. După moartea lui Apollonios, survenită la Rhodos, înainte sau după stingerea din viaţă a lui Eratostene (192 î.e.n.), Argo*-nauticele *sale au fost citite cu asiduitate, făcându-l să stea cu cinste alături de Teocrit şi Callimachos, ca o punte firească între Homer şi Vergiliu. Şi imitatorii sau traducătorii n-au întârziat să apară. Este cazul* Argonauticelor,

poem de 1382 de hexametri, atribuit pe nedrept lui Orfeu, care apare ca protagonist şi povestitor: *modest rezumat al epopeii lui Apollonios, care nu aduce decât puţine lucruri noi* (*sunt menţionaţi Geţii dar situaţi în Sciţia*). *Varro din Atax, contemporan cu August, a tradus în latineşte toate cele patru cărţi, însă lucrarea lui s-a pierdut*. *Ne-a parvenit epopeea omonimă a lui C*. *Valerius Flaccus* (*mort în jurul anului 90 e*.*n*.). *Ea a rămas neterminată, oprindu-se la cântul al VIII-lea, fără să mai nareze întoarcerea Argonauţilor*. *Ei nu* se

lipsesc nici din opera lui Ovidiu (Heroide, Epistola a Vi-a, Hyp-sipyle către Iason *şi* Metamorfoze, Cartea a VII-a) *care, ajuns în exil la Tomis, povesteşte că acolo a avut loc uciderea lui Apsyr-tos şi tăierea lui în bucăţi de către Medeea* (Triste, III, 9). // *vom reîntâlni peste aproape două milenii de la apariţia epopeii lui Apollo-nios*: *în tragedia lui Corneille*, Cucerirea Lânii de aur (*1661*), *mai puţin cunoscută decât* Medeea *sa*; *în trilogia dramaturgului austriac Franz Grillparzer*, Lâna de aur (*1821*); *în poemul romanticului prerafaelit englez William Morris*, Viaţa şi moartea lui Iason, *în romanul lui Robert Graves, intitulat tot* Lâna de aur (*1944*), *şi în poemul lui Dimos Rendis*, Argonauţii, *transpus în româneşte de Ioanichie Olteanu* (*E*.*S*.*P*.*L*.*A*., *1956*).

Taina care învăluie preţiosul obiect adus de Iason din Colchida nu s-a risipit nici în zilele noastre. *Potrivit Lexiconului Suda* (*secolul X*), *era vorba de o carte scrisă pe o blană de berbec*: *ea conţinea secretele alchimiei, moştenite de Colchidieni de la presupuşii lor strămoşi egipteni*. *Dar cum le-au descifrat vechii greci*? *Acum câţiva ani, doi cercetători englezi, M.L*. *Ryder şi J.W*. *Hedges de la „Agricultural Research Council” din Edinburgh, care au analizat două piese vestimentare dintr-un mormânt din Crimeea, au ajuns la concluzia că pe ţărmul Mării Negre existau încă în secolul V î*.*e*.*n*. *oi cu lină foarte fină*. *Ceea ce i-a determinat să presupună că aceasta ar putea explica legenda expediţiei Argonauţilor*.

Anticii nu s-au îndoit niciodată de istoricitatea ei, văzând în Iason pe cel mai vechi dintre corăbierii lor şi l-au cinstit ca un ocrotitor al navigaţiei, alături de Dioscuri. *Corabia Argo, pe care el a expus-o în templul lui Poseidon din Istm, a dispărut în 146 î*.*e*.*n*., *când Lucius Mummius a jefuit Corintul*. *Potrivit spuselor lui Plutarh* (*Despre* Isis şi Osiris, XXII), *vechii egipteni, convinşi că ea avea forma corabiei lui Osiris, au aşezat-o pe bolta cerească, în vecinătatea constelaţiei Orion*.

Acolo aşteaptă ziua când alţi Argonauţi, veniţi de pe Terra, se vor îmbarca pe puntea ei, spre a-şi începe periplul lor zodiacal…

— 1

Am folosit ediţia îngrijită de Hermann Frănkel (*Oxford, 1964*), *pentru text, iar pentru note am apelat la volumele Apollonio Rodio*, Le Argonautiche, *Libro I, testo, traduzione e comentario a cura di Anthos Ardizzoni*; The Argonautica *of Apollomus* Rhodius *Book III, Edited with Introduction and Commentary by Marshall M. Gillies, Cambridge, 1928*; Die Argonauten, *verdeutscht von Thassilo von Scheffer, Leipzig, 1940*. *Am menţionat în bibliografia anexată prefeţei traducerile pe care le-am consultat cu intermitenţă în lungul răstimp al transpunerii* Argo-nauticelor *alexandrine în româneşte*.

ION ACSAN

Argonauticele *lui Apollonios din Rhodos, epopeea din care Ares lipseşte cu desăvârşire, fiind înlocuit de Eros, iar eroii ei navighează pe Istru în sus, apare pentru prima dată într-o traducere românească cvasi-integrală şi mixtă, parte în proză şi parte în versuri*.

Bibliografie

A. TRADUCERE ŞI NOTE

Apollonii *Argonautica*, graece et latine, cum indicibus nominum et rerum, Editit F.S. Lehrs, Parisiis, editore Ambrosio Firmin Didot, MDCCCXL

Apollonios de Rhodes *Jason et Medie* ou la *conquête de la toison d'or*, traduit du grec par J.J.A. Caussin de Perceval, Paris, f.a.

Apollonios de Rhodes, *Les Argonautiques*, traduction française par H. de la Ville de Mirmont, Paris, 1893.

Oeuvres de CALLIMAQUE suivies de *Mimes* d'HRONDAS et du *Chant III* des *Argonautiques* D'Apolloxios de Rhodes, traduction nouvelle avec notices et notes de Joseph Trabucco, Paris, f.a.

Apollonius Rhodius, *The Argonautica* with an english translation by R.C. Seaton, London, 1912

Apollonios der Rhodier, *Die Argonauten*, verdeutscht von Thassilo von Scheffer, Leipzig, 1940

Apollonii Rhodii *Argonautica* recognovit brevique adnotatione critica instruxit Hermann Frănkel, Oxonii, 1964

Apollonio Rodio, *Le Argonautiche*, Libro I, testo, traduzione e comentario a cura di Anthos Ardizzoni, Edizioni dell'Ateneo, 1967

B. PREFAŢĂ

Auguste Couat, *La poésie alexandrine sous les trois premiers Ptolemees*, Paris, 1882

Franz Susemihl, Geschichte *der* griechischen *Litteratur in der Alexandrinerzeit*, Erster Bând, 1891 H. de la Ville de Mirmont, *Apollonios de Rhodis et Virgile*. Paris.

1894

Ph. E. Legrand, *La poésie alexandrine*. Paris, 1924

P. Anthos Ardizzoni, *Apollonio Rodio*, Catania, 1930

Horst Faeber, *Zur dichterischen Kunst în Apollonios Rhodios Argonautica* (Die Gleichnisse), Berlin, 1932

Friedrich Mehmel, *Virgil und Apollonius Rhodius*, Hamburg, 1940

Helmut Venzke, *Die orphischen* Argonautika *în ihrem Verhăltnis zu Apollonios Rhodios*, Berlin, 1941

Paul Händel, *Beobachtungen zur epischen Technik des Apollonios Rhodios*, München, 1954

Robert Graves, *La Toison d'Or* (*The Golden Fleece*), traduit de l'anglais par A. der Nersessian. Paris, 1964

André Hurst, *Apollonios de Rhodes – maniere et coherence*, Genève, 1967

Pierre Leve Que, *Le monde hellénistique*, Paris. 1969

André Bonnard, *Civilizaţia greacă*, vol. III, *De la Euripide* la *Alexandria*. Traducere şi note de Iorgu Stoian, Bucureşti, 1969

M. Gramatopol, *Civilizaţia elenistică*, Bucureşti. 1974

e i ălăuzit de tine, Phebus, voi evoca vestite fapte şi cum bărbaţii din vechime, plinind porunca lui Pelias *, Prin gura Pontului2 trecură, şi printre Cyanee Stânci3 Cu trainic înjghebată Argo 4 spre dobândirea Lânii de-aur 5.

Regele Pelias aflase printr-o prezicere că în viitor îl aşteaptă cumplita soartă de a pieri ucis de acela pe care îl va vedea în mijlocul poporului având o singură sanda. N-a trecut multă vreme de la primirea acestui oracol şi iată că Iason, păşind de-a latul râului Anaurose, umflat de ploi, a reuşit să-şi smulgă din mâl doar o sanda, iar cealaltă a rămas pe fundul apei, pradă puhoiului. Astfel a venit degrabă la Pelias, ca să ia parte la ospăţul dat de acesta în cinstea tatălui său Poseidon7 şi a altor zei, fără să-i pese de Pelasgica Hera 8. Văzându-l pe Iason, regele şi-a adus aminte de prezicere şi l-a însărcinat să plece într-o expediţie pândită de multe primejdii, pentru ca pe mare sau printre seminţiile străine, să piardă putinţa de a se

întoarce.

Corabia – vestesc aezii care-au trăit odinioară – Chiar dac-a făurit-o Argos, mereu l-a îndrumat Atena. Acum voi spune cum se cheamă şi din ce neam se trag eroii, Pe-ntinsa mare câte drumuri au colindat şi ce măreţe Isprăvi au făptuit. O, Muze, daţi aripi cântecului meu!

S-au adunat atâţia ca să-l ajute pe Aisonide10 cu vorba şi cu fapta! Vecinii numeau pe toţi aceşti eroi Minyeni, întrucât cei mai mulţi şi cei mai de seamă se lăudau că descind din sângele fiicelor lui Minyas u, ca de altfel şi Iason însuşi, a cărui mamă, Alcimede, fusese adusă pe lume de Clymena, copila lui Minyas.

După ce slujitorii pregătiră toate lucrurile cu care sunt înzestrate pe dinăuntru corăbiile, atunci când nevoia îi mână pe oameni să ia calea mării, eroii străbătură cetatea, îndreptându-se spre vasul lor, acolo unde limanul este cunoscut sub numele de Pagasai12 din Magnezia. De pretutindeni alerga înaintea lor o mare mulţime de oameni. Iar în mijlocul acestora, ei străluceau ca stelele printre nori. Oricine îi vedea trecând zoriţi şi gătiţi cu arme, îşi zicea:

Stăpâne Zeus, ce are de gând Pelias? încotro trimite departe de hotarele întregii ţări acheene13 această ceată de viteji? Negreşit că, datorită lor, pustiitorul foc va nimici palatul lui Aietes14 în ziua când el se va împotrivi să le dea – fără a crâcni – Lâna de aur. Dar acum nu pot fi scutiţi de lunga călătorie, şi multe greutăţi au de întâmpinat cei care pleacă!”

Aşa îşi ziceau ici-colo unii orăşeni; la rândul lor, femeile îşi ridicau mâinile spre cer şi prin nenumărate rugi cereau să li se hărăzească eroilor o întoarcere după voia inimii lor. Şi, cu lacrimi în ochi, una spunea celeilalte:

„Şi-asupra ta, o, Alcimede, târziu de tot s-a abătut
Năpasta şi de fericire n-avut-ai parte pân-la capăt.
La fel de tristă-i şi ursita lui Iason! Ar fi fost mai bine
Ca, nfăşurat în giulgiul morţii, să fi zăcut întins sub glie
Mai înainte ca să afle de expediţia cumplită!
De-ar fi înghiţit talazul negru pe Frixos cu berbecul lui
Când a pierit fecioara Helle15! Dar iată că grai omenesc
A căpătat jivina crudă spre a pricinui apoi
Şi griji şi supărări o mie nefericitei Alcimede!”

Aşa îşi vorbeau femeile în ajunul plecării eroilor. În casă

slujitorii şi slujitoarele se adunaseră în număr mare; năpădită de griji, mama amuţise şi de-o adâncă durere era stăpânit fiecare; împreună cu ei, sub necruţătoarea povară a bătrâneţii, plângea şi tatăl, al cărui trup se întipărise în învelitoarea patului. Atunci Iason căută să le aline supărarea prin cuvinte de îmbărbătare şi porunci slujitorilor să i se aducă armele de luptă, iar aceştia făcură întocmai, tăcuţi şi cu capetele plecate. Între timp, mama îşi aruncă braţele după gâtul fiului ei, aninându-se de dânsul, şi vărsă şiroaie de lacrimi aidoma copilei ce pe furiş îşi îmbrăţişează cu înfocare doica încărunţită şi plânge în hohote, căci nu mai are pe nimeni care să-i poarte de grijă şi duce o viaţă grea sub jugul unei mame vitrege, fiind şi deunăzi oropsită de nenumăratele-i ocări; se tânguie sărmana şi îşi simte în piept inima apăsată de amărăciunea de a nu i se îngădui să bocească atât cât ar vrea ea – tot aşa lăcrima necontenit Alcimede când îşi cuprindea feciorul şi cu tristeţe în glas cuvântă astfel:

„Mai bine mi-aş fi dat duhul şi aş fi uitat de griji în ziua când, biata de mine, l-am auzit pe craiul Pelias rostindu-şi crâncena poruncă! Atunci aş fi fost pusă în mormânt de mâinile tale dragi, fiul meu. Era singurul dar pe care îl mai aşteptam de la tine, căci încolo mă simt pe deplin răsplătită pentru osteneala pe care mi-am dat-o, crescându-te. Iată însă că eu, până deunăzi preamărită mai mult decât celelalte femei, mă văd părăsită ca o sclavă în palatul meu pustiu, stingându-mă în chip jalnic de dorul tău, cel care înainte vreme mi-a adus atâta cinste şi faimă, şi totodată cel pentru care mi-am dezlegat cingătoarea de fecioară o dată pentru totdeauna, fiindcă Eileithyia16 nu mi-a sortit să am parte de naşteri mai multe. Vai mie, vai! Nici măcar în vis nu mi-aş fi închipuit că fuga lui Frixos îmi va pricinui nenorocirea asta!”

Aşa se tânguia, gemând întruna, iar slujnicele, strânse în jurul ei, boceau deopotrivă. Mângâind-o cu vorbe drăgăstoase, Iason îi spuse:

„Nu căuta cu orice preţ să sădeşti în pieptul meu o tristeţe fără leac, mamă, deoarece lacrimile tale nu mă vor apăra de năpastă, ci doar vor spori numărul durerilor tale. Neaşteptate *X* sunt nenorocirile pe care zeii le trimit oamenilor. Cată să te-mpaci cu soarta ce ţi-a fost hărăzită, oricât de abătută ai fi. Aibi încredere în alianţa noastrăcu Atena şi în oracole, căci Phebus ne atrimis prielnice răspunsuri şi, în stirşit, în sprijinul pe care mi-l vor da erou. Kâmn acasă liniştită, împreună cu slujnicele tale, ca să nu devii o piază rea pentru corabie. Mă vor însoţi până în port gto7 Psf-ffiâţ

Zicând acestea, el însuşi se grăbi să iasă din casă. Precum. păşeşte Apollon dincolo de pragul templului său plin de miresme diildiyinul Delos sau din Claros1/, sau din Pytho, au din întin Licie, Pg giglujnului Xantos 18 – aşa trecea şi Iason prin mulţimea oamenilor din popor şi iată că se auzi un strigăt, cu toţii căutând să-l îmbărbăteze deopotrivă. Cu el se întâlni bătrâna Ifias, preoteasa Artemidei care ocrotea cetatea şi ea nu se sfii să-i sărute mâna dreaptă; oricât de mult ţinea să-i grăiască, dânsa nu mai apucă să-i spună nicio vorbă, din pricina mulţimii grăbite şi fiindcă era înaintată în vârstă, fu lăsată în urmă de cei tineri, aşa că Iason o depăşi, îndepărtându-se.

După ce părăsi pietruitele străzi ale oraşului, ajunse la ţărmul Pagasidei, unde fu primit de soţii lui de drum, care-l aşteptau laolaltă în preajma corabiei Argo. Apropiindu-se de ea, se opri, iar eroii se adunară în faţa lui. Tocmai atunci îi zăriră pe Argos şi pe Acast, care veneau dinspre cetate în goană şi mult se mai minunară când îi văzură cum îşi dădeau toată osteneala să încalce porunca lui Pelias 19. Argos, fiul lui Arestor, avea pe spinare o piele de taur cu părul negru şi aceasta îi ajungea până la glezne; celălalt purta o frumoasă mantie dublă pe care i-o dăruise sora lui, Pelopeea. Iason se feri să-i descoasă pe fiecare în parte şi îi pofti pe toţi să stea jos, pentru a lua parte la întrunire. Ei se aşezară pe sulurile de pânză şi chiar pe catargul întins pe pământ. Lor le grăi cu însufleţire fiul lui Aison:

„Toate lucrurile cu care îndeobşte sunt înzestrate corăbiile se află la locul cuvenit şi aşteaptă, gata de plecare, aşa că, în această privinţă, nu avem nicio pricină de a întârzia pornirea noastră în larg, de îndată ce va sufla vântul prielnic. Dar, dragii mei, împreună ne vom întoarce în Hellada şi împreună ne vom croi un drum spre ţara lui Aietes; fără să vă pese de nimic, pe cel mai bun dintre voi alegeţi-l acum drept conducătorul vostru, care se va îngriji de toate şi va hotărî dacă printre străini vom prefera războiul sau pacea!”

Aşa glăsui Iason. Tinerii se întoarseră spre neînfricatul Heracle, care stătea în mijlocul lor, şi toţi într-un glas îi cerură să le fie conducător; dar el, rămânând la locul său, îşi ridică braţul drept şi zise:

„Nimeni să nu-mi atribuie această cinste. Nu voi consimţi şi nici nu voi îngădui cuiva să fie de altă părere. Cel ce ne-a adunat aici să stea în fruntea cetei noastre!”

Acestea fură mărinimoasele-i cuvinte şi toţi încuviinţară porunca lui Heracle. Atunci se ridică în picioare războinicul Iason,

nespus de bucuros, şi cuvântă astfel eroilor dornici să-l asculte:

„De vreme ce mi-aţi încredinţat mie grija gloriei voastre, n-a mai rămas nimic care ar putea întârzia, ca până deunăzi, plecarea noastră. Acum să-l înduplecăm pe Apollon prin jertfe, pregătind degrabă un ospăţ. Şi până vor veni slujitorii mei, supraveghetorii staulelor care au datoria de a mâna încoace doi tauri aleşi cu grijă din cireada, să împingem între timp corabia în mare şi, punând la locul lor toate sculele ei, să tragem la sorţi băncile, una după alta. De asemeni să înălţăm pe ţărm un altar închinat Ocrotitorului celor ce urcă pe punte20, Apollon, care prin oracolul său a făgăduit că mă va îndruma, călăuzindu-mă pe căile mării, dacă voi începe prin a-i aduce jertfe, înainte de îndeplinirea poruncii regeşti".

Aşa glăsui el, fiind cel dintâicărese aşternu la treabă; ceilalţi se sculară şi îi urmară exemplul. Îşi îngrămădiră veşmintele pe o netedă stâncă a ţărmului, la care noianul nu ajungea cu valurile sale şi numai talazul furtunii o spăla uneori. Întâi şi-ntâi, potrivit sfatului lui Argos, legară zdravăn corabia cu un odgon ale cărui fire erau bine răsucite înăuntru, întinzându-l şi pe-o latură şi pe alta, pentru ca scândurile să stea strâns ţintuite de piroanele lor şi să poată face faţă potrivniciei valurilor dezlănţuite, îndată după aceea săpară de la proră şi până la mare un şanţ lat, de o seamă cu locul pe care-l ocupa corabia, pentru ca ea să-l poată străbate, împinsă de braţele lor. Pe măsură ce înaintau, săpau mai adânc, dedesubtul carenei, iar în jgheabul acela aşezau bârne netezite cu grijă. Mai apoi înclinară corabia peste primele bârne, astfel încât ea să lunece încet-încet pe deasupra lor. Pe ambele-i laturi întoarseră vâslele cu josul în sus, legând capetele lor ieşite în afară de piroanele care le susţineau; împărţiţi în două cete, se aşezară în stânga şi în dreapta corabiei, împingând-o deopotrivă cu braţele. Atunci Tiphys se sui pe corabie, spre a-i îndemna pe tineri să se opintească la momentul potrivit. Straşnic răsună strigătul său de îmbărbătare; încleştându-şi numaidecât puterile, cu un singur brânci voinicii urniră corabia din locul unde zăcea înţepenită. Îşi proptiseră picioarele în pământ şi împingeau din răsputeri, iar Pelionica21 Argo se deplasa repede, în timp ce ei o îmbrânceau de-o parte şi de alte., scoţând strigăte. Sub carena cea grea, bârnele gemeau strivite şi din ele se înălţa un fum negru, datorită greutăţii prea mari; în sfârşit, corabia lunecă în mare. Trăgând iute de odgoane, tinerii o împiedicară să se depărteze prea mult. De-o parte şi de alta potriviră vâslele în inelele

lor, înălţară catargul şi pânzele cu ţesătură măiastră şi aduseră merindele pentru drum.

După ce le-au pus la cale pe toate cu multă pricepere, mai întâi şi-au tras la sorţi locul pe banca vâslaşilor, pe fiecare urmând să stea câte doi oameni. Banca din mijloc i-a revenit lui Heracle şi, aparte de ceilalţi eroi, lui Ancaeus, cel care locuia în cetatea Tegea22. Doar ei amândoi au avut parte de banca din mijloc, fără să se mai tragă la sorţi; cu deplinul consimţământ al tuturor, Tiphys a primit sarcina de a mânui cârma corabiei cu carenă frumoasă. Mai apoi au rostogolit pietre până la malul mării, unde au înălţat un altar închinat lui Apollon supranumit Ocrotitorul Limanurilor şi al Celor ce urcă pe punte23.

Fără zăbavă au pus pe altar crengi de măslin uscat. Între timp boarii lui Aisonide despărţiseră de turmă doi juncani, pe care îi mânau din urmă. Cei mai tineri dintre soţii de drum îi târâră în preajma altarului, iar ceilalţi pregătiră apa purificatoare24 şi orzul sacru. Apoi Iason rosti următoarea rugă, invocându-l pe părintescul Apollon:

„Dă-mi ascultare, o, rege ce sălăşluieşti în Pagasai şi în cetatea Aisonia, purtând numele tatălui meu! Când am întrebat oracolul din Pytho, mi-ai făgăduit că-mi dezvălui felul cum va decurge călătoria pe mare, căci tu eşti propovăduitorul acestei expediţii. Călăuzeşte dar corabia cu teferii mei soţi până la ţintă şi fă-i să se întoarcă nevătămaţi în Hellada. În viitor îţi vom jertfi tot atâţia tauri falnici câţi oameni se vor fi întors acasă cu bine, şi-ţi vom trimite numeroase alte ofrande şi la Pytho, şi în Ortygia25. Acum însă, Zeu ce săgetezi departe, primeşte de la noi jertfa de faţă, prima pe care ţi-o închinăm pentru corabia Argo, drept răsplată pentru călătoria noastră. Fie, o, rege, ca eu să dezleg într-un ceas bun funia, potrivit sfatului tău. S-adie prielnica boare, ca să putem străbate marea, bucurându-ne de vreme frumoasă!”

Aşa cuvântă el şi, în timp ce se ruga, împrăştie boabe de orz sacru. În vederea jertfirii juncanilor, şi-au pus cingătoare voinicul Ancaeus şi Heracle. Cu o lovitură de măciucă în creştetul capului, aproape de frunte, ultimul îşi doborî repede victima, care rămase întinsă la pământ. Cu securea de aramă Ancaeus izbi grumazul lat al celuilalt juncan, îi tăie puternicele tendoane şi, căzând în faţă, animalul se nărui pe coarnele sale amândouă. Soţii de drum înjunghiară degrabă vitele, le jupuiră, le spintecară, le retezară buturile hărăzite jertfei şi toate aceste bucăţi, înfăşurate în belşug de grăsime, au fost arse pe lemne despicate cu grijă. Iason turnă apoi libaţii de vin curat. Tare se

mai bucură Idmon când văzu că, ţâşnind de pretutindeni, flacăra jertfei era strălucitoare şi că fumul propice se înălţa în rotocoale roşietice. Numaidecât, fără a şovăi, el tălmăci astfel gândul fiului Latonei:

„Prin voia zeilor şi a ursitei, voi vă veţi întoarce acasă, aducând Lâna de aur, dar până atunci, atât la ducere, cât şi la întoarcere, veţi avea parte de nenumărate încercări grele. Eu însă, prin silnică menire a unei zeităţi, sunt hărăzit să mor undeva departe, pe întinsul pământ al Asiei26. Funestul zbor al păsărilor m-a făcut să ştiu dinainte ce soartă mă aşteaptă şi totuşi, eu îmi părăsesc patria cu ajutorul acestei corăbii, pentru ca, plecat de aici, să las în urma mea un nume glorios”.

Aşa grăi el; auzindu-i prorocirea, tinerii se bucurară că se vor întoarce cu bine, dar ursita lui Idmon îi întrista nespus. La ceasul în care soarele a trecut binişor de statornica culme a amiezii iar piscurile au şi început să-şi arunce umbra asupra ogoarelor, căci astrul zilei coboară de-acum spre cernita-nserare, atunci toţi tinerii aşternură pe nisip un strat gros de frunze uscate de-a lungul ţărmului mării înspumate, şi se întinseră unul lângă altul. Aveau în faţa lor bucate din belşug şi vin dulce pe care paharnicii îl turnau din ulcioare. Stăteau voioşi la taifas, aşa cum fac cei mai mulţi tineri care petrec şi glumesc la un ospăţ stropit cu vin, păzindu-se de nesăbuinţa cu urmări neplăcute.

Totuşi Iason, năpădit de griji, cugeta la toate primejdiile care-i pândeau şi avea înfăţişarea unui om abătut. Bănuind ce-l frământă, Idas îl dojeni cu glas tare:

„Ce gând îţi dă mereu târcoale, Aisonide? Descarcă-ţi sufletul în faţa tuturor. Simţi cum te năpădeşte şi te subjugă teama ce tulbură pe oamenii şubrezi? Iau ca martor zburătoarea suliţă prin care-n luptă dobândesc o faimă fără de pereche, căci nici în Zeus nu aflu sprijin precum găsesc în arma mea: nu vă adastă jalnica năpastă, nici bătălia pierdută atâta timp cât vă-nsoţeşte Idas – chiar dacă s-ar împotrivi şi-un zeu! Iată ce sprijin îţi dau eu, cel ce soseşte din Arene27!”

Aşa cuvântă el şi, apucând cu amândouă mâinile o cupă plină cu dulce vin neîndoit cu apă, o goli până la fund şi îşi stropi buzele şi barba neagră. Cu toţii strigară de-a valma, dar Idmon fu cel care îi grăi fără înconjur:

„Smintitule! Asemenea nefaste gânduri vei fi avut şi până acum sau poate, spre pieirea ta, bând numai vin curat, îţi creşte inima în piept şi te îndeamnă să-i sfidezi pe zei? Astfel de vorbe trebuie să spui

când vrei să-mbărbătezi un soţ de drum? Tu ai rostit cuvinte de-a dreptul nebuneşti. Zice-se că şi odinioară la fel tunau şi fulgerau în contra zeilor feciorii lui Aloeus28, cu care tu nici pe departe nu te asemuieşti în voinicie. Dar amândoi, cu toată puterea lor, au fost răpuşi de către Apollon cu-naripatele-i săgeţi!”

Întocmai i-a zis Idmon. Idas, fiul lui Afareus29, râse în hohote şi, aruncându-i priviri piezişe, răspunse batjocoritor:

„Pe loc rosteşte-o profeţie de-a ta şi prevesteşte-acum Că-mi pregătesc şi mie zeii acelaşi trist sfârşit de care Avură parte Aloizii, prin însăşi tatăl tău, Apollon! Dar îngrijeşte-te ca astăzi să scapi din mâna mea întreg când se va dovedi că toată prezicerea e vorbă goală!”

Îl ocăra plin de mânie; şi cearta lor ar fi ajuns Mult prea departe dacă soţii nu-i dojeneau, strigând la ei şi nu i-ar fi oprit chiar Iason. Atunci Orfeu cu mâna stângă râşi ridică îndată lira spre a intona Cântare nouă. Cântând, le spuse cum pământul, şi cerul, şi noianul mării Au fost odată strâns unite, şi-aveau aceeaşi formă toate, Apoi cumplita dezbinare le-a despărţit pe fiecare; Le-nfăţişă cum sus, pe boltă, şi-au dobândit etern făgaş Puzderia de constelaţii şi luna şi slăvitul soare şi cum se înălţară munţii şi se născură repezi fluvii cu nimfele şi-ntreg alaiul făpturilor ce umplu glia. Cântă apoi cum prima oară domniră peste-Olympul nins şi Ophion30 şi Eurynome, copila marelui Okeanos, Cum el fu alungat de Cronos, învins de braţul său în luptă, Iar ea de Rheea, şi-mpreună căzură-n valul lui Okeanos. Aceşti regi noi domniră peste preafericiţii zei, Titanii, Cât Zeus era un prunc şi încă avea o minte de copil, Trăind în peştera Dictee31. Ciclopii zămisliţi de Glie Nu-l înzestrau pe-atunci cu arme – şi fulgerul, şi trăsnetul şi tunetul: Zeus prin acestea a dobândit atâta faimă!

Au amuţit deodată lira şi glăsuirea lui divină. Deşi tăcea, eroii totuşi nesăţios cătau la dânsul, îşi întindeau şi-acuma capul, ciulind urechile cu toţii, înmărmuriţi: atâta vrajă stârnise cântul lui Orfeu.

În sfârşit, libaţiile închinate lui Zeus fiind amestecate după cum cerea datina, ei le vărsară peste limbile victimelor, cuprinse de flăcări, apoi în timpul nopţii se încredinţară somnului.

Când însă luminoasa Auroră, privi cu ochii ei strălucitori falnicele piscuri ale Pelionului iar paşnicele ţărmuri fură scăldate de valurile mării stârnite de vânt, atunci se trezi Tiphys şi de îndată îşi îndemnă soţii de drum să se suie în corabie şi să aşeze vâslele la locul lor. Straşnic a vuit atunci limanul Pagasai şi însăşi Pelionica Argo,

nerăbdătoare să pornească în larg. Căci înăuntrul ei fusese împlântat un trunchi sfânt de stejar adus din Dodona32, pe care Atena îl potrivise la jumătatea carenei. Vitejii se îndreptară spre bănci, unul după altul, cum se înţeleseseră dinainte, pentru ca fiecare să vâslească de la locul său, şi se aşezară în ordine, având alături armele. Pe banca din mijloc se statorniciră Ancaeus şi atât de puternicul Heracle, care îşi puse măciuca lângă el; sub paşii lui, corabia se afundă şi mai mult în apă. De-acum funiile erau trase pe punte, se turnau în mare libaţii de vin, atunci când Iason, cu ochii plini de lacrimi, îşi întoarse privirea de la pământul strămoşesc.

Aidoma-ţinerilor care, ljţ Pltho, în Ortygia sau în preajma pgk «ului JS5 in-s33 au ojându-i t un dans în cinstea lui Apollon şi, după cântecul lăutei, bat-pamântul în cadenţă cu ţâlgile Torsprintene – tot aşa şi ei „în sunetul lirei lui Orfeu, izbeau cu vâslelenăvalnicul talaz, spulberându-l cu vuiet mare; între tâmp-d” e-u parte şi de alta spuma ţâşnea din întunecata – mare7 ce se tânguia amarnic din pricina puternicelor lovituri ale voinicilor vâslaşi. Şi în lumina soarelui armele corabiei care pleca se învederau ca flăcările; necontenit în urma ei rămâneau lungi dâre de spumă asemenea cărărilor ce străbat un câmp verde. În ziua aceea din slava cerului toţi zeii priviră corabia şi stirpea ei de viteji semizei, pe atunci cei mai destoinici năieri care cutreierau noianul. Sus, pe cele mai semeţe piscuri ale Pelionului, nimfele rămăseseră încremenite, zărind înfăptuirea Atenei Itonia.34 şi pe eroii care puneau în mişcare vâslele cu braţele lor. Tocmai de pe cel mai înalt vârf de munte coborî până la malul mării Chiron, fiul Philyrei35: alba spumă a valurilor spulberate îi scălda picioarele iar el îi îmbărbăta, făcându-le nenumărate semne cu mâna lui voinică şi ura celor care porneau la drum să se întoarcă teferi acasă. Alături se afla soţia lui36 care, ţinându-l în braţe pe Ahile, pruncul lui Peleu, îl arăta tatălui său drag.

Dar când părăsiră arcuitul liman, mulţumită chibzuinţei şi dibăciei prevăzătorului Tiphys, fiul lui Agnias, care mânuia cu iscusinţă lustruită cârmă, spre a conduce în siguranţă corabia, aşezară în sfârşit uriaşul catarg în lăcaşul său din bârna transversală, legându-l cu funii întinse de-o parte şi de alta. Apoi desfăşurară pânzele, după ce le traseră în partea de sus a catargului şi vântul se năpusti asupra lor şuierând. Frânghiile erau deja prinse ici şi colo de punte prin verigi poleite când trecură netulburaţi dincolo de promontoriul Tiseu37.

Atunci, acompaniat de liră, fiul lui Oiagru38 intona un armonios imn închinat Protectoarei corăbiilor, Artemis, care veghea asupra piscurilor din preajma mării aceleia şi totodată ocrotea pământul Iolcosului. Şi iată că, zburdând deasupra mării adânci, puzderii de peşti, cei mici de-a valma cu cei mari, îi urmau şi alaiul lor străbătea în salturi umedele cărări. Întocmai cum pe urmele rusticului stăpân al turmei vin nenumărate mioare, care se întorc la stână, săturate de iarba păscută, iar păstorul păşeşte în frunte, gingaş modulând din răsunătorul său fluier un cântec ciobănesc – tot astfel însoţeau şi peştii corabia minată necontenit de vântul ce sufla din ce în ce mai tare. Curând pieri în ceaţă patria Pelasgilor, bogată în lanuri de grâu, şi năierii lăsară în urmă răzleţele stânci ale Pelionului, călătorind fără întrerupere…

Toată ziua, ba chiar şi în timpul nopţii, suflă cu putere un vânt prielnic, umflând pânzele corabiei. Odată cu primele raze ale soarelui, vântul se potoli şi numai după ce se folosiră de vâsle, Argonauţii sosiră în stâncoasa insulă a Sintienelor 40.

Acolo toţi bărbaţii din neamul acela, căzând pradă furiei femeilor, fuseseră ucişi fără milă cu un an înainte. Căci soţii, care ajunseseră să-şi urască soţiile legitime, le părăsiseră, fiindcă o pătimaşă dragoste îi lega de sclavele pe care le aduseseră cu ei, după ce jefuiseră Tracia, situată faţă în faţă cu insula lor. Pe femeile din Lemnos le urmărea cu apriga-i mânie Cypris, întrucât de mult n-o mai cinstiseră cu ofrande. Nefericite fiinţe stăpânite de-o gelozie neistovită! Ele şi-au răpus nu numai soţii şi ibovnicele din aşternutul lor, ci şi întreaga suflare bărbătească, pentru ca mai târziu să nu aibă de tras ponoase de pe urma cumplitului măcel. Dintre toate, doar Hypsipyle l-a cruţat pe căruntul ei părinte Thoas, care fusese cârmuitorul norodului: îl puse într-o ladă încăpătoare, dându-i drumul să plutească pe mare, spre a scăpa cu fuga. îl traseră la mal pescarii din insula numită Oinoe (până atunci, dar după aceea s-a chemat Sicinos41, de la acel Sicinos pe care l-a născut nimfa Oinoe, una dintre naiade împărţind aşternutul cu Thoas).

Să ducă la păscut cirezile de vaci, să-şi pună platoşele de bronz sau să brăzdeze cu plugul ogoarele dătătoare de grâu păreau tuturor femeilor din Lemnos treburi mai uşoare decât muncile Atenei, cu care se îndeletniciseră mereu până atunci. Şi totuşi, adesea ele cercetau cu privirile întinderea mării, întrebându-se cu groază-n suflet: Când vor

veni tracii? De aceea, îndată ce zăriră în preajma insulei corabia Argo, care se apropia adusă de vâsle, cât ai bate din palme toate, înarmate ca nişte războinici adevăraţi, ieşiră de-a valma pe poarta Myrine, revărsându-se pe ţărm aidoma Thyadelor42 ce se hrănesc cu carne crudă, căci ele credeau că sosiseră tracii. Le întovărăşea Hypsipyle, fiica lui Thoas, ce purta armele tatălui ei. Femeile, adânc tulburate, amuţiseră: atât de mult le subjugase frica.

Între timp, de la corabia lor eroii îl trimiseră pe Aithalides43, crainicul sprinten, căruia îi încredinţau grija soliilor şi sceptrul lui Hermes, tatăl său: acesta îl înzestrase cu o neştearsă ţinere de minte a tuturor lucrurilor. Nici chiar acum, când el s-a dus până la cumplitele vârtejuri ale Acheronului, uitarea nu s-a furişat în sufletul lui. Ori soarta a hotărât ca, printr-o necontenită schimbare, el să fie rând pe rând numărat când printre cei ce sălăşluiesc sub pământ, când printre oamenii care trăiesc sub lumina soarelui – dar ce rost are să deapăn aici poveştile despre Aithalides? El a fost cel care, prin vorbele-i blânde, a înduplecat-o atunci pe Hypsipyle să-i primească pe noii veniţi: ziua asfinţea şi nu petreceau aici decât o noapte. Dar în dimineaţa următoare ei n-au putut dezlega parâmele căci bântuia vântul de miazănoapte 44.

Între timp, femeile >din JLfmnos străbătură cetatea spre a merge la locul lor de adunare, căci Hypsipyle însăşi le chemase. Când se strânseră toate, regina le zise de îndată următoarele vorbe de îmbărbătare:

„Supusele mele, haidem să trimitem bărbaţilor acelora binevenitele daruri care sunt îndeobşte luate pe o corabie, adică merinde şi vin dulce, încât ei să rămână pururi în afara zidurilor noastre, pentru ca nu cumva, împinşi de nevoie, să vină aici şi, aflând tot adevărul despre noi, să ajungem astfel de pomină în lumea largă. Desigur, noi am înfăptuit o mare nelegiuire: ea nu va fi deloc pe placul lor, dacă vor auzi cum stau lucrurile.

Aceasta este, până una alta, părerea mea. Dar dacă vreuna dintre voi are o propunere mai bună, să se scoale în picioare, căci pentru asta v-am poftit aici!”

Întocmai a vorbit şi s-a aşezat pe tronul de piatră al tatălui ei. Apoi s-a ridicat scumpa-i doică Polyxo: picioarele ei chircite de bătrâneţe îi tremurau şi, proptită într-un toiag, ardea de nerăbdare să ia cuvântul. Patru fete adăstau în preajma bătrânei, tuspatru fecioare şi

cu plete bălaie. Stând în picioare în mijlocul adunării, căuta să-şi ţină capul deasupra spinării gârbovite şi grăi astfel:

„Negreşit să trimitem darurile străinilor, cum doreşte Hyp-sipyle, fiindcă e mai bine să-i îndestulăm. Dar cum credeţi că ne vom putea bucura de viaţă dacă se va năpusti asupra noastră o oaste de-a tracilor sau oricare alt vrăjmaş, căci deseori oamenii au parte de asemenea surprize, ca, de pildă, şi această ceată venită pe neaşteptate. Chiar dacă vreunul dintre preafericiţii zei va îndrepta spre alte meleaguri nenorocirea, ne pasc numeroase alte năpaste, mai mari chiar decât năvala duşmanilor. Când femeile vârstnice vor fi murit de mult iar voi, cele tinere, veţi fi ajuns în pragul bătrâneţii nesuferite, fără a avea copii, cum veţi trăi atunci, nefericitelor? Nu cumva în ogoarele cu brazde adânci boii voştri se vor înjuga singuri spre a desţeleni pârloagele, vor trage de la sine plugul ce spintecă glia şi degrabă, la sfârşitul anului, vă vor secera şi spicele? în ce mă priveşte, chiar dacă până acum Zeiţelor morţii45 le-a fost silă de mine, presimt că în anul care vine mă va înghiţi pământul şi, aşa cum cere datina, voi avea parte de cinstirile din urmă, înainte de a se apropia nenorocirea. Vouă, celor tinere, vă cer să chibzuiţi la toate acestea! Acum scăparea se află la doi paşi, dacă veţi încredinţa străinilor casele, toate averile noastre şi grija cârmuirii acestei cetăţi vestite!”

Aşa a glăsuit bătrâna. Adunarea se umplu de freamăt, căci cuvântarea fusese pe placul ei. După Polyxo se ridică din nou Hypsipyle şi, drept răspuns, spuse la rândul ei:

„Dacă planul acesta este pe placul tuturor, voi trimite de îndată o solie până la corabie”.

Zicând acestea, se adresă astfel slujitoarei ce stătea în preajma ei:

„Du-te, Ifinoe, şi pe bărbatul care conduce expediţia, oricine ar fi el, pofteşte-l până la palat, ca să-i pot dezvălui o fericită hotărâre a obştei noastre. Iar tovarăşilor lui spune-le că, dacă vor, pot veni în ţara şi cetatea noastră cu încredere şi ca nişte prieteni!”

După rostirea acestor cuvinte, împrăştie adunarea şi se ridică, spre a se întoarce la palat. La rândul ei, Ifinoe se duse la Minyeni. Aceştia o întrebară cu ce fel de gânduri vine la ei. Luând degrabă cuvântul, Ifinoe răspunde deopotrivă tuturor întrebărilor lor:

„Copila lui Thoas, Hypsipyle, m-a trimis la voi să poftesc la palat pe comandantul corabiei, oricine ar fi el, ca să-i poată dezvălui o

fericită hotărâre a obştei. Iar voi, dacă vreţi, puteţi veni chiar acum în ţara şi cetatea noastră ca nişte prieteni!”

Întocmai a grăit, şi vorbele ei de bun augur au plăcut tuturor. Şi-au închipuit că Thoas murise şi că Hypsipyle, unica lui odraslă, domnea în locul lui. îl trimiseră înainte pe Iason şi se pregătiră ei înşişi să-l urmeze.

Slujindu-se de agrafe, eroul îşi prinse în dreptul umerilor dubla lui mantie purpurie, lucrare a zeiţei Itonia, pe care i-o dăruise palas atunci când pentru prima oară s-a înfiripat scheletul corabiei Argo şi a arătat cum se măsoară grinzile cu ajutorul dreptarului. Mai lesne ai fi putut să-ţi arunci ochii asupra soarelui răsărind în zare decât să priveşti strălucitoarea mantie: la mijloc era roşie iar marginile ei aveau culoarea purpurei curate şi, în fiecare colţ, erau ţesute, cu o neîntrecută măiestrie, nenumărate scene.

— *L6*

Iason se îndreptă spre cetate asemenea astrului luminos pe care copilele, zăvorâte în iatacurile noi-nouţe, îl zăresc înălţându-se deasupra caselor şi ochii lor sunt încântaţi de roşietica lui lumină pe bolta întunecată; se bucură şi gingaşa fecioară tânjind după tânărul plecat într-o călătorie prin ţări străine, peţitorul pentru care o păstrează părinţii ei, ca să-i fie soaţă legiuită – întocmai ca astrul acela înainta eroul pe drumul ce ducea spre oraş. Iar atunci când Iason intră pe poarta cetăţii, fremătau în urma lui femeile bucuroase de un asemenea oaspete. Dar el, cu ochii aţintiţi spre pământ, păşi netulburat până ce ajunse la minunatul palat al Hypsipylei. La ivirea lui, slujitoarele deschiseră largporţile cu două canaturi, prevăzute cu tăblii iscusit lucrate. Atunci Ifinoe se grăbi să-l conducă printr-o frumoasă sală şi-l pofti să se aşeze într-un jilţ nespus de strălucitor, chiar în faţa stăpânei sale. Aceasta îşi plecă ochii în faţa lui, iar obrajii feciorelnici i se rumeniră. Din cale-afară de sfioasă, izbuti totuşi să-i spună aceste cuvinte măgulitoare:

„Străine, de ce adăstaţi fără rost, rămânând atâta vreme în afara zidurilor noastre? De altfel, cetatea nu este locuită de bărbaţi, care, înstrăinaţi de noi, s-au aciuat pe continent, în Tracia, plugărind acolo ogoarele darnice în grâu. Fără înconjur descriu toată păţania noastră, ca s-o cunoaşteţi bine şi voi. Pe vremea când tatăl meu Thoas domnea peste orăşenii de aici, oamenii noştri, părăsind insula Lemnos, de pe corăbiile lor s-au năpustit asupra tracilor care locuiesc pe ţărmul

învecinat şi le-au jefuit sălaşele, iar în uriaşa pradă adusă cu ei erau şi multe fete. Se vădea astfel funesta mânie a zeiţei Cypris, care le-a sădit în piept o patimă smintită. Au început să-şi urască soţiile şi, cuprinşi de nebunie, le-au alungat din propriile lor case, primind în aşternut sclavele dobândite cu lăncile lor, nelegiuiţii! Noi am îndurat toate acestea, amăgindu-ne cu gândul că, până la urmă, le va veni mintea la loc. Dar răul fără leac sporea mereu de la o zi la alta. Fiii născuţi în căminul părintesc erau dispreţuiţi şi se prăsea o stirpe de copii din flori. Se ajunsese până acolo încât fetele nemăritate şi, împreună cu ele, mamele ca nişte văduve cutreierau oraşul, neluate în seamă de nimeni. Tatăl nu se sinchisea câtuşi de puţin de propria-i fiică, chiar dacă vedea cum, sub ochii lui, ea era sfârtecată de mâinile unei maştere nelegiuite. Fiii nu-şi mai apărau mamele de umilitoare jigniri, ca mai nainte, şi nici fratele nu se mai îngrijea de sora lui cu tragere de inimă. În case, în iureşul dansului, în adunări şi în ospeţe, bărbaţii erau preocupaţi numai de tinerele sclave, până când un zeu ne-a insuflat nemaivăzutul curaj ca, la întoarcerea lor din Tracia, să nu-i mai primim între zidurile cetăţii pe bărbaţii noştri, urmând ca, fie să-şi recapete simţămintele lor fireşti, fie să plece aiurea împreună cu tinerele sclave. Atunci ei, cerându-ne să le dăm copiii, adică pe toţi băieţii care se aflau în oraş, s-au reîntors acolo unde locuiesc şi acum, în înzăpezitele câmpii ale Traciei. Aşadar, aici vă puteţi mişca în voie, ca şi cum aţi face parte din poporul nostru. Iar tu, dacă te hotărăşti să rămâi şi dacă-ţi surâde, desigur că vei avea parte de toate onorurile tatălui meu, Thoas. Socot că nu te poţi plânge de acest pământ, căci el este mai rodnic decât al tuturor insulelor câte sunt în Marea Egee. Acum-4 u-te şi, odată întors la corabie, repetă soţilor tăi de drum vorbele mele şi nu mai întârzia mult în afara cetăţii!”

Aşa cuvântă regina, tăinuind faptul că bărbaţii fuseseră ucişi; la rândul lui, Iason îi spuse următoarele:

„Hypsipyle, binevenit este ajutorul pe care ni-l dai cu dragă inimă, de vreme ce noi avem nevoie de tine. Voi reveni în cetate după ce voi fi repetat întocmai în faţa soţilor mei toate vorbele tale. Dar atât domnia cât şi insula însăşi să rămână în grija ta. Nu le ocolesc pentru că le-aş dispreţui, dar grele lupte mă cheamă fără zăbavă!”

După ce grăi astfel, îi atinse mâna dreaptă şi repede porni înapoi spre corabie. Nenumărate copile voioase zburdau pretutindeni în jurul lui, până ce eroul trecu de porţile cetăţii. Mai apoi ele veniră pe ţărm cu

carele lor repezi, aducând multe daruri de ospeţie, când Iason apucase de-acum să repete întocmai soţilor săi vorbele Hypsipylei, prin care îi poftea în oraş. Fetele îi înduplecară lesne să vină ca oaspeţi în casele lor. Cypris le insuflase o dulce patimă, de dragul prevăzătorului Hefaistos, pentru ca şi în viitor insula Lemnos să fie locuită, reîntregindu-şi poporul47. Iason se îndreptă spre regescul palat al Hypsipylei; ceilalţi merseră unde se nimeri fiecare, în afară de Heracle, căci el rămăsese de bunăvoie la corabie, împreună cu câţiva tovarăşi aleşi. Numaidecât oraşul, cuprins de desfătarea dansului şi a ospeţelor, se umplu de fumul grăsimilor arse pe altare. Mai presus de toţi nemuritorii, pe vestitul fiu al Herei şi pe Cypris însăşi căutară să-i îmbuneze prin cântece şi jertfe.

Plecarea corabiei în larg era mereu amânată de la o zi la alta. Multă vreme ar fi zăbovit ei acolo, trândăvind, dacă Heracle nu şi-ar fi strâns laolaltă tovarăşii, departe de ceata femeilor şi nu le-ar fi vorbit, mustrându-i cu asprime:

„Netrebnicilor, oare suntem izgoniţi din patrie fiindcă am vărsat sângele unei rude? Am venit încoace dornici de însurătoare, dispreţuind fetele din cetatea de baştină? Ne place atât de mult să locuim aici şi să arăm mănoasele ogoare din Lemnos? Nu vom dobândi nicio glorie din lunga convieţuire cu nişte femei străine de neamul nostru şi niciun zeu nu va răpi Lâna de aur, ca să ne-o dea de la sine, în schimbul rugilor noastre! întoarcă-se fiecare la casa lui! El n-are decât să se lăfăie în patul Hypsipylei până ce va umple insula Lemnos cu copiii lui şi astfel se va bucura de-o mare faimă!”

Aşa dojeni el ceata Argonauţilor: nimeni nu cuteză să-şi ridice ochii în faţa lui şi nici să sufle un cuvânt, ci, părăsind adunarea, ei se pregătiră să plece cât mai repede. Când aflară totul, femeile alergară în calea lor. Precum în jurul frumosului crin zumzăie albinele ce s-au revărsat din stânca unde îşi au stupul, în timp ce de jur-împrejur pajiştea înrourată surâde iar ele culeg rodul dulce zburând ici-colo – tot aşa înlăcrimatele femei roiau de zor în preajma bărbaţilor, şi prin semne şi vorbe îşi arătau dragostea faţă de fiecare, cerând şi zeilor preafericiţi să facă astfel încât toţi să se întoarcă cu bine. La fel se ruga şi Hypsipyle, prinzând mâna lui Aisonide, şi vărsa lacrimi, întristată de plecarea celui drag:

„Du-te în lumea largă şi fie ca zeii să te readucă teafăr împreună cu tovarăşii tăi, purtând în braţe Lâna de aur râvnită de rege, precum

îţi este voia şi plăcerea. Această insulă şi sceptrul tatălui meu vor fi ale tale dacă în viitor, după sosirea ta acasă, vei dori să mi te întorci aici. Lesne ai putea să aduci cu tine o mare mulţime de oameni din alte oraşe. Dar tu nu vei lua o astfel de hotărâre şi eu însumi presimt că nu va fi aşa. Totuşi, şi în timpul călătoriei şi după reîntoarcerea ta, aminteşte-ţi de Hypsipyle! Spune-mi ce dorinţă mai ai, şi eu ţi-o voi împlini cu dragă inimă, dacă zeii îmi vor dărui un copil48".

Adânc mişcat, fiul lui Aison îi răspunse astfel:

„Hypsipyle, fie ca totul să se sfârşească cu bine, aşa cum vor zeii preafericiţi. Ar trebui să ai despre mine o părere mai bună, chiar dacă eu m-aş mulţumi să locuiesc în patria mea, cu învoirea lui Pelias. Rămâne ca zeii să mă scoată viu şi nevătămat din bătălii. Dar de nu-mi îngăduie ursita să mă întorc pe ţărmul Helladei din lunga mea călătorie iar tu vei aduce pe lume un băiat, când el va ajunge flăcău, trimite-l în Pelasgicul Iolcos, ca să aline jalea tatălui şi a mamei mele, dacă îi va mai găsi în viaţă şi, în lipsa stăpânului, să fie scutul celor din casă!"

Aşa a grăit Iason, şi s-a urcat în corabie cel dintâi; ceilalţi eroi i-au urmat pilda şi, după ce se aşezară la locul cuvenit, mâinile lor se încleştară pe vâsle. Argos slobozi parâma prinsă de o stâncă scăldată de valuri. Atunci Argonauţii bătură voiniceşte apa cu vâslele lor lungi. În fapt de seară, la îndemnul lui Orfeu, făcură un popas în insula Electrei49, fiica lui Atlas, pentru ca, primind tainicele oracole ale sfintelor ceremonii de iniţiere, să poată pluti pe mare într-o siguranţă deplină. Despre ele nu voi vorbi mai pe larg, dar salut insula şi zeităţile ce o locuiesc 50, stăpâne ale acestor mistere pe care nu este îngăduit să le cânţi!

Se află în Propontida o insulă 52 cu ţărmuri înalte, nu departe de întinsul şi fertilul pământ frigian, tot atât de înclinată spre mare pe cât se îndreaptă spre uscat un istm scăldat de talazuri. Malurile ei, care pot fi atinse din două părţi, sunt situate mai sus de fluviul Aisepos53. Ţărmurenii o denumesc Muntele Ursului. Aici locuiesc trufaşii şi sălbaticii Feciori ai Gliei, nemaivăzute arătări ce sperie ochii, căci fiecare flutură în aer şase mâini zdravene: două sunt prinse de umerii puternici, celelalte patru fiind împlântate în coastele lor înspăimântătoare. Istmul şi câmpia din faţă erau locuite de Dolioni. Asupra lor domnea viteazul fiu al lui Aineus, Cyzicos, ce fusese adus pe lume de Ainete, fiica zeiescului Eusoros. Cu toate că erau atât de aprigi, Feciorii Gliei nu făcuseră niciodată vreun rău megieşilor lor, ocrotiţi de

Poseidon, din care se trăgeau vechii Dolioni.

Aici a poposit corabia Argo, mânată din urmă de vânturile tracice şi goana ei luă sfârşit în Portul Frumos. Tot aici, la îndemnul lui Tiphys, desprinseră piatra ce le slujea drept ancoră, dovedindu-se prea mică, şi o lăsară sub o fântână, aşa-zisa fântână a Artaciei: o înlocuiră cu alta, care se potrivea de minune, fiindcă era grea. Pe cea dintâi, potrivit oracolului dat de Zeul ce săgetează departe, ionienii lui Neleu 54 au aşezat-o mai târziu, aşa cum se cuvenea, în templul Atenei, protectoarea lui Iason.

Toţi Dolionii, în frunte cu Cyzicos însuşi, îi întâmpinară prieteneşte pe Argonauţi şi, când aflară ce călătorie au întreprins, din ce neam se trag şi cine sunt ei, se arătară ospitalieri şi îi îndemnară să înainteze şi mai mult, cu ajutorul vâslelor, spre a lega parâmele corabiei în portul cetăţii. Apoi ridicară pe ţărmul de acolo un altar închinat lui Apollon, Protectorul celor ce descind din corabie 55 şi se îngrijiră de jertfe. Regele însuşi le dădu vin bun, de care eroii aveau mare nevoie, precum şi mioare. Căci un oracol îi prevestise că, atunci când va veni la el o divină ceată de viteji, de îndată s-o primească paşnic, nicidecum să se războiască cu ei. Abia îi răsăriseră pe obraji primele tuleie; nu apucase să simtă mândria de-a fi tată, dar în palatul lui, încă străină de chinurile facerii, avea o soţie, pe fiica lui Merops Percosianul56, Cleite cu mândre plete. Nu cu multă vreme în urmă, mulţumită strălucitelor lui daruri de nuntă, o luase din casa tatălui ei, care locuia pe ţărmul din faţă. Dar el părăsise iatacul tinerei sale soţii spre a lua parte la ospăţ, alungind din suflet orice teamă. Se întrebară rând pe rând unii pe alţii: el voia să afle rostul călătoriei lor şi porunca lui Pelias, iar ei se interesau de oraşele popoarelor învecinate şi de întregul liman al întinsei Propon-tide. Dar gazda nu fu în stare să dea vreo ştire celor dornici să ştie totul. Aşadar, în dimineaţa următoare eroii urcară pe înaltul munte Dindymos 57, ca să vadă singuri care erau căile mării aceleia şi, între timp, câţiva dintre ei strămutară corabia din locul unde fusese ancorată prima oară în portul Chytos.

Dar, sosiţi pe negândite din cealaltă parte a muntelui, Feciorii Gliei astupară cu stânci zvârlite în adânc uriaşa ieşire spre mare a portului Chytos, de parcă ar fi vrut să prindă în cursă o sălbăticiune ce nimerise înăuntru. Aflat întâmplător acolo, împreună cu cei mai tineri eroi, Heracle îşi întinse însă degrabă arcul mlădios şi îi culca la pământ unul peste altul. La rândul lor, smulgând de jos stânci ascuţite, ei le

aruncau asupra vrăjmaşului. De bună seamă că aceste fioroase namile fuseseră crescute – \ de zeiţa Hera, soţia lui Zeus, ca să-l pună la o nouă încercare J pe Heracle. Nevoiţi să se întoarcă din drum înainte de a fi ajuns la piscul cu vederea spre mare, şi ceilalţi eroi neînfricaţi, cot la cot cu tovarăşii lor, începură să-i stârpească pe Feciorii Gliei, înfruntându-i ba cu săgeţile, ba cu suliţele până ce-i răpuseră pe toţi într-o luptă necurmată. Ca atunci când tăietorii de lemne după ce tocmai au doborât cu securile lor falnice trunchiuri, le prăvălesc în şir peste un mal abrupt, pentru ca, umezindu-se, copacii să primească cât mai bine zdravenele pene – la fel zăceau înşiruiţi fără întrerupere uriaşii în locul unde se strâmta portul tivit de apa mării: unii strânşi grămadă, cu capetele şi piepturile cufundate în apa sărată şi cu mădularele întinse pe uscat, iar ceilalţi dimpotrivă, cu capetele pe nisipul ţărmului, şi cu picioarele în adâncul mării, dar şi unii şi alţii sortiţi să ajungă pradă păsărilor şi peştilor.

Când îşi putură urma netulburaţi călătoria, eroii sloboziră parâmele în timp ce sufla un vânt prielnic şi brăzdară mai departe talazurile mării. O zi întreagă a plutit cu pânzele umflate Argo dar, odată cu căderea nopţii, vântul nu i-a mai fost favorabil şi o potrivnică vântoasă a mânat corabia valvârtej înapoi, astfel încât eroii ajunseră din nou la primitorii Dolioni. Coborâră pe ţărm în aceeaşi noapte (până astăzi se numeşte Piatra Sfântă stânca în jurul căreia şi-au aruncat parâmele), şi niciunul n-a fost destul de ager ca să-şi dea seama că poposiseră în aceeaşi insulă. Datorită beznei nici măcar Dolionii n-au priceput că s-au reîntors eroii, ci au socotit că pe ţărmul lor s-a ivit pelasgica oaste a Macrienilor. Ca atare, se înarmară bine şi îi înfruntară cu braţele lor. Şi de-o parte şi de alta luptătorii se năpustiră cu lăncii şi cu scuturi la fel ca năprasnica dezlănţuire a focului căzut într-un tufiş uscat şi bântuind cu furie: cumplit şi sălbatic zvon de luptă se abătu asupra norodului dolion. Din această bătălie nici regele nu avea să scape de ursita lui şi să revină acasă, în iatacul şi patul nupţial. Văzându-l că se întoarce cu faţa spre el, Iason se repezi şi-l izbi în coşul pieptului, iar împrejurul suli-… tei oasele se frânseră. Prăvălit în nisip, regele se supuse ursitei sale. Căci nici unui muritor nu-i este îngăduit să se sustragă propriului său destin: oprelişti di netrecut îi aţin pretutindeni calea! Aşadar pe Cyzicos, tocmai când se credea mai ferit de orice năpastă venită din partea eroilor, în aceeaşi noapte l-a înhăţat ursita, în timp ce se lupta cu ei. Mulţi alţii care îi săriră în ajutor, fură

răpuşi la rândul lor.

...58

Ceilalţi bătură în retragere, luând-o la fugă înfricoşaţi – aşa cum, în faţa uliului ce zboară iute, porumbeii se sperie şi fug în stoluri – apoi se repeziră de-a valma spre porţile cetăţii; de îndată oraşul se umple de vaietele pricinuite de jalnica părăsire a câmpului de luptă. În dimineaţa următoare, şi unii şi alţii descoperiră greşeala lor groaznică şi cu neputinţă de îndreptat.

Cumplită fu durerea resimţită de eroii Minyeni când îl văzură pe fiul lui Aineus, Cyzicos, care zăcea în faţa lor plin de pulbere şi sânge. Trei zile la rând îl bociră, smulgându-şi părul, şi ei şi puzderia de Dolioni. Apoi, după ce înconjurară de trei ori cu armele lor de bronz trupul neînsufleţit, îl înmormântară, dându-i cuvenite onoruri şi desfăşurând îndătinatele jocuri funebre pe câmpia Leimonion, unde se înalţă şi acum monumentul văzut şi de urmaşii urmaşilor lui. Nici Cleite, soţia lui Cyzicos, n-a mai trăit multă vreme după pieirea regelui în luptă, ci, sporind această nenorocire cu una şi mai mare, şi-a pus gâtul în ștreang. Nimfele codrene au plâns moartea ei. Şiroaiele de lacrimi, câte au căzut din ochii lor pe pământ, au fost reunite de zeiţe într-un izvor care se cheamă Cleite, purtând vestitul nume al soţiei fără noroc.

În zorii zilei, când vânturile încetară să sufle, eroii părăsiră insula vâslind din răsputeri. Şi iată că fiecare năier se lua la întrecere cu celălalt: cine se va da bătut ultimul? Căci de jur-împrejur văzduhul nestrăbătut de vânturi potolise vârtejurile apelor şi silise noianul să aţipească. Încrezători în calmul mării, minară voiniceşte corabia în larg. Atât de repede străbătea întinderea de ape încât nici armăsarii lui Poseidon, iuţi ca vijelia, n-ar fi putut să-i ajungă din urmă. Totuşi, datorită valurilor stârnite de impetuoasele vânturi care suflau iarăşi dinspre fluvii în fapt de seară, sleiţi de oboseală, năierii vâsliră din ce în ce mai încet. Pe toţi aceşti oameni ce trudeau din greu, îi ducea în vajnicele sale braţe Heracle, care făcea să se zgâlţâie toată lemnăria corabiei. Când însă, dornici să ajungă în vasta ţară a Mysienilor60, eroii trecură de gura fluviului Rhyndacos 61, şi de marele mormânt al lui Aigaion62, care putea fi zărit ceva mai sus de Frigia, tocmai atunci vâsla lui Heracle se frânse în două, în timp ce sălta brazdele mării zbuciumate. Bucata pe care o ţinea cu amândouă mâinile căzu într-o parte iar cealaltă, scăldându-se în mare, fu răpită de învolburatele

valuri în retragere. Heracle se aşeză fără să scoată un cuvânt, şi îşi roti privirile, căci mâinile lui nu erau obişnuite să cunoască liniştea.

Atunci când de la câmp se întoarce săpătorul sau plugarul ademenit de coliba lui, unde-l aşteaptă multrâvnita cină şi, odată ajuns în pragul uşii, îşi îndoaie genunchii obosiţi şi înnegriţi de praf, apoi, privindu-şi palmele bătătorite, îşi suduie pântecul de zeci de ori – chiar în acel ceas al zilei năierii sosiră la aşezările omeneşti ale ţării Ciania, aproape de muntele Arganthonios şi de gura fluviului Cios63. Mysienii, locuitorii acestui pământ, se arătară ospitalieri cu noii-veniţi, socotindu-i prieteni şi le dădură merinde pentru drum, de care aveau mare nevoie, mioare şi vin din belşug. Apoi unii dintre eroi au adus vreascuri uscate, alţii numeroase braţe de frunze, adunate din pajişti, pe care le aşternură pe jos, spre a le sluji drept culcuş, alţii frecară lemnele pentru aprins focul, amestecară în cratere64 vinul cu apa, sau pregătiră ospăţul închinând în fapt de seară şi o jertfă lui Apollon, Protectorul celor ce descind din corabie.

Poruncind soţilor săi să se ospăteze, fiul lui Zeus63 s-a dus în pădure ca să-şi făurească degrabă o vâslă pe potriva braţelor lui. După ce colindă puţin prin preajma locului, găsi un brad neîmpovărat cu prea multe ramuri şi nici din cale-afară de înfrunzit, aidoma lăstarului de plop falnic: părea că are aceeaşi înălţime şi grosime. Numaidecât lasă pe pământ tolba doldora de săgeţi, împreună cu arcul şi îşi lepădă blana de leu. Cu greaua lui măciucă îmbrăcată-n aramă mai întâi zdruncină copacul din rădăcini, apoi îi cuprinse trunchiul cu braţele amândouă, încrezător în puterile lui; îşi propti de el umărul lat, răşchirându-şi picioarele. După ce-l cuprinse bine, Heracle smulse pomul, în pofida rădăcinilor adânci, împreună cu bulgării de pământ ale acestora. Precum din senin, mai ales în furtunosul răstimp al asfinţirii funestului Orion66, năprasnica vijelie venită de sus smulge catargul unei corăbii împreună cu capetele frânghiilor care-l susţin, tot aşa eroul a dezrădăcinat bradul. Odată cu el luându-şi arcul şi săgeţile, blana de leu şi măciuca, se urni din loc, ca să se întoarcă la tovarăşii lui.

Între timp, Hylas, cu un vas de bronz sub braţ, aparte de ceilalţi, plecă în căutarea unui sfânt izvor ţâşnitor pentru ca, înainte de întoarcerea viteazului, să aducă apa de care acesta avea nevoie la cină, pregătind repede şi cum se cuvine toate lucrurile în vederea apropiatei lui sosiri. Cu asemenea obiceiuri îl deprinsese Heracle încă de mic copil, când îl luase din casa tatălui său, neasemuitul Theiodamas, pe

care el însuşi îl ucisese fără milă în ţara Dryopilor67, certându-se din pricina unui bou ce ara. Theiodamas derţeleneacu plugul nişte pogoane lăsate în paragină, din cale-afară de necăjit. Atunci viteazul stărui să-i dea cu de-a sila boul cu care ara, dar de fapt căuta o pricină oarecare, ca să înceapă un crâncen război cu Dryopii, ce vieţuiau fără a se sinchisi câtuşi de puţin de dreptate. Numai că prin toate acestea mă abat prea mult de la cântarea mea. Deci Hylas ajunse repede la o fântână pe care oamenii din preajma locului o numeau Pegas. Chiar atunci se înfiripau aici dansurile nimfelor. Căci tuturor nimfelor care locuiau în vecinătatea acelui promontoriu încântător le plăcea ca, noapte de noapte, s-o preamărească pururi pe Artemis în cântecele lor. Cele cărora soarta le hărăzise piscurile şi văgăunile munţilor sau cele ce hălăduiau în codru veneau aici de departe. Nimfa apei tocmai se înălţa din adâncul fântânii cu unde minunate. Ea îl văzu de aproape pe Hylas, nespus de frumos şi cu o dulce rumeneală pe chipu-i graţios, iar din slava cerului luna plină îşi revărsa asupra lui razele strălucitoare, Cy-pris făcu să se tulbure inima nimfei şi, în uluirea ei, cu greu îşi veni în fire. De îndată ce el, uşor înclinat într-o parte, îşi cufundă vasul în unda fântânii şi apa năvăli din plin, gâlgâind în vasul de aramă, nimfa îşi trecu iute mâna stângă după gâtul băiatului, nerăbdătoare să-i sărute gingaşa gură; apoi cu mâna stângă îl apucă de cot, trăgându-l în vârtejul apelor.

Dintre toţi Argonauţii, doar eroul Polifem, fiul lui Elatos68, a auzit strigătul lui Hylas, fiindcă se afla în drum, aşteptând întoarcerea uriaşului Heracle. Numaidecât îşi trase din teacă sabia cea mare şi alergă să vadă dacă Hylas este încolţit de fiare sau poate că localnicii, ştiindu-l singur, i-au întins o cursă şi-l duc cu ei ca pe o pradă uşoară. Alergă cât îl ţineau picioarele până la fântâna Pegas ca o sălbăticiune care, atrasă de behăitul oilor şi cu măruntaiele arse de foame, dă buzna, dar nu se înfruptă din turmă, căci între timp păstorii au închis-o în ţarc; de aceea fiara geme şi rage înfricoşător, până oboseşte – tot aşa şi fiul lui Elatos ofta din greu şi cutreiera împrejurimile strigând, însă chemarea lui răsună în zadar. În timp ce mâna lui rotea sabia goală, se întâlni pe drum chiar cu Heracle şi îl recunoscu lesne pe eroul ce se îndrepta spre corabie prin bezna nopţii. Abia trăgându-şi sufletul, îi spuse pe loc nefericita întâmplare:

„Sărman prieten, sunt cel dintâi care-ţi pricinuiesc o mare durere prin vestea mea: Hylas s-a dus să ia apă de la fântână şi nu s-a

mai întors. Fie că tâlharii au pus mâna pe el şi-l duc cu de-a sila, fie că-l sfâşie fiarele! strigătul lui a ajuns până la mine”.

Aşa i-a zis: Heracle îl asculta şi de pe tâmplele lui se prelingeau pârâiaşe de sudoare iar sângele negru îi clocotea în vine. Pradă mâniei, a zvârlit bradul în ţărână şi a început să alerge la întâmplare, unde-l purtau picioarele. Ca atunci când, împuns de un tăun, taurul o ia la fugă, îşi lasă păşunea şi mlaştina, şi, fără să-i pese de păstori sau de cireada, îşi vede de drum, fie alergând necontenit, fie oprindu-se ca să-şi înalţe creştetul său mare şi să scoată un muget puternic; căci aprigul tăun îl chinuie mereu – tot aşa şi Heracle acum îşi mişca fără răgaz genunchii repezi, acum se oprea, biruit de oboseală, şi slobozea un strigăt ce se pierdea în depărtare.

Dar iată că luceafărul dimineţii se ivi deasupra celor mai înalte piscuri şi prielnica briză începu să adie. De îndată Tiphys îşi îndemnă tovarăşii să se urce în corabie, vântul favorabil putând să le fie folositor. De bunăvoie, ei se suiră numaidecât, traseră ancora pe punte şi dezlegară parâmele. Vântul arcui mijlocul pânzelor şi astfel, departe de ţărm» trecură voioşi de Promontoriul Posideion89. Când însă Aurora cu ochii luminoşi va străluci pe boltă, înălţându-se la marginea zării şi drumurile îşi învederară albul lor orbitor iar câmpiile năpădite de rouă scânteiară sub sclipitoarele raze – de-abia atunci năierii băgară de seamă că îşi părăsiseră pe ţărm tovarăşii. Între ei izbucni o înverşunată ceartă, însoţită de o zarvă nemaipomenită, fiindcă plecaseră, lăsându-l de izbelişte pe cel mai destoinic dintre ei. Din cale-afară de abătut şi neştiind ce trebuie să facă, Iason nu spunea nimic, nici pentru şi nici împotrivă, ci şedea deoparte, cu inima zdrobită de copleşitoarea năpastă. Atunci Telamon, pradă mâniei, îi zise:

„Stai atât de nepăsător de bună seamă fiindcă tu ai pus la cale părăsirea lui Heracle. De la tine a pornit acest gând, pentru ca nu cumva gloria lui s-o întunece pe a ta în Hellada, dacă zeii vor îngădui să ne întoarcem acasă. Dar ce rost mai au vorbele? Eu însumi mă voi despărţi de tovarăşii care au urzit acest şiretlic!”

Aşa a zis şi s-a năpustit asupra lui Tiphys iar în ochii lui se întrezăreau văpăi, aidoma flăcărilor unui foc năprasnic. Şi mai mult ca sigur că s-ar fi înapoiat în ţara Mysienilor, înfruntând marea şi suflarea mereu potrivnică a vântului dacă cei doi feciori ai tracicului Boreas70 nu l-ar fi împiedicat pe fiul lui Ea c71 cu vorbele lor aspre. Nefericiţii!

Le era hărăzită o crâncenă răzbunare înfăptuită de braţele lui Heracle, fiindcă îşi împiedicaseră soţii să plece în căutarea lui. Într-adevăr, la întoarcerea lor de la jocurile funebre orânduite în cinstea răposatului rege Pelias72, el i-a ucis în Tenos73 cea împrejmuită de valuri şi le-a acoperit trupurile cu pământ, înălţând pe mormântul lor două coloane, dintre care una – minune nemaivăzută de un ochi omenesc – se leagănă de câte ori suflă şuierătorul Boreas. Toate aceste lucruri urmau să se întâmple mult mai târziu.

Dar iată că din străfundul mării cu vuiete asurzitoare li se arătă Glaucus74, preaînţeleptul tâlcuitor al divinului Nereu; ridicându-şi din apă creştetul pletos şi pieptul de la brâu în sus, întinse puternica-i mână spre pupa corabiei şi cuvântă astfel zoriţilor năieri:

„De ce ţineţi cu tot dinadinsul ca, împotriva voinţei marelui Zeus, să-l duceţi în cetatea lui Aietes pe neînfricatul Heracle? Ursita îl cheamă în Argos, pentru ca, trudind din greu, să săvârşească toate cele douăsprezece munci, potrivit poruncilor mârşavului Eurystheus75 şi să vecuiască apoi împreună cu nemuritorii, după ce va fi împlinit şi celelalte câteva isprăvi, care-l mai aşteaptă. Aşa că nu mai tânjiţi după dânsul. Aşijderi şi lui Polifem Ji este sortit mai întâi să întemeieze la gura fluviului Cios o cetate care va dobândi o mare faimă printre Mysieni, iar mai apoi să-şi afle moartea în vasta ţară a Chalybilor76. Cât despre Hylas, pe urmele căruia au pornit cei doi eroi părăsiţi de voi. pe ţărm, o nimfă l-a îndrăgit, luându-l de bărbat”.

Aşa a glăsuit zeul şi, înveşmântat în valurile fără odihnă, s-a cufundat iarăşi în adâncuri. În jurul lui, răvăşite de vârtejuri, întunecatele ape se albiră de spume, împroşcând încovoiata corabie. Eroii se înveseliră; Telamon Eacidul se duse degrabă la Iason, strânse mâna eroului şi, îmbrăţişându-l, îi zise:

„Aisonide, nu fi supărat pe mine dacă te-a rănit cumva fapta mea necugetată. Numai şi numai durerea m-a îmboldit să-ţi spun vorbe semeţe. Vântului să-ncredinţăm azi nesocotinţa mea şi prieteni să fim iar ca până deunăzi!”

Drept răspuns, fiul lui Aison grăi cu înţelepciune:

„Prietene, tu m-ai jignit prin grele vorbe de ocară, spunând în faţa tuturor că m-am purtat urât cu un om fără pereche. „Mâniei mele amare nu-i dau răgaz să crească, deşi în prima clipă am suferit destul. Căci te-ai înfuriat pe mine nu pentru o turmă de mioare nici pentru niscaiva averi, ci pentru un prieten de nă

] deide Sper însă că şi în viitor, dacă se va ivi un prilej asemăna-l tor te vei certa cu mine şi pentru alţi tovarăşi!

Aşa i-a zis şi, împăcaţi, s-au aşezat la locurile lor.

Vântul ce sufla cu putere le-a purtat corabia preţ de o zi şi o noapte întreagă. Dar vântul a-ncetat cu totul atunci când sus pe cer s-a înălţat Aurora. Zărind o limbă de pământ care răsărea în mijlocul unui liman şi la prima vedere părea foarte întinsa, spre ea vâsliră şi popas făcură la răsăritul soarelui.

r

a o

A

*g**co*\o s-o aflau staulele vitelor şi sălaşul lui Amycos, semeţul rege al Bebrycilor1, născut cândva de bithyniana nimfă Melia care se iubise cu Poseidon Zămislitorul2. Era cel mai trufaş om din lume: obişnuia să impună străinilor o lege nedreaptă, neîngăduind nimănui să părăsească ţara lui înainte de a se măsura cu dânsul în lupta cu pumnii şi, în felul acesta, răpusese mulţi bărbaţi ce locuiau în ţările vecine. Şi de astă dată el veni până la corabie să-i întrebe ce ţel avea expediţia şi cine erau ei, arătându-le întregul său dispreţ; se înfiinţa în mijlocul lor şi le grăi astfel:

„Voi, cei ce hoinăriţi pe mare, aflaţi de la mine ce se cade să ştiţi! Niciunul dintre străinii care vin la Bebryci nu poate pleca de aici până ce pumnii săi nu s-au măsurat cu pumnii mei. Aşa că alegeţi-l pe cel mai destoinic din ceata voastră şi aşezaţi-l chiar acum în faţa mea ca să ne încrucişăm pumnii. Dar dacă îmi încălcaţi legile, neţinând seama de ele, silnica nevoie vă va lovi fără milă!”

Aşa le-a vorbit, plin de îngâmfare; auzind una ca asta, eroii s-au făcut foc şi pară. Mai ales Pollux era ispitit de această provocare3. El s-a ridicat numaidecât, aşezându-se în fruntea tovarăşilor lui şi a zis:

„Taci odată, oricine ai fi, lăudărosule, şi nu ne mai ameninţa cu silnica ta putere. Ne vom supune legilor tale, precum ţi-e pofta. Primesc să mă bat cu tine eu însumi!”

Întocmai a vorbit, fără a se codi: celălalt îl privi rotindu-şi ochii, asemenea leului atins de o suliţă şi încolţit în munţi de oameni; iar el, deşi înconjurat de vânători, nu se sinchiseşte de niciunul şi, dintre toţi bărbaţii, nu-l vede decât pe cel care l-a rănit şi nu l-a ucis. Atunci Tyndaridul îşi dezbrăcă mantia subţire, netezită cu grijă, pe care o primise ca dar de ospeţie de la o femeie din Lemnos. La rândul său

Amycos își lepădă, cu copci cu tot, neagra-i mantie de piele, cu două fețe, și își trânti la picioare toiagul din lemn de măslin sălbatic, crescut pe munte, pe care îl purta cu el. După ce amândoi își rotiră privirile de jur-împrejur, alegându-și un loc pe placul lor, își îmbiară tovarășii să se așeze în tabere deosebite pe nisipul țărmului, fără să pară deopotrivă la statură și înfățișare. Unul semăna cu nimicitorul Typhoeus 5 sau cu o altă făptură monstruoasă zămislită odinioară de Glia cea mâniată pe Zeus; celălalt, Tyndaridul, era aidoma unui astru ceresc ale cărui raze strălucesc atât de frumos pe noptateca boltă de miazăzi. Așa era fiul lui Zeus: pe obraji de-abia îi mijeau tuleiele, tinerețea îi învăpăia încă ochii, dar puterea și curajul său sporeau ca la o sălbăticiune. Își azvârlea brațele înainte, spre a se convinge dacă și-au păstrat agilitatea de altă dată și necontenita trudă a vâslitului nu le-a îngreunat cumva. În schimb, Amycos nu-și încerca puterile; tăcut, stătea deoparte, cu ochii ațintiți asupra potrivnicului său și inima îi tresaltă, dorind cu înfocare să facă să țâșnească sânge din pieptul celuilalt. Între timp Lycoreus, slujitorul lui Amycos, așeză la picioarele amândurora câte o pereche de curele de piele neargăsită și uscată, care se întărise bine. Apoi regele rosti următoarele vorbe trufașe:

„Din aceste două perechi de curele, eu ți-o dau pe care o vrei, fără să mai tragem la sorți, ca să nu-mi aduci învinuiri după aceea. Înfășoară-le în jurul mâinilor, ca să poți spune și altora din proprie experiență cât de priceput sunt când e vorba să tai curele tari din piele de bou și să umplu de sânge obrajii bărbaților!”

Așa a spus el; Pollux nu i-a răspuns prin nicio vorbă de ocară ci, surâzând, a luat fără să șovăie perechea de curele aflate la picioarele lui. Spre el s-au îndreptat Castor și marele Talaosa, fiul lui Bias, care i-au prins degrabă curelele în jurul mâinilor, îmbărbătându-l prin vorbele lor. Același lucru i-au făcut lui Amycos și Aretos și Ornytos, fără să bănuiască, neștiutorii, că îi legau pentru ultima oară curelele, tocmai spre pieirea lui.

Apoi cei doi potrivnici, stând la oarecare distanță și cu brațele înfășurate în curele până la cot7, pe loc își ridicară în dreptul feței mâinile îngreunate și tăbărâră furioși unul asupra celuilalt. Precum năprasnicul talaz al mării se năpustește asupra corabiei repezi care, mulțumită dibăciei cârmaciului prevăzător, îl ocolește întrucâtva, atunci când apa năzuiește să răzbată prin pereții ei – tot așa îl urmărea și regele Bebrycilor pe Tyndarid, fugă rândul, și nu-i dădea nicio clipă

de răgaz. Dar acesta rămânea nevătămat, căci era prudent și se ferea de el, sărind în lături. Până când, Pollux, după ce îşi dădu seama unde era mai tare şi unde era mai slab decât Amycos în dezlănţuitul pugilat, se opri numaidecât şi pumnii lui se încrucişară voiniceşte cu cei ai regelui. Întocmai ca atunci când meşterii lemnari bat cu ciocanele lor ascuţite piroane în îndărătnicele scânduri ale unei corăbii, ţintindu-le una peste alta, și loviturile acestuia răsună împreună cu ale aceluia – tot așa obrajii şi fălcile amândurora duduiau sub ploaia de pumni, în gură dinţii le clănţăneau straşnic şi nu încetară să se bată până când nu li se tăie răsuflarea, domolindu-i deopotrivă. Se îndepărtară puţin unul de altul şi-şi şterseră sudoarea care le năpădise obrajii, în timp ce gâfâiau întruna. Curând, năvăliră iarăși unul asupra celuilalt precum doi tauri care se bat cu înverşunare pentru o juncă păscând pe imaş. Dar deodată Amycos se ridică în vârful picioarelor asemenea bărbatului căsăpind un juncan, şi-şi prăvăli mâna-i grea asupra lui Pollux. Acesta preîntâmpină atacul, plecându-şi capul într-o parte şi-şi ridică apoi cotul, spre a-şi apăra umărul. Se apropie tiptil de Amycos, și-l lovi năprasnic deasupra urechilor, strâmbându-i oasele spre interiorul capului; durerea îl sili pe rege să cadă în genunchi. Vitejii Minyeni chiuiau de bucurie. Viaţa lui Amycos se stinse repede.

Însă luptătorii Bebryci nu-l uitară pe regele lor, ci, ridicându-şi în acelaşi timp zdravenele bâte şi suliţele, făţiş îl înfruntară pe Pollux. În faţa acestuia se aşezară soţii săi, cu ascuţitele lor săbii trase din teacă. Mai întâi, Castor păli în creştet pe unul dintre năvălitori: despicat în două, capul i se prăvăli pe umeri, de-o parte şi de alta. Încolţit deopotrivă de uriaşul Itmoneus şi de Mimas, Pollux tăbărî asupra celui dintâi și, lovindu-l cu sprintenul său picior sub coşul pieptului, îl prăvăli în ţărână, iar când se apropie cel de-al doilea, cu mâna dreaptă îi atinse sprânceana stângă, îi sfârtecă pleoapa şi-i dezgoli ochiul. Oreites, cel mai semeţ dintre însoţitorii lui Amycos datorită puterii sale, îl răni la vintre pe Talaos, fiul lui Bias, fără să-l răpună, căci arama, nevătămându-i măruntaiele, nu-i atinsese decât pielea în dreptul brâului. Aşijderi Aretos îl înfruntă şi-l izbi cu straşnica-i bâtă pe fiul lui Eurytos, Ifitos, căruia nu-i venise încă tristul soroc 8; în scurtă vreme Aretos însuşi urma să fie ucis de sabia lui Clytos. Atunci Ancaeus, vajnicul fiu al lui Lycurgus, îşi roti repede marea lui secure şi, apărându-se cu blana neagră a unui urs, pe care o ţinea în mâna stângă, se avânta vitejeşte în mijlocul cetei Be-brycilor;

odată cu el se năpustiră Ea cizii 9 şi lor li se alătură războinicul Iason. Întocmai cum într-o zi de iarnă nenumăratele oi aflate în staul se sperie de nişte lupi ce s-au furişat înăuntru fără să fie dibuiţi de zăvozii care-i adulmecă şi nici de ciobani, şi nerăbdători se întreabă spre ce mioară să dea buzna, ca s-o înhaţe prima, ei holbându-se la mai multe deodată, în timp ce ele se înghesuie şi cad una peste alta – tot aşa eroii împrăştiau o groază fără pereche printre neobrăzaţii Bebryci. Ori ca atunci când păstorii sau prisăcarii afumă un mare roi de albine adăpostite într-o stâncă şi câtăva vreme ele rămân laolaltă, forfotind în stup şi zumzăind, dar, în cele din urmă, înăbuşite de fumul gros, zboară departe de cuibul lor de piatră – la fel şi Bebrycii nu se împotriviră prea multă vreme ci se împrăştiară în interiorul Bebryciei, spre a duce vestea morţii lui Amycos. Nefericiţii nici nu bănuiau că şi pe ei îi paşte o altă nenorocire, cu totul neaşteptată. În lipsa regelui, viile şi satele lor erau devastate de necruţătoarele suliţe ale lui Lycos şi ale oştenilor Mari-andyni10; căci cele două popoare se războiau mereu pentru această ţară bogată în mine de fier. Între timp eroii prădau şi ei stânele şi sălaşele şi înjunghiau o mulţime de oi adunate de pretutindeni; unul dintre ei grăi astfel:

„Închipuiţi-vă ce-ar fi păţit aceşti oameni fricoşi dacă un zeu l-ar fi adus pe Heracle până aici. Mai mult ca sigur că, el fiind de faţă, lupta cu pumnii nici n-ar fi avut loc. De îndată ce Amycos ar fi venit să ne spună care-i datina lui, măciuca lui Heracle l-ar fi făcut să-şi uite şi cruzimea şi legile date de el. Nepăsători cum suntem, l-am părăsit într-o ţară străină şi ne continuăm călătoria pe mare. În lipsa lui oricare dintre noi este pândit de nenorociri nebănuite!”

Aşa grăi eroul; dar toate lucrurile acestea se întâmplaseră cu învoirea lui Zeus. Acolo şi-au petrecut noaptea eroii, au îngrijit rănile soţilor vătămaţi şi, după ce au adus jertfe zeilor, au pregătit un ospăţ bogat, niciunul nelăsându-se furat de somn în preajma craterului cu vin şi a sacrelor victime, mistuite de flăcări. Pe frunţile lor cu plete bălaie şi-au pus cununi din frunzele laurului crescut pe malul mării, de trunchiul căruia legaseră în mai multe locuri parâmele corabiei, şi-au intonat un imn, în sunetul lirei lui Orfeu, iar în jurul lor ţărmul tăcut era înveselit de cântece: tinerii îl slăveau pe fiul lui Zeus din Therapne u. Când soarele reîntors de la capătul lumii a luminat iarăşi colinele înrourate şi a trezit păstorii, eroii au slobozit până şi ultima parâmă legată de laur, ducându-şi pe corabie atâta pradă cât le trebuia pentru

drum, şi un vânt prielnic i-a purtat pe Bosforul cu vârtejuri multe. Dar iată că un talaz aidoma unui munte abrupt se ivi în faţa corabiei, stând gata s-o potopească, şi creasta lui se înălţa mereu deasupra norilor. Trista moarte părea de neînlăturat, fiindcă năvalnicul val, asemeni unui nor, ameninţa mijlocul corabiei. Dar până şi acesta se destramă fără urmări dacă are de-a face cu un cârmaci priceput. De aceea, mulţumită iscusinţei lui Tiphys, eroii scăpară teferi, dar cu frica în sân. În ziua următoare ei îşi legară parâmele de ţărmul din faţa pământului Thyniei[12].

Aici, pe malul mării, îşi avea casa Fineus Agenoridul, cel ce îndura crâncene chinuri, mai mari decât ale tuturor pământenilor, din pricina harului său profetic cu care îl înzestrase odinioară fiul Latonei; dar el nu se sfiise câtuşi de puţin să dezvăluie oamenilor sfintele hotărâri ale lui Zeus însuşi. De aceea, Zeus i-a hărăzit o bătrâneţe lungă, răpindu-i dulcea lumină a ochilor şi nu-i îngăduia să se înfrupte din nenumăratele bucate pe care mereu le aduceau în casa lui megieşii veniţi să-i afle prezicerile. Căci numaidecât Harpiile[13], zburând dintre nori până în preajma bătrânului, cu ghearele lor îi răpeau din gură şi din mâini toată mâncarea. Uneori nu-i mai lăsau niciun dumicat, alteori numai atât cât să-şi ducă zilele, răbdând mari lipsuri. Ele răspândeau asupra bucatelor o duhoare groaznică, încât nimeni n-ar fi fost în stare nu numai să le ducă la gură, dar nici măcar să stea în preajma lor: aşa de cumplite miasme împrăştiau resturile prânzului său. De îndată ce auzi glasuri şi zarva cetei eroilor, Fineus îşi dădu seama că sosiseră cei care, potrivit oracolului lui Zeus, prin însăşi venirea lor îi vor îngădui să se bucure de merindele sale. Se sculă din pat – ca o umbră fără viaţă ce ţi se arată-n vis – sprijinindu-se într-un toiag, şi vlăguitele lui picioare abia îl duseră până la uşă; cu mâinile pipăia pereţii şi, în timpul mersului, mădularele îi tremurau de slăbiciune şi bătrâneţe. Murdăria i se întărise pe trupul sfrijit, care ajunsese numai piele şi oase. Abia apucă să iasă din casă şi, simţind că genunchii îi sunt prea grei, se aşeză pe pragul uşii. îl cuprinse ameţeala cu vălul ei roşu, i se părea că pământul se învârteşte, afundându-se, şi, fără să scoată o vorbă, căzu într-o lâncedă toropeală. Când eroii dădură cu ochii de el, se strânseră în jurul lui şi rămaseră uluiţi. Apoi, după ce începu să răsufle cu trudă din adâncul pieptului, bătrânul rosti aceste vorbe profetice:

„Ascultaţi-mă, voi, cei mai de seamă dintre toţi grecii, dacă

sunteţi într-adevăr cei pe care potrivit unei aspre porunci regeşti, Iason îi duce pe corabia Argo, întru dobândirea Lânii de aur! Voi sunteţi, negreşit, căci mintea mea le ştie pe toate, datorită darului ei de-a întrezări viitorul – mulţumescu-ţi ţie, stăpâne, fiul Latonei, chiar şi în iureşul cumplitelor mele chinuri! Pe Zeus, Ocrotitorul rugătorilor *u*, cel ce pedepseşte fără milă nelegiuiţii, în numele lui Phebus şi al Herei însăşi, cea care oblăduieşte expediţia noastră mai mult decât toţi zeii, vă implor! Veniţi în ajutorul meu, alungaţi nenorocirea din preajma unui om sărman şi nu mă părăsiţi, lăsându-mă în voia sorţii. Căci nu numai că Erinia.[15] m-a izbit cu călcâiul în lumina ochilor şi silit sunt să duc până la capăt jugul unei bătrâneţi fără sfârşit. Dar iată că o nenorocire este urmată de alta, mult mai mare. Harpiile năvălesc asupra mea dintr-un tainic loc de pierzanie şi îmi smulg hrana din gură şi niciun şiretlic nu-mi este de folos. Mai degrabă m-aş păcăli pe mine însumi când trag nădejdea să mănânc, decât pe ele – atât de iute străbat în zbor văzduhul. Dacă uneori îmi lasă câte un dumicat, el duhneşte astfel încât nu-i chip să înduri groaznica miasmă. Niciun muritor nu se poate apropia de ea, chiar dacă în piept ar avea o inimă călită de-un faur. Şi totuşi, pe mine mă sileşte amarnica nevoie să rămân aici şi să vâr în jalnicul meu pântec asemenea bucate. Un oracol divin îndeamnă pe fiii lui Boreas să alunge aceste Harpii. Şi nu sar în ajutorul meu nişte străini, deoarece eu sunt acel Fineus care odinioară s-a bucurat printre oameni de faima de a fi bogat şi proroc, tatăl meu fiind Agenor, iar pe vremea când domneam asupra tracilor, am adus în casa mea ca soţie cu zestre pe Cleopatra, sora lor[16]”.

Aşa a glăsuit Agenoridul. O nemărginită milă i-a cuprins pe eroi, dar mai cu seamă pe cei doi fii ai lui Boreas. Şi-au zvântat lacrimile şi s-au apropiat de dânsul iar Zetes, ţinând în mâna lui mâna bătrânului abătut, îi vorbi astfel:

„Sărmane, pot spune că niciun om din lume nu-i mai nefericit decât tine. De ce s-au abătut atâtea nenorociri pe capul tău? Desigur, greşit-ai faţă de zei prin funesta-ţi nesăbuinţă, tu, prorocul iscusit ca nimeni altul. De aceea sunt ei atât de porniţi împotriva ta. Gata suntem să te ajutăm dar cu groază-n suflet ne întrebăm dacă vreo zeitate ne-a hărăzit într-adevăr această îndatorire. Nemuritorii dezvăluie făţiş învinuirile aduse muritorilor. Când vor veni Harpiile, noi nu le vom alunga, deşi dorim din toată inima să facem acest lucru, până ce nu vei jura că prin această faptă nu ne vom atrage vrăjmăşia zeilor!”

Întocmai a grăit Zetes. Aţintind asupra lui stinsele pupile ale ochilor săi larg deschişi, bătrânul îi răspunse astfel:

„Taci şi nu-ţi închipui una ca asta, fiule! Martor să-mi fie feciorul Latonei care m-a învăţat de bunăvoie arta prorocirii. Martor să-mi fie jalnica mea soartă, negura deasă care-mi învăluie ochii, zeii subpământeni ce nu mă vor ierta de îndată ce voi muri! Nu veţi stârni mânia zeilor prin ajutorul pe care mi-l veţi da!”

După ce Fineus şi-a rostit jurământul, fiii lui Boreas s-au arătat dornici să-l ajute. Tinerii au pregătit degrabă masa bătrânului, care urma să fie ultima pradă a Harpiilor; în preajma lor stăteau cei doi Boreazi, gata să le alunge cu săbiile lor atunci când vor veni în zbor. De-abia a atins bătrânul bucatele că – aidoma pustiitoarelor furtuni sau a fulgerelor – ele veniră val-vârtej, prăvălindu-se din nori cu ţipete asurzitoare, ahtiate după hrană. La vederea lor, din rândurile eroilor se înalţă un strigăt de mânie. Dar, după ce înhăpară toate bucatele, urlând pe întrecute, Harpiile se şi înălţară în zbor deasupra mării, spre a se îndepărta, iar acolo unde se opriseră în treacăt, stăruia o miasmă de neîndurat. Pe urmele lor se repeziră cei doi fii ai lui Boreas cu săbiile ridicate şi Zeus le insuflă o nesecată putere. Căci fără ajutorul lui Zeus, ei n-ar fi fost în stare să le urmărească, fiindcă Harpiile întreceau mereu suflarea Zefirului atunci când veneau la Fineus sau plecau în zbor de la Fineus. Întocmai cum pe un deal împădurit câinii deprinşi cu vânătoarea aleargă pe urma cornoratelor capre sălbatice sau a ciutelor şi, rămaşi ceva mai înapoi, zadarnic îşi izbesc colţii botului lor – tot aşa Zetes şi Calais, aflaţi în imediata lor apropiere, în van încercau să le prindă cu vârfurile degetelor. Şi de bună seamă că, ajungându-le din urmă în insulele Plotai17, departe de punctul lor de plecare, Boreazii le-ar fi ucis, contrar voinţei zeilor, dacă nu i-ar fi zărit înaripata Iris care tocmai din slava cerului străbătu văzduhul şi-i opri cu următoarele vorbe:

„Fii ai lui Boreas, nu se cade să ucideţi cu sabia voastră Harpiile, căţelele marelui Zeus. Dar voi jura eu însămi că ele nu se vor mai întoarce niciodată spre a se atinge de omul acela!”

Aşa a grăit Iris şi a jurat pe apa Styxului18, cea mai temută şi mai respectată de zei, că de-acum încolo ele nu se vor mai apropia niciodată de casele lui Fineus Agenoridul, întrucât aşa a hotărât soarta. Ei se înclinară în faţa solemnului legământ şi făcură cale-ntoarsă, îndreptându-se spre corabia lor. Din această pricină oamenii

denumesc Strofade [19] insulele care înainte vreme se chemau Plotai. Harpiile se despărţiră de Iris; ele se cuibăriră într-o peşteră din Creta lui Minos, iar zeiţa, purtată de aripile sale repezi, zbură spre Olymp.

Între timp eroii, spălând murdăria ce acoperea trupul bătrânului, jertfiră cele mai frumoase oi dintre cele luate ca pradă de la Amycos. Şi după ce pregătiră în casa gazdei lor un ospăţ îmbelşugat, luară loc la masă şi mâncară; împreună cu ei se înfrupta pe săturate şi Fineus, încredinţat că această desfătare e numai un vis. După ce se îndestulară cu mâncare şi băutură, rămaseră toată noaptea de veghe, în aşteptarea fiilor lui Boreas. În mijlocul lor, lângă vatră, s-a aşezat bătrânul şi le-a prezis peripeţiile expediţiei şi sfârşitul călătoriei lor pe mare:

„Daţi-mi acum ascultare! Fireşte, nu-i îngăduit ca voi să aflaţi limpede toate lucrurile, dar nu voi ascunde nimic din ceea ce puteţi să ştiţi prin bunul plac al zeilor. Mai înainte, am avut mult de pătimit, destăinuind nebuneşte hotărârile lui Zeus de la început şi până la sfârşit. Căci Zeus însuşi vrea ca oamenilor! să nu li se învedereze decât în parte, ceea ce le prescrie viitorul, de astfel încât ei să mai aibă nevoie de sfaturile zeilor.

După ce veţi fi plecat de la mine, veţi zări mai întâi cele două Stânci Cyanee în locul unde marea se strâmtează. Aflaţi că nimeni n-a trecut printre ele nevătămat: căci, nefiind încă statornicite pe temeliile lor din adânc, adesea lunecă una spre alta până alcătuiesc o singură stâncă, marea îşi înalţă deasupra belşugul ei de ape clocotitoare şi-un vuiet năprasnic se aude pe ţărmul din jur. Acum luaţi aminte la poveţele mele, dacă într-adevăr cutreieraţi noianul, călăuziţi de-o minte înţeleaptă şi de cinstea cuvenită zeilor, ca nu cumva să pieriţi din vina voastră printr-o faptă necugetată sau să vă lăsaţi târâţi de avântul tinereţii. Faceţi mai întâi o încercare, lăsând să treacă înainte un porumbel iute, căruia îi veţi da drumul de pe corabie. Dacă pasărea va ajunge teafără în largul Pontului, zburând printre stâncile acelea, nu trebuie nicidecum să vă abateţi din drum, ci, încleştându-vă mâinile pe vâsle, să străbateţi strunga mării, fiindcă veţi afla scăpare nu atât în rugăciuni, cât mai ales în vlaga braţelor voastre. Lăsând deoparte celelalte lucruri, îngrijiţi-vă vitejeşte de ceea ce este doar spre folosul vostru. Înainte de asta, nu vă opresc să-i chemaţi în ajutor pe zei. Dar dacă, dimpotrivă, porumbelul va pieri în timpul zborului său printre stânci, de îndată întoarceţi-vă din drum, fiindcă este mult mai cuminte

să te supui zeilor. Căci nu veţi scăpa de jalnica soartă ce vă pândeşte între stânci, chiar dacă Argo ar fi de fier. Sărmanilor, să nu cutezaţi cumva să-mi sfidaţi prorocirile, chiar dacă socotiţi că zeii din ceruri mă urăsc de trei ori mai mult, sau că sunt şi mai porniţi împotriva mea! Nu îndrăzniţi să treceţi cu corabia prin strâmtoare, în pofida prevestirii pe care o va da porumbelul. Şi cum a hotărât soarta, aşa se va întâmpla! De veţi scăpa teferi dintre stâncile care se apropie una de alta şi veţi trece în Pont, porniţi-o repede mai departe, având în dreapta voastră pământul Bithyniei şi feriţi-vă de abruptele ţărmuri până ce veţi ocoli vijeliosul curs al fluviului Rhebas20 şi Capul Negru21 şi veţi pătrunde în limanul insulei Thynias22. De aici nu aveţi prea mult de mers pe mare până ce veţi face un popas în ţara celor ce se numesc Mariandyni, situată pe ţărmul din faţă. Acolo se află un drum ce duce spre Hades şi spre cer se înalţă Promontoriul Ache-rusias23 împlântat în mare, adâncurile sale fiind străbătute de învârtejitul Acheron care îşi trimite apele învolburate tocmai din creştetul stâncii abrupte. Lăsând în urmă promontoriul, veţi pluti pe lângă puzderia de coline ale Paflagonienilor24 unde cândva Pelops Enetianul25 a domnit cel dintâi asupra oamenilor care se laudă că se trag din sângele lui. În locul acela dai de un munte situat faţă în faţă cu constelaţia Helice26 sau Ursa Mare: el este povârnit de jur-împrejur, se numeşte Carambis27 şi deasupra lui vântoasele lui Boreas se frâng în două, atât de semeţ se înalţă în văzduh acest promontoriu ce priveşte spre mare. După ce-l veţi înconjura, înainte vi se va aşterne întinsa Aigia-los28, la graniţa căreia, într-un loc unde ţărmul iese în afară, apele fluviului Halys29 se aruncă în mare cu un vuiet de nedescris. Dincolo de el, Iris, un fluviu mai mic decât cel în preajma căruia curge, îşi prăvale în mare albele sale vârtejuri. Mai departe se întinde un pinten de pământ, lung şi ascuţit; lângă el dai de gura fluviului Thermodon30, care se varsă paşnic într-un liman tihnit, la adăpostul Capului Themyscira31, după ce a străbătut o cale lungă. Aici se află Câmpul lui Doias32 şi, în împrejurimi, cele trei oraşe ale amazoanelor; apoi Chalybii, cei mai sărmani oameni din lume, stăpânesc un pământ tare şi neînduplecat, ei fiind făurari ce se ocupă cu prelucrarea fierului. În vecinătatea lor locuiesc Tibarenii33 cei cu turme multe, dincolo de Capul Generalos34, închinat lui Zeus Ospitalierul. Mai sus de acest cap, megieşii lor Mossynecii35 ocupă o ţară împădurită, situată la poalele muntelui: ei îşi fac casele în turnuri înjghebate în trunchiuri de copaci, colibe de

lemn şi trainice întărituri, cărora ei le zic „mossyne”, de unde li se trage şi numele. Trecând şi de aceştia, veţi poposi pe o insulă stâncoasă, după ce veţi fi alungat printr-un videşug oarecare nişte păsări cicălitoare care s-au cuibărit în număr mare pe această insulă pustie. Pe ţărmul ei se află un templu de piatră închinat lui Ares, pe care l-au înălţat reginele amazoanelor, Otrere şi Antiope, în timpul unei expediţii. Posomorâta mare vă va oferi aici un ajutor nepreţuit; de aceea eu, care vă vreau binele, vă îndemn să n-o ocoliţi – dar ce rost are să mă fac iar vinovat, prezicând din fir a păr tot ce vă aşteaptă? Dincolo de insulă şi de uscatul din faţa ei vieţuiesc Philyrii; mai sus de Philyri sunt Macronii38 şi după aceştia, dai de nenumăratele triburi ale Becheirilor; în apropierea lor sălăşluiesc Sapirii37 şi, ca vecini ai lor, vin la rând Byzerii, pentru ca mai sus să întâlneşti în sfârşit pe războinicii Colchidieni38. Voi însă plutiţi mai departe până ajungeţi la ultima scobitură a mării. Aici, în ţinutul Cytais şi al Amaranţilor, departe de munţi şi de câmpia Cyrceană39, învolburatul Fasis 40 îşi aruncă în mare şuvoiul lui lat. Luând-o pe fluviu în sus, veţi zări turnurile lui Aietes Cytaianul şi întunecata sihlă a lui Ares, unde Lâna de aur aşezată în vârful unui stejar este păzită de un balaur – înspăimântătoare dihanie care îşi roteşte privirile în jur: nici ziua, nici noaptea somnul dulce nu-i biruie ochii neobosiţi!”

Aşa cuvântase prorocul; spaima puse repede stăpânire pe cei care îl ascultau. Ei rămaseră multă vreme tăcuţi şi înfricoşaţi, într-un târziu, viteazul fiu al lui Aisojvj simţindu-se neputincios în faţa atâtor primejdii prezise de Fineus, glăsui astfel:

„Bătrâne, ne-ai descris până la capăt peripeţiile noastre pe mare şi semnul în care să ne încredem pentru a trece în Pont printre cumplitele stânci. Dar, odată scăpaţi de ele, va fi cu putinţă să ne reîntoarcem în Hellada? – iată ce aş fi tare bucuros să mai aflu de la tine. Ce voi face şi cum voi străbate atât amar de drum pe mare? Căci eu mi-s neştiutor, înconjurat de soţi asemeni mie, iar Aea, oraşul Colchidei, se găseşte la marginea Pontului şi a pământului!”

Aşa a zis; iată ce-i răspunse bătrânul:

„Fiule, după ce vei fi scăpat de moarte, trecând printre ucigaşeie stânci, să prinzi curaj. O divinitate vă va îndruma pe o altă cale la plecarea din Aea41. Pentru a ajunge acolo, veţi avea destule călăuze. Dar, dragii mei, luaţi aminte să obţineţi iscusitul ajutor al Zeiţei Cypris. Ea este chezăşia izbânzii în lupta cu greutăţile noastre. Acum să nu mă

mai întrebaţi nimic despre lucrul acesta!”

Întocmai a vorbit Agenoridul; în preajma lui cei doi fii ai tracicului Boreas, care brăzdaseră văzduhul, îşi şi puseseră pe prag picioarele lor înaripate. Eroii se sculară degrabă din jilţuri, când i-au văzut în faţa lor. Spre a le satisface curiozitatea, Zetes, gâfâind întruna din pricina oboselii, le povesti cât de departe goniseră amândoi, cum i-a oprit Iris să ucidă, ce jurământ a rostit binevoitoarea zeiţă şi cum înspăimântatele Harpii s-au ascuns în marea peşteră a muntelui Dictele. Toţi soţii lor care se aflau în casă şi mai cu seamă Fineus s-au bucurat de această veste. Numaidecât Aisonide îi spuse următoarele vorbe blajine: „De bună seamă, Fineus, vreun zeu se va fi înduioşat de jalnica ta soartă şi din depărtări ne-a adus aici pentru ca fiii lui Boreas să te scape de pacoste. Dacă ţi-ar reda şi lumina ochilor, aş fi la fel de fericit ca şi la întoarcerea mea acasă”. Astfel a grăit Iason; dar Fineus îi răspunse abătut: „Aisonide, eu nu mai pot să-mi recapăt vederea, boala mea fiind fără leac, căci orbitele ochilor mei, ce s-au mistuit treptat, sunt acum goale. Fie ca zeul să-mi hărăzească mai degrabă moartea şi, când îmi voi da duhul, voi fi cu-adevărat în culmea fericirii!”

locuitorii Thyniei aduceau ne numai*» „zei43 fi pe placul lui Fineus. În cinstea f-un un fericiţi năierii au înălţat ceva mai depar e-pe m-a

altar şi, după ce au adus jertfele» M™ Euphemus iute; n-au uitat să ia cu ei un porumbel sperios ia y ţinea în mână pasărea care se ghenuuse de la au şi o în sfârşit parâmele duble. Plecarea lor spre îndepărtate ţinu nu rămase o taină pentru Atena; numaidecât pe un nor uşor, care o purta iute, cu toate că era-rupeşăj zeiţa îndreptându-se spre mare, plină de gânduri bune faţa de vâslaşi. Aidoma celui care, atunci când şi-a părăsit patria – căci adesea, noi, oamenii ducem o viaţă rătăcitoare – este amarnic frământat de tot felul de simţăminte şi nu zăreşte numai câte un pământ îndepărtat, ci vede toate oraşele, dar gândurile îi zboară iute spre casă, deşi ochilor lui li se arată căile mării şi ale uscatului – tot aşa de repede, copila lui Zeus, luându-şi avânt, îşi puse piciorul pe neprimitorul ţărm al Thyniei.

Între timp eroii ajunseseră în porţiunea îngustă a întortocheatei strâmtori zăgăzuită şi într-o parte şi într-alta de stânci colţuroase şi un vârtej de apă împroşca pe dedesubt corabia zorită, năierii înaintând cu multă teamă. Bubuitul stâncilor care se izbeau de pe-acum le răsuna mereu în urechi şi vuiau ţărmurile biciuite de mare. Atunci Euphemus,

care ţinea în mână porumbelul, se ridică, îndreptându-se spre proră şi, la îndemnul lui Ţi-phys Agniadul, eroii vâsliră din toată inima, spre a-şi trece corabia printre stânci, încrezători în puterile lor. După ce trecură dincolo de un cot al strâmtorii, eroilor noştri le-a fost dat să fie cei din urmă oameni care au văzut stâncile îndepărtându-se şi groaza li se strecură în suflet. Euphemus dădu drumul porumbelului şi toţi îşi ridicară capul deodată, ca să-l vadă mai bine; pasărea zbură printre stânci. Numaidecât ele se apropiară iarăşi una de alta, contopindu-se cu un trosnet puternic; nenumărate talazuri ţâşniră în sus învolburate, ca un nor; marea mugea înspăimântător şi de jur-împrejur vuia nemărginitul văzduh. Grotele căscate sub avanele stânci fremătau când le năpădeau apele şi clocotitoarele talazuri împroşcau malul până sus cu spuma lor albă; apoi fluxul împresură corabia. Capetele stâncilor tăiară doar vârful cozii porumbelului, care scăpă totuşi teafăr şi eroii slobozиră un chiot straşnic. Tiphys le porunci să vâslească din răsputeri, căci stâncile se întredeschideau din nou. Năierii vâsliră înfricoşaţi până când fluxul crescu de la sine şi, ajungând lângă corabie, în retragerea lui o târî printre stânci. O neasemuită spaimă puse atunci stăpânire pe toţi, căci deasupra capetelor, neiertătoare, îi pândea moartea. În zare se şi întrevedea întinderea Pontului când în faţa lor se ivi pe neaşteptate un uriaş talaz, înclinat şi abrupt ca un pisc de munte. La vederea lui, năierii îşi plecară capetele şi priviră într-o parte, căci se părea că valul se va prăvăli asupra corabiei, acoperind-o cu totul, dar Tiphys îl preîntâmpină şi dădu un scurt răgaz corabiei împovărate de mişcarea vâslelor. Puhoiul apelor se rostogoli sub carenă şi, mă ltând apoi corabia dinspre pupă, o purtă departe de stânci, astfel că o vreme Argo pluti pe creasta talazului. Euphemus fugea de la unul la altul, strigând tovarăşilor lui să se arunce cu toate puterile asupra vâslelor. Aceştia loveau apa şi scoteau ţipete; dar pe cât înainta corabia lopătând, de două ori pe atât o împingea înapoi noianul, iar vâslele se îndoiau, asemenea arcurilor încovoiate, vădind sforţarea eroilor. Deodată un talaz se aruncă pieziş asupra lor şi corabia începu să alerge ca o sfârlează spre năprasnicul şuvoi, avântându-se pe marea zbuciumată. Chiar în mijlocul Symplegadelor44 fură opriţi de un vârtej: uimitoarele stânci se apropiau din amândouă părţile şi lemnăria lui Argo nu se putea urni din loc. Atunci <Rtenaţinând în loc una dintre stânci cu stânga ei voinică, cu rmna dreaptă împinse corabia înainte, făcând-o să străbată strâmtoarea. Argo trecu prin

văzduh ca o săgeată înaripată, şi totuşi înaltul capăt al pupei fu secerat de potrivnicele stânci care se izbiră cu furie. Când îi văzu pe năieri în afara primejdiei, Atena se întoarse în Olymp. Iar stâncile care se apropiaseră una de alta, spre a se întâlni în acelaşi loc, prinseră rădăcini pentru totdeauna, căci aşa hotărâseră zeii să li se întâmple atunci când le va zări un muritor, şi-şi va trece corabia printre ele.

Eliberaţi de cumplita lor spaimă, năierii răsunară uşuraţi privind deopotrivă văzduhul şi largul mării ce se pierdea în zare. În sinea lor îşi spuneau negreşit că scăpaseră din infern. Tiphys începu să grăiască primul:

„Sper că mulţumită acestei corăbii am scăpat nevătămaţi: totul se datorează numai şi numai Atenei care a înzestrat-o cu o putere divină atunci când Argos a înjghebat-o cu ajutorul piroanelor, aşa că nu poate fi nimicită. Aisonide, nu te teme deloc că nu vei izbuti să împlineşti porunca regelui tău acum când zeiţa ne-a îngăduit să ieşim teferi dintre stânci, mai ales că, potrivit spuselor Agenoridului Fineus, vom face faţă cu uşurinţă încercărilor care ne mai aşteaptă”.

Aşa glăsui el purtând mai departe corabia de-a lungul ţărmului Bithyniei, spre mijlocul mării. Iar Iason îi răspunse la rândul său prin aceste cuvinte blajine:

„Tiphys, de ce-mi vorbeşti aşa când mă ştii abătut? Am greşit şi mi-am căşunat singur o nenorocire mare şi fără leac. S-ar fi cuvenit ca, de îndată ce Pelias mi-a dat porunca, să mă arăt din capul locului împotriva acestei expediţii, chiar dacă mi-ar fi fost hărăzită o crâncenă moarte şi mădularele mi-ar fi fost ciopârţite. Acum sunt stăpânit de o mare teamă şi de griji copleşitoare: frică mi-e să cutreier avanele căi ale mării, frică mi-e să cobor pe uscat, căci pretutindeni sunt oameni răuvoitori. După o zi de-abia încheiată, noaptea rămân pururi treaz şi oftez din greu, gândindu-mă la fiecare lucru în parte din clipa în care v-aţi strâns laolaltă spre folosul meu. Îţi vine uşor să vorbeşti atâta timp cât nu te îngrijeşti decât de propria ta viaţă. Eu însă nu mă sinchisesc câtuşi de puţin de mine însumi: mă preocupă soarta fiecăruia în parte, a ta şi a celorlalţi soţi de drum, temându-mă că n-am să vă pot readuce pe pământul Helladei vii şi nevătămaţi!”

Aşa a vorbit Iason, spre a-i pune la încercare pe tovarăşii lui; dar ei lărmuiau, strigându-i vorbe de îmbărbătare. Strigătele lor umplură de bucurie inima lui Iason, care cuvântă iarăşi, de astă dată deschis:

„Dragii mei, destoinicia voastră îmi redă încrederea în mine.

De-acum încolo, chiar de-aş face o călătorie prin hăul Hadesului, nu m-aş mai teme deloc. Dar, de vreme ce am trecut de Stâncile Symplegade, socot că de azi înainte nu vom mai avea prilejul să tragem o spaimă ca asta, dacă vom urma întocmai sfaturile lui Fineus!”

Atât le-a spus el; punând numaidecât capăt vorbelor, neistovita trudă a vâslelor i-a absorbit pe eroi. Vijeliosul fluviu Rhebas, stânca numită Colone 45 şi puţin mai târziu Capul Negru au rămas în urmă, iar, mai apoi, şi gura fluviului Phyllis, unde odinioară Dipsacos l-a primit ca oaspete pe fiul lui Athamas 46, care fugise din Orhomenos împreună cu berbecul său. Pe Dipsacos îl născuse o nimfă din luncă: nu-i plăcea viaţa silnică, ci se mulţumea să locuiască alături de mama lui pe lângă fluviu, care era tatăl lui, şi să-şi pască turmele pe malul acestuia. Curând, năierii zăriră în treacăt templul închinat eroului, întinsele maluri ale fluviului, câmpia şi Calpe 47, care curgea în albia lui adâncă, şi, trecând pe rând de toate acestea, vreme de o zi şi o noapte, neajutaţi de nicio adiere de vânt, tinerii au vâslit neobosit. Aşa cum harnicii boi muncesc, brăzdând cu plugul ţarina jilavă şi pretutindeni, de pe şolduri şi de pe grumaz li se preling râuri de sudoare; pe subjug ochii lor privesc pieziş şi o răsuflare uscată ţâşneşte necontenit din nările lor zgomotoase; dar ei îşi împlântă copitele în glie şi trudesc cât e ziua de mare – la fel şi Argonauţii au’s trăbătut noianul cu ajutorul vâslelor pe care le mmuiau

SIDSPP când nu se ivise încă zeiască lumină şi nici bezna nu mai. ra atât de adâncă, noaptea fiind urmată de acea palidă licărire ne care oamenii treziţi de ea o numesc revărsatul zorilor-focmai atunci intrară năierii în limanul insulei pustii Thymas şi coborâră pe pământ frânţi de oboseală.

Când soarele răsări a treia oară, ajutaţi de tăria Zefirului, eroii părăsiseră înaltele ţărmuri ale insulei Thynias. Plecaţi de aici spre uscatul din faţă, ochii lor putură desluşi rând pe rând gura fluviului Sangarios49, înverzită ţară a bărbaţilor maryandini, albia lui Lycos 50 şi mlaştina Antihemoesis 51; suflarea vântului zgâlţâia odgoanele şi sculele corabiei. Dis-de-dimineaţă, după ce vântul se potolise în timpul nopţii, ei sosiră voioşi în limanul Promontoriului Acherusias; povârnişurilf sale se înalţă falnic şi privesc spre marea Bithyniei; la temelia lui stau înrădăcinate nişte stânci netede, scăldate de mare în jurul cărora talazul se rostogoleşte cu un vuiet asurzitor. Chiar deasupra promontoriului au crescut câţiva platani cu coroana

revărsată în jurul trunchiului lor. În interior, cu faţa spre uscat, se cască pieziş o vâlcea umbroasă, unde se află peştera lui Hades, năpădită de codru şi de stânci. Aici, o boare foarte rece se revarsă necontenit din fiorosul hău şi de jur-împrejur se aşterne mereu o promoroacă albă, pe care o topeşte numai soarele de amiază. Înfricoşătorul promontoriu nu are parte nicicând de linişte: marea vuind la poalele lui îl face să se tânguie şi totodată vânturile pornite din prăpăstii tulbură frunzişul platanilor. În acest loc dai de gurile Acheronului, care se prăvale de pe promontoriu şi se aruncă în mare spre răsărit, o viroagă ducându-l până pe creastă. Mult mai târziu fluviul a fost numit *Soonautes – Mântuirea năierilor* – atunci când Niseenii din Megara 52 au venit să se stabilească pe pământul Mariandynilor; căci Acheronul i-a salvat şi pe ei şi corăbiile lor hărţuite de furtună. Aşadar, îndreptându-şi corabia spre limanul Promontoriului Acherusias, eroii au poposit aici atunci când vântul a încetat să mai sufle.

Dar nici Lycos, cârmuitorul acestei ţări întinse şi nici Marian-dynii n-au trecut cu vederea faptul că au sosit la ei cei care îl răpuseseră pe Amycos, cum le mersese vestea aflată deunăzi şi de ei. De aceea şi încheiară pe dată un legământ de prietenie cu Cât priveşte pe Pollux însuşi, ei s-au adunat de pretutindeni spre a-l întâmpina ca pe un zeu; lucru firesc fiindcă ei se războiau de multă vreme cu Bebrycii. De cum au ajuns în oraş, s-au strâns cu toţii în palatul lui Lycos şi au petrecut ziua aceea „că-mete buni prieteni în ospeţie, desfătându-şâlmrriiie-XTrspuseielor.

Dis-de-dimineaţă eroii se grăbiră să se întoarcă la corabie şi împreună cu ei veni Lycos însuşi, care le dăduse nenumărate daruri pentru drum, lăsându-l să plece din palat pe fiul său, ca să-i însoţească pe mare.

Aici l-a secerat neiertătoarea Ursită pe fiul lui Abas, Idmon. Deşi meşter în arta prezicerii, prezicerile sale totuşi, nu l-au putut scăpa, căci piaza rea îi hotărâse pieirea. Într-o mocirlă din preajma fluviului năpădit de trestii, răcorindu-şi în noroi coastele şi burta lui uriaşă, zăcea tolănit un mistreţ cu colţi albi, aprigă fiară de care se temeau până şi nimfele luncii; nimeni nu-l ştia defel, căci obişnuia să pască singur în mlaştina întinsă. De-a lungul înaltului mal al mocirlosului fluviu păşea fiul lui Abas când, năvălind pe neaşteptate de undeva, dintre trestii, mistreţul îl izbi puternic în coapsă şi-i sfârtecă

deopotrivă fibrele de la mijloc şi osul. Idmon scoase un ţipăt sfâşietor şi se prăbuşi la pământ. La ţipetele rănitului, soţii lui răspunseră strigând toţi deodată. Înarmat cu suliţa, Peleu tăbărî numaidecât asupra mistreţului aprig, care o rupse la fugă, întorcându-se în mlaştină; mai apoi se opri şi porni la atac, dar Idas răni fiara, care scoase un grohăit, căzând străpunsă de lancea ascuţită. îl lăsară în locul unde se prăvălise la pământ; dar întristaţii tovarăşi îl duseră până la corabie pe muribundul Idmon, care se stinse în braţele soţilor lui de drum.

Din pricina acestei întâmplări, nu se mai puteau gândi la plecarea lor în larg, aşa că eroii au rămas pe loc, cu jalea-n suflet îngrijindu-se de îngroparea răposatului, pe care îl plânseră trei zile-n şir. În ziua a patra l-au înmormântat cu multă pompă şi toţi supuşii în frunte cu regele Lycos însuşi erau de faţă. Multe mioare au fost înjunghiate deasupra gropii lui, cum cere datina să-i cinstim pe morţi. Pentru Idmon au înălţat pe pământul acela un gorgan şi, drept monument care poate fi văzut şi de urmaşi, în creştetul lui dăinuie un trunchi de măslin sălbatic aidoma unui tăvălug de corabie: lăstare cu frunze verzi cresc din copacul sădit puţin mai jos de Promontoriul Acherusias. Şi dacă, la îndemnul Muzelor, se cade să vorbesc deschis, Phebus a poruncit anume Beoţienilor şi Niseenilor să-l cinstească pe Idmon ca protector al oraşului pe care urmau să-l întemeieze în jurul străvechiului trunchi de măslin sălbatic aidoma unui tăvălug de corabie; numai că, în locul divinului eolid Idmon, ei îl venerează pe Agamestor54…

Dar ce Argonaut a mai murit pe meleagul acela (deoarece eroii au înălţat încă un gorgan pentru un alt soţ de-al lor, stins din viaţă, până azi putând fi văzute două monumente închinate bărbaţilor răposaţi)? zice-se că Tiphys, fiul lui Agnias, s-ar fi prăpădit şi el: nu i-a fost hărăzit să-şi continue călătoria. Tot acolo, departe de patrie, o boală de scurtă durată l-a făcut să adoarmă pentru totdeauna pe când ceata eroilor îngropa leşul fiului lui Abas. Această mare nenorocire i-a umplut de-o jale fără margini pe toţi. Şi, după ce l-au înmormântat alături de Idmon, în deznădejdea lor se trântiră jos, în faţa mării, stând cu trupurile întipărite în nisip, învăluiţi de-o adâncă tăcere, fără să se gândească niciunul la mâncare sau la băutură; inima le era copleşită de mâhnire, fiindcă speranţa întoarcerii acasă fugise departe de ei. Şi ar fi rămas ei multă vreme aşa, pradă gândurilor negre, dacă Hera n-ar fi

insuflat un nemaipomenit curaj în pieptul lui Ancaeus, fiu dăruit lui Poseidon de Astypalaia 5S, lângă apele Imbrasiene 56, cunoscut ca un cârmaci foarte priceput. Alergând până la Peleu, el îi vorbi astfel:

„O, Ea cide, frumos este ca, uitând de lupta noastră, să zăbovim la nesfârşit într-o ţară străină? Nu atât pentru destoinicia de războinic cât mai ales pentru dibăcia mea de năier m-a dus pe mine Iason departe de Parthenia 57, spre ţara Lânii de aur. Deci să nu fim câtuşi de puţin îngrijoraţi în privinţa corabiei. De altfel, printre noi se află şi alţi oameni pricepuţi: urce-se la pupă oricare dintre ei şi niciunul nu va pune în primejdie expediţia. Aşadar această veste du-o repede tuturor şi îmbărbătează-i, ca să-şi amintească de ţelul trudei lor!"

Aşa grăi Ancaeus; inima lui Peleu tresaltă de bucurie. Puţin mai târziu veni în mijlocul eroilor şi cuvântă în felul următor: „Dragii mei, de ce ne tot lăsăm stăpâniţi de o durere vană? Oamenii aceia au murit de-o moarte hărăzită de soartă. Dar în ceata noastră mai sunt cârmaci, şi încă destul de mulţi, aşa ca să nu ne mai amânăm deloc plecarea. Puneţi-vă deci pe treabă şi nu vă mai faceţi griji de prisos!"

Aflat în grea cumpănă, fiul lui Aison îi răspunse astfel: „Dar care sunt acei cârmaci, Ea cide? Cei cu a căror iscusinţă ne făleam cândva, acum stau cu feţele plecate şi par mai abătuţi decât mine. Prevăd că trista soartă a răposaţilor o vom avea şi noi, de vreme ce nu putem să ajungem până la cetatea hainului Aietes şi nici să ne întoarcem în Hellada, trecând cu bine printre stânci. Aici vompieri fără glorie de-o jalnică moarte, după ce vom fi îmbătrânit degeaba!"

Aşa spuse Iason, dar Ancaeus se oferi pe loc să cârmuiască el corabia cea iute, căci imboldul zeiţei îi dădea aripi. După dânsul Erginus, Nauplius şi Euphemus se sculară, dorind să li se încredinţeze lor cârma. Dar ei au fost îndepărtaţi, căci Ancaeus a fost pe placul celor mai mulţi dintre soţii lui de drum.

În a douăsprezecea dimineaţă eroii se suiră în corabie, fiindcă puternica adiere a Zefirului le era prielnică. Cu vâslele străbătură degrabă fluviul Acheron şi, cât se poate de încrezători în suflarea vântului, desfăşurară pânzele corabiei, călătorind mult mai departe graţie vremii frumoase. Sosiră curând la gura fluviului Callichorus 58, acolo unde zice-se că Nyseanul fiu al lui Zeus 59, părăsind popoarele Indiei spre a se statornici la Teba, şi-a celebrat misterele şi a orânduit coruri înaintea peşterii în care petrecea sfinte nopţi austere; de aceea ţărmurenii au denumit fluviul Callichorus iar peştera – Aulion60.

Argonauţii văzură apoi mormântul feciorului lui Actor, Sthe-nelos61 care, la întoarcerea din vitejescul război împotriva Amazoanelor (căci fusese însoţitorul lui Heracle), rănit de o săgeată, murise pe acel ţărm de mare. Eroii nu apucaseră să treacă mai departe; Persefona însăşi trimise sufletul demn de plâns al Actoridului care-i ceruse îngăduinţa să revadă măcar pentru câteva clipe pe bărbaţii ce-i fuseseră prieteni apropiaţi. Urcat pe movila mormântului său, el privea corabia şi arăta ca atunci când pleca la război, o frumoasă cască cu patru creste şi un panaş purpuriu revărsându-şi în jur strălucirea. Repede el se afundă din nou în bezna adâncă iar eroii care-l zăriseră se înspăimântară. Tălmăcind voinţa zeilor, Mopsos, fiul lui Ampycos, îi îndemnă să tragă la mal şi să îmbuneze prin libaţii sufletul răposatului. Năierii strânseră numaidecât pânzele şi, după ce legară parâmele de ţărm, se adunară în jurul mormântului lui Sthenelos, vărsând libaţii şi arzând mioare jertfite mortului. Osebit de aceste libaţii, ridicară un altar închinat lui Apollon, Mântuitorul corăbiilor62, arzând şi acolo coapse de mioare; până şi Orfeu îi consacră lira lui şi de aceea locului i s-a zis Lira.

Curând după aceea, zoriţi de vântul prielnic, se suiră în corabie, înălţară pânzele şi le desfăşurară pe lângă odgoanele din stânga şi din dreapta. Pe întinderea mării, Argo luneca repede precum ian şoim din slava cerului ce se lasă în voia vântului, planând iute pe bolta senină, fără să-şi mişte strunitele aripi în zborul său lin.

După ce lăsară în urma lor numeroase popoare64, aproape faţă-n faţă cu insula Aretias65, năierii şi-au croit drum printre talazuri, vâslind cât a fost ziua de lungă, căci în pragul dimineţii molcomul vânt îi părăsise cu totul. Şi iată că şi zăriră cum deasupra lor brăzda văzduhul o pasăre a lui Ares ce-şi avea cuibul pe insulă: bătând puternic din aripi, ea zbură spre corabia ce înainta repede şi slobozi o pană ascuţită care se înfipse în umărul stâng al divinului Oileus136, şi rănitul scăpă din mâini vâsla. Soţii lui se minunară văzând săgeata înaripată. Eribotes, care şedea alături de el, îi smulse pana şi îi legă rana, desfăcându-şi brâul de care atârna teaca sabiei lui. Dar se ivi o altă pasăre, zburând în urma celeilalte. Îndată viteazul Clytios, fiul lui Eurytos67 (care între timp îşi încordase arcul său încovoiat şi trimisese o săgeată înspre pasărea ce zbura repede), o străpunse şi zburătoarea, învârtejindu-se, se prăbuşi în preajma corabiei. Atunci Amphida-mas, fiul lui Aleos, spuse tovarăşilor săi:

„În preajma noastră este insula Aretias (o știți voi înșivă, de vreme ce ați văzut aceste păsări). Eu nu cred că avem destule săgeți, ca să putem coborî pe țărm în siguranță. Așadar să căutăm împreună un alt mijloc folositor, dacă țineți să poposim aici, amintindu-vă că Fineus v-a îndemnat chiar să faceți acest lucru. Nici Heracle, atunci când a venit în Arcadia, n-a izbutit să alunge cu săgețile lui Stymfalidele păsări care pluteau pe lac68 (cum am văzut cu ochii mei). Învârtind în mâini o zbârnâitoare de aramă, el stârnea zarvă mare în timp ce pândea pe o ridicătură, și păsările au zburat departe, căci spaima fără pereche le făcea să piuie. Haideți să iscodim și noi acum o cale asemănătoare; ceea ce am închipuit eu însumi mai înainte vă voi spune îndată.

Să ne punem pe cap coifurile cu creste semețe și, rând pe rând, o jumătate din ceata noastră să vâslească iar cealaltă jumătate să înarmeze corabia cu lucioase suliți și scuturi și toți laolaltă să scoatem deodată un strigăt puternic, astfel încât păsările să se înspăimânte de neobișnuita noastră zarvă, văzând cum ne clătinam coifurile și ne înălțăm sulițele. Iar dacă vom ajunge până la insulă, atunci să strigați și să loviți scuturile, pentru a stârni astfel o larmă nemaipomenită”.

Așa a glăsuit eroul și dibaciul său plan s-a dovedit a fi pe placul tuturor. Și-au pus pe cap coifurile de aramă ce revărsau licăriri înfricoșătoare, fluturându-și deasupra panașele lor purpurii; rând pe rând, unii dintre ei vâsleau de zor iar ceilalți înțesau corabia cu sulițe și scuturi. Aidoma bărbatului care face murilor săi un acoperământ, spre a-și înzestra casa cu o podoabă și un scut împotriva ploii și olan după olan se înșiră necontenit, potrivindu-se de minune – la fel, prin alăturarea scuturilor, ei acopereau corabia. Întocmai cum războinica larmă se înalță din mijlocul mulțimii de luptători ce se frământă când se strâng șirurile falangei – tot așa, deasupra corabiei, plutea în văzduh zarva stârnită de eroi. Curând ei nu mai zăriră nicio pasăre. Dar când se apropiară de insulă, izbindu-și scuturile, mii de păsări zburară care încotro, și-și căutară scăparea în fugă. Ca atunci când Cronide trimite din nori o grindină deasă asupra orașului și caselor, ai căror locuitori stau liniștiți ascultând răpăitul de pe acoperișuri, întrucât ceasul vremuirii nu i-a surprins nepregătiți, acoperământul lor fiind întărit din timp – la fel slobozîră asupra eroilor nenumărate pene păsările care plecară în zbor peste mare, către munții aflați dincolo de valuri.

Dar ce anume avusese în vedere Fineus când îndemnase divina ceată a eroilor să poposească aici și ce foloase urmau să tragă după

aceea, potrivit dorinţelor lor?

Fiii lui Frixos plecaseră spre oraşul Orhomenos, părăsind Aea şi palatul lui Aietes pe o corabie colchidiană, pentru a intra în stăpânirea averii tatălui lor: cu limbă de moarte dânsul le ceruse să facă o astfel de călătorie. Ei ajunseseră foarte aproape de insulă în ziua aceea, când Zeus stârni tăria vântului Boreas, punându-l să bântuie pentru a învedera prin ploi umeda cale a lui Arcturus69. În timpul zilei vântul a clătinat frunzişul din munţi a suflat uşor doar printre crengile de sus ale copacilor. În timoul nopţii însă s-a năpustit cu furie asupra mării şi a aţâţat talazurile cu şuierătoarea lui suflare. Cernita negură învăluia bolta şi nicăieri nu se întrezărea printre nori licărirea unei singure stele, ci pretutindeni domnea bezna deplină. Uzi leoarcă, temându-se de o moarte crâncenă, fiii lui Frixos pluteau pe valuri la voia întâmplării. Furia vântului smulse pânzele şi în acelaşi timp frânse în două corabia zgâlţâită de talazuri. Îndemnaţi de zei, tuspatru se agăţară de o uriaşă bârnă din puzderia de lemne care fuseseră ţintuite laolaltă prin piroane ascuţite iar acum se împrăştiaseră în jurul corabiei sfărâmate. Valurile şi năprasnicul vânt i-au mânat spre insulă, abătuţi din cale-afară fiindcă de-abia scăpaseră cu viaţa. Deodată s-a dezlănţuit un nemaivăzut potop şi ploaia a cotropit marea, insula şi întregul ţinut din dreptul ei, acolo unde locuiau sălbaticii Mossyneci. Fiii lui Frixos au fost zvârliţi de năvalnicele valuri împreună cu zdravănă lor bârnă pe ţărmul insulei, sub noptateca beznă. Zeus a pus capăt ploii potopitoare atunci când a răsărit soarele. Curând naufragiaţii se întâlniră cu eroii. Cel dintâi care a cuvântat a fost Argos70:

„În numele lui Zeus Atotvăzătorul, oricine aţi fi voi în rândul oamenilor, vă implorăm să vă arătaţi binevoitori şi să-i ajutaţi pe cei năpădiţi de nevoi! Căci furtunile ce şi-au dezlănţuit urgia asupra mării au împrăştiat toate bârnele corabiei în care ne-am suit, nevoiţi să punem la încercare noianul. De aceea în genunchi vă rugăm acum – poate vă veţi lăsa înduplecaţi – să ne daţi niscaiva straie cu care să ne acoperim trupurile şi să ne ajutaţi, milostivindu-vă de nişte bărbaţi de-o vârstă cu voi, ajunşi la ananghie. Cinstiţi aşadar câţiva străini rugători, de dragul lui Zeus, Ocrotitorul Oaspeţilor şi al Rugătorilor71! De Zeus ţin şi unii, şi alţii, atât rugătorii cât şi străinii iar el le vede pe toate privindu-ne de sus!”

Atunci fiul lui Aison îl întrebă prevăzător, stăpânit de gândul că

prezicerile lui Fineus se adevereau:

„Tot ce ne cereţi vă vom da pe loc cu dragă inimă. Dar mai întâi spune-mi drept în ce ţară locuiţi, ce nevoie v-a făcut să străbateţi marea, ce nume vestit purtaţi şi din ce neam vă trageţi?" Drept răspuns, Argos cel greu lovit de năpastă zise: „Frixos Eolidul a plecat odinioară din Hellada spre Aea şi sunt aproape sigur că şi voi aţi auzit mai demult de această întâmplare. E vorba de Frixos, cel ce a ajuns în cetatea lui Aietes, călare pe un berbec, pe care Hermes l-a poleit cu aur: blana lui o puteţi vedea acum şi voi, atârnată de crengile năpădite de frunze din vârful unui stejar. Apoi, la îndemnul berbecului însuşi, el l-a jertfit unuia singur dintre toţi zeii, şi anume lui Zeus Cronidul, Ocrotitorul Fugarilor72. Aietes l-a primit pe Frixos în palatul lui şi i-a dat de soţie pe propria lui fiică, Chalkiope, fără să-i mai ceară daruri de nuntă, arătându-se plin de bunăvoinţă. Din aceşti părinţi ne-am născut noi; dar între timp Frixos a murit de bătrâneţe în casele lui Aietes. Ţinând seama fără zăbavă de porunca tatălui nostru, am şi pornit spre Orhomenos, ca să intrăm în stăpânirea averii lui Athamas. Iar dacă vrei să ştii numele nostru, acesta se cheamă Cytissoros, acela Frontis, celălalt Melas, iar mie mi se spune Argos".

Aşa a vorbit el; eroii s-au bucurat de această întâlnire şi i-au îmbrăţişat pe străinii din cale-afară de uimiţi. Atunci Iason răspunse, precum se cuvenea, prin aceste cuvinte:

„Fiind fără îndoială rude din partea tatălui meu, unor oameni prietenoşi le cereţi să vă ajute la ceas de grea cumpănă. Cretheus şi Athamas au fost fraţi buni iar eu, nepotul lui Cretheus, am plecat anume din Hellada ca să ajung în cetatea lui Aietes. Însă despre toate acestea vom vorbi pe-ndelete mai târziu. Întâi şi-ntâi îmbrăcaţi-vă! Socot că doar printr-o hotărâre a nemuritorilor aţi nimerit în calea noastră atunci când v-a lovit năpasta!" întocmai a grăit şi de pe corabie le-a dat straie cu care să se îmbrace. Apoi s-au dus cu toţii la templul lui Ares, ca să jertfească mioare şi s-au strâns degrabă în jurul altarului înjghebat din pietricele şi aflat în afara templului ce nu avea acoperiş. În interiorul lui era împlântată o piatră neagră şi sfântă, la care se închinau de multă vreme toate Amazoanele. Când veneau aici din ţara situată în faţa insulei, ele nu obişnuiau să ardă pe altar oi şi junei consacrate, ci înjunghiau cai pe care îi hrăneau bine timp de un an. După ce au împlinit datina jertfei şi s-au înfruptat din bucatele ospăţului pregătit de ei, Iason a început prin a cuvânta astfel:

„Zeus pe toate le vede şi noi, oamenii, nu-i putem ascunde nimic, fie că ştim de frica zeilor, fie că suntem nelegiuiţi. Aşa

1 a scăpat pe tatăl vostru de moartea pe care i-o hărăzise mama lui vitregă73, ca după aceea să-i dăruiască averi foarte ari la fel v-a scăpat cu viaţa din urgia furtunii. Pe această corabie puteţi merge oriunde poftiţi – sau spre Aea, sau spre bogata cetate a divinului Orhomenos. Atena a meşterit corabia noastră, securea-i de-aramă a tăiat bârnele sale de pe muntele Pelion şi cu ajutorul zeiţei a întocmit-o Argos. Corabia voastră a fost sfărâmată de hainele talazuri mai înainte ca voi să vă apropiaţi de stâncile care necontenit se ciocnesc între ele acolo unde Pontul se îngustează. Dar iată că noi vrem să aducem în Hellada Lâna de aur. Aşa că veniţi în ajutorul nostru şi călăuziţi-ne corabia pe mare, căci tocmai am pornit să aduc jertfe de ispăşire închinate lui Frixos, spre a-l îmbuna pe Zeus cel pornit împotriva Eolizilor!"

Iason vorbise aşa spre a-i îmbărbăta; dar ei îl ascultau cu groază-n suflet, căci nu-şi puteau închipui că Aietes îi va primi cu braţele deschise pe cei care veneau să-i ia Lâna de aur. Mustrându-i pentru faptul că întreprind o asemenea expediţie, Argos rosti următoarele cuvinte:

„Prieteni, atâta cât ne stă în putinţă, nu vom şovăi câtuşi de puţin să v; a dăm tot ajutorul nostru, atunci când veţi avea nevoie de el. Dar avană şi necruţătoare este cruzimea de care dă dovadă Aietes: iată de ce mă sperie atât de mult această călătorie. Se spune că el este chiar fiul Soarelui, în jurul lui locuiesc nenumăratele neamuri ale Colchidienilor, şi că seamănă leit cu Ares, având un glas înspăimântător şi o putere la fel de mare. Nu va fi deloc uşor ca, fără ştirea lui Aietes, să răpiţi Lâna de aur: în preajma ei veghează cu străşnicie un balaur ocolit de moarte şi de somn, Glia însăşi zămislindu-l pe împăduritele pante ale Caucazului, alături de stânca Typhaoniană, acolo unde zice-se că Typhaon74, atins din plin de trăsnetul lui Zeus, atunci când Cronidul şi-a ridicat asupra-i mâinile sale zdravene, a lăsat să-i picure din creştet calzi stropi de sânge. Rănit astfel, a venit în munţii şi în câmpia din Nysa, unde zace şi acum, împotmolit în apele mlaştinii Serbonis75!"

Acestea fură spusele lui: când auziră ce lupte grele îi aşteaptă, obrajii multora păliră pe loc. Peleu îi răspunse numaidecât prin vorbe pline de bărbăţie, cuvântând astfel:

„Dragul meu, nu te lăsa cu totul copleşit de frică! Noi nu suntem până într-atât de lipsiţi de vlagă, încât să nu fim în stare să-l înfruntăm pe Aietes cu arma în mână, ci dimpotrivă, socot că vom sosi în ţara lui ca nişte războinici căliţi şi aproape că ne tragem de-a dreptul din sângele preafericiţilor zei. Aşa că dacă nu ne va da de bunăvoie Lâna de aur, nădăjduiesc că neamurile Colchidienilor nu-i vor fi de mare folos!"

Aşa statură de vorbă unii cu alţii până când, îndestulaţi de un nou ospăţ, adormiră iarăşi. Când se treziră în faptul zilei, adia o boare prielnică; înălţară aşadar pânzele care se umflară în bătaia vântului şi insula lui Ares rămase curând în urma lor.

De-acum năierii ajunseseră destul de departe ca să vadă ultima cotitură a Pontului şi înaintea lor apăruseră deja abruptele piscuri ale Caucazului, acolo unde, avându-şi mădularele pironite de ambele stânci cu cătuşe de aramă, Prometeu hrănea cu ficatul său un vultur ce venea la dânsul mereu. Spre seară ei văzură pasărea care zbura deasupra corabiei, aproape de nori, scotea un cârâit supărător şi zgâlţâia toate pânzele, lovindu-le cu aripile sale. Prin făptura lui, nu părea să fie o pasăre a cerului, căci aripile i se mişcau, zvâcnind aidoma unor lopeţi lustruite. Puţin mai târziu, eroii auziră geamătul lui Prometeu, al cărui ficat era sfârtecat: răsuna văzduhul de vaietele titanului până când năierii zăriră vulturul lacom de carne, zburând spre munte pe acelaşi drum.

Mulţumită priceperii lui Argos, ei sosiră noaptea la Fasis cel cu albia lată şi la capătul Pontului. Degrabă strânseră pânzele şi vergile, spre a le pune în lăcaşul lor scobit, apoi înclinară şi culcară îndată catargul; lopătară apoi repede şi îndreptară corabia spre întinsa albie a fluviului, care li se supuse bolborosind pretutindeni. Aveau la stânga lor înălţimile Caucazului şi Cytaiana cetate Aea, iar la dreapta câmpia lui Ares şi sacrul crâng al zeului, unde balaurul stătea de pază lângă Lâna de aur. Dintr-o cupă de aur, Iason însuşi turnă în fluviu dulci libaţii de vin curat în cinstea Gliei, a zeilor de pe acele meleaguri şi a sufletelor eroilor răposaţi, rugându-i în genunchi să le fie blânde ajutoare şi să primească cu gând bun parâmele corabiei. După care, Ancaeus se grăbi să spună următoarele:

„Iată-ne în sfârşit în ţara Colchidienilor, plutind pe fluviul Fasis. A sosit vremea să ne sfătuim împreună dacă ne vom apropia prieteneşte de Aietes sau vom găsi o altă cale care să ne ducă spre ţintă".

Aşa a grăit Ancaeus; sfătuit de Argos, Iason a poruncit să fie zvârlită ancora în apa mlaştinii umbroase; ea se află aproape de locul unde sosiseră cu corabia. Acolo îşi petrecură noaptea dormind. Curând li se arătă mult dorita Auroră.

A

e \cuma vino să-mi dai sprijin, Eratox, şi să-mi spui aievea. Cum de-a adus în Iolcos Lâna de aur Iason, ajutat De riragpspta Mfrjpjj; soarta lui Cypris o împărtăşeşti.

Căci însăşi grijile stârnite de tine farmecă fecioare Nedomolite: de aceea tu te numeşti la fel ca Eros! Aşadar, nevăzuţi de nimeni, în încâlcitul stufăriş Rămaseră ascunşi eroii, dar de îndată îi zăriră şi Hera şi Atena: ele, ferindu-se atât de Zeus, Cât şi de-a zeilor mulţime, intrară în iatacul lor Spre a se sfătui. Ci Hera o iscodi întâi pe Atena:

„Acum deschide, tu, copila lui Zeus, deliberarea noastră. Ce-i de făcut? Ce viclenie va-ngădui ca Lâna de-aur Ei să i-o smulgă lui Aietes şi s-o aducă în Hellada? Sau, îndrugând verzi şi uscate, pe rege-l vor îndupleca cu vorbe dulci să le-o dea singur? Trufia lui e fără margini; Deci eu socot că niciun mijloc nu trebuie dispreţuit”.

Întocmai a grăit şi-ndată Atena i-a răspuns aşa:

„Şi mintea mea e frământată de-aceste lucruri, despre O, Hera, mă întrebi pe mine stăruitor, ci cred că n-am Aflat dibacea născocire ce ar putea spori curajul Eroilor, dar chibzuit-am în chip şi fel, la multe planuri!”

Aşa-i vorbi şi lung priviră podeaua dinaintea lor „T* Stând amândouă cufundate-n gânduri; şi deodată Hera, Ce-şi cumpănise hotărârea, luă cuvântul cea dintâi:

care

„Să mergem chiar acum la Cypris! întâmpinând-o împreună, Să-i cerem, dacă se-nvoieşte, să-şi îmboldească ea feciorul ia pe copila lui Aietes, măiastră-n vrăji, s-o nimerească Cu-a lui săgeată şi de Iason să fie subjugată. Sper că sfatul ei o să-l ajute s-aducă Lâna în Hellada!”

Aşa grăi şi planu-acesta plăcu Atenei înţelepte Ce se grăbi să-i dea răspunsul prin vorbe pline de blândeţe:

„Nu m-a-ntrupat pe mine tata să fiuo ţintă pentru Eros, P De cecă” nu ştiu nici „un lucru ce isc Tlarmecui iubirii” Dar dacă ţie îţi surâde această cale, fie, Hera, Te voi urma, şi la-ntâlnire tu să-i vorbeşti la început”. Grăind aşa, se ridicară şi se-ndreptară spre palatul Clădit anume pentru Cypris de către soţul ei cel şchiop Când Zeus i-a dat-o de

soţie iar el a dus-o-ntâi acasă. Trecură de-ngrădita curte, pe sub porticul încăperii în care-obişnuia zeiţa s-aştearnă patul lui Hefaistos Plecat din zori spre arămăria şi nicovala lui, aflate în Insula Rătăcitoare2, cu-ntins liman în care-atâtea Măiestre lucruri din aramă făcea, slujindu-se de foc. Stând soaţa singură acasă, pe-un jilţ frumos, în dreptul uşii, Tot părul revărsat de-o parte şi de-alta peste dalbii umeri şi-l pieptăna cu dauritul ei pieptene, căci se pregătea să-şi facă bucle lungi. Când însă văzu Zeiţele în prag, Se-opri şi le pofti în casă, din jeţ se ridică grăbită şi le-mbie să stea pe perne; se aşeză la rândul ei, Cu mâinile-i legând în creştet nepieptănatele şuviţe. Apoi rosti surâzătoare aceste vorbe drăgălaşe:

„Ce hotărâre sau nevoie v-aduce, dragelor, la mine Azi, dup-atât amar de vreme? De ce-aţi venit voi, ce de mult N-aţi mai trecut pe-aici, căci mare e rangul vostru-ntre zeiţe?” La rândul ei răspuns-a Hera şi spusele-i au fost acestea: „De şagă-ţi arde când năpasta ne-a tulburat adânc simţirea! Corabia şi-au ancorat-o în râul Fasis Aisonide şi soţii lui de drum ce speră să capete Lâna de aur. Azi pentru toţi eroii gata să fie puşi la grea-ncercare Mă tem nespus, dar mai cu seamă mă-ngrijorează Aisonide. Pe el, chiar de-ar pleca pe mare, s-ajungă până jos, la Hades, Pe Ixion3 să-l mântuiască de lanţurile lui de-aramă, L-aş ocroti atâta vreme cât am putere-n mădulare, De mine nu cumva să râdă că a scăpat de soarta rea Pelias, cel ce din trufie m-a văduvit de jertfe sfinte.

De altfel încă dinainte l-am îndrăgit nespus pe Iason.
De când pe malul lui Anauros, ce-şi revărsase apa-n jur.
Am vrut să-l pun la încercare de este într-adevăr om bun.
Venea de la o vânătoare: de nea se-albiseră toţi munţii
Şi cele mai semeţe piscuri; de sus cu-asurzitoare zarvă
Curgeau umflatele pâraie şi se rostogoleau la vale.
De-nfăţişarea mea de babă el s-a milostivit: pe umeri
M-a ridicat atunci şi peste şuvoiul iute m-a trecut.
Drag mi-a rămas şi-acuma dânsul. Nu-şi va răscumpăra greşeala
Pelias, dacă tu n-ai grijă ca Iason să se-ntoarcă teafăr!”

Aşa grăi: aceste vorbe le ascultă uimită Cypris şi se temu văzând că vine s-o roage Hera cea slăvită. Apoi la rândul ei îi spuse cu dulce unduire-n glas:

„Zeiţă preamărită, nimeni nu m-ar întrece-n răutate Pe mine, Cypris, dacă vrerea nu m-aş grăbi să ţi-o-mplinesc Prin fapta

ce-nsoţeşte vorba şi prin aceste mâini plăpânde să fac ce pot. Iar pentru toate nu cer în schimb recunoştinţa!”

Întocmai a vorbit; ci Hera i-a zis cu multă-nţelepciune:

„Noi nu venim că ducem lipsă de braţul şi puterea ta, Fii liniştită, dar îndeamnă pe fiul tău să mi-o vrăjească Pe însăşi fata lui Aietes, să-i fie Aisonide drag, Căci dacă fata se-nvoieşte să-i dea o mână de-ajutor, Cred că-i va fi uşor lui Iason să cucerească Lâna de-aur, Ducând-o mai apoi la Iolcos: ea-i meşteră în şiretlicuri!”

Aşa grăi şi celor două zeiţe le răspunse Cypris:

„De voi, o, Hera şi Atena, o să asculte fiul meu Mai repede decât de mine. Oricât ar fi el de obraznic, în ochii lui aveţi desigur mai multă trecere; dar eu Nu sunt deloc luată-n seamă ci tot mereu dispreţuită. „T Nemairăbdându-i răutatea, dorinţa mea fierbinte-a fost să-i frâng, în văzul lui, şi arcul şi odioasele-i săgeţi Şuierătoare. Plin de ciudă, m-a şi ameninţat că, dacă Mi-apropii mâinile de dânsul cât încă poate să-şi mai ţină Mânia-n frâu, atunci eu însămi mă voi căi amar la urmă!”

Aşa le-a spus ea şi, zâmbindu-şi, zeiţele lung s-au privit cu Subînţeles. De-ndată Cypris a zis cu multă jale-n glas:

„Râd de necazurile mele cei ce le află. Nu se cade să te destăinui tuturor a; mai bine să le ştiu doar eu. Cum amândurora vă pare că-i bine-aşa, voi încerca să-l domolesc cu vorba dulce şi cred că el se va-nvoi!”

Întocmai le grăi; ci Hera atinse gingaşele-i mâini şi c-un surâs blajin îi spuse la rândul ei aceste vorbe:

„Dă-ţi osteneală, Cythereea 4, şi du la capăt cum zici tu Această treabă. Izgoneşte-ţi şi furia şi indignarea şi nu-ţi certa mereu băiatul: o să se-ndrepte pân-la urmă!”

Sfârşind, se ridică zeiţa din jilţ, urmată de Atena şi amândouă se grăbiră să plece înapoi. Dar Cypris la rându-i colindă Olympul, prin văgăuni să-şi afle fiul, Deoparte, în înfloritoarea livadă a lui Zeus găsindu-l, Nu însă singur, ci-mpreună cu Ganymed 5, pe care-n cer Tovarăş cu nemuritorii îl aşezase Zeus Cronidul, înflăcărat de frumuseţea băiatului. Cei doi copii Acuma se jucau cu-arşice6 de aur, căci erau prieteni. Neobrăzatul Eros însă în dreptul sânului ţinea Strâns încleştată mâna stângă, având căuşul mult prea plin. Stătea-n picioare şi-o plăcută roşeaţă îi acoperea Obrajii amândoi; în preajmă îngenunchease Ganymed Tăcut şi trist, cu două-arşice: le azvârlise la-ntâmplare Pe toate şi privea-nciudatul cum Eros îşi râdea de dânsul.

Pierzându-şi ultimele-arşice ca şi pe cele dinainte, Se-ndepărtă cu mâna goală, şi abătut, nici nu văzu Cum se apropiase Cypris; cu fiul ei stând faţă-n faţă, Degrabă-i apucă bărbia şi-i spuse vorbele acestea:

„De ce, ştrengarule netrebnic, faci haz? Acum l-ai păcălit Pe Ganymed şi mişeleşte i-ai biruit necoapta minte. Fii dar supus şi fă un lucru de care-ţi voi vorbi îndată şi-ţi dărui singur minunata jucărioară a lui Zeus Făcută-anume pentru dânsul de doica-i scumpă, Adrasteia7 Ca-n peştera din Ida zeul pe-atuncea prunc să mi se joace. E-o sferă bine rotunjită 8 şi n-ai putea să dobândeşti Podoabă mai de preţ ca asta din însăşi mâna lui Hefaistos. Făcută e din rotocoale de aur şi-mprejurul lor Vezi învârtindu-se perechea inelelor ce le-nconjoară; Ascunsă li-e încheietura şi peste toate o albastră Spirală trece. Aruncând-o cu mâinile amândouă, sfera Asemeni unui astru lasă o dâră de lumină-n cer. Ţi-o dau: în schimb, tu săgeteaz-o chiar pe copila lui Aietes şi fă-o să se-ndrăgostească de Iason. Nu întârzia Deloc, căci altfel mult mai mică va fi recunoştinţa mea!”

Aşa i-a zis. Aceste vorbe le-ascultă Eros cu plăcere: Aruncă orice jucărie cât colo şi din două părţi El se agaţă de tunica zeiţei, şi ţinând-o zdravăn, îi cere.ro tocolu-acela numaidecât. Cu vorbe blânde Ea mi-l întâmpină şi trage spre dânsa rumenii obraji, La piept îi strânge, îi sărută şi, surâzând, răspunde astfel:

„Mă jur pe capul tău, scump mie, de-asemeni şi pe capul meu! Tu negreşit, avea-vei darul, eu nu te-nşel, dar mai întâi Pe fata regelui Aietes străpunge-o cu săgeata ta!”

Arşicele şi-adună Eros, le numără pe toate-atent, Le pune grijuliu în sânul strălucitor al mamei sale, La cingătoarea lui degrabă îşi prinde daurita tolbă De-un trunchi de arbore proptită, îşi ia încovoiatul arc, Atât de rodnica livadă a falnicului Zeus o lasă şi părăseşte-apoi Olympul, ieşind pe poarta lui cerească. De-aici mereu coborâtorul drum al văzduhului începe şi doi poli sprijină mari creste de munţi ce urcă spre tărie, Făcând pământul să atingă acele culmi de unde-ntâi Se-arată soarele şi-aruncă mănunchiul său de raze roşii. Iar dedesubt mănoasa glie vădeşte-aici oraşe-ntinse şi fluvii cu şuvoaie sfinte iar colo piscuri şi noianul Jur-împrejur: pe-acestea Eros le vede, străbătând văzduhul.

Deoparte stând în adăpostul corabiei cu bănci, eroii Pe fluviu zăboveau la pândă şi-n stufăriş se sfătuiau. se-ncumetase Iason însuşi să le vorbească şi cu toţii îl ascultară în tăcere, păstrându-şi locul

cuvenit:

„Prieteni dragi, eu vă voi spune ce-mi place să socot că este Mai nimerit, dar voi se cade să hotărâţi ce-i de făcut. Cum truda noastră e obştească, părerea să ne-o dăm cu toţii-n Deobște. Cel ce prin tăcere şi-ascunde cugetul şi vrerea, Să afle: vrăjmăşeşte singur întoarcerea întregii cete! Staţi în corabie, pe bancă şi, înarmaţi, păstraţi tăcerea. Eu însă între timp voi merge pân-la palatul lui Aietes cu fiii zămisliţi de Frixos, având alături alţi doi soţi. Întâi voi încerca prin vorbe şi rugăminţi să mă conving De vrea cumva prieteneşte să ne dea singur Lâna de-aur Sau, socotindu-se puternic, solia ne-o dispreţuieşte. Când regele-şi va da pe faţă, în felu-acesta, mişelia, Vom chibzui de-o să recurgem la arme sau descoperim Un mijloc nimerit prin care înlăturăm cumva războiul.

Deci mai întâi nu cu de-a sila ci prin cuvinte să-ncercăm
Să-i luăm ceva ce-i aparţine pe drept. Mai bine-ar fi să mergem
Din capul locului la rege, să-l îmbunăm cu vorba noastră.
Obţine deseori cuvântul, când e nevoie, mai uşor
Şi cu blândeţea cuvenită, un lucru dobândit prin luptă
Cu greu. L-a găzduit Aietes pe bunul Frixos ce fugea
De viclenia mamei vitregi şi jertfa dată de-al său tată 9.
Toţi oamenii de pretutindeni, oricât ar fi de răi, ascultă
De Primitorul Zeus, şi nimeni nu-ncalcă legea ospeţiei".

Aşa grăi: şi aprobară cuvintele lui Aisonide Toţi soţii, deopotrivă: nimeni n-a dat alt sfat mai acătării. Atunci feciorilor lui Frixos, lui Telamon şi lui Augeias JLspuse Iason să-l urmeze şi îşi luă cu sine sceptrul Lui Hermes. Peste stuf şi apă i-a dus corabia degrabă şi pe pământ au pus piciorul, pe o movilă din câmpia Supranumită Circaiana. Creşteau acolo în şiraguri Mulţi pomi cu mlădioase ramuri şi deopotrivă sălcii mari în care atârnau toţi morţii legaţi de crengile din vârf cu funii. Şi azi în Colchida e o nelegiuire mare să arzi pe ruguri răposaţii; nici în pământ nu se cuvine să-ngropi bărbaţii şi deasupra să-nalţi o piatră funerară, în schimb în crude piei de taur sunt leşurile-nfăşurate, Departe de oraş legate apoi de pomi; nu doar văzduhul, Ci şi pământul are parte de-aceeaşi cinste, căci în glie Femeile îşi au mormântul. Aşa e datina pe-acolo 10. Ei au pornit la drum şi Hera, cu binevoitoare gânduri, A-nvăluit cu ceaţă deasă cetatea – nu cumva să-i vadă Colchidienele popoare cât timp se-ndreaptă spre Aietes. De cum au părăsit câmpia, aflând oraşul şi măreţul Palat al lui

Aietes – ceaţa a risipit-o-ndată Hera. Ci la intrare se opriră privind uimiţi regeştii muri cu porţi măreţe şi coloane ce se iveau în şiruri lungi Jur-împrejurul zidurilor; deasupra casei, drept cunună, Se profila un brâu de piatră având triglife de aramă. Apoi în linişte deplină trecură pragul lângă care Butuci de viţă sănătoasă, împovăraţi de frunze verzi îşi înălţau în voie vrejul înfloritor şi sub aceştia Erau în veşnic susur patru fântâni ce nu secau nicicând, Săpate-n piatră de Hefaistos; şi lapte izvora dintr-una, Din alta vin iar din a treia curgea ulei înmiresmat;

Din ultima ţâşnea o apă fierbinte, când obişnuiau pleiadele u să asfinţească şi-n schimb, când ele răsăreau.

Atunci din scobitura stâncii porneau doar unde reci ca gheaţa.
Aşadar în palatu-n care domnea Aietes Cytaianul
Astfel de lucruri minunate făcuse meşterul Hefaistos;
Dar îi mai făurise tauri având picioare de aramă
Şi, tot de-aramă, boturi care vărsau văpăi de foc năprasnic.
În cel mai trainic fier lucrase un plug turnat dintr-o bucată
Şi-l răsplătea în felu-acesta pe Helios ce-n carul său
L-a dus când el se istovise în bătălia de la Phlegra12.
În faţă se-ntindea o curte cu numeroase uşi ce-aveau
Canaturi bine îmbinate iar împrejur erau iatacuri;
Portic clădit cu iscusinţă aveau la stânga şi la dreapta.
Cruciş, de-o parte şi de alta, se-aflau lăcaşuri mai semeţe
Şi tocmai în clădirea care se dovedea mai arătoasă
Sălăşluia în tihnă craiul Aietes cu soţia lui
Şi-n cealaltă trăia Apsyrtos, feciorul lui Aietes însuşi
(Pe care îl născuse nimfa Caucazului, Asterodeia.
Când craiul n-apucase încă să se-nsoţească cu Eid-ia13.
Mezina fată zămislită de către Tethys şi Okeanos;
Pe-Apsyrtos tinerii Colchidei de-aceea l-au supranumit
Phaeton14, fiindcă-n strălucire îi întrecea pe toţi flăcăii).
Aflai în preajmă slugi şi două copile ale lui Aietes:
Pe Chalkiope şi Riedeea De ultima dădură solii:
Lăsând iatacul ei, pornise înspre iatacul surorii sale;
Chiar Hera o făcu să şadă acasă. În palat arar
Era-ntâlnită până-atuncea; ci ziua-şi petrecea în templul
Hecatei, căci era ea însăşi o preoteasă a zeiţei;
Când i-a zărit pe soli, Medeea a scos un strigăt. De îndată

A auzit-o Chalkiope; degrabă sclavele-şi zvârliră
Şi tort şi fusuri la picioare şi-afară năvăliră toate.
Văzându-şi astfel Chalkiope, alături de străini, feciorii.
De bucurie îşi ridică spre ceruri braţele: copiii
Vin să dea mamei lor bineţe şi, fericiţi, o-mbrăţişează.
Iar ea rosteşte-atunci aceste cuvinte înduioşătoare:

„Nu se cădea ca voi, cei care m-aţi părăsit nepăsători Departe să plutiţi pe mare! V-a readus acasă soarta. Prin ce năpastă grea, vai mie, urmând poruncile lui Frixos, Al vostru tată, vă cuprinse dorinţa de-a vedea Hellada?! Prin tot ce v-a cerut cu limbă de moarte, dânsul a iscat în pieptul meu cumplite chinuri. De ce-n cetatea Orhomenos
Oricare-ar fi oraşu-acela – atraşi de-averea lui Athamas.
Aţi vrut să mergeţi, părăsind-o pe mama voastră-nlăcrimată?"

Aşa le-a zis. Abia la urmă ieşi Aietes din palat; Veni cu Aietes şi Eid-ia, soţia lui ce-o auzise Pe Chalkiope cum se vaită. Curând de-o mare larmă curtea întreagă se umplea şi-o ceată de sclavi trebăluia pe lângă Un taur falnic; alţii însă cu fierul despicau butucii Uscaţi sau apa pentru scaldă o aşezau pe foc: niciunul Nu cuteza să stea degeaba, slujindu-şi regele cu zel.

Atunci şi nevăzutul Eros din luminosul cer soseşte Vijelios precum tăunul ce tabără asupra turmei De junei – de-aceea „bărzăunul buhailor" îi zic păstorii –, îşi instruneşte iute arcul în cadrul uşii, la intrare, Din tolbă-şi ia săgeata nouă, pricinuind nespuse chinuri. Ascuns privirii, trece pragul cu paşii repezi şi-şi roteşte Iscoditorii ochi: pe vine stând la picioarele lui Iason, La jumătatea strunei Zeul îşi potriveşte crestătura Săgeţii. Întinzându-şi bine, cu mâinile-amândbuă, arcul o săgetează pe Medeea. În pieptul ei stupoarea creşte. Din sala cu tavanul falnic se-avântă Eros în afară, Râzând în hohot-Cuibărită în fundul inimii copilei, O arde ca un foc săgeata. Necontenit spre Iason, ţintă, Cu ochi scânteietori priveşte. îi bate inima năvalnic în pieptul copleşit de chinuri; niciun alt gând n-o stăpâneşte Decât acesta, iar în suflet se-ntinde dulcea tulburare. Precum femeia ce trăieşte din truda mâinilor, dedate cu torsul lânii, grămădeşte pe un tăciune-aprins crenguţe ia să aţâţe focul noaptea spre a lumina coliba unde Ea se trezeşte prea devreme; ci din tăciune se stârneşte Văpaia mare ce-n cenuşă preface fiece crenguţă → La fel în inima Medeii ardea învăluită-n taină Nefasta dragoste: de-aceea obrajii fragezi, rând pe rând, Pălemi şi" se roşeau puternic, vădind lăuntricul ei zbucium. X

Când pregătitele bucate le-au pus pe masă slujitorii şi-n apa încălzită solii şi-au îmbăiat făptura lor, Voioşi s-au desfătat eroii cu băutură şi mâncare. La urmă regele Aietes s-a apucat să iscodească Pe fiii fiicei lui şi iată ce vorbe a rostit atunci:

„Voi, lujerii copilei mele şi ai lui Frixos, oaspe care S-a bucurat ca nimeni altul de cinste în palatul nostru, Sosiţi la Aea? Din Hellada aţi şi venit sau o năpastă v-a-ntors din drum departe încă de ţintă? Nu mi-aţi dat crezare când v-am prezis că vă aşteaptă o cale nesfârşit de lungă. Fu ştiu ce spun: demult în carul părintelui meu, zeul Soare, Am colindat destulă vreme s-o duc pe Circe, sora mea, Departe, către apuseanul pământ, când am sosit pe malul Ce străjuie Tyrsenianul 15 uscat, acolo unde ea şi astăzi locuieşte foarte departe de-a Colchidei ţară. Dar ce rost au aceste vorbe? Să-mi spuneţi limpede acum Ce piedici vi s-au pus în cale, de cine sunteţi însoţiţi şi din corabia scobită în ce ţinut aţi coborât?”

Aşa i-a descusut Aietes, şi-n locul fraţilor săi, Argos, Gândindu-se ce-o să se-ntâmple cu expediţia lui Iason, Cu blânde vorbe îi răspunse, căci el era şi cel mai vârstnic:

„Aietes, groaznica furtună ne-a spart corabia degrabă iar noi, stând agăţaţi de bârne, am fost purtaţi de valuri mari Spre insula lui Enyâlios16 şi aruncaţi pe ţărmul ei în bezna nopţii. Nimeni altul decât un zeu ne-a mântuit; Noi nu ne-am întâlnit acolo cu zburătoarele lui Ares, Acele păsări cuibărite de mult pe insula pustie. Au coborât bărbaţii-aceştia de pe corabie-n ajun, Punându-le pe fugă: voia lui Zeus ce s-a-ndurat de noi Sau poate norocoasa soartă i-a-ntârziat pe-acel meleag, îndată am primit de toate, şi de-ale gurii, şi veşminte, Când la urechea lor ajunse vestitul nume al lui Frixos, Odată cu al tău, căci dânşii tindeau chiar spre cetatea ta, De vrei să afli ce-i aduce, eu nu-ţi ascund ce pricini au. Un rege doritor s-alunge din patrie şi să-şi ferească Averea de viteazu-acesta, de bună seamă pentru faptul că prin puterea lui întrece pe toţi urmaşii lui Eol17, încoace l-a mânat să plece în silă: cică Eolidul Popor nu va putea să scape de furia cea grea şi ciuda Lui Zeus şi nici de vina mare şi ispăşirea, datorate Lui Frixos, până ce-n Hellada nu se-ntoarce Lâna de aur. Corabia pe care Pallas Atena însăşi a-ntocmit – o Nu seamănă cu-acelea care le au toţi oamenii Colchidei, Noi alegându-ne desigur cu cea mai proastă, căci uşor şi valul aprig, şi vântoasa au spulberat-o. Dar cealaltă E prinsă-n cuie, ca să-nfrunte dezlănţuitele furtuni. Ea zboară şi când suflă vântul

şi deopotrivă, când bărbaţii, Cu braţe pururi încleştate pe vâsle, se-opintesc mereu.

Corabia strângând eroii de frunte din Hellada-ntreagă, Cetatea ţi-a găsit-o după ce-a întâlnit oraşe multe şi-a-nvins cumplitul hău al mării doar ca să aibă Lâna de-aur Din mâna ta şi vrea să-ţi facă un bine demn să răsplătească Alesul dar: chiar de la mine aflând că duci cu Sauromaţii18

O luptă grea, va să-i silească sub sceptrul tău să-ngenuncheze. De vrei să ştii ce nume poartă şi din ce neam se trag vitejii Câţi sunt de faţă – fiecare – ţi-i voi înfăţişa pe rând.

Cel pentru care în Hellada s-au strâns atâţi, să-l însoţească.

Se cheamă Iason şi e fiul lui Aison, spiţă Cretheidă.

Şi dacă face-aievea parte din stirpea lui Crethtus însuşi, înseamnă că, neîndoielnic, ne este rudă după tată.

Căci şi Cretheus şi Athamas au fost feciorii lui Eol, v\io

Iar Frixos este doar odraslă de-a lui Athamas Eolidul.

Au vrei pe unul dintre fiii lui Helios să ţi-l numesc?

Îl vezi aici chiar pe Augeias. Acesta-i Telamon, vlăstarul

Vestitului Eac pe care Zeus însuşi mi l-a zămislit.

La fel toţi cei ce, ca tovarăşi de drum, l-au însoţit pe Iason.

Se trag din zeii fără moarte sau sunt măcar nepoţii lor”.

Astfel de vorbe spuse Argos; dar craiul, auzind acestea, Se încruntă şi-o grea mânie cuprinse pieptul său avan. El zise plin de indignare (mai mult pe fiii Chalkiopei Era-nciudat, crezând că ceilalţi veneau doar datorită lor) Şi sub sprâncenele-ncruntate cumplit îi licărea privirea:

„Ah, cum de nu pieriţi degrabă, mişeilor, din ochii mei! Plecaţi de pe pământu-acesta, voi, urzitori de şiretlicuri, Cât încă n-aţi văzut niciunul funesta blană a lui Frixos! Hellada iute-aţi părăsit-o nu pentru Lâna cea de aur, Ci aţi venit aici să-mi smulgeţi şi sceptrul, şi regescul rang! De n-aţi fi apucat s-atingeţi mai înainte masa mea, Atunci cu limba retezată şi fără mâinile-amândouă, Doar cu picioare neciuntite v-aş fi trimis azi înapoi, Să vă tai pofta să daţi buzna şi altă dată-n ţara mea! Prea i-aţi minţit cu-obrăznicie pe zeii pururi fericiţi!”

Aşa grăi-ndârjitul rege; iar Telamon, simţind că pieptul

I se umflase de mânie, în sinea lui dorea nespus

Cu vorbe grele să-l înfrunte. Dar îl opri la vreme Iason şi-n locul soţului, el însuşi răspunse cu dulceaţă-n glas:

„Aietes, curmă-ţi supărarea! Căci ceata noastră nicidecum Nu-ţi intră-n casă şi-n cetate cu negre gânduri, cum crezi tu, Nici lăcomia nu ne mână. Noianul cine-ar cuteza

Să-l treacă, dornic să se-aleagă c-un bun străin? Pe mine zeul Şi straşnica poruncă dată de-un crai nedrept m-au pus pe drumuri.

Ascultă-i pe cei ce te roagă! Voi răspând-o Hellada-ntreagă Eu însumi – faima ta divină! Cu toţii, iată, suntem gata să te despăgubim îndată cu preţul muncilor lui Ares, Să-ţi poţi îndeplini dorinţa îngenunchind sub sceptrul tău De-or fi cumva Sauromaţii sau orişicare alt popor!"

Rostise vorbe dulci, cu scopul de-a-l îmblânzi; dar îndârjirea Nutrea în pieptul lui Aietes aceste două vreri opuse.: Numaidecât să se repeadă asupra lor şi să-i ucidă, Sau să le pună la-ncercare puterea. Chibzuind – – ăsi Mai bună cea de-a doua cââe. La rândul lui grăi aşa:

„Chiar despre fiecare-n parte, de ce-am vorbi acum, străine? Căci de vă trageţi voi aievea din zei şi dacă cu nimic Nu sunteţi mai prejos ca mine, un bun de-al meu venind să-mi cereţi.

Te las să pleci cu Lâna de-aur de te-nvoieşti să mi te pun

La încercare. Pe bărbaţii viteji nu-i pizmuiesc defel.

Aşa cum ziceţi voi că face stăpânul vostru din Hellada.

Arată-ţi aşadar virtutea şi voinicia printr-o faptă

Pe care o-mplinesc eu însumi, deşi-i primejdioasă foarte.

Trimit în pajiştea lui Ares la păşunat doi tauri mari

Ce au picioare de aramă şi varsă foc pe guri, când suflă.

Îi pun la jug şi-i mân din urmă spre aspra ţelină a lui Ares.

De patru iugăre, şi-ndată ce plugul a arat-o toată.

Eu nu sădesc defel în brazdă nicio sământă de-a Demetrei.

Ci dinţii unui hâd balaur îi semăn ca din ei să crească

Oşti de voinici cu arma-n mână: împresurat de pretutindeni.

Cu suliţa-i străpung, îi sfârtec, culcându-i chiar acolo-n brazdă.

Înjug juncanii dimineaţa şi către ceasul înserării

Am terminat şi secerişul. De împlineşti aceleaşi fapte, îţi dau degrabă Lâna de-aur, s-o duci la craiul tău de-acasă.

N-o vei primi altfel, şi orice speranţă-i vană. Nu e bine

Când un bărbat de neamse-nclină în faţa altuia, mai slab!"

Aşa i-a zis. Tăcutul Iason cu ochii aţintiţi spre glie, Ramas-a fără glas şi vlagă, văzând ce pacoste-l păştea. S-a tot gândit ce hotărâre să ia pe loc, căci nu-ndrăznea să-şi dea cuvântul că va face o treabă greu de

dus la capăt. Dar pân-la urmă îi răspunse cu-aceste vorbe iscusite:

„Ești foarte-ndreptățit, Aietes, la grea-ncercare să mă pui. Mă voi supune trudei aspre, stând mai presus de-a mea putere. Chiar de va trebui să-mi aflu prin dânsa moartea! Niciun om Nu-ntâmpină un rău mai mare decât potrivnica nevoie, Căci prin porunca unui rege, ea m-a silit să vin încoace!”

Astfel grăi și-ngrijorarea îl și cuprinse, întristându-l. La rândul său îi spuse craiul cuvinte fără îndurare:

„La soții tăi te du acuma, căci gata ești să-nfrunțiponosul, Dar dacă o să-ți fie frică să-njugi perechea mea de tauri și de te sperie prea tare îngrozitorul seceriș, O să-mi dau toată osteneala să fii o pildă grăitoare la nimeni să nu se măsoare c-un alt bărbat, mult mai viteaz!”

Vorbi cu-asprime craiul. Iason se ridică din jilțul său. Îndată s-au sculat Augeias și Telamon; i-a însoțit Doar Argos care mai nainte prin semne-și îndemnase frații să mai rămână, pe când ceilalți ieșeau degrabă din palat. Și dintre toți aceștia fiul lui Aison strălucea mai mult Prin grație și frumusețe, iar ochii fetei, dintr-o parte „Spre el își îndreptau privirea de sub încântătorul văl. (în inima-i domnea tristețea, ci sufletul, precum un vis;

Plutea, ținându-se de urma acelui ce se-ndepărta. Nespus de abătuți, străinii ieșiră din palat afară. Ci de mânia lui Aietes dorind să scape, Chalkiope Acasă se retrase iute odată cu feciorii ei. Plecă Medeea deopotrivă, simțindu-sjjjieptul răvășit. De-ațâtfta Trănvnfări pe mr? ricaj/Froșiâf ți le aduc. În fața ochilor întocmai îi apăreau-ălev Sa toate: Cum se înfățișase Iason, cu ce veșmânt era-mbrăcat, Ce cuvântase, cum stătuse în jilț și felul cum ieșise Pe ușă. Socotea copila, în tulburarea ei, că-n lume Nu este alt bărbat ca dânsul. Mereu îi răsuna-n urechi și vocea lui și, dulci ca mierea, cuvintele ce le rostise. Ci pentru el se teme foarte, că poate va pieri ucis De tauri sau de Aietes însuși: așa-l jelește de pe-acum De parc-a și murit sărmanul și se preling pe-obrajii ei Sfioase lacrimi de adâncă tristețe și îngrijorare.} Plângând înăbușit, își spune cu glas duios aceste vorbe;

„De ce, vai mie, mă cuprinde mâhnirea? De-o să piară, totuși.

Ca un viteaz făr’ de pereche sau ca un laș neîntrecut, Ce-mi pasă mie?

— Facă zeii să scape pân-la urmă teafăr!

— Slăvită fiică a lui Perses20, așa să fie, negreșit, Să se întoarcă viu acasă! Dar dacă îi va fi sortit la taurii să mi-l răpună, atunci să afle

dinainte că nu găsesc în trista-i soartă niciun prilej de bucurie!” Aşadar grijile acestea domneau în cugetul copilei. – „Dar după ce plecară solii, lăsând norodul şi cetatea, Pe drumul care mai nainte îi adusese din câmpie, Spre Iason se întoarse Argos şi cuvântă precum urmează:

„Ai să mă mustri pentru sfatul pe care ţi-l voi da, o, Iason, Dar fără preget la strâmtoare e bine să încerci orice. Ai auzit mai adineauri chiar de la mine de-o fecioară Dibace-n vrăji, sub îndrumarea Hecatei, fiică a lui Perses; De partejujiastrade-oatog-mI iocotcă n-ai de ce să tremuri că fi-vei biruit în lupt UTDar eu mă-tem nespus de faptul că mama-TFcr-S” a-se-avoiască, făgăduindu-ne-ajutorul. Şijoţuşi, mă voi duce iarăşi s-o aflu şi s-o rog fierbinte. Fiindcă astăzi, deopotrivă, ne-am eninţă pe toţi pieirea!” ” Vorbise cu însufleţire, iar iason îi răspunse-aşa:

„O, dragul meu, de vrei aceasta, eu nu mă-mpotrivesc deloc! Te du la mama ta degrabă şi-nduplec-o prin rugăminţi, Rostind cuvinte iscusite. Dar slabă e speranţa noastră. Când grija-ntoarcerii acasă o-ncredinţăm femeilor!”

Aşa i-a zis şi-n scurta vreme la mlaştină-au sosit. Voioşi, Tovarăşii îi întrebară când îi văzură-n faţa lor. Atunci mâhnitul Aisonide le cuvântă în felu-acesta: „Prieteni, aprigut Aietes în sinea lui e supărat Pe noi făţiş şi dacă deapăn din fir în păr ce s-a-ntâmplat, Nicicum n-ajungem pân-la capăt, eu povestind, voi întrebând. Pe scurt, mi-a spus că în câmpia lui Ares slobozi pasc doi tauri Ce au picioare de aramă şi varsă foc pe guri când suflă. Mi-a poruncit să-i pun să are vreo patru iugăre de ţelini; Dinţi de balaur drept sământă el îmi va da, ca să răsară Din glie luptători cu arme de-aramă: în aceeaşi zi Urmează să-i ucid pe-aceştia. Şi (neaflând răspuns mai bun) Făgăduit-am cu-ndrăzneală să-ndeplinesc ce mi-a cerut”.

Aşa grăi şi toţi găsiră că fapta nu e cu putinţă şi multă vreme în tăcere priviră unul către altul, Mâhniţi din pricina năpastei şi-a slăbiciunii lor. Dar iată la dintre toţi eroii, primul vorbi Peleu cu îndrăzneală:

„E timpul să chitim acuma ce-i de făcut. Nu trag adejdea ea mai folositor e sfatul decât puterea unor braţe.

Juncanii craiului Aietes de vrei acuma să-i înjugi, Viteaz de frunte, Aisonide, dorind să împlineşti isprava Precum ţi-a fost făgăduiala, atuncea pune-te pe treabă! Dar dacă inima îţi spune că n-ai încredere deplină în vlaga ta, nu da dovadă că eşti pripit şi cu privirea

Nu cerceta bărbaţii care îţi stau în jur: chiar eu sunt gata şi n-am să-ndur o suferinţă mai de temut ca moartea însăşi!

Grăi întocmai Eacidul; dar Telamon, adânc mişcat, Sări degrabă în picioare; şi Idas, în al treilea rând, Se ridică plin de trufie, urmat de fiii lui Tyndar, şi fiul lui Oineus21, cel care se număra printre cei tineri, Deşi n-avea măcar tuleie în barba ce de-abia-i mijea: O inimă neînfricată îl îndemnase să se scoale. Toţi ceilalţi soţi se abţinură „păstrând tăcerea. Însă Argos A spus aceste vorbe celor atât de dornici să se lupte:

„Prieteni, cumpăna supremă aceasta e! Dar eu socot că mama mea o să v-aducă un ajutor binevenit. Deşi voi v-aţi pierdut răbdarea, rămâneţi ca şi pân-acum Tot pe corabie – o vreme: mai bine-i să ne stăpânim

rDecât să ne grăbim pieirera, sfidând primejdia cumplită. Căci în palatul lui Aietes a fost crescută o copilă „7 Pe care mai presus de toate Hecatg c-nvăţălşjacă – T→jr> ierlayg jrăsărite-n şesuri sau pe întinse ape – leacuri Ce sunt în stare să-mblânzească tăria focului năprasnic. Să-ncremenească chiar şi fluvii curgând vijelios la vale, Să ţină” astfe-n loc şi luna urmându-ffifânta ei cărare. Când noi am părăsit palatul, am pomenit de-această fată Pe drum, şi mama mea, ca una ce-i este soră bună, poate S-o-nduplece să ne ajute în încercarea ce ne-aşteaptă. Şi dacă vorbele acestea vă sunt pe plac, mă voi întoarce iar în palatul lui Aietes chiar astăzi, ca să pun la cale Ce-am spus. Şi poate izbuti-voi cu ajutorul unui zeu!”

Aşa grăit-a el iar zeii le-au şi trimis un semn prielnic: O sperioasă porumbiţă, fugind de gheara unui şoim, Din slavă lunecă la pieptul lui Aisonide, înfricată; Căzu şi şoimul chiar pe pupa corabiei. Îndată Mopsos Rosti n auzul tuturor a aceste vorbe de profet:

„Prieteni, zeii îşi arată prin semnu-acesta vrerea lor şi nu găsesc o tălmăcire mai potrivită decât faptul De-a merge să aflăm fecioara şi-n chip şi fel s-o implorăm să ne ajute. Cred că dânsa n-o să respingă ruga noastră

De-o fi avut Fineus dreptate spunând că ne-om întoarce-acasă Doar mulţumită zeci Cypris, stăpâna păsării blajine22, De-abia scăpată de pieire. Presimt în sinea mea că fapta întrezărită-n prevestire întocmai se va întâmpla. Prieteni, deci rugaţi fierbinte pe Cythereea să v-ajute şi-acuma sfatului lui Argos să-i dăm deplină ascultare!”

Aşa grăi şi-l aprobară cei tineri care-şi aminteau De spusa lui

Fineus. Doar fiul lui Afareus se ridică și, stăpânit de-o grea mânie, cu glas puternic zise Idas:

„O, zei din cer, aici sosit-am având drept aliaţi femei Spre a invoca mereu pe Cypris ca să ne vină-n ajutor, Nu marea vlagă ce-o vădeşte Enyâlios! Doar porumbiţe şi şoimi văzând cu ochii voştri, vă şi abţineţi de la luptă, buceţi-vă, căci osteneala războiului nu e de voi, Cel mult plăpândele fecioare să le momiţi prin rugăminţi!”

Vorbise înciudat. Și, dintre tovarășii de drum, destui Au murmurat dar împotriva-i niciunul n-a suflat o vorbă. Iar Idas, plin de indignare, se aşeză. Şi totuşi, Iason, Vrând să-şi îmbărbăteze soţii, în felu-acesta glăsui:

„Corabia s-o lase Argos! Pe placul tuturor a fost îndemnul său. Plutind pe fluviu, ne vom lega făţiş parâma De malul din apropiere. Fireşte, nu se mai cuvine, De-acum încolo să ne-ascundem, de parcă ne-am feri de luptă!”

Aşa grăi, apoi pe Argos îl şi trimise îndărăt, S-ajungă iute în cetate, şi ancora corabiei Fu ridicată, după voia lui Iason. Ajutaţi de vâsle, Din mlaştină curând ieşiră, trăgând la mal în loc uscat.

Numaidecât ţinu Aietes sfat mare cu Colchidienii Alături de palatu-i unde se întrunea şi mai nainte, Capcane jalnice şi dolii menind eroilor Minyeni. El se jura că de îndată ce taurii vor sfârteca Pe omul ce-a primit să ducă la capăt crunta încercare, Din rădăcini să smulgă codrul ce străjuia colina verde, Arzând, odată cu bărbaţii, corabia ce-i găzduieşte, Spre a pedepsi trufia tristă a celor puşi pe fapte mari. Nicicând lui Frixos Eolidul, oricât era de nevoiaş, Nu i-ar fi-ngăduit să şadă în casa lui, deşi acesta Îi întrecea pe toţi străinii în pietate şi blândeţe, De nu i-ar fi trimis Zeus însuşi din slava cerului, ca sol, Pe Hermes, ce-i ceru să fie o gazdă ospitalieră.

Ci pe jefuitorii care au năvălit în ţara lui, Doar n-o să-i lase să se ducă nepedepsiţi, căci alte griji Nu au decât să pună mâna pe-averile de alţii strânse Sau să urzească şiretlicuri cât mai dibace şi să prade Dând raite crâncene ce umplu de groază târle şi oieri. A spus că îşi doreşte-o dulce şi-ndreptăţită răzbunare Asupra fiilor lui Frixos, tovarăşi demni de-aşa mişei, Bărbaţi cu care împreună sosesc aici doar ca să-i smulgă Domnia şi regescul sceptru, nelegiuiţii! Se-mplineşte Ce i-a prezis pe vremuri tata, cumplit oracol de demult: – Păzească-se de iscusite scorniri şi hotărâri luate De neamul lui şi ocolească năpaste fără de sfârşit! De-aceea i-a lăsat să plece în lunga cale spre Ahaia, Urmând

voinţa părintească, voioşi. De cele două fiice şi de feciorul său Apsyrtos lui câtuşi de puţin nu-i frică, Nici gând să pună ei la cale primejdioasa uneltire, Ci doar copiii Chalkiopei urzesc aceste negre planuri, în marea lui mânie spus-a supuşilor că n-o să rabde Trădarea şi, ameninţându-i, le-a dat porunca de-a pândi Corabia şi toţi năierii: niciunul să nu scape teafăr!

Dar Argos tot atuncea iarăşi sosise-n casa lui Aietes şi prin stăruitoare vorbe ceruse mamej lui. ş-ţi. roage Chiajfţe" Meriefia să-i ajute: acelaşi incrn plănuise Şi" Chalkiopeânsa-teaTTra-mpiedica să facă asta: Ce noimă are nebunia să-ncerci a-ndupleca o fată Pe care o-nspăimântă oarba mânie-a tatălui? De-ascultă Aceste rugi – nelegiuirea-i nu iese iute la iveală? r De-atâtea chinuri încercată, dormea Medeea somn adânc, întinsă-n patul ei. Deodată cumplite – amăgitoare vise

O hărţuiră, cum se-ntâmplă cu cel atins de-o supărare.
I se părea că încercarea străinul o primise lesne
Nu doar din râvna lui ca blana berbecului s-o poarte-n Iolcos
Şi în cetatea lui Aietes nici nu venise pentru asta.
Ci numai ca s-o ia pe dânsa şi s-o aducă-n casa lui.
Să-i fie soaţă legiuită. Şi parcă-n apriga-nfruntare.
Lupta cu taurii ea însăşi şi-i biruia cu uşurinţă.
Părinţii nu voiau să-şi ţină cu niciun preţ făgăduiala.
Căci nu copilei îi cerură să-njuge aprigii juncani
Ci tocmai lui. Şi de aceea a izbucnit o ceartă între
Străin şi tatăl ei: iar ambii, luând-o drept judecător.
O îmbiară deopotrivă de glasul inimii s-asculte.
Pe oaspete-l
Ce, în

Să strige-n Sări din pat Pe murii ce-i ic şi nu-şi cruţă deloc părinţii să plini de mânie, începură zarva îi alungă îndată somnul. „—": îşi plimbă privirea-n jur.

Atunci când inima din piept „" «» a *P*\ îşi zise tristă:
„Vai mie, ce lua-iuu>-y…
Nespus mă tem că poposirea eroilor o să aducă
Năpasta peste noi; străinul mi-a înrobit simţirea toată.
— Dar să se-nsoare cu vreo fată din depărtatul neam ahaic.
Eu ţin la cinstea de fecioară, mi-e dragă casa părintească!
— Ci îmi alung din piept cruzimea, nu-ncerc să fac nimica fără

De sora mea: ah, poate dânsa o să mă roage ca în luptă
Să o ajut, căci pentru soarta copiilor e-ngrijorată;
Doar asta o să domolească cumplitul chin din sânul meu!”

Grăind aşa, sări-n picioare, deschise uşa încăperii; Desculţă şi abia c-un singur veşmânt pe trup, ea urmărea la sora-i bună să se ducă şi dincolo de prag trecu. j-Rămase multă vreme-n faţa iatacului, șovăitoare, Căci o ţinea în loc sfiala, apoi se-ntoarse în odaie: Dar ea ieşi afară iarăşi, găsind refugiu înăuntru Din nou: încolo şi încoace picioarele-o purtau în van. Atunci când căuta să iasă, sfiala o împiedica; Sfiala învingea imboldul iubirii tot mai îndrăzneţe. Trei ori la rând cercă să iasă; trei ori la rând se-opri;

ci-n rândul
Al patrulea căzu sfârşită şi se rostogoli pe pat.
Aşa cum tânăra soţie îşi plânge în iatac voinicul
Bărbat cu care au nuntit-o sau fraţii, sau părinţii ei.
Dar soarta l-a răpus nainte ca să se bucure-mpreună
De o iubire-mpărtăşită: un chin lăuntric o doboară.
Ea plângenăbuşit şi tace când vede patul văduvit;
În niciun chip nu vrea să aibă cu toate slugile de-a face.
Din prevedere şi sfială, stă singură în cuibul ei.

Femeile să n-o jignească cu batjocoritoare vorbe – Aidoma bocea Medeea. Intrată pe neaşteptate.

Pe dânsa o surprinse astfel plângând în hohote o sclavă
Ce-şi însoţea mereu stăpâna: numaidecât această fată
Aduse vestea Chalkiopei. Cu toţi copiii-n jurul ei.
Stătea să vadă cum să facă, să-nduplece mezina seră.

Ne-ncrezătoare nu rămase când auzi din gura sclavei Uluitoarele cuvinte şi din iatacu-i, speriată, Fugi îndată în iatacul în care gingaşa copilă Zăcea nespus de abătută, zdrelindu-şi amândoi obrajii. Când o văzu că are ochii înlăcrimaţi, vorbi întocmai:

„Vai mie, pentru ce, Medeea, frâu liber dai acestor lacrimi? Ce s-a-ntâmplat? Ce grea durere în suflet ţi s-a furişat? Prin voia zeilor vreo boală s-a răspândit în trupul tău Sau auzitu-l-ai pe tata cum prin ucigătoare vorbe Lovea în fiii mei şi-n mine? Mai bine nu vedeam nicicând Această casă părintească şi nici oraşul, ci trăiam la marginile lumii unde nu-s pomeniţi Colchidienii!”

Aşa-i grăi; roşi Medeea şi multă vreme fu oprită De feciorelnica sfială să dea răspunsul mult dorit. Şi parcă vorbele-i acuma îi stăruiau

pe vârful limbii, Acuma îi zburau deodată până-n adâncul inimii. Adesea, gata să cuvinte, deschise minunata-i gură, Dar vocea nu vru să pornească pe drumul ei. Cu viclenie, într-un târziu grăi, zorită de tot mai îndrăzneţii Erosi:

„Feciorii tăi, o, Chalkiope, sunt pricina mâhnirii mele – Să nu-i ucidă tatăl nostru pe loc, odată cu străinii! Deunăzi adormind doar pentru puţină vreme, parcă văd Aceleaşi vise fioroase – dea zeii să se-arate vane! Să nu-ţi pricinuiască fiii, prin soarta lor, cumplite chinuri!"

Grăise-aşa, să se convingă de va s-o roage Chalkiope De la-nceput, ca să-i ajute din răsputeri pe fiii ei. Simţind că sufletul ei geme sub strivitoare griji şi temeri, şi auzind ce i se spune, răspunse astfel sora-i bună:

„Eu însămi am venit la tine, de-aceleaşi gânduri frământată, Să ştiu de vrei să ne-nţelegem şi gata eşti să treci la fapte. Pe Glie şi Uranus23 jură că tot ce-ţi spun acuma ţie în suflet vei păstra cu grijă şi-mi vei sări în ajutor. Te rog pe zei, pe-a ta fiinţă precum şi pe părinţii noştri, Fă să nu piară în chip jalnic răpuşi de-o nemiloasă soartă Copiii mei! Şi eu muri-voi cu dragii mei feciori odată şi ca o Furie cumplită, din Hades te voi urmări!"

Întocmai glăsui şi grabnic o podidiră lacrimile, Apoi cu mâinile-amândouă cuprinse strâns genunchii fetei, La sânul ei plecându-şi capul. Amarnic, una lângă alta, Se tânguiră deopotrivă şi-n casa lor se răspândi eingaş zvon stârnit de corul de plânsete neostoite, nouvântă întâi Medeea şi, tristă, spuse surorii sale:

Ce leac găsi-voi pentru tine, sărmano? Pomeneşti mereu Doar de blesteme şi de Furii îngrozitoare. Bine-ar fi Dac-ar depinde doar de mine ca fiii tăi să scape teferi! Spun jurământul ce-n Colchida e sfânt şi tu mă-ndemni să-l spun:

Mă jur pe falnicul Uranus şi pe cea care stă sub cer şi-i mama zeilor, pe Glie: din tot ce-mi şade la-ndemână Nimic n-o să-ţi lipsească dacă îmi ceri ceva ce pot să fac!"

Aşa grăi şi Chalkiope îi spuse drept răspuns acestea:

„Nu ai curajul, când îţi cere străinul însuşi să închipui Un şiretlic sau leacul care va fi de mult folos în lupta Ce-mi poate mântui feciorii? Din partea lui a şi sosit la mine Argos, ce mă-ndeamnă să-ţi cer degrabă ajutorul. Venind la tine adineauri, eu l-am lăsat în casa mea".

Aflând Medeea toate-acestea, în sinea ei s-a bucurat. Frumosu-i

chip se rumenise şi, de atâta fericire, O şi cuprinse ameţeala. Ci glăsui apoi aşa:

„O, Chalkiope, doar ce este pe placul şi folosul tău Voi face. Altfel Aurora să nu-şi mai oglindească raza în ochii mei şi încă vie să nu mă vezi de-acum încolo De-o fi ca mai presus de toate să nu aşez viaţa ta şi a celor zămisliţi de tine, căci ei îmi sunt ca nişte fraţi, Dragi rubedenii şi tovarăşi de vârsta mea. Cu-ndreptăţire Mă pot făli că totodată îţi sunt şi ei soră, şi copilă: Ca şi nepoţii mei, eu însămi am supt în fragedă pruncie la sânul tău, cum auzit-am pe mama povestind adesea. Treci sub tăcere ajutorul promis, ca astfel, fără ştirea Părinţilor, să-mi ţin cuvânâul: voi merge mâine pân-la templul Hecatei; vin cu leacu-n stare a domoli temuţii tauri, la să-l dau oaspetelui care stârni dihonia de-acum!”

Lăsând iatacul, Chalkiope se duse să-şi vestească fiii că sora ei o să-i ajute. Rămasă singură, copila „*1* Fu iar cuprinsă de sfială şi se-ngrozi că împotriva l Părintelui azi unelteşte de dragul unui om străin.)

— Dar bezna nopţii-nvăluise pământul şi din largul mării Zăreau năierii Ursa Mare şi stelele lui Orion24, De pe corăbiile proprii. Şi călătorul, şi portarul Doreau la fel de mult odihna; chiar şi nemângâiata mamă

Ce şi-a pierdut pe veci copiii, dormea-n odaie toropită, Iar în cetate niciun câine nu mai lătra şi niciun freamăt Nu se-auzea din jur: tăcerea era stăpâna nopţii negre. Ci doar Medeea rămăsese de somnul dulce ocolită. De când l-a îndrăgit pe Iason, o încolţeau atâtea griji şi tare se temea de marea putere-a taurilor care îi pot aduce un amarnic sfârşit în ţelina lui Ares. l Curgeau din ochii fetei lacrimi de milă; chinul ei lăuntric o hărţuia mereu şi trupul i-l mistuia, răzbind spre creştet, în jurul gingaşelor fibre şi până în adâncul cefei, Acolo unde-i mai cumplită durerea, ori de câte ori Necazuri ne strecoară-n suflet în veci neobosiţii Eroşi. Adesea inima Medeii zvâcnea în piept nestăpânit Cum într-o încăpere raza de soare nu cunoaşte-astâmpăr Atunci când o răsfrânge apa pe care tocmai o răstorni într-o căldare sau un ciubăr: şi s-au aicea, sau acolo, Mereu ea tremură şi sare, furată de vârtejul iute – întocmai inima copilei în pieptul ei zvâcnea năvalnici Vrăjitul leac ce-ar fi în stare să biruie cumpliţii tauri Acuma-l dă, acuma nu-l dă, şi astfel va pieri ea însăşi. Nu-şi mai doreşte însă moartea şi nu-i va da nici leacul tainic, Ci îndura-va în tăcere nenorocirea ce-l aşteaptă. Se aşeză

pe pat şi, pradă nehotărârii, ea îşi zise: „Vai mie, pacostea m-adastă şi dintr-o parte şi dintr-alta iar inima mi-e hărţuită de pretutindeni şi durerea E fără leac: mă mistuieşte necontenit. Ah, dacă ieri M-ar fi răpus pe mine-Artemis cu-naripatele-i săgeţi, Neapucând să-l văd pe dânsul şi pe feciorii Chalkiopei Sosiţi cu aheana navă! Un zeu ori una dintre Furii I-aduse-aici ca să-mi stârnească atâtea lacrimi şi necazuri!

— Cu arma-n mâini să moară dacă i-a fost cumva sortit să piară în ţelina lui Ares! Leacul cum oare să-l prepar eu fără ia să mă bănuie părinţii? Ce basme le voi îndruga, Ce videşug şi ce minciună îmi pot ascunde ajutorul?

— Eu însămi, fără-nsoţitoare, îi pot vorbi, aflându-l singur? Nefericită sunt! N-aş crede că, dacă el pieri-va totuşi, Voi fi de chinuri izbăvită. Mai rău mă va lovi năpasta De-o fi să-şi piardă dânsul viaţa. Rămâi cu bine, sfiiciune, Rămâi cu bine, cinste! Iason, scăpat doar mulţumită mie, Viu şi nevătămat să plece oriunde inima-i pofteşte!

— din aceeaşi zi în care îi va fi dat să ducă lupta, Fu voi muri sau sugrumată, cu gâtu-n laţul prins de-o grindă, Sau înghiţind de bunăvoie otrava ce ne curmă viaţa. Dar chiar de mor în felu-acesta, ajung şi dup-aceea pradă Ocărilor: întreg oraşul va trăncăni în lung şi-n lat Pe seama mea. Din gură-n gură va colinda sărmanu-mi nume, Colchidienele-ntre ele mă vor mustra cu-nverşunare: – Sărind orbeşte-n ajutorul bărbatului din altă ţară, 4 Ea a pierit doar spre ruşinea părinţilor şi-a casei sale, *4* De pofte josnice învinsă!

— O, cât voi fi de umilită! Vai mie, ce destin amarnic! Aş fi cu mult mai câştigată De-ar fi să pier în astă-noapte, răpusă în iatacul meu De o subită moarte care mă scapă de dojeni cumplite, Mai înainte de-mplinirea nelegiuirii fără nume!"

Vorbindu-şi astfel îşi aduse un sipet ce păstra puzderii De alifii vindecătoare şi de otrăvuri ucigaşe. Punându-l pe genunchi, ea plânse şi sânu-i tânăr fu scăldat De lacrimile nesecate pe care le vărsa-n şiroaie, în timp ce-şi căina cumplitul destin. Şi-acum râvnea copila la din licorile funeste s-aleagă una şi s-o soarbă; De-acuma sipetul e liber de sforile cetluitoare, Atât de dornică-i sărmana să ia otrava. Dar deodată îşi simte inima cuprinsă de groaza silnicului Hades, Rămâne multă vreme mută şi-n jufu-i se „perindă toate Preocupările plăcute ce dau atâta farmec vieţii, îşi aminteşte cât de multe plăceri desfată pe cei vii, îşi aminteşte ce voioase tovarăşe de joacă are, Ba chiar şi soarele îi pare mai luminos ca pân-atunci şi asta numai în răstimpul cât

cercetează orice lucru. Din nou ia sipetul acela, de pe genunchi punându-l jos; Se răzgândeşte, îndemnată de Hera şi voinţa ei Nu mai cunoaşte şovăiala7-dhi răsputeri vrea să răsară Cât mai degrabă Aurora, anume ca promisul leac să-l poată dărui lui Iason şi faţă-n faţă să-l privească. Trăgând zăvorul de la uşa iatacului, prea des, Medeea Pândeşte-acum lumina zilei. Ci Aurora îşi trimite Râvnitul licăr şi-n cetate se pune totul în mişcare.

Dar Argos, adunându-şi fraţii, le porunci să stea pe loc Spre a vedea ce gânduri are şi plănuieşte-acum fecioara, Iar el se-ntoarse la năierii vremelnic părăsiţi de dânsul.

De cum zări întâia oară că licăreşte Aurora, Cu mâinile îşi prinse fata şi-şi strânse pletele bălaie Ce i se revărsau pe umeri şi fluturau în voia lor. De lacrimi ea şi-a şters obrajii, spre a-i face să sclipească iar, Ungându-şi pielea cu-alifie – nectar curat! Şi-a pus un peplu25 Frumos şi încheiat cu-agrafe meşteşugit încovoiate; Pe creştetul ca de zeiţă şi-a aşternut apoi un văl Alb-argintiu. Întreg iatacul l-a colindat şi paşii ei Călcau podeaua, dând uitării necazurile multe care I se-aşterneau în drum şi cele ce-n viitor o aşteptau. Chemându-şi sclavele la dânsa, căci noaptea toate doisprezece Şi-o petreceau în vestibulul iatacului înmiresmat – Copile încă nenuntite, de-o vârstă cu stăpâna lor – Le porunceşte să înhame la car perechea de catâri şi s-o conducă la nespus de frumosul templu al Hecatei. De drum îi pregătesc deci carul acele sclave-ascultătoare iar între timp Medeea scoate din sipetul încăpător Vrăjitul în din buruiana ce-i denumită Prometeu. Cel ce înduplecă prin jertfe în miez de noapte pe Hecate, Copilă unică26, şi-şi unge cu sucul ierbii trupul său, Nu poate fi rănit de nimeni prin nicio armă de aramă, Nu-l biruie cumplita pară de foc nicicum, ci dimpotrivă, şi vitejia, şi puterea îi sunt mai mari cât ţine ziua. Ea s-a ivit întâi pe lume când crudul vultur a făcut să picure pe Glia pantei împăduritului Caucaz Divina sevă sângerie27 a jalnicului Prometeu. Iar floarea ei atât de-naltă, încât aproape-un cot măsoară, Cu o culoare amintindu-ţi şofranul din Corycia28 Pe gemene tulpini răsare semeaţă, însă rădăcina înfiptă în pământ e-asemeni cu carnea de curând tăiată. Ci sucul ei ca seva neagră pe care-o dau stejarii-n munţi, Spre a-l vrăji, i-a strâns în scoica găsită pe tărâmul Caspic Medeea, care se-mbăiase de şapte ori în râuri repezi şi şapte ori o pomenise pe Brimo29, doica tinereţii, Noptateca, subpământeana crăiasă a celor din infern Ce rătăceşte prin tenebre şi poartă straie-ntunecate. Iar în adânc

pământul negru mugi și se cutremură când fata rupse rădăcina titaniană30; trist gemu şi fiul lui Iapet ce-n chinuri simţea că inima-i slăbeşte. Vrăjitul în il ia şi-l pune în cingătoarea-nmiresmată, Cea care-i cuprindea făptura mai jos de sânii ei zeiești.

rum trece-apoi de pragul casei, copila urcă-n carul iute;

De o parte şi de alta suie, cu ea odată, două sclave.

Anucă hăţurile dânsa şi cu frumos lucratul bici în mâna dreaptă – prin cetate își mână caru-avind la spate

O leasă de răchită: sprijin al celorlalte sclave care

Străbat în goană drumul mare şi drăgălaşele tunici

Şi le ridică fiecare pân-la genunchii albi ca neaua.

Așa cum, după ce în apa călduţului Parthenius31

Sau poate-n fluviul Amnisos32 cu grijă s-a scăldat, zeiţa

Cea zămislită de Latona se urcă-n carul ei de aur în care sprintenele ciute o poartă peste dealuri către îndepărtata Hecatombă33 ce răspândeşte iz de sfară

Şi o urmează-ntreg alaiul de nimfe, unele venite

De la sorgintea lui Amnisos, iar altele de prin păduri

Sau culmi bogate în izvoare, și-n timp ce merg, în jurul lor

Sălbăticiuni înspăimântate se gudură chelălăind – La fel străbat acele fete oraşul: peste tot mulţimea

Se dă deoparte să nu-nfrunte privirea fiicei unui rege.

Rămâne-n urma lor cetatea cu pietruite străzi frumoase

Şi, peste câmp trecând de-a dreptul, ajung în urmă şi la templu.

Coboară repede Medeea din carul ei ce parcă zboară

Ca vântul şi apoi spre sclave se-ntoarce şi grăieşte-aşa:

„Căzut-am, dragelor, în mare păcat! Nu m-am gândit că noi N-avem ce căuta aproape de oameni străini, sosiţi să ne cutreiere meleagul. A fost cuprins de-ngrijorare întreg oraşul: de aceea nu s-a înfăţişat deloc Nicio femeie dintre cele ce zilnic se-ntruneau aici, Cum, totuși, am venit încoace şi-n preajmă nu se află nimeni, Lăsaţi deci inimile noastre să se desfete cât poftesc cu dulci cântări şi minunate flori să culegem unde iarba E fragedă, şi ne-om întoarce la timpul cel mai potrivit. De altfel, ajungând acasă, cu daruri mari vă veţi alege chiar astăzi, dacă o să fie pe placul vostru planul meu. Am fost cu vorbe-ademenită de Argos şi de Chalkiope Ea însăși – dar tăceţi şi-n inimi ascundeţi tot ce auziţi Din gura mea, ca să n-ajungă vreo vorbă la urechea tatii. Deci ei îmi cer ca pe străinul ce va-nfrunta curând

juncanii în schimbul darurilor sale să-l apăr de primejdii-n luptă. Eu am căzut la învoială, ba chiar l-am îndemnat pe dânsul în faţa mea să vină singur, neîntovărăşit de nimeni.

Să facem astfel schimb de daruri, noi între noi, de-o să-mi aducă

El însuşi daruri, dar la rându-mi îi voi întinde o licoare Ucigătoare. De aceea, plecaţi de-ndată ce se-arată!"

Aşa le-a zis şi planul straşnic a fost pe placul tuturora.

Ci între timp îl răzleţise de soţii lui pe Aisonide chiar Argos, cel pe care fraţii îl şi vestiseră că-n zori De zi se va-ndrepta Medeea spre sfântul templu al Hecatei, şi-l duse peste câmp cu dânsul. îi însoţea doar Mopsos, fiul Lui Ampycos, prorocul vrednic să afle tâlcu-ascuns în zborul De păsări şi la fel de vrednic să-i sfătuiască pe drumeţi. Dar pân-atuncea încă nimeni din oamenii de-odinioară Niciunul dintre toţi feciorii lui Zeus şi nici din rândul celor Ce-avură alţi părinţi cu sânge nemuritor – n-au arătat Ca-n pragu-acelei zile Iason prin voia soaţei lui Zeus însuşi, încât era o încântare să-l poţi vedea şi auzi şi-nsoţitorii lui de-asemeni priveau eroul uluiţi că revărsa atâta farmec: se-nveselise Ampycidul în vreme ce mergeau alături şi presimţea ce-o să se-ntâmple.

Pe unde drumu-n lung străbate câmpia ce ducea spre templu Se-nalţă nişte plopi ce-n creştet au o puzderie de frunze; în locu-acela vin adesea flecare ciori să poposească. Pe dată una dintre ele, bătând din aripi, a zburat şi, cocoţată-n vârf, pe-o creangă, dezvălui voinţa Herei:

„Nu-i demn de-a fi vestit prorocul ce nu pricepe singur lucrul

Pe care-l ştiu chiar şi copiii, anume că nicio fecioară Nu se va-ncumeta să spună cuvinte dulci şi drăgăstoase Flăcăului iubit, când vine la ea urmat de alţi prieteni. Te du, prezicător netrebnic şi sfetnic prost! Pe tine Cypris şi binevoitorii Eroşi nu-ncearcă să te ocrotească!"

Întocmai îl mustră, iar Mopsos surâse auzind ce-i spune o pasăre de zei trimisă şi glăsui în felu-acesta:

„Neînsoţit te du la templul zeiţei, unde ai să dai De-acea copilă, Aisonide! Iar ea va fi de partea ta; O îmboldeşte Cypris care vrea să te-ajute la strâmtoare, Cum ne-a prezis nainte vreme Fineus, descins din Agenor. Noi însă, Argos şi cu mine, vom aştepta să te întorci, Deoparte stând în locu-acesta. Tu însuţi, singur-singurel, S-o rogi pe fată şi s-o-nduplecı prin vorbe bine cumpănite!"

Aşa vorbi cu-nţelepciune şi cei doi soţi se învoiră.

În sinea ei, Medeea, totuşi, era cu gându-n altă parte Peşi cânta. Dar niciun cântec, spre desfătare intonat, Nu-i mai era pe plac acuma, nebucurând-o multă vreme. Se tot oprea şovăitoare; ea nu-şi purta o clipă ochii Spre ceata ei de slujitoare; căta spre drum fără astâmpăr Privind mereu în depărtare, cu faţa-ntoarsă într-o parte. Iar inima-i, bătând, sta gata să-i spargă pieptul, orişicând I se părea că simte zvonuri de paşi sau adieri de vânt. Nu după multă vreme, iată, s-a arătat cel mult dorit. Ivindu-se cu semeţie, ca din Okeanos Sirius34, Frumosul astru ce răsare cu chipul plin de strălucire şi-n schimb revarsă peste turme nenorociri nenumărate – întocmai a venit şi fiul lui Aison, cel nespus de chipeş, Cu-nfăţişarea lui plăcută stârnind mistuitoare doruri. Dar inima voia să sară din pieptul fetei şi o ceaţă I se lăsă pe ochi; obrajii se rumeniră ca prin farmec; Genunchii nu puteau s-o poarte nici îndărăt, nici înainte, Picioarele-i părând înfipte în glie. Însă, între timp, întreg alaiul ei de sclave se depărta din preajma lor. Cei doi statură faţă-n faţă, tăcuţi şi parcă fără glas şi întru totul ca stejarii sau brazii mari, crescuţi alături, Ce-au prins pe-o culme rădăcină şi amuţesc atâta timp Cât nu adie vântul, însă când se porneşte iar vântoasa, Se clatină şi n-are capăt tumultul lor – aşa şi ei, Aveau să-şi spună mii de lucruri sub adierile lui Eros! Ci Iason pricepu că fata fusese-atinsă de-o năpastă De zei trimisă; dezmierdând-o, el cuvântă în felu-acesta:

„De ce te temi nespus de mine o, vergură, deşi sunt singur? Lăudăros din cale-afară, precum atâţia alţi bărbaţi, Nu sunt şi nici mai înainte, când locuiam în ţara mea, N-am fost. De-aceea, fată dragă, nu fi aşa sfioasă-ncăt să nu-mi pui orice întrebare pofteşti, sau baremi spune-o vorbă. Dar pentru că aceleaşi gânduri prieteneşte ne-au adus în locu-acesta sacru, unde minciuna nu-i îngăduită, Grăieşte dar şi mă întreabă deschis: să nu mă amăgeşti cu vorbe care plac urechii, deoarece mai adineauri Făgăduit-ai surorii tale să-mi dăruieşti un în vrăjit.

Aşadar, te conjur pe însăşi Hecate şi părinţii tăi la şi pe Zeus ce ocroteşte toţi oaspeţii şi rugătorii! Aici venit-am deopotrivă ca oaspete şi rugător, Nevoia mi-a-ndoit genunchii în semn de rugă: fără tine şi sora ta nu sunt în stare să-nving în crâncena-ncercare. Iar după ce m-ajuţi să birui, o să-mi arăt recunoştinţa Precum obişnuiesc cei care trăiesc în ţări îndepărtate, Făcându-ţi numele şi faima vestite-n veci: te vor slăvi şi ceilalţi eroi îndată ce s-or întoarce în Hellada Sau soaţele

acestor tineri şi mame care de pe-acum întârzie pe malul mării şi după noi bocesc mereu: Vei fi cea care le alungă puzderia de griji amare. La fel l-a scos din grea-ncercare şi pe Thescu odinioară Copila castă a lui Minos, preaînţeleapta Ariadna35: A zămislit-o Pasiphie, la rându-i, fiica Soarelui. De cum s-a potolit mânia lui Minos, ea urcă pe puntea Corabiei, lăsându-şi ţara, alături de Thescu: ci zeii Nemuritori au îndrăgit-o şi-n mijlocul Eterului36, Drept semn, cununa înstelată ce poartă numele-Ariadnei întreaga noapte se roteşte pe boltă, printre constelaţii. Şi ţie o să-ţi poarte zeii recunoştinţă dacă scapi Această ceată cu atâţia viteji vestiţi. Precum reiese Din frumuseţea ta, o mare blândeţe te împodobeşte!! v întocmai a grăit, slăvind-o. Ea lasă ochii-n jos, c-un zâmbet Fermecător şi-adânc mişcată de laude, i se topeşte în taină inima. Pe urmă ridică ochii şi în faţa-i Priveşte, fără ca să ştie ce vorbă să rostească-ntâi: Doreşte mult ca, dintr-odată, să-i spună tot ce poartă-n suflet. Cu dărnicie fata-şi scoate din cingătoarea-nmiresmată Vrăjitul în el îl apucă voios, cu mâinile-amândouă. Acum desigur, ar fi gata să-şi smulgă sufletul din piept, Să i-l ofere fericită, de-ar fi să-l ceară el în dar, Atât de mare-i strălucirea pe care o revarsă Eros Pe blondul creştet al lui Iason, iar ochii ei scânteietori Rămân vrăjiţi de-aşa minune şi o lăuntrică dogoare. Înmoaie inima Medeii aşa cum rouă de pe-o roză Văzând cu ochii se topeşte în zori, sub razele fierbinţi.

— Acum sfiala îi sileşte pe amândoi să-şi plece ochii Spre glie şi acuma iarăşi priviri aprinse îşi trimit şi galeş îşi zâmbesc adesea pe sub voioasele sprâncene. Abia într-un târziu copila cu greu îi spune-aceste vorbe:

„Acum să fii cu luare-aminte, să ştii cum pot să te ajut! La tatăl meu când te vei duce şi vei primi ucigătorii Dinţi smulşi din gură de balaur, pe care-i vei sădi în brazdă, Pândeşte clipa ce separă în două părţi egale noaptea, ia să te scalzi atunci în unde de fluviu ce nicicând nu seacă, şi fără niciun soţ în preajmă, înveşmântat în straie negre, Ai grijă dar să sapi o groapă rotundă: după ce jertfit-ai Acolo o mioară, pune-o întreagă şi nesfârtecată Pe-un rug pe care mai nainte l-ai ridicat în groapa însăşi. Tu îmbunează pe Hecate, copila singură a lui Perses, şi toarnă dintr-o cupă rodul strâns de albine-n stupul lor. Îndată ce ai domolit-o cu multă râvnă pe zeiţă, De rugul ei te-ndepărtează grăbit: să nu te ispitească să te întorci cumva la dânsul nici larma unor paşi şi nici Lătratul câinilor, căci altfel tot ce-ai făcut a

fost zadarnic şi n-ai să mai ajungi cu bine la-nsoţitorii tăi destoinici. Iar irul dat de mine udă-l în zori de zi şi despuiat întinde-l ca pe-o alifie pe trupul tău: o mare vlagă şi o putere uriaşă vei dobândi, încât vei crede că nu cu oameni te-asemeni, ci cu nemuritorii zei. Cu irul unge-ţi deopotrivă şi suliţa, şi scutul însuşi, şi sabia. N-o să te-omoare nici ascuţite lănci zvârlite De oamenii născuţi din glie, nici para crâncenă pe care Cumpliţii tauri o revarsă. Nu vei rămâne multă vreme Aşa, ci doar o zi întreagă; deci nu-ncerca să te fereşti De luptă. Dar pe lângă asta, îţi dau şi-un sfat folositor: îndată ce vânjoşii tauri i-ai înjugat şi mulţumită Curajului şi mâinii tale arat-ai ţelina vârtoasă, Crescuţi din dinţii de balaur sădiţi de tine-n arătură, Numaidecât din brazda nouă vor răsări toţi uriaşii. De vei vedea că pe muncitul ogor ei sunt în număr mare, O piatră zdravănă aruncă pe-ascuns: ci datorită ei. Se vor ucide între dânşii asemeni câinilor flămânzi.

Primindu-şi hrana. Te avântă numaidecât în bătălie şi tu: doar astfel Lâna de aur o poţi aduce în Hellada, Din cale-afară de departe de Aea – du-te dup-aceea Spre ţara care-ţi place ţie şi locul unde vrei s-ajungi!"

Aşa grăi şi către glie plecându-şi ochii în tăcere, Potop de lacrimi îi inundă obrajii parcă de zeiţă: i. Se tânguie că prea departe de dânsa va fi să plece Iason \ Spre a rătăci pe-ntinsa mare. Dar iată că din nou, făţiş / îi spune foarte întristată şi de îndată îl apucă (De mâna dreaptă, căci sfiala îi dispăruse din priviri:

„Cândva de vei ajunge teafăr la tine-acasă, aminteşte-ţi De numele Medeii! Astfel şi eu o să-mi aduc aminte De cel plecat. Fii bun şi spune-mi: pe unde vine casa ta? De unde te-a purtat încoace corabia brăzdând noianul? Tu trebuie să ajungi în preajma bogatului Orhomenos şi-a insulei numită Aea? Ci povesteşte-mi de copila Mai adineauri pomenită, în lume-atotvestita fiică A Pasiphiei, despre care ştiu bine că e sora tatii".

Aşa i-a zis. Avanul Eros îl biruieşte şi pe Iason, Mişcat de lacrimile fetei; ci el a spus la rândul lui:

„Cred sus şi tare că nici ziua, nici noaptea nu te voi uita De voi scăpa de gheara morţii şi voi putea nevătămat să fug degrabă spre Ahaia. Doar dacă nu cumva Aietes va năzui să mă supună la o-ncercare şi mai grea, Dar pentru că aşa ţi-e vrerea, să ştii din ce pământ mă trag, Ţi-l voi descrie, căci mă-ndeamnă chiar inima să fac aceasta. De munţi înalţi înconjurată, se află undeva o ţară Bogată în păşuni şi-n turme de

oi: acolo Prometeu Iapetianul 37 zămislit-a pe bunu-i fiu Deucalion, Care-a întemeiat întâiul cetăţile şi, pentru zei Clădind lăcaşuri, printre oameni a fost şi primul domn cu sceptru. Această ţară e numită de cei din jur – Haimonia38; Acolo se găseşte Iolcos, oraşul meu şi tot acolo. Se află alte mari oraşe în care nimeni n-a aflat De-o insulă numită Aea. De-aici porni la drum şi Minyas, Feciorul lui Eol, cel care pe vremuri cică a fondat Orhomenos şi Cadmeienii39 îi sunt vecini apropiaţi.

Dar pentru ce-ţi vorbesc zadarnic de toate astea pe-ndelete, De scumpa casă părintească, de Ariadna multvestită, Acea copilă a lui Minos ce-a dobândit o mare faimă? I s-a zis „fată inimoasă" celei de care mă întrebi. Precum a vrut odată Minos să-şi dea copila lui Theseu40, întocmai o să se-nvoiască acum şi tatăl tău cu mine!"

Aşa îi zise şi cu vorbe mai dulci ca mierea o-mbună. În inima copilei totuşi, se-nvălmăşeau cumplite griji şi-n întristarea ei aceste cuvinte pătimaşe-i spuse:

„E cu putinţă ca-n Hellada să crezi în învoieli frumoase Dar printre oameni nu-i Aietes aşa-nţelegător cum zici că Minos, soţul Pasiphiei, a fost. La fel ca Ariadna Nu sunt iar despre ospeţie nici n-are rost să pomeneşti. Să-ţi aminteşti de mine totuşi, atunci când vei sosi în Iolcos! Şi eu, fireşte, fără ştirea părinţilor, mă voi gândi la tine. Ah, de-ar fi să-mi vie un zvon din depărtare, sau De m-ar vesti o zburătoare când tu mă vei fi dat uitării! Sau mai degrabă să mă smulgă şi peste mare să mă poarte Din ţara mea vântoase repezi şi să mă ducă până-n Iolcos, la, n ochi privindu-te, necazul să-mi spun şi să-ţi reamintesc că numai datorită mie scăpat-ai teafăr. Facă zeii ia să mă pomenesc eu însămi în casa ta pe negândite!"

Aşa i-a spus şi-amare lacrimi s-au revărsat şiroaie peste Obrajii ei. Atuncea Iason a cuvântat şi el întocmai:

„Ci lasă, draga mea, s-alerge amăgitoarele vântoase şi păsările vestitoare, căci spui cuvinte fără noimă! Dar dacă vei sosi pe ţărmul Helladei, în căminul meu, Vei fi de-a pururi preamărită şi de femei şi de bărbaţi Ce vor veni să ţi se-nchine întocmai ca la o zeiţă, Fiindcă s-au putut întoarce cu ajutorul tău acasă Copiii unora sau fraţii şi rudele-altora, iar soţii Le sunt înfloritori şi teferi, scăpaţi prin ţine de primejdii. Ci în iatacul meu din Iolcos vei fi cea care-mparte patul cu mine şi iubirea noastră nu se va isprăvi deloc, Mai înainte ca ursita să ne arunce-n gheara morţii!"

Aşa grăi şi, auzindu-l, ea-şi simte inima învinsă. Şi totuşi,

se-ngrozea să-şi vadă faimoasele isprăvi de mâine.

Sărmana! însă multă vreme nu se putea împotrivi să-şi ducă viaţa în Hellada; căci astfel hotărâse Hera \ Ca spre pieirea lui Pelias, în sfântul Iolcos să ajungă Medeea zămislită-n Aea, lăsându-şi glia strămoşească. *J*

De-acuma slujnicele care din depărtare îi vegheau, Se-ngrijorau păstrând tăcerea: sosise tocmai ceasul zilei când trebuia să se întoarne la casa mamei sale fata. Ea nu şi-ar fi adus aminte de-ntoarcere, atât de mult o fermecară frumuseţea şi vorbele-i nespus de dulci, De nu s-ar fi gândit chiar Iason să-i spună plin de-nţelepciune:

„E timpul să plecăm degrabă, ca soarele ce asfinţeşte să nu ne-o ia cumva-nainte ori un străin să bănuiască Ce-am pus la cale. Altă dată ne-om întâlni din nou aici!”

Astfel, ce simte unul faţă de celălalt, cercară-a-şi spune cu dulci cuvinte, după care se despărţiră. Către soţii De pe corabie degrabă se îndreptă voiosul Iason iar fata către slujitoare: o-ntâmpinară împreună. Dar ea nici n-a băgat de seamă cum toate au înconjurat-o, Căci sufletu-i, luându-şi zborul, plutea deasupra, printre nori. Numaidecât în carul sprinten o urcă paşii de la sine; Ia hăţurile într-o mână şi-n cealaltă frumosul bici cu care-şi biciuie catârii. Ei se îndreaptă spre oraş, Gonind către palat; acolo, de cum soseşte, pe Medeea o şi descoase Chalkiope ce pentru fiii săi se teme. Ea şovăie şi-i tulburată atât de mult, încât n-aude Niciun cuvânt şi nu-ndrăzneşte să dea răspuns la întrebări. Pe-un scăunel umil Medeea la capul patului se-aşază şi-şi sprijină cu mâna stângă obrazul înclinat, iar ochii Au pleoapele scăldate-n lacrimi, căci cugetând, înţelegea că sfatul dat de ea o face părtaşă la nelegiuire.

Atunci când iarăşi Aisonide şi-a întâlnit însoţitorii în locul unde-i părăsise, urmându-şi drumul fără ei, Tustrei s-au îndreptat spre ceata eroilor: le spune Iason Ce i s-a întâmplat. În preajma corabiei sosesc o dată; Tovarăşii îl văd şi-n braţe îl strâng, punându-i întrebări. El povesteşte tuturor a ce planuri a urzit copila, Le-arată irul preaputernic. Ci despărţit de soţii lui.

Doar Idas stă deoparte singur, ros de mânie, pe când ceilalţi

Se bucură şi-atât cât noaptea i-a-nvăluit cu bezna ei în tihnă şi-au văzut cu toţii de treabă. Dar în zorii zilei

Merg la Aietes ca să-i ceară făgăduitele seminţe

Doi soli trimişi anume: unul e Telamon, cel drag lui Ares.

Iar celălalt e Aithalides, eroul zămislit de Hermes.
S-au dus şi nu-n zadar bătură atâta drum, căci, în vederea
Cumplitei încercări, primiră de la stăpânu-Aietes dinţii
Aonianului *a* balaur, ucis de Cadmos când în Teba
Ogygiană 42 poposise în căutarea Europei.
Stârpind el iazma ce păzise izvorul închinat lui Ares.
Se şi statornici acolo, căci pas cu pas urmaşe junca
Pe care Apollon prin oracol i-o hărăzise călăuză.
Zeiţa Tritonidă smuls-a din falca de balaur dinţii
Degrabă dându-i lui Aietes şi celui ce-i curmase viaţa.
Agenoridul Cadmos însuşi sădise colţii în ogorul
Aonian şi-ntemeiase poporul zămislit de glie
Din rândul celor ce de lancea lui Ares n-au fost seceraţi43.
Iar colţii ce-i păstrase-Aietes atuncea i-a lăsat s-ajungă
Pân-la corabie, căci sigur era că n-o să scape Iason – Răzbind în crâncena-ncleştare, chiar de va pune-n jug cei tauri.

Departe, dincolo de glia cea neagră, Soarele-asfinţise Deasupra ultimelor piscuri din Etiopia *4, spre apus, Iar noaptea-şi înhămase caii la carul ei; atunci eroii şi-au pregătit culcuşu-aproape de-odgoane, lângă mal. Ci Iason, Când constelaţia Helice, strălucitoarea Ursa-Mare, A scăpătat şi sub tărie se liniştise-ntreg văzduhul, Mereu ferindu-se, ca furul, se strecură-n pustii coclauri cu tot ce-i trebuia la jertfă, căci se-ngrijise de-orice lucru Din timpul zilei: o mioară şi lapte-i adusese Argos De la o turmă; celelalte le-avea de la corabie. Zărind un loc aflat departe de drumuri veşnic străbătute De om – o pajişte tihnită şi adăpată de pâraie – Cum cere datina, acolo, în fluviu divin, întâi îşi scaldă Iason trupul tânăr şi-n jurul lui îi pune-apoi Un negru strai pe care-n Lemnos i-l dăruise Hypsipyle

Drept amintire că adesea cu dragoste se-mbrăţişară. Săpând apoi o groapă-adâncă de-un cot, pe fundul ei aşază Grămadă de găteje. Gâtul mioarei c-un jungher îl taie şi-l pune grijuliu deasupra. Aprinde lemnele punând Tăciuni sub rugul peste care amestec de libaţii toarnă Şi-o cheamă pe Hecate-Brimo, ca-n lupta lui să-i fie sprijin. El se retrage de îndată ce-a invocat-o. Mi-l aude şi din subpământene hăuri teribila zeiţă vine la sfânta jertfă a lui Iason. Şi pretutindeni, drept cunună, Şerpoaice hâde se înşiră pe câte-o creangă de stejar, Nenumărate torţe-aprinse viu licăresc. În jurul zeci Zăvozii din infern, dând buzna, scot lătrături asurzitoare şi orice luncă se-nfloară sub

paşii ei: de groază ţipă Acele nimfe ce-şi duc traiul prin mlaştini sau pe lângă lunca Lui Fasis Amarantianul, obişnuind să dănţuiască. Şi Iason e cuprins de teamă, dar, fără a privi deloc în urma lui, îl poartă paşii de-acolo, grabnic aducându-l la soţii lui de drum. De-acum, deasupra ninsului Caucaz A dimineţii Auroră se şi ivi strălucitoare.

Atuncea regele Aietes îşi îmbrăcă semeţul piept cu platoşa dintr-o bucată, dar al lui Ares ce la Phlegra cu mâna lui îl doborâse pe Mimas 45, despuindu-i trupul. Pe cap și-a pus un coif de aur împodobit cu patru creste și cu deplină strălucire, la fel ca luminosul nimb Al Soarelui ce se înalţă în zorii zilei din Okeanos. Purta o pavăză-mbrăcată cu numeroase piei și-o lance Spăimântătoare, uriașă, pe care n-ar fi dovedit-o Niciun erou, de când departe de ceata lor sta părăsit Heracle, singurul în stare s-o-nfrunte într-o bătălie iar carul, făurit regeşte, tras de sirepi înaripaţi, Era ţinut la îndemână de Phâeton; se sui Aietes şi prinse hăţurile-n mână. Ieşi afară din cetate Pe latul drum mânându-şi carul, să urmărească încleştarea De-aproape și cu el odată venea de zor și mult popor. Așa cum trece doar Poseidon, cel ce, purtat de carul său, La Istmicele-ntrecerile merge, sau la Tainaron47 sau la apa Din Lerna, ori înspre dumbrava Hyantianului Onchestos 48.

Sau când soseşte câteodată în Calauria49 cu caii

Sau în Haimoniana Petra 50, sau în Geraistos 51 pădurosul – La fel se-nfăţişa privirii Aietes, craiul din Colchida.

Dar în această vreme Iason, urmând poveţele Medeei, Udă vrăjita-i alifie cu care-apoi își unse scutul, Atât de trainica lui lance și sabia. În juru-i soţii Au încercat acele arme din răsputeri, dar niciun pic Ei n-au putut să-ndoaie lancea, ce nu numai că nu s-a frânt Ci parcă s-a făcut mai tare, ţinută-n palme de voinici. Afareidul Idas însă, cuprins de-o crâncenă mânie, Loveşte lancea la un capăt cu marea-i sabie: cât colo îi sare arma ca barosul respins de nicovală! Veseli Au fremătat eroii-n care creştea speranţa în izbândă. Şi-a uns apoi tot trupul Iason cu irul ce i-a dat vigoare Nespusă, straşnică şi fără de-opreliști, căci puteri sporite Viteazul simte cum se-adună, crescând în braţele-amândouă. Precum un armăsar războinic, nerăbdător să-nceapă lupta, Nechează, tropăie, şi veşnic loveşte solul cu copita; E nărăvaş, ciulind urechea şi falnic îşi înalţă coama – La fel de-ncrezător e Iason în mădularele-i voinice. Mereu încolo şi încoace cu paşi semeţi și mari umblând, își saltă scutul de aramă și lancea-n mâini și-o

cumpăneşte. Deci nu mai şovăie vitejii să stea departe de-ncleştare la pân-acum ci se aşază în bănci, la locul cuvenit. Apoi vâslesc în mare grabă spre câmpul închinat lui Ares. Aflat în faţa lor, mai sus de oraş – atât cât e nevoie S-alerge carele de luptă de la pornire pân-la ţintă, La jocurile funerare în cinstea unui rege stins, Când rudele-i pun să se-ntreacă pe vizitii şi pe atleţi. Acolo îl găsesc pe Aietes şi seminţiile Colchidei – Acelea stând în aşteptare pe stâncile Caucaziene iar craiul însuşi lângă fluviu, în dreptul unei cotituri.

În timp ce soţii lui legară de mai parâme groase, Iason Gătit cu pavăza şi lancea, de pe corabie sări De luptă gata, căci la dânsul avea şi-atotstrălucitorul Coif de aramă cu tăioşii colţi de balaur ce-l umpleau. Ducându-şi sabia pe umeri, cu trupul gol, părea asemeni cu zeul Ares şi Apollon ce poartă paloş daurit.

În (elină zări viteazul un jug de-aramă pentru tauri
Şi-un plug de fier având brăzdarul turnat odată cu grindeiul.
Se-apropie apoi şi-n preajmă înfipse zdravănă sa lance
Pân-la prăjină şi, proptită de ea, îşi puse casca jos.
Înainta cu scutu-n mână, să afle ne-ndoioasa urmă
A taurilor. Dintr-odată, ei s-au ivit de undeva.
Din tainiţa subpământeană unde-şi aveau un grajd temeinic.
Erau învăluiţi cu totul numa-n funingine şi fum
Şi amândoi dădură buzna, vărsând pe gură foc şi pară.
Puteai să crezi că din înaltul văzduh întunecat, decidată
Ţâşneşte fulgerul în timpul furtunii şi mereu văpăi
Brăzdează norii grăbiţi s-abată asupra noastră negre ploi.
Se tem eroii când văd asta; dar cu picioare răşchirate.
Stă Iason şi aşteaptă-asaltul ca stânca împlântată-n mare.
Sfidând talazuri răzvrătite de furioasele furtuni.
Îşi pune scutul înainte, drept stavilă, iar cei doi tauri
Scot mugete şi împotriva-i cu coarne zdravene lovesc.
Dar nu-l clintesc din loc un deget, deşi se opintesc mereu.
Aşa cum faurii cu foaie din piele trainică-ntocmite
Prin găurile din cuptoare acum aţâţă vâlvătaia.
Nesăţiosul foc stârnindu-l, acum suflarea conteneşte.
Ci straşnic vuiet se aude, când aerul ţâşneşte-afară
Din foaie – taurii întocmai revarsă flăcările repezi
Pe gurile fremătătoare, şi-n para lor cumplită, Iason
Părea învăluit de-un fulger; dar irul fetei îl păzea.

Pe taurul aflat în dreapta l-a prins de vârful unui corn
Şi dârz, din răsputeri trăgându-l în dreptul jugului de-aramă.
Acolo l-a silit să-şi plece genunchii-n colb: picioru-i sprinten
Lovi picioarele de-aramă. Când năvăli şi celălalt
Spre el, tot printr-o lovitură îl prăvăli-n genunchi aşijderi.
Zvârlise vastul scut cât colo, pe câmp, şi ba aici, ba colo
Ţinea de-o parte şi de alta cu mâinile pe cei doi tauri
Stând pe genunchii lor din faţă, şi-ndată fu cuprins de flăcări;
Pe-Aietes îl uimea puterea viteazului. Atunci feciorii
Lui Tyndar (pentru că din vreme se-nţeleses. ră aşa)
Din câmp aduc aproape jugul spre a fi purtat de cei doi tauri.
Îl pune Iason pe grumazul acestora şi-apoi la mijloc
Aşază oiştea de-aramă şi-o prinde de-ascuţitul capăt
Al jugului. Fug Tyndarizii de foc şi se îndreaptă către
Corabie. Ridică scutul şi-l spânzură pe umăr Iason.
La spate, şi de jos ia coiful plin cu tăioşi colţi de balaur.
Ci zdravănă şi lunga lance el o înşfacă, pildă-având
Pelasgicul ţăran ce-mpunge cu strămurare boii lui.
Şi-n coastă îi răneşte. Iason cuprinde coarnele amândouă
Şi-ndrumă plugul său temeinic făcut din fierul cel mai tare
Iar taurii-n răstimpu-acesta, cuprinşi de-o furie grozavă.
Cumplit şuvoi de flăcări varsă, suflarea lor stârnind un vuiet.
De parcă şuiera vântoasa al cărui muget înspăimântă
Nespus de mult corăbierii ce strâng îndată vela mare.
Nu după multă vreme totuşi, din spate împintenaţi cu lancea
Ei se urnesc şi-n urmă, iată, se crapă ţelina vârtoasă
Tăiată de voinicii tauri şi de puternicul plugar.
Asurzitor trosneau în brazdă, când se rupeau din glie gloduri
Mari cât povara de om zdravăn. Venind în urma lor, viteazul îşi sprijinea piciorul vajnic pe fierul plugului şi-n jur
Departe, peste arătură zvârlea mereu dinţi de balaur.
Din când în când privea în urmă să nu-l atace prea devreme
Bărbaţii zămisliţi de glie, avane spice! Cei doi tauri
Trudeau şi-naintau, proptindu-şi copitele de-aramă-n lut.
De-ndată ce a treia parte mai rămânea din ziua toată.
De la ivirea Aurorei, şi istovitu-agricultor
Dorea să vină ceasul dulce când vitele sunt dejugate.
Plugarul neînvins de trudă arase ţelina întreagă.

Tuspatru iugărele sale, şi scoase taurilor jugul.
Apoi îi sperie, făcându-i s-o ia la fugă peste câmp
Şi la corabie se-ntoarse, căci el văzu că-n brazde nu
Crescuseră Feciorii Gliei, războinicii. În juru-i soţii îl tot încurajau prin vorbe. Din fluviul năvalnic el îşi scoase coiful plin de apă şi astfel setea-şi potoli.
Îşi îndoi genunchii sprinteni, sădind în inima lui multă
Vigoare şi, de luptă dornic, era precum mistreţul care
Şi-ascute colţii, să-i împlânte în vânători şi spumă multă în preajma-i, pe pământ se scurge din botul fiarei mânioase.
Dar iată că pe-ntreg ogorul creşteau de-acum văzând cu ochii
Feciorii Gliei. Pretutindeni vârtoase scuturi se zburleau
Şi suliţe cu două vârfuri, strălucitoare coifuri – lotul
Lui Ares ce răpune oameni! – şi licărirea lor de-aramă
Răzbea din brazde şi prin aer urca de-a dreptul pân-la cer.
Aşa cum, după ce zăpada căzând pe câmpuri din belşug.
Furtunile împrăştiară grămezile de nori iernatici în noaptea neagră şi privirii se-nfăţişează iarăşi toată
Puzderia de stele care în beznă licăresc – la fel
Sclipeau bărbaţii ce din glie se înălţau treptat. De sfatul
Dat de Medeea mult dibace la vreme-şi aminteşte Iason;
Aşadar smulge din ţarină un coşcogea pietroi rotund.
Disc uriaş, cum are Ares Enyâlios: n-ar fi putut
Nici patru tineri laolaltă de pe pământ să-l salte-oleacă.
În mâini îl prinde şi departe l-aruncă printre luptători.
Făcând un salt. Apoi el însuşi se-adăposteşte după scut.
Cutezător. Colchidienii vuiesc asurzitor, ca marea
Ce freamătă când se izbeşte, mugind, de ascuţite stânci.
Văzând cum zvârle uriaşul disc, fără glas rămâne-Aietes.
Iar luptătorii, ca şi iuţii zăvozi ce se aruncă unii
Asupra altora, cu zarvă se sfârtecă-ntre ei: loviţi
De suliţele lor, cad unii în glia ce-i născu – ca pinii
Sau ca stejarii, când o pală de vânt îl culcă la pământ.
Întocmai cum din cer ţâşneşte o stea de foc şi-n urmă lasă
O luminoasă dâră care uimeşte oamenii când văd
Cum strălucirea ei brăzdează în grabă bolta-ntunecată – La fel dă iama Iason printre războinicii născuţi de glie.
Îşi smulge sabia din teacă şi seceră lovind de-a valma:

Pe unii care pân-la pântec și șolduri, doar pe jumătate
Au oblicit lumina zilei; pe alţii care din pământ
Abia pân-la genunchi crescură; pe cei ce stau deja-n picioare
Ca şi pe cei pe care paşii îi poartă repede spre luptă.
Precum atuncea când războiul a izbucnit în ţări vecine.
De teamă că duşmanu-l pradă, stăpânul lanului apucă
O seceră încovoiată şi ascuţită de curând
Şi taie-n grabă spice crude, neaşteptând ca mai întâi
Să vină vremea-n care ele sub raza soarelui s-au copt – Așa îi secera și Iason pe Fiii Gliei. S-au umplut
Cu sânge brazdele asemeni fântânilor cu jgheaburi pline.
Cu dinţii lor muşcară unii din glia câmpului, căzând
Cu faţa-n ţărnă sau pe spate, iar alţii, sprijiniţi în palme
Sau într-o rână, şi cu chiţi păreau aidoma la trup.
Răniţi nainte să-şi desprindă piciorul din ţărână, mulţi
Pe cât şi-au înălţat în aer statura lor, tot pe atât îşi afundau, împovărate, în glie, capetele moi.
Păţesc răsadurile-ntocmai când Zeus potop de ploi revarsă
Pe lotul unde-au fost sădite: culcate la pământ, se frâng
Din rădăcini şi irosită e truda grădinarului;
De grea durere şi mâhnire e copleşit atunci stăpânul
Ce-a îngrijit răsadurile – la fel şi regele Aietes
Simţi că-n sufletu-i tristeţea apăsătoare se aşterne.
Odată cu Colchidienii se-ntoarse în oraș, chitind
Cum ar putea să se răzbune mai repede pe-acel străin.
Dar ziua se sfârşi şi Iason făcuse faţă încercării.
S
Cuma deapănă-mi, o, Muză, divina fiică a lui Zeus, Ce-a suferit şi-a pus la cale Colchidiana! Şovăielnic →Mi-e cugetul ce se frământă şi-n sinea mea mă-ntreb de-i drept – Să spun că pacostea iubirii nefericite sau ocara? Au izgonit-o mişeleşte din sânul gintelor Colchidei.
Căci împreună cu fruntaşii poporului a stat Aietes şi în palatul său urzit-a viclene curse noaptea-ntreagă: în urma odioasei lupte, ura nespus de mult străinii, Simţind că-l biruie mânia şi bănuia că tot ce-a fost, S-a petrecut cu ajutorul dat chiar de propriile-i fiice.
În inima Medeii Hera sădi. grozavul chin al fricii…
Şi fata tremura asemeni fugarei ciute ce-n desişul Pădurii

se-nspăimântă foarte de-ogarii începând să latre. Era convinsă că de faptul că-l ajutase pe străin Aflase-Aietes şi năpasta o va lovi cât de curând. Şi sclavele-atotştiutoare o-ngrijorau. Văpăi ardeau în ochii ei iar în ureche îi răsunau cumplite zvonuri, îşi încleşta adesea mâna pe gâtul ei şi-adeseori îşi smulse pletele din creştet c-un jalnic geamăt de durere. Cu toată-mpotrivirea sorţii, atunci ar fi pierit Medeea, Otravă bând şi-n felu-acesta zădărnicind urzeala Herei, Pe speriata fată dacă zeiţa n-o-ndemna să fugă Cu-odraslele lui Frixos. Astfel în pieptul ei se înturnă Curaju-naripat: cu gânduri schimbate, scoase-atunci din sunt Otrăvurile, şi pe toate le azvârli grăbită-n sipet.

Veni să-mbrăţişeze patul, apoi canaturile uşii, Pe amândouă, şi atinse pereţii, după care-şi smulse Din plete o şuviţă lungă, lăsând-o mamei în iatac Drept semn al fecioriei sale şi cuvântă cu jale-n glas:

„Îţi las aici şuviţa-mi lungă, să-mi ţie locul, mamă dragă, şi plec la drum. Rămâi cu bine, căci eu mă duc în lumea largă!

Rămâi cu bine, Chalkiope! Rămas bun, tuturor! Străine, De ce nu te-a-nghiţit noianul nainte de-a zări Colchida!”

Întocmai a grăit şi lacrimi i-au curs şiroaie dintre pleoape. Cum din bogata casă fuge o tânără ajunsă roabă, Pe care soarta a gonit-o din patria de altă dată şi, câtuşi de puţin deprinsă cu treburi împovărătoare, Cu sărăcia ne-nvăţată şi nici cu muncile de sclavă, Se-arată tot mai îngrozită de aspra mână a stăpânei – La fel şi chipeşa copilă şi-a părăsit palatu-n taină. Zăvorul porţilor închise i s-a supus de bunăvoie şi la descântecele sale îndată se trăgea-napoi.

— Fugea din răsputeri desculţă pe cele mai înguste străzi; Ţinea cu mâna stângă vălul în dreptul frunţii, sub sprâncene, Puţin mai sus de preafrumoşii obraji, şi-n schimb cu mâna dreaptă

Săltându-şi poalele tunicii ce-i ajungeau în dreptul gleznei, Cu frica-n sân, pe căi ascunse trecut-a dincolo de zidul Ce-mprejmuia cetatea-ntinsă: niciunul din străjerii ei în treacăt n-a recunoscut-o şi fără ştirea lor s-a dus. La ţarină voia s-ajungă de-acolo: nu-i erau străine Cărările, căci nu o dată le-a străbătut, să afle stârvuri şi rădăcinile-nzestrate cu mari puteri – străvechi nărav Al vrăjitoarelor! De frică, mai tare inima-i bătea. Titanica fecioară tocmai se înălţa deasupra zării şi a zărit-o pe Medeea cum rătăcea; Zeiţa Lunii S-a bucurat din cale-afară şi-n sinea ei şi-a zis aşa: – „De-acum spre peştera din Latmos2 stingheră nu mă voi mai duce

Şi după-Endymion frumosul stingheră nu voi mai tânji, Căci prin

descântece dibace des m-ai silit să mă ascund, La dragul meu zburându-mi gândul, ca-n bezna nopţii tu, în tihnă

Să pui la cale vrăji şi leacuri la care ţii atât de mult. Dar iată că şi ţie soarta îţi hărăzi acelaşi rău.

A

jjotărât un zeu potrivnic, ca Iason să-ţi pricinuiască Această caznă grea. Dar haide, împacă-te cu gândul, totuşi Şi – oricât ai fi de iscusită, îndură jalnicul tău chin!" Aşa îi zise Luna. Iute păşi Medeea mai departe Şi pe abruptul mal de fluviu sui cu bucurie-n suflet: Pe malul celălalt zărise lumina focului stârnit o noapte-ntreagă de vitejii voioşi c-au biruit în luptă. Cu vocea ei răsunătoare, prin întunericul adânc Strigă de dincoace, puternic, pe cel mai mic fiu al lui

Frixos – Frontis. Acesta, împreună cu fraţii săi şi Iason însuşi Au bănuit că-i glasul fetei: muţi de uimire au rămas Toţi soţii lor când pricepură că-ntr-adevăr era Medeea. De trei ori a strigat copila şi, îndemnat de cei din jur, De trei ori i-a răspuns şi Frontis la rândul său: tot lopătând, Corabia şi-au dus eroii cu vâslele în dreptul fetei, Nici n-apucaseră s-arunce parâma înaintea lor Pe mal, că Iason şi pusese piciorul sprinten pe pământ, Sărind de pe înalta punte; iar Frontis şi cu Argos, fiii Lui Frixos, coborâră grabnic pe mal, în urma lui. Medeea Prinzând cu mâinile-amândouă genunchii lor, grăi aşa: „Pe mine, multnefericita, scăpaţi-mă, prieteni, însă Salvaţi-vă şi voi de Aietes! Căci s-au dat toate la iveală şi nu e altă mântuire decât corabia. Cât însă N-apucă el să urce-n carul tras de cai iuţi, noi să fugim! Aşa că Lâna cea de aur v-o dărui după ce adorm Balaurul ce-o străjuieşte. De faţă cu toţi soţii tăi Pe zei să-i chem ca martori, oaspe, că ai de gând să faci întocmai

Cum mi-ai făgăduit: departe de ţara mea plecând, lipsită De rude, nu voi fi privită de tine cu dispreţ şi silă!"

Aşa le-a cuvântat mâhnită; se umple inima lui Iason De-o mare bucurie. Grabnic ridică fata-ngenuncheată în faţa lui şi, mbrăţişând-o, liniştitoare vorbe-i spune:

„Mă jur pe Zeus Olympianul, copilă dragă, şi pe Hera, Şotia lui ce ocroteşte căsătoriile! Da, tu în casa mea de bună seamă îmi vei fi soaţă legiuită Atunci când îndărăt, în ţara Helladei, teferi ne-om întoarce!"

Rostind acestea, mâna-i dreaptă cuprinde-ndată mâna dreaptă A fetei. Ea le-a spus să-şi ducă degrabă pân-la crângul sfânt

Corabia înaripată, ca-n timpul nopţii să se facă

Stăpâni pe Lâna cea de aur, călcând voinţa lui Aietes.

În zorul lor, aceste vorbe s-au preschimbat pe loc în fapte.

Medeea s-a suit pe punte, corabia s-a-ndepărtat

De mai şi zecile de vâsle la care-acum trudeau vitejii

Stârneau un plescăit puternic. Se-ntoarse dintr-odată fata

Şi spre uscat întinse mâna îngrijorată. Însă Iason îi spuse mângâioase vorbe, spre a uşura durerea ei.

La ceasul când şi-alungă somnul cei ce, plecând la vânătoare, se-ncred în câini dar niciodată, când zorii zilei sunt aproape, Nu dorm adânc, cuprinşi de teamă că-i va surprinde Aurora şi încă proaspetele urme sau izul fiarelor pădurii va să le spulbere degrabă cu luminos mănunchi de raze – Atuncea Iason şi fecioara au părăsit corabia şi au păşit pe câmpul verde numit „Culcuşul berbecesc"; Trudiţii săi genunchi acolo şi i-a-ndoit întâi berbecul Ce-a dus un Minyan în spate, pe fiul craiului Athamas. *Zăreai* în preajmă afumate pietroaie din altarul sfânt Menit de Frixos Eolidul lui Zeus ce Apără fugarii, Jertfind pe dânsul dauritul berbec, precum l-a îndemnat Plin de bunăvoinţă Hermes, sosit anume. Chiar aici, Vitejii, ascultând pe Argos, i-au coborât pe amândoi. Ei au pornit pe-o cărăruie şi au sosif în codrul sfânt Şpre-a căuta stejarul falnic în care Lâna cea de aur, întinsă stând, părea asemeni cu norul ce se rumeneşte Scăldat de-nvăpăiate raze când soarele răsare-n zori. Spre cei doi tineri îşi întinse gâtiejul său nespus de lung Balaurul cumplit, văzându-i cu ochii lui de-a pururi treji Cum se apropiau, şi scoase puternic şuier: răsunară şi fluviul cu-ntinse maluri şi codrul nesfârşit din jur. L-au auzit cei ce departe de însăşi titanida3 Aea şi în Colchida îşi duc traiul pe lângă albia lui Lycos *, Cel care se îndepărtează de Araxes's, fluviu zgomotos, Să-şi poarte unda lui divină spre Fasis: as fel amândoi. Se contopesc şi spre noianul Caucazian6 curg împreună. Din somnul lor adânc sunt smulse lehuzele înfricoşate şi pruncii-abia veniţi pe lume, ce-au adormit la sânul lor, înspăimântaţi şi ei de şuier, sunt strânşi în braţe cu mâhnire. Aşa cum peste o pădure ce s-a aprins şi arde-n flăcări Se-nvârtejeşte fumul negru, urcând în uriaşe trâmbe Ce fără de oprire, iute se-nalţă una după alta

În aciâncuri spre tărie ţâşnesc vârtejuri tot mai sus – T fel dihania cumplită încolăcea la nesfârşit \ zeci de rotocoale trupul acoperit cu solzi uscaţi. Pe când se-ncovriga întocmai, păşi spre ochii

lui copila Şi invocă cu glasul dulce ocrotitorul Somn, zeu vajnic. Dorind să îmblânzească monstrul, chemă şi pe subpământeana Zeiţă ce colindă noaptea, să-i dea izbândă-n tot ce face. Ci Iason o urmă cu frică; vrăjită prin descântec, iasma îşi desfăcuse vălătucul spinării sale lungi, născută De glie. şi-şi desfăşurase nenumăratele spirale, Aşa cum se rostogoleşte pe-o mare fără pic de vlagă Un negru val ce-naintează tăcut şi paşnic: totuşi, fiara Sălta şi-acuma fiorosul său creştet urmărind să-i prindă Pe amândoi şi să-i înhaţe cu ucigaşele lui fălci. Cu o creangă de ienupăr proaspăt tăiată şi-nmuiată bine în magică licoare, fata, cântând, a presărat pe ochii Balaurului limpezi leacuri, şi-n somn adânc l-a cufundat Mireasma lor ameţitoare. În locu-acela botul său. Se aşeză, aflând un sprijin, iar numeroasele-i meandre. Se întindeau departe-n spate prin codrul cu atâţi copaci. Viteazul din stejar atuncea desprinse Lâna cea de aur Precum îl îndemnase fata ce tot acolo rămânând, Stropea întruna capul iezmei cu leacul magic, până când Primi porunca de la Iason să plece spre corabie: Doar astfel părăsi Medeea umbroasa sihlă a lui Ares. Aidoma fecioarei care-n iatacul cu tavan înalt Pe lungul strai din fir subţire primeşte raza cea trimisă De luna plină din tărie şi-n sinea ei e fericită când vede ce frumos sclipeşte veşmântul ei – aşa şi Iason. Se bucura nespus că poartă pe braţe uriaşa blană. Pe fruntea lui cu blonde plete şi pe obraji sclipinda Lână împrăştia o rumeneală la fel ca para focului. Ca pielea jupuită de pe o juncă sau un căprior Pe care-l ştiu toţi vânătorii sub numele de suliţar, Atât era de mare blana cu-ntreaga faţă daurită şi smocurile ei de înă o-mpovărau. Pământu-n faţa Picioarelor lui Iason, iată, mereu se lumina în mers. El o ţinea acum întinsă pe umărul său stâng, şi blana De pe grumaz şi pân-la glezne îi atârna, şi-acuma iar o învălătucea, căci tare se mai temea că-n drumul lui va întâlni un om sau poate un zeu, ce-i vor răpi podoaba.

De Auroră luminată sta glia când cei doi sosiră la ceata de năieri. Voinicii uimiţi priviră blana mare Ce strălucea precum un fulger trimis de Zeus. Toţi se-mbulzeau la fel de dornici s-o atingă şi-n mâini s-o ţină fiecare. Dar Iason îi dădu în lături şi peste blană aruncând Strai nou-nouţ, aduse singur la pupă Lâna cea de aur şi aşeză deasupra fata, apoi el spuse tuturor:

„Ci nu mai şovăiţi, prieteni, în patrie să vă-nturnaţi! Căci lucrul ce ne-a împins să facem călătoria noastră grea şi să brăzdăm noianul unde am îndurat necazuri multe, L-am dobândit cu uşurinţă prin sfatul

dat de-această fată. Pe ea o duc de bunăvoie să-mi fie soaţă legiuită în casa mea: deci pe fecioara ce-a mî. Uit Ahaia-ntreagă şi pe voi înşivă de-asemeni prin preţiosu-i ajutor, Salvaţi-o! E mai mult ca sigur că va veni cu oşti Aietes să ne împiedice plutirea în susul apei către mare. Staţi aşadar pe punte unii, un om înlocuind pe altul, şi înhămaţi-vă la vâsle! Ce: „laltă jumătate însă cu scutul ridicat degrabă în faţa suliţei duşmane, Acoperiţi-ne plecarea. Îşi pun speranţa-n mâna voastră Copiii noştri, scumpa ţară, părinţii binecuvântaţi! Hellada-şi aţinteşte ochii asupra faptei noastre care îi hărăzeşte înjosirea sau faima fără de pereche!”

Grăind aşa, îşi puse-armura de luptă: soţii lui strigară Cuprinşi de-avânt zeiesc. Chiar Iason îşi trase sabia din teacă. Tăind parâma ce spre pupă lega corabia de mai. Ci astfel înarmat se duse în preajma fetei, aşezat Aproape de Ancaeus, cârmaciul: corabia, de vâsle-mpinsă, Zbura, căci se zoreau voinicii s-o ducă dincolo de fluviu.

Dar între timp trufaşu-Aietes şi toţi Colchidienii lui, Aflând de dragostea Medeii şi despre ce-a pus ea la cale, Armaţi se adunară grabnic în agora nespus de mulţi, Cât vezi în largul mării valuri stârnite de vântoase iarna, Sau câte frunze cad pe glie în codrul adumbrit de crengi când toamna scutură copacii (cum să le socoteşti pe toate?) – Atât de numeroşi războinici se perindau pe lângă fluviu Dând glas mâniei lor aprinse. Urcat în trainicul său car, îi întrecea pe toţi Aietes prin caii lui ce se puteau Lua la-ntrecere cu vântul, scump dar al Soarelui divin. Ci el ţinea în mâna stângă un scut rotund şi-o lungă torţă în avea în mâna dreaptă şi-n preajma lui, la îndemână, Suia o lance uriaşă. Iar hăţurile cailor F au în grija lui Apsyrtos. Corabia-n acest răstimp Răzda de-acum talazul mării minată de vâslaşi voinici Şi de vijeliosul fluviu pe care-l înghiţea noianul. Lovit de-o grea năpastă, craiul, cu braţe ridicate-n slavă, Pe Soare şi pe Zeus chemându-i drept martori ai nelegiuirii, Blesteme groaznice asupra întregului popor zvârlea: De-o fi cumva să nu-i aducă pe fiica-i prinsă pe uscat Sau în corabie, pe marea ce-i colindată de năieri, Să-şi simtă inima-mpăcată că se răzbună după plac, Atuncea toţi Colchidienii, plătind cu capetele lor, Vor trebui să-ndure înşişi pedepsitoarea lui mânie! Aşa le-a cuvântat Aietes şi în aceeaşi zi supuşii împing corăbiile-n mare, înalţă pânze pe catarge şi-n larg aceeaşi zi îi vede. Privindu-i, nu-ţi venea să crezi Că-i doar o flotă uriaşă ci că poporul fără număr Al păsărilor, strâns grămadă, de larmă umple tot noianul.

Dar eroii au fost minaţi de un puternic vânt prielnic, trimis de zeiţa Hera anume, pentru ca Medeea, fata din Aea, să ajungă în ţara Pelasgilor7, aducând cât mai repede cu putinţă pieirea casei lui Pelias; şi după ce a treia oară a răsărit Aurora, ei au legat parâmele corabiei Argo de ţărmul Paflagonienilor, în dreptul fluviului Halys. Când au poposit pe acest pământ, Medeea i-a îndemnat s-o îmbuneze pe Hecate printr-o jertfă. Despre pregătirile pe care le-a făcut copila în vederea acestei jertfe (întrucât nu s-a păstrat vreo mărturie şi inima nu mă îndeamnă să deapăn în cântec) nu cutez să suflu nicio vorbă. Dar altarul din vremea aceea pe care l-au înălţat vitejii pe ţărmul abrupt dăinuie şi acum, şi poate fi văzut şi de bărbaţii care s-au născut mult mai târziu. Nunjaidecât Iason, împreună cu ceilalţi eroi, şi-auadus aminte de Fineus. ce le spusese că la plecarea din Aea voţ trepui să se întoarcă acasă pe un alt drum; niciunul câinii ce 1 tştra-eafe-esâe-ă-ceastă cale. Celorceardeau de nerăbdare să afleţ Argos le gra TitstfelŢ

ŢF7 evuin injurna Ta Orhomenos, unde v-a spus să mergeţi inspiratui proroc pe care l-aţi întâlnit înainte de a sosi aici. Căci naierii au o altă cale de întoarcere, vădită de acei preoţi ai nemuritorilor zei având ca loc de baştină Teba Tritoniană 8. Puzderia de astre ce se rotesc pe boltă nu se iviseră încă iar dacă cineva ar fi pus întrebări, n-ar fi putut auzi nimic despre sfântul popor al Danailor; nu fiinţau decât Arcadienii Apidanieni9, acei Arcadieni despre care se spune că au apărut mai devreme decât Luna de pe cer, hrănindu-se în munţi cu ghindă, iar în Pelasgica ţară încă nu domneau vestiţii fii ai lui Deucalion. De pe atunci se bucura de faimă Eeria10 cea bogată în lanuri de grâu, Egiptul mama unui tânăr popor, cel mai vechi din lume, precum şi Triton, fluviu cu albia lată care adăpa întreaga Eerie, unde nu cade niciodată ploaia trimisă de Zeus: sunt destule viituri pentru ca spicele de grâu să crească pe ogoare. De aici se spune că a plecat un om ca să cutreiere toată Europa şi Asia, bizuindu-se pe puterea şi voinicia oştenilor lui şi în propria sa vitejie. De-a lungul drumului său a întemeiat mii de oraşe, dintre care unele mai sunt locuite şi acum, iar altele nu, căci multe veacuri s-au perindat între timp. Dar Aea dăinuie până azi prin strănepoţii oamenilor cărora el le-a poruncit să rămână în Aea ca întemeietorii oraşului”. Aceştia păstrează coloanele cu inscripţii lăsate de străbunii lor. Acolo sunt însemnate toate drumurile şi hotarele mării şi ale uscatului pentru orice călătorie în lumea largă.

Este şi un fluviu – ultimul corn al Okeanosului – lat şi adânc, şi în stare să poarte pe apele lui chiar şi corăbii cu poveri grele. Se numeşte Istru şi a fost înfăţişat mai departe în inscripţiile acelea. El străbate mai întâi o uriaşă întindere de pământ, de unul singur, căci dincolo de meleagurile unde suflă Boreas, îndepărtatele lui izvoare murmură în Munţii Rhi-paei12. Dar, odată ajuns pe teritoriul Tracilor şi Sciţilor, Istrul se împarte în două: un braţ al său îşi varsă apele de-a dreptul în marea noastră, iar celălalt curge înapoi şi se aruncă tocmai în adâncul liman care se întinde mai sus de Marea Trinacriei, situată în apropierea ţării voastre, dacă Aheloul 13 ţâşneşte într-adevăr din pământul vostru”.

— Aşa a cuvântat Argos. Ci Hera le-a trimis un semn prielnic:

la vederea lui toţi au strigat că într-acolo trebuie să se îndrepte corabia lor. Ce-i drept, mult înaintea lor se desluşea lungul făgaş al unei raze cereşti. Înveseliţi, eroii l-au părăsit aici pe fiul lui Lycos 14, apoi cu pânzele întinse au străbătut marea, descoperindu-li-se priveliştea munţilor Paflagonieni. N-au înconjurat promontoriul Carambis, fiindcă şi vântul, şi cerescul făgaş de foc au stăruit până ce ei au pătruns în albia largă a Istrului. Căutându-i zadarnic pe fugari, o parte dintre Colchidieni părăsiră Pontul şi trecură printre Stâncile Cyanee; în schimb cei

Îţi în frunte cu Apsyrtos, se îndreptară spre fluviu şi, cotind, trabătură Braţul Frumos 15 al Istrului. Astfel, după ce lăsară în urmă limba de pământ din drumul lor, ei sosiră înaintea Argonauţilor în cel mai îndepărtat liman al Mării Răsăritene. Căci Istrul împrejmuieşte o insulă numită Peuke16, de formă triunghiulară, având latura mare paralelă cu ţărmul mării şi unghiul ei ascuţit îndreptat spre fluviul care se desparte în două braţe împrejmuitoare. Unul se cheamă Narex iar celălalt, situat în partea de jos a insulei, Braţul Frumos. Către cel din urmă se avântară Apsyrtos şi Colchidienii mai iuţi decât Argonauţii. Aceştia plutiră mai departe, spre latura de sus a insulei. Dar în luncile joase din apropiere, patriarhalii păstori îşi părăseau turmele nenumărate, atât de speriaţi la vederea corăbiilor de parcă ar fi zărit nişte dihănii ivindu-se din marea unde mişună chiţi uriaşi. Căci nu mai văzuseră vreodată corăbii care brăzdează valuri nici Sciţii amestecaţi cu Tracii, nici Sigynii17, nici Grau-cenii18, nici Şi ndienii 19 locuind încă de pe-atunci întinsa câmpie a Laurionului20. Mai apoi Colchidienii plutiră pe lângă muntele Anguros şi pe lângă Cauliacos21, stâncă

situată departe de muntele Anguros, în locul unde Istrul, despicat în două, îşi duce apele spre mare şi într-o parte şi în alta; după aceea ei trecură de câmpia Laurion, şi abia atunci intrară în Marea lui Cronos22, închizând toate căile care duceau spre largul ei, ca nu cumva să le scape fugarii. Aceştia străbătură fluviul în urma Colchidienilor şi sosiră în preajma celor două insule ale Brygienilor2, închinate Artemidei. Pe una din ele se afla sanctuarul zeiţei. În cealaltă poposiră Argonauţii, ferindu-se de cetele lui Apsyrtos: căci între atâtea alte insule, amândouă rămăseseră neatinse, din respect faţă de fiica lui Zeus, celelalte fiind înţesate cu Colchidienii care închiseseră astfel toate căile de trecere spre mare. Aşada-ei lăsaseră oşteni de-ai lor pe ţărmul din vecinătatea insulelor până la fluviul Salangon24 şi până în ţara Nestienilor.

Aici ar fi pierit atunci într-o crâncenă bătălie Minyenii puţini la număr, care aveau în faţa lor foarte mulţi duşmani, dar, dornici să evite o luptă hotărâtoare, ei căutară mai întâi să ajungă la o învoială. Cât priveşte Lâna de aur, deoarece Aietes însuşi le-o făgăduise dacă vor birui într-o grea încercare, trebuia pe bună dreptate să rămână în stăpânirea lor, deşi o dobândiseră fără voia regelui, fie prin vicleşuguri, fie pe faţă. În schimb Medeea (căci ea era pricina dihoniei dintre ei) urma să fie lăsată sub oblăduirea fiicei Latone? departe de tabăra lor până când unul dintre acei regi care împarte dreptatea va hotărî dacă fugara trebuie să se întoarcă la casa părintelui ei ca să-i însoţească pe viteji în Hellada.

Atunci copila, cântărind în mintea ei toate aceste învoieli „îşi simţi sufletul frământat fără răgaz de amarnice griji. Chemându-l numaidecât din mijlocul soţilor lui pe Iason, îl duse într-un loc retras şi, de îndată ce se văzură foarte departe de toţi, Me-deea îi spuse aceste triste vorbe:

„Aisonide, ce hotărâre potrivnică mie aţi luat împreună? Norocul te-a făcut să-ţi pierzi capul până într-atât încât să nu-ţi mai aminteşti tot ce mi-ai făgăduit când te-ncolţise nevoia? Unde-ţi sunt jurămintele rostite în numele lui Zeus, Ocrotitorul rugătorilor, unde au rămas mieroasele tale promisiuni? Din pricina lor, căzând pradă unui simţământ josnic, căruia nu se cuvenea să mă supun, mi-am părăsit patria, măreţul palat, ba. chiar şi părinţii! Departe de ai mei şi singură, alături de triştii Alcyoni, cutreier noianul, numai şi numai în folosul tău, după ce te-am ajutat să termini nevătămat lupta cu taurii şi cu

uriaşii Feciori ai Gliei. La urma urmei, până şi Lâna de aur, după care aţi pornit în lunga voastră călătorie pe mare, ai obţinut-o doar prin nesăbuinţa mea şi mare-i ruşinea pe care am căşunat-o femeilor! De aceea îţi amintesc că te însoţesc în drumul tău spre ţărmul Helladei ca fiică, soţie şi soră. Aşadar apără-mă oricând şi din toată inima, în loc să mă laşi singură, ducându-te departe spre a cere părerea unui rege, şi iată cum să mă păzeşti: socoteşte că veşnice sunt dreptatea şi legea în numele căreia am convenit împreună. Ori de nu, cu sabia ta taie-mi mai degrabă gâtul, pe la jumătatea lui, pentru ca să-mi răscumpăr după merit neghiobia, sărmana de mine! Dacă va găsi de cuviinţă să mă încredinţeze fratelui meu acel rege căruia amândoi îi hărăziţi trista datorie de a face dreptate, cum oare voi întâmpina privirea tatălui meu? Plină de mândrie, nu-i aşa? Ce pedeapsă şi ce blestem cumplit mă vor aştepta în nefericirea mea, pentru nelegiuirea (pe care am săvârşit-o? Dar nici tu să nu te bucuri de-o întoarcere după pofta inimii tale. Să nu-ngăduie acest lucru soţia lui Zeus, crăiasa lumii, de ocrotirea căreia te lauzi că ai parte! Fie să-ţi aduci aminte de mine atunci când te vei zbate în chinuri fără sfârşit! Fie ca Lâna de aur să se afunde ca un vis în vanul infern! *f* Până şi din patria ta, o dată ajuns acasă, să mi te alunge Eriniile mele, căci eu însămi am avut atâta de suferit din pricina perfidiei tale! Nu-i drept ca aceste blesteme să cadă pe pământ f „ră a se împlini, fiindcă ai încălcat un mare jurământ, om fără milă! Dar nu veţi mai râde mult timp de mine şi nici că veţi rămâne multă vreme liniştiţi, mulimită pactelor noastre!” –!

Aşa cuvântă Medeea, plocotind de-o mânie înspăimântăptace: ar fi fost gata să ’3 ea foc corabiei, în cenuşă să preschimbe toate bârnele-i trainice şi apoi să se arunce singură în mijlocul dezlănţuitelor flăcări. Atunci Iason, care se temea totuşi, îi spuse aceste cuvinte împăciuitoare:

„Linişteşte-te, draga mea! Nici mie nu-mi place pactul ăsta, dar noi nu căutăm decât să mai amânăm lupta, atât de mare-i norul bărbaţilor care să ne împresoare cu gânduri duşmănoase datorită ţie. Căci toţi cei care locuiesc pe aceste meleaguri ard de nerăbdare să-l ajute pe Apsyrtos, ca să te redea propriului tău tată şi să te întorci acasă ca prizonieră. Noi înşine vom pieri, răpuşi de-o jalnică moarte dacă braţele noastre se vor înfrunta cu iureşul luptei. Lucrul cel mai trist este că, murind, noi te vom lăsa să devii prada lor. Acest pact ne îngăduie să punem la cale o cursă, prin care să-l sortim pe Apsyrtos

pieirii. Ţărmurenii nu se vor mai năpusti asupra noastră, ajutându-i pe Colchidieni să te redobândească, căci ei nu vor mai avea o căpetenie, care nu este altul decât ocrotitorul şi fratele tău. În faţa Colchidienilor nu mă voi pleca, ci mă voi lupta cu înverşunare atunci când ei ne vor împiedica să ne urmăm drumul nostru pe mare!”

Aşa-i grăi Iason, ca s-o îmblânzească; iar ea rosti aceste vorbe cumplite:

„Bagă de seamă (căci pe lângă isprăvile nedemne de mine, trebuie s-o pun la cale şi pe aceasta, fiindcă, după ce am căzut prima oară în păcat, multe fapte rele am săvârşit din îndemnul zeilor): nu căuta să înfrunţi lăncile Colchidienilor în luptă făţişă, iar eu îmi voi ademeni fratele ca să ţi-l dau pe mina ta. Ai grijă să-l câştigi cu minunate daruri: asta numai dacă voi izbuti să-l înduplec prin solii care vor merge până la el, făcându-l să vină singur şi, graţie vorbelor mele, să cădem la învoială. De-ţi place videşugul ăsta, eu nu mă împotrivesc deloc să-l ucizi şi apoi să te războieşti cu Colchidienii!”

Astfel, în deplină înţelegere, amândoi au întins o haină cursă lui Apsyrtos, trimiţându-i multe daruri de ospeţie, printre care se număra până şi sfântul veşmânt al Hypsipylei, de culoare purpurie. Odinioară în Dia25 ce se-nalţă-ntre talazuri, el fusese ţesut de divinele Charite26 pentru Dionysos, care îl dădu fiului său Thoas, iar acesta îl lăsă moştenire Hypsipylei. Ea îl dărui lui Iason, ca să-l ia pe drum, împreună cu multe alte podoabe lucrate cu măiestrie. Nu puteai să-l atingi şi nici măcar să-l vezi, fără să te simţi năpădit de-o dulce patimă. Veşmântul mai păstra şi acum miresme din vremea când zeul din Nysa dormise pe el, ameţit de vin şi de nectar, după ce mângâiase frumosul sân al fecioarei zămislite de Minos, cea care, plecând cândva din Cnossos împreună cu Thescu, fusese părăsită de acesta în insula Dia. Aşadar Medeea împărtăşi trimişilor mincinoasa-i solie şi anume să-l convingă pe Apsyrtos ca, de îndată ce va veni la templul zeiţei, potrivit înţelegerii dintre ei, iar neagra beznă a nopţii va învălui totul, el să se arate şi împreună să ticluiască un videşug pentru ca ea, punând mâna pe vestita Lână de aur, să se poată reîntoarce în palatul lui Aietes; căci fiii lui Frixos au silit-o pasămite să-i însoţească pe străini.

— După ce înşiră aceste născociri, Medeea împrăştie în văzduh şi în bătaia vântului vrăjitele sale leacuri, în stare să aducă din vârful muntelui până şi fiara rătăcind departe de dânsa.

„Crud Eros, pacostea cea mare şi mare spaimă a omenirii,

Stârneşti HTTĂ – arnice dihonii şi gemete şi văicăreli, la şi puzderia de chinuri ce tortureazǎ muritorii! Porneşte înarmat spre fiii duşmanului, zeu mânios, Cel care-n cugetul Medeii sădit-ai hâda rătăcire!

Cum a putut să-l hărăzească pieirii jalnice pe Apsyrtos Ce se-ndrepta spre ea? Se cade să deapăn ce s-a întâmplat!

După ce, potrivit înţelegerii, Argonauţii au lăsat-o pe Medeea în insula Artemidei, aici au poposit, venind din două părţi, Colchidienii care se despărţiseră unii de alţii. Între timp Iason s-a pus la pândă, ca să-l aştepte pe Apsyrtos şi mai apoi pe soţii lui de drum. Amăgit de cele mai viclene făgăduieli, Apsyrtos brazdă repede valurile mării cu corabia lui şi, învăluit de bezna nopţii, coborî pe ţărmul insulei sacre. Se înfăţişă singur în faţa surorii lui şi prin vorbele sale – sărman copil înfruntând şuvoiul umflat de ploi, pe care nu se încumetă să-l treacă nici măcar oamenii mari – căută s-o înduplece, doar – doar va întinde o cursă străinilor. Amândoi se înţeleseseră de minune în toate privinţele, când Iason sări pe neaşteptate din ascunzătoarea lui bine aleasă, ţinând în mână sabia goală. Numaidecât copila îşi v întoarse ochii într-o parte şi se acoperi cu vălul ei, ca să nu vadă cum îi moare fratele străpuns de sabie. Aidoma celui ce căsăşte bojj pentru jertfă, având acum de-a face cu un taur voinic, încrezător în tăria coarnelor sale, Iason îl doborî pe îndelung pânditul Apsyrtos în preajma templului înălţat odinioară în cinstea Artemidei de către Brygienii care trăiau pe uscatul din dreptul insulei aceleia. Chiar la intrarea în templul zeiţei, eroul se prăbuşi în genunchi: pe când îşi dădea sufletul, ţinea în căuşul palmelor sângele întunecat care ţâşnea din rană, înroşind vălul alb şi mantia Medeei ce se întorsese într-o parte. Dar necruţătoarea Erinie, stăpâna tuturor, văzu de îndată cu piezişa-i privire cumplitul omor săvârşit atunci. Viteazul fiu al lui Aison reteză extremităţile mădularelor mortului, linse de trei ori şi de trei ori scuipă printre dinţi sângele expiator, căci numai astfel pot ucigaşii să ispăşească un omor nelegiuit. Apoi îngropa însângeratul leş în pământul care adăposteşte până acum oasele Col-chidianului în ţara bărbaţilor Apsyrtieni27.

De cum zăriră licărirea torţei pe care o înălţa copila, făcându-le semn să se apropie, eroii îndreptară spre corabia col-chidiană propria lor corabie: se năpustiră asupra năierilor din Colchida precum creţii asupra unui stol de porumbei sau precum sălbaticii lei care răvăşesc o turmă mare, pătrunzând într-o stână. Niciun Colchidian nu scăpă cu viaţă; trecură prin sabie toată ceata lor, asemenea unui pârjol

nimicitor. Într-un târziu veni şi Iason, dornic să-i sprijine în luptă – însă ei nu mai aveau nevoie de ajutor şi erau îngrijoraţi de soarta lui.

Se aşezară deci în locul acela, spre a chibzui împreună cea mai înţeleaptă cale de a-şi urma călătoria pe mare. Primul care a luat cuvântul, a fost Peleu:

„Sfatul meu este să ne întoarcem pe corabie chiar acum, în toiul nopţii, şi să pornim la drum vâslind în direcţia opusă celei unde duşmanii ne aţin calea. În zorii zilei, când vor vedea câte li s-au întâmplat, socot că nu vor avea una şi aceeaşi părere şi că nu toţi vor fi convinşi că trebuie să ne urmărească şi pe mai departe. Lipsiţi de căpetenia lor, ei se vor risipi, după ce se vor fi certat mult şi bine unii cu alţii. Întorcându-ne mai târziu aici, după împrăştierea Colchidienilor, va fi uşor să ne vedem mai departe de drum”.

Aşa a cuvântat Peleu şi tinerii au încuviinţat vorbele Ea cidului. Urcându-se repede în corabia lor, au mânuit vâslele cu multă râvnă, până au ajuns în sfânta insulă Electris, ultima dintre Electride, situată aproape de fluviul Eridan28.

Când Colchidienii au fost siguri de pieirea căpeteniei lor s-au străduit să caute corabia Argo şi pe Minyeni, scrutând întreg întinsul Mării lui Cronos. Dar îi opri Hera prin înspăimântătoare fulgere care brăzdau văzduhul. În cele din urmă (fiindcă traiul lor pe pământul Cytaian le devenise de nesuportat, temându-se cu toţii de mânia hainului Aietes) plecară care încotro şi-şi zidiră vetre statornice. Unii au coborât pe insula pe care o ocupaseră Argonauţii şi acolo locuiesc şi azi, purtând numele de Apsyr-tieni. Lângă întunecatul şi adâncul fluviu al Iliriei29, în locul unde se află mormântul Harmoniei30 şi al lui Cadmos, au ridicat alţii un turn, vecini fiind cu băştinaşii Enchelieni. Ceilalţi vieţuiesc în munţii îndeobşte numiţi Ceraunieni – ai Fulgerelor31 – din ziua în care Zeus Cronidul i-a oprit cu fulgere să se mute în insula aflată în faţa lor.

Când eroii au văzut că se pot întoarce nestingheriţi, au înaintat spre ţinutul Hylleenilor32, legându-şi parâmele de ţărmul lor. Pentru că insulele, multe la număr, ieşeau prea în afară, trecerea năierilor printre ele nu era uşoară. Însă Hylleenii nu mai nutreau gânduri duşmănoase, ca înainte, ci dimpotrivă, căutau să găsească drumul de întoarcere al Argonauţilor, împreună cu aceştia, primind în dar unul dintre marile tripoduri ale lui Apollon. Căci pentru lungul drum pe care era silit să-l facă, Phebus îi dăruise două tripoduri lui Iason, atunci

când acesta venise în sfânta cetate Pytho spre a consulta oracolul în legătură cu călătoria lui pe mare. Printr-o hotărâre a ursitei, în ţara unde erau lăsate aceste tripoduri, duşmanii puşi pe jaf nu puteau năvăli niciodată. Astfel acel tripod zace şi astăzi lângă oraşul Hylleenilor, Agane, adânc îngropat în pământ, ca să rămână pururi ascuns privirii muritorilor. Acolo nu l-au mai găsit în viaţă pe regele Hyllos33, fiul pe care chipeşa Melite îl dăruise lui Heracle în ţara feacilor. Acesta venise la palatul lui NausithousM şi în insula Macris33, doica lui Dionysos, ca să ispăşească nelegiuita ucidere a propriilor săi copii36. Aici se îndrăgosti, supunând-o iubirii sale pe fiica fluviului Aigaios, nimfa Melite, care îl născu pe cutezătorul Hyllos. Ajuns la vârsta bărbăţiei, el n-a mai vrut să locuiască în insula aceea şi să se supună poruncilor trufaşului Nausithous; adunând o parte dintre băştinaşii Feaci, Hyllos se avântă pe Marea lui Cronos şi regele însuşi, viteazul Nausithous, le înlesni călătoria. Hyllos se statornicise pe aceste meleaguri, unde a fost ucis de Mentorii37 care îşi apărau boii păscând pe câmp.

O Muze, totuşi, cum se face că, dincolo de-această mare, P unde-i ţărmul ausonic38 şi-n insulele Ligustice – Numite şi Stoichade39 – afli dovezi vădite cum că Argo S-a abătut pe-aici? Ce pricini şi ce necazuri au mânat-o Aşa departe? Ce vântoase au dus-o tocmai pân-acolo?

Socot că Zeus, slăvitul rege al zeilor, a fost cuprins De-o grea mânie pentru faptul că dânşii l-au ucis pe Apsyrtos. Prin semne i-a vestit că-n Aeaea doar Circe-i va purifica De sângele vărsat. Mari chinuri i-aşteaptă-n drumul lor spre casă.

Însă niciunul dintre eroi n-a înţeles porunca lui Zeus; aşadar şi-au urmat călătoria cu toţii, îndepărtându-se de ţara Hylleenilor. Au lăsat în urmă insulele Liburniene40 din largul mării, ocupate deunăzi rând pe rând de către Colchidieni – Issa, Dys-celados şi încântătoarea Pityeia. Au trecut apoi pe lângă Cercyra 41, unde Poseidon a pus-o să locuiască pe fiica lui Asopos, copila cu plete frumoase Cercyra, pe care a răpit-o din dragoste, du-când-o departe de Phlius. Văzând din largul mării insula înnegrită de întunecate păduri care o acoperă în întregime, năierii dau Cercyrei denumirea de „Neagră”. Favorizaţi de un vânt călduţ, ei au trecut după aceea chiar de Melite42, de Ceros-sos43 cu ţărmul înalt şi de Nymphaia 44, situată mult mai încolo: aici locuia crăiasa Calypso, fiica lui Atlas. Li se păru că zăresc de-acum munţii Ceraunieni, pierduţi în ceaţă. Dar Hera ghici ce

hotărâre luase Zeus în privinţa lor şi cât de mânios era pe ei. Având grijă să se sfârşească cu bine călătoria lor pe mare, Hera le stârni în cale furtună care îi duse valvârtej înapoi spre stâncoasa insulă Electris. Atunci pe neaşteptate, în vreme ce eroii erau duși de vânt, un glas omenesc răsună din grăitoarea bârnă de stejar de Dodona a scobitei corăbii, pe care Atena o aşezase pe la jumătatea carenei. O spaimă fără margini puse stăpânire pe Argonauţi, când auziră această voce şi vestea despre crâncena mânie a lui Zeus. Lemnul acela le spunea că nu vor scăpa de ponoasele nesfârşitei mări şi nici de aprigele furtuni dacă Circe nu-i va purifica de mişeleasca moarte a lui Apsyrtos. Porunci poi lui Pollux şi Castor să-i roage pe zeii fără de moarte să le deschidă căile mării Ausoniei în care o vor găsi pe Circe, nimfă zămislită de Perses şi de Helios.

Astfel glăsuise corabia Argo în faptul înserării. Se ridicară aşadar Tyndarizii şi înălţară braţele spre nemuritori, rostind toate rugile cuvenite. Tristeţea copleşise pe ceilalţi Minyeni neînfricaţi. Dar corabia se lăsă purtată mai departe de pânzele ei. Năierii urcară până la capătul Eridanului, acolo unde odinioară, cu pieptul străpuns de un fulger arzător, Phaeton se prăvălise pârjolit din carul lui Helios, în estuarul mare cât un lac al adâncului fluviu; din fumegânda rană se împrăştie şi acum un abur greu de îndurat şi deasupra apelor sale nicio pasăre nu poate pluti, desfăşurându-şi aripile uşoare, ci din zbor se prăvăleşte în mijlocul flăcărilor. În împrejurimi, copilele lui Helios 45, închise în trunchiul plopilor înalţi, se tânguie sărmanele şi gemete triste scot: din pleoapele lor picură luminoşi stropi de chihlimbar. Unele cad pe nisip şi-n soare se zvântă, dar când întunecatele ape ale estuarului inundă malul din pricina şuierătorului vânt care suflă puternic, atunci mânioasele ape le mătură pe toate în Eridan. Totuşi, Celţii au răspândit vestea că aceste lacrimi, răpite de vârtej, sunt ale lui Apollon, şi au fost vărsate cu nemiluita când feciorul Latonei s-a îndreptat spre sfântul neam al Hyperboreenilor46, alungat din cer de dojenile tatălui său, mânios din pricina fiului pe care i-l dăruise zeului divina Coronis 47 în Lacereia, bogata cetate de la gura râului Amyros. Aceasta este credinţa răspândită printre oamenii aceia. Dar nici mâncarea şi nici băutura nu-i ispitea pe eroi iar cugetul lor nu se arăta înclinat spre veselie. În timpul zilei se chinuiau, tulburaţi şi istoviţi de cumplita miasmă, greu de îndurat, pe care o răspândea în apele Eridanului trupul încă fumegând al lui Phaeton. În timpul nopţii însă

auzeau amarnicul strigăt de jale al Heliadelor cu glas răsunător: lacrimile bocitoarelor surori pluteau pe unde asemenea unor picături de ulei.

De aici au pătruns în adânca albie a lui Rhodanus 48 ce se varsă în Eridan şi, amestecându-se la confluenţa lor, apele vuiesc şi se tulbură. Acest fluviu vine tocmai de la capătul pământului, unde se află porţile și lăcaşul Nopţii şi, pornind de acolo, el își mână o parte din undele lui spre ţărmul Okeanosului, iar cealaltă parte se aruncă fie în Marea Ionică, fie în noianul Sardonian 49, uriaş liman în care se varsă prin cele șapte braţe ale sale. Din acest fluviu ei au trecut în lacurile bântuite de furtuni, întinzându-se la nesfârşit în ţara Celţilor. Aici i-ar fi pândit o soartă nemeritată; căci şuvoiul i-ar fi mânat spre sânul lui Okeanos în care urmau să pătrundă fără să prevadă acest lucru şi de unde n-ar mai fi scăpat teferi. Pogorâtă din slava cerului pe creştetul Stâncilor Hercinice 50, Hera scoase un strigăt: auzind glasul ei, cu toţii au fost cuprinşi de groază, atât de cumplit a răsunat în văzduhul nemărginit. Aşadar zeiţa i-a făcut să se înjcarne, iar eroii au priceput că aceea era calea hărăzită întoarcerii lor acasă, prin voinţa Herei, sosiră într-un târziu la ţărmul mării, strecurându-se printre nenumăratele popoare ale Celţilor şi Ligyenilor 51, fără să fie văzuţi căci, de câte ori călătoreau ziua, zeiţa îi învăluia într-o ceaţă de nepătruns. Trecând cu corabia prin braţul de mijloc al deltei, ajunseră în insulele Stoichade vii și nevătămaţi, mulţumită fiilor lui Zeus; de aceea au fost înălţate altare și mereu s-au adus jertfe în cinstea lui Castor şi Pollux, deşi n-a fost singura călătorie la care au luat parte ca ocrotitori ai năierilor, întrucât Zeus le-a încredinţat şi corăbiile oamenilor născuţi mult mai târziu 52. Părăsind apoi Stoichadele, au trecut în insula Aithalia 53, unde, frânţi de oboseală, și-au înlăturat cu bucăţi de cremene sudoarea ce-i năpădise. De atunci, pietrele răspândite pe ţărm au o culoare asemănătoare cu sudoarea eroilor şi acolo se mai află şi acum discurile și armele lor minunate și un port ce se numeşte Argoos54.

De acolo ei brăzdară repede uriaşele talazuri ale mării Ausoniei, zărind tirsenienele 55 maluri și, sosind în vestitul liman din apropierea lor, o găsiră aici pe Circe, care își spăla capul în apa mării, fiind tare speriată de visele ei din timpul nopţii: încăperile și întreaga îngrăditură a casei sale îi apăruseră scăldate în sânge și flăcările mistuiau toate magicele amestecuri cu care fermecase până atunci străinii; ea însăşi stinsese para focului, luând în căușul palmelor

sângele roşu al unei victime şi alungase astfel spaima cumplită. Ca atare, când se arătă Aurora, de abia trezită din somn, ea îşi spălă în apa mării şi pletele şi veşmântul. Fel de fel de fiare, fără să fie aidoma sălbăticiunilor crunte, şi fără să semene nici cu oamenii, ale căror mădulare erau un amestec provenit şi de la unii şi de la alţii, veneau în număr mare ca nişte turme de oi ieşind de-a valma din stână, spre a-şi urma păstorul. Tot aşa din mâlul de la-nceputul lumii pământul însuşi înfiripase făpturi cu mădulare alăturate întâmplător de vremea când aerul uscat nu le întărise iar ele nu dobândiseră încă trebuitoarea umezeală sub năvala dogoritoarelor raze ale soarelui; dar iată că timpul le-a rânduit pe toate, îmbinându-le după rostul lor 56. Astfel de făpturi de stirpe nesigură o însoţeau pe Circe. Eroii au fost cuprinşi de o stupoare fără seamăn, iar pe măsură ce fiecare vedea boiul şi chipul Circei, lesne îşi putea da seama că în faţa lor se afla sora lui Aietes.

După ce îşi izgoni spaimele pricinuite de visele din timpul nopţii, Circe porni grăbită spre casă şi prin îmbietoare semne ale mâinilor, ea îi îndemna cu viclenie s-o urmeze. Dar, la porunca lui Aisonide, ceata de năieri rămase pe loc nepăsătoare, eroul luând-o cu dânsul numai pe fata din Colchida. Amândoi au mers pe calea aleasă de Circe, până când au sosit la palatul gazdei: ea îi îmbie să se aşeze în jilţuri, nedumerită de sosirea lor. Tăcuţi, fără a scoate un cuvânt, cei doi alergară spre vatră şi se aşezară în preajma ei, precum e data sărmanilor rugători; Medeea îşi afundă obrajii în palmele amândouă şi Iason înfipse în pământ sabia cu mâner, de care se slujise când îl ucisese pe fiul lui Aietes, niciunul şi nici celălalt neridicându-şi ochii sub pleoapele lor. Circe a priceput de îndată că nenorocirea îi pusese pe drumuri şi că erau pângăriţi de un omor. Dar fiindcă asculta de legea lui Zeus, Ocrotitorul rugătorilor, cel ce se supără ca nimeni altul dar îi oblăduieşte pe ucigaşi fără a precupeţi nimic, ea îndeplini jertfele prin care obţin ispăşirea cei vinovaţi de omucidere, când s-au apropiat de vatră în semn de rugă. Mai întâi, pentru a-i spăla de sângele vărsat fără milă, întinse deasupra lor odrasla unei scroafe ce fătase de curând, aşa că din ţâţele ei ţâşnea lapte din belşug şi, străpungând beregata purceluşului, le mânji mâinile cu sângele lui; apoi ispăşi crima lor şi prin alte libaţii, invocându-l pe Zeus Purificatorul, care ocroteşte pe rugătorii pângăriţi de un omor. Şi toate lăturile au fost duse din casă de slujnicele naiade, care o ajutau pe zeiţă în orice treabă. Aşezată lângă vatră, ea însăşi ardea în casă prăjituri făcute din lamura fainei şi

ispăşitoare ofrande, rostea rugi şi vărsa libaţii fără vin ca să potolească astfel mânia cumplitelor Erynii şi să-l înduplece pe Zeus însuşi ca să dea dovadă de blândeţe faţă de cei doi, oricare pricină i-ar fi adus aici, fie că aveau mâinile pătate de sânge străin, fie că era vorba de uciderea unei rude.

După ce săvârşi întreg ritualul, Circe le porunci să se ridice, îi îmbie să stea în jilţuri lustruite şi se aşeză la rândul ei foarte aproape, în faţa celor doi. Numaidecât luă cuvântul şi-i întrebă pe îndelete despre scopul şi ţinta călătoriei lor pe mare, despre meleagul de unde au plecat spre a ajunge în ţara şi în casa ei. îi reveniseră în minte înspăimântătoarele vise şi cugetul ei era tulburat. Se arătă dornică să ştie care este limba pe care o vorbeşte acasă copila, de îndată ce văzu că aceasta-şi ridică privirea din pământ. Căci toţi urmaşii lui Helios erau uşor de recunoscut deoarece licăririle pe care ochii lor le împrăştiau departe în jur veau strălucirea aurului. Tuturor acestor întrebări le răspunse în crai colchidian copila încruntatului Aietes şi cu glasu-i blajin cuvântă despre expediţia şi drumurile colindate de eroi, despre câte au avut de îndurat în iureşul luptei; despre cum a păcătuit ea însăşi, datorită sfaturilor pe care i le dăduse sora-i întristată şi despre faptul că a fugit cu fiii lui Frixos scăpând de teribilele ameninţări ale tatălui ei. Numai despre uciderea lui Apsyrtos n-a vrut să sufle o vorbă; dar acest lucru n-a rămas o taină pentru cugetul Circei care, mişcată totuşi de tânguirile copilei, îi spuse următoarele cuvinte:

„Nefericito, călătoria pe care o faci este blestemată şi înjositoare! Socot că prea multă vreme nu te vei putea feri de crâncena mânie a lui Aietes şi în curând va veni el însuşi până la casele din ţara Helladei, ca să-şi răzbune fiul ucis, căci ai săvârşit nelegiuiri pe care nu le poate îngădui nimeni. Dar întrucât a venit la mine ca rugătoare şi suntem rude, nu vreau să fac niciun rău celei ce mi-a trecut pragul. Pleacă însă din casa mea, tu, care eşti însoţită de un străin, oricine ar fi necunoscutul ales de tine, fără încuviinţarea tatălui tău, şi nu-mi mai zăbovi lângă vatră, căzându-mi în genunchi. Că doar n-o să-ţi laud eu hotărârea pe care ai luat-o şi fuga ta ruşinoasă!”

Aşa vorbi ea; Medeea se simţi cuprinsă de-o durere fără sea-L măn şi, cu ochii acoperiţi de propriul ei veşmânt, vărsă şiroaie V de lacrimi până ce eroul, apucând-o de mână, o scoase afară din casă, tremurând încă de frică şi astfel părăsiră împreună casa Circei.

N-au rămas însă nezăriţi de soţia lui Zeus Cronidul, căci Iris i-a

arătat cu degetul de îndată ce a băgat de seamă că ei au ieşit din casă; Hera însăşi îi poruncise să stea la pândă până când cei doi se vor îndrepta spre corabie. Apoi zeiţa îi vorbi astfel, îndemnând-o să plece:

„Dragă Iris, dacă te-ai supus vreodată poruncilor mele, te-avântă şi-acum, purtată de aripile tale iuţi şi îndeamn-o pe Thetis să iasă din adâncul mării şi să vină la mine, căci am nevoie de ea. După aceea te vei duce la ţărmul unde nicovalele de-aramă ale lui Hefaistos sunt lovite de ciocane grele şi spune-i să-şi odihnească foalele cu care aţâţă focul până ce Argo va lăsa în urmă meleagurile lui. Mai apoi şi la Eol te vei duce, Eol, craiul vânturilor care se nasc în slava cerului. Spune-i că vrerea mea este ca el să încremenească toate vânturile din văzduh, astfel încât niciunul să nu învolbureze marea. Doar Zefirul să adie uşor până ce năierii vor ajunge în insula lui Alcinou feacianul!”

Aşa grăi zeiţa; numaidecât Iris îşi luă avântul de pe piscul Olympului şi străbătu văzduhul, desfăşurându-şi aripile uşoare. Se afundă în Marea Egee, în locul unde se află palatele lui Nereu. Mai întâi se întâlni cu Thetis şi-i înfăţişă, cuvânt cu cuvânt, porunca Herei, îndemnând-o apoi să se ducă la dânsa. În al doilea rând se duse la Hefaistos, şi-l făcu să curme zarva ciocanelor de fier, ba chiar şi foalele sale încetară să mai sufle. În al treilea rând se înfiinţa la Eol, vestitul fiu al lui Hippotes. Şi în timp ce Iris, care-şi dusese la bun sfârşit însărcinarea, îşi odihnea genunchii iuţi, după lunga lor drumeţie, Thetis, despărţindu-se de Nereu şi de surorile ei, ajunse din adâncul mării până în vârful Olympului, la Hera. Zeiţa o pofti să se aşeze în preajma ei şi-i spuse următoarele vorbe:

„Ascultă dar, divină Thetis, ceea ce doresc să-ţi spun. Ştii prea bine cât îmi sunt de scumpi inimii mele viteazul fiu al lui Aison, şi ceilalţi eroi, tovarăşii săi de luptă, ştii şi cum i-am scăpat atunci când au trecut printre Stâncile Rătăcitoare, acolo unde dezlănţuitele furtuni vuiesc ca îndârjire şi talazurile împroaşcă de pretutindeni steiurile tari. Acum însă marea stâncă a Scyllei şi a Charybdei ce-şi revarsă cumplitele lor volburi se află în calea lor. Eu însămi te-am crescut din fragedă pruncie şi te-am îndrăgit mai mult decât pe celelalte zeiţe care sălăşluiesc în adâncul mării, fiindcă n-ai cutezat să intri în aşternutul pătimaşului Zeus (căci el e totdeauna în stare de asemenea fapte, şi-şi petrece nopţile fie cu zeiţele, fie cu muritoarele), ci, fiindu-ţi ruşine de mine şi temându-te în sinea ta, ai fugit de dânsul. De îndată, el s-a legat prin supremul jurământ că nicicând nu vei avea prilejul să fii numită

soţia vreunuia dintre zeii nemuritori. Totuşi, Zeus n-a încetat să-ţi facă ochi dulci, fără ca tu să-l încurajezi, până când Themis 57 i-a dezvăluit totul: ursită eşti a zămisli un fiu mai presus de tatăl său. Ca atare, deşi te dorea cu înfocare, el te-a lăsat în pace, temându-se ca nu cumva un alt zeu asemenea lui să domnească peste nemuritori, ci el să-şi păstreze în vecii vecilor tronul. Iar eu ţi-am dat de soţ pe cel mai destoinic dintre toţi pământenii, pentru ca tu să ai parte de o căsnicie fericită şi să naşti copii. La ospăţul tău de nuntă i-am adunat pe toţi zeii şi eu însămi am dus în mâini torţa nupţială, întrucât tu m-ai cinstit cu dragă inimă. Dar ia aminte la prezicerea mea ce se va adeveri cu siguranţă: atunci când fiul tău, care plânge acum după laptele mamei lui şi este hrănit de naiade în lăcaşul centaurului Chiron, va ajunge cândva în Câmpiile Elizee 58 va trebui să devină soţul fiicei lui Aietes, Medeea. Aşadar tu ca viitoare soacră, ajută-ţi nora şi pe Peleu însuşi. De ce este atât de neînduplecată mânia pe care i-o porţi? A greşit faţă de tine, dar până şi zeii cad în greşeli de neiertat. Fireşte, socot că, potrivit poruncii mele, Hefaistos va înceta să mai aţâţe tăria focului iar Eol, fiul lui Hippotes, va opri neobosita suflare a vânturilor, afară doar de potolita adiere a Zefirului, până când năierii vor pătrunde în limanul Feacienilor. Pregăteşte-le aşadar o întoarcere fără peripeţii. N-au a se teme decât de stânci şi de nestăvilitele talazuri, de care vei avea grijă să-i ţii departe cu ajutorul surorilor tale. Nu-i lăsa să nimerească neajutoraţi fie în Charybda, ca nu cumva stânca să-i înhaţe şi să-i înghită pe toţi, fie în înspăimântătoarea genune a Scyllei (Scylla, pacostea Ausoniei, pe care noptateca Hecate a zămislit-o cândva împreună cu Phorcus 59, şi care mai poartă numele de Cratais), căci, năpustindu-se cu fălcile-i cumplite, ea ar fi în stare să nimicească aleasa ceată a eroilor. Deci călăuzeşte corabia spre partea unde un strâmt loc de trecere îi va scăpa de moarte!”

Aşa grăi zeiţa iar Thetis îi răspunse astfel:

„Dacă tăria focului sălbatic şi dezlănţuitele furtuni se vor potoli într-adevăr, pot să te asigur fără şovăială că, în pofida împotrivirii talazurilor, corabia va scăpa mulţumită blândei adieri a Zefirului. Dar a sosit timpul să plec, căci mă aşteaptă un drum nesfârşit de lung până voi da de surorile mele, care-mi vor veni în ajutor şi până voi sosi la ţărmul unde sunt legate odgoanele lui Argo, pentru ca în zorii zilei, eroii să-şi aducă aminte că trebuie să pornească la drum!”

Aşa grăi Thetis şi, avântându-se din slava cerului, se afundă în

volburile mării şi acolo îşi chemă surorile Nereide, ca să le ceară ajutorul; când o auziră, ele se strânseră laolaltă iar Thetis le înfăţişă poruncile Herei şi le trimise de îndată pe toate spre marea Ausoniei. Dovedindu-se mai iute decât fulgerul sau decât razele pe care le trimite Soarele atunci când răsare deasupra celor mai îndepărtate pământuri, ea însăşi se urni şi străbătu în grabă apele până ce sosi în Tyrseniana ţară pe ţărmul insulei Aeaea. Lângă corabie, ea dădu de Argonauţii care se desfătau, aruncând cu discul sau trăgând cu arcul. Thetis se apropie de soţul ei Peleu Eacidul şi-i atinse vârful degetelor. Nimeni n-a putut s-o zărească aievea, Thetis îngăduind doar ochilor lui Peleu s-o vadă, după care îi vorbi astfel:

„Nu mai zăboviţi deloc pe ţărmul mării Tyrseniene! Mâine la revărsatul zorilor veţi dezlega odgoanele corabiei, dând ascultare Herei, ocrotitoarea noastră. Din porunca ei se vor aduna toate copilele lui Nereu, spre a trece fără niciun necaz corabia voastră printre stâncile cunoscute sub numele de Rătăcitoare. Aceasta este calea sortită vouă. Dar tu să n-arăţi nimănui făptura mea când mă vei vedea înaintând spre voi împreună cu Nereidele. Ţine minte vorbele mele şi nu-mi mai stârni mânia, aşa cum ai mai făcut cândva cu atâta nepăsare!”

Aşa glăsui Thetis şi, nevăzută de nimeni se afundă în genunea mării. Peleu fu cuprins de o mare durere, fiindcă n-o mai văzuse venind până la el din ziua în care zeiţa îşi părăsise iatacul şi aşternutul din pricina vestitului Ahile, pe atunci încă prunc. Căci în miez de noapte, ajutată de flăcări, ea stârpea toată carnea lui muritoare iar în timpul zilei ungea cu ambrozie fragedu-i trup, ca să-l facă nemuritor şi să-i ferească fiinţa de hâda bătrâneţe[60]. Dar sărind odată din pat, Peleu văzu cum fiul lui se zvârcolea în mijlocul flăcărilor şi la această privelişte, scoase un strigăt înspăimântător – mare nechibzuinţă! Când îl auzi, Thetis îşi smulse copilul din flăcări şi îl trânti pe podea, gemând, apoi, cu trupul aidoma vântului sau a visului ieşi numaidecât din casă şi se aruncă în mare, nespus de mânioasă: de atunci nu se mai întorsese deloc. Peleu îşi simţi inima împovărată de mâhnire; şi totuşi, el înfăţişă întocmai soţilor săi solia adusă de Thetis. Aceştia se opriră imediat, punând capăt întrecerilor, avură grija să-şi pregătească cina şi culcuşul pe pământul gol şi, după ce se saturară, îşi petrecură noaptea, ca şi până atunci, dormind.

Când însă Aurora ce-aduce lumină atinse creştetul cerului,

atunci, în lina adiere a Zefirului, eroii părăsiră pământul, spre a se aşeza pe băncile lor; din adâncul apei ridicară voioşi ancora şi desfăşurară pânzele corabiei, aşa cum se cuvenea, apoi înălţară vela, prinzând-o de vergă cu ajutorul curelelor de piele. Un vânt uşor mâna corabia pe valuri. Curând zăriră frumoasa insulă Antihemoessa, unde v. ersuitoarele Sirene ce se trag din Achelous sortesc pieirii pe năierii care, vrăjiţi de cântecele lor, aruncă parâmele pe ţărmul acela. Zămislite de chipeşa Terpsichore 61, una dintre Muze, care se unise cu Achelous, odinioară ele desfătau pe falnica fiică a lui Deo62, pe-atunci încă fecioară, cântând împreună cu dânsa. Numai că acum Sirenele erau aidoma la înfăţişare pe de-o parte cu păsările, iar pe de alta cu fetele. Mereu stăteau la pândă pe o înălţime din preajma unui liman primitor şi pe mulţi oameni îi împiedicaseră să cunoască dulceaţa întoarcerii acasă, silindu-i să piară de lâncezeală. Cu multă râvnă, gurile lor intonară minunate cântece şi pentru Argonauţi: ei şi-ar fi aruncat de bună seamă parâmele pe malul insulei dacă fiul lui Oiagru, Orfeu din Tracia, ţinând în braţe bistoniana63 sa liră, n-ar fi făcut să răsune sprintenul ritm al unei melodii înaripate, încât urechile tuturor eroilor se înfiorară când auziră viersul lui. Astfel lira a biruit cântecul fecioarelor; corabia era mânată deopotrivă de Zefir şi de zgomotoasele valuri, venind dinspre pupă iar cântarea Sirenelor de abia se mai desluşea. Doar unul singur dintre năieri, Butes, viteazul fiu al lui Telefon, cel mai înflăcărat dintre toţi, sări pe de banca-i lustruită şi se aruncă în mare, vrăjit de iscusitul glas al Sirenelor, şi înotă printre valuri, vrând să ajungă până la mal, sărmanul de el! Desigur, acolo şi-ar fi pierdut el orice nădejde a reîntoarcerii dacă nu se milostivea de el zeiţa ce domneşte-n Eryx64, Cypris, care l-a smuls din mijlocul valurilor învolburate şi l-a salvat, venind în întâmpinarea lui plină de bunăvoinţă, pentru ca eroul să se stabilească pe promontoriul Lilybaeum65.

Cu mâhnire-n suflet, eroii s-au îndepărtat de Sirene, dar îi aşteptau necazuri şi mai mari între strâmtorile mării, nimicitoare de corăbii. De-o parte străjuia abrupta stâncă a Scyllei, de cealaltă parte mugea clocotitoarea Charybdă, iar dincoace, sub uriaşele talazuri vuiau Rătăcitoarele Steiuri68 din ale căror creştete de piatră odinioară se împrăştiau jerbe de flăcări înălţându-se deasupra stanelor încinse. Fumul întuneca văzduhul, încât nu mai puteai zări lumina soarelui. Hefaistos nu mai trebăluia deloc, dar din mare se ridica totuşi un abur

fierbinte. Aici se întâlniră fiicele lui Nereu, venite de pretutindeni, și divina Thetis prinse dinapoi aripa cârmei, spre a o călăuzi printre Rătăcitoarele Steiuri. Întocmai ca delfinii ce răsar din marea liniștită și se strâng cu duiumul împrejurul corabiei zorite încât ba îi vezi înainte, ba înapoi, ba într-o parte, ba în alta, spre bucuria năierilor de pe punte – la fel s-au avântat de-a valma Nereidele, dând târcoale corabiei Argo și Thetis le deschidea drumul. Și când eroii erau gata-gata să se ciocnească cu Steiurile Rătăcitoare, ele își suflecau veşmântul deasupra genunchilor albi și, așezate în vârful stâncilor, acolo unde se spulberau valurile, se împotriveau când ici, când colo, stând aproape una de alta. Corabia se sălta biciuită de ape; în jurul ei, îndârjitele talazuri se spărgeau cu vuiet de stâncile care, acum se înălţau în văzduhul aidoma unor piscuri povârnite, acuma se scufundau în genunea mării, înfipte în locul unde bântuiau furioasele vâltori. Aşa cum pe ţărmul nisipos, fetele, după ce și-au sumes poalele până la cingătoare, prinzându-le de-a stingă și de-a dreapta şoldurilor, se joacă cu o minge rotundă, pe care o primesc una de la alta și apoi o aruncă în sus, iar ea se înalţă în văzduh, fără să atingă vreodată pământul – la fel, rând pe rând, Nereidele își trimiteau una alteia corabia care zbura deasupra talazurilor, rămânând totdeauna departe de stânci. În jurul lor apele clocoteau și împroşcau totul. Stând în picioare, pe vârful unei stânci semeţe, stăpânul Hefaistos, cu umărul său greu proptit de coada unui baros, căta lung la ele și din slava cerului strălucitor privea și soţia lui Zeus, dar o înconjurase pe Atena cu braţele ei, îngrijorată fiind de ceea ce îi era dat să vadă.

Și cât măsoară o zi de primăvară, tot atâta vreme s-au trudit Nereidele ca să poarte corabia printre stâncile cu vuiet asurzitor. Folosindu-se iarăși de un vânt prielnic, eroii plutiră tot înainte; curând ei trecură de pajiştea Trinacriei, care sătura juncile Soarelui. În acest loc, asemenea cufundărilor, au pierit în adâncul mării Nereidele, după ce au îndeplinit porunca Herei. Behăitul oilor ajungea prin văzduh până la năieri, în timp ce mugetul juncilor le împuia urechile. Phaetusa, cea mai mică dintre fiicele Soarelui, păştea turmele de oi în dumbrava înrourată, ducând în mână un toiag de argint. Lampetia însoţea cirezile de vaci fluturând cârja ei de orihalc 67 strălucitor. Eroii văzură cum juncile păşteau în preajma apelor unui fluviu, în câmp și în lunca lui mlăştinoasă: niciuna dintre ele nu era neagră la trup, ci toate erau albe ca laptele și împodobite cu coarne de aur. De-a lungul zilei aceleia,

năierii au plutit pe lângă păşunea lor; la venirea nopţii s-au avântat bucuroşi în largul mării şi au tot călătorit până când Aurora, zămislitoarea dimineţii, îşi revărsă lumina asupra lor.

Înaintea strâmtorii Ioniene, se află în marea Cerauniei o insulă întinsă şi bogată unde se pare că zace (Muzelor, fie-mi iertat că fără voia mea vorbesc de-o născocire a străbunilor) secera cu care Cronos a retezat fără milă zămislitorul mădular al tatălui său68 (alţii însă povestesc că este unealta de care se slujea De-o, zeiţa pământului, ca să secere grâul; căci odinioară De-o a locuit în această ţară şi, îndrăgind-o pe Macris, i-a învăţat

Titani cum să secere spicele). Iată de ce această doică a Feacienilor se numeşte Secera09: astfel sângele mutilatului Uranus stă la obârşia Feacienilor înşişi. La ei a sosit corabia Argo, care trecuse prin atâtea încercări grele, adusă fiind în marea Trinacriei de un vânt prielnic. Alcinou şi poporul său i-au primit pe oaspeţi cu braţele deschise şi cu jertfe pe placul zeilor. Datorită lor se umpluse de veselie întreaga cetate, de parcă îi întâmpina bucuroasă chiar pe copiii ei. Prin mulţimea Feacienilor eroii păşeau şi ei nespus de voioşi, ca şi cum s-ar fi aflat în mijlocul Haimoniei natale. Şi totuşi ei au fost siliţi în scurtă vreme să se înarmeze ca pentru război. În apropierea insulei se ivi uriaşa flotă a Colchidienilor, care trecuseră prin strâmtoarea Pontului şi printre Stâncile Cyanee, în căutarea Argonauţilor; susţineau sus şi tare că vor să ia din mâna acestora pe Medeea şi s-o ducă în palatul tatălui ei, iar, dacă nu va fi aşa, ei ameninţau că vor dezlănţui un război crâncen, luptând cu o mare îndârjire şi acum, şi mai târziu, la sosirea lui Aietes. Dar pe Colchidienii grăbiţi să înceapă bătălia îi opri craiul Alcinou, care urmărea să curme fără luptă apriga vrajbă dintre cele două tabere. În spaima ei cumplită, copila căuta să-i înduplece prin nenumărate rugi pe soţii lui Iason şi mâinile ei atingeau adesea genunchii soţiei lui Alcinou:

„În genunchi te rog, regină, fii bună cu mine şi nu mă încredinţa Colchidienilor, spre a fi înapoiată tatălui meu, dacă şi tu faci parte din neamul oamenilor, al căror cuget, atât de lesne ispitit de vane rătăciri, aleargă spre propria-i nenorocire, aşa cum mi-am pierdut şi eu limpezimea minţii, dar nu din pricina unor pofte josnice! Mă jur pe sfânta lumină a Soarelui, mă jur pe tainicele rituri ale noptaticei fecioare, fiica lui Perses! N-am plecat de bunăvoie din ţara mea împreună cu străinii aceştia, ci doar groaznica frică m-a îndemnat să

scap cu fuga, după ce am făcut un pas greşit şi nu din vreo altă pricină m-am înstrăinat. Până acum cingătoarea mea a rămas, ca în casa părintească, neatinsă şi neprihănită. Îndură-te de mine, slăvită crăiasă, şi înduplecă-l pe soţul tău! Fie ca nemuritorii să-i hărăzească o viaţă lungă şi fericire, şi copii, precum şi faima de a cârmui o cetate nebiruită!"

Astfel a implorat-o pe Arete, vărsând şiroaie de lacrimi şi astfel de vorbe a spus rând pe rând, fiecărui erou în parte: „Din pricina voastră, viteji fără pereche, şi a isprăvilor voastre, sunt atât de înspăimântată! Cu ajutorul meu aţi înjugat taurii şi aţi secerat cumplitul Ian al bărbaţilor odrăsliţi de glie, datorită mie vă veţi întoarce curând în Haimonia, aducând Lâna de aur V. Eu, care mi-am pierdut patria şi părinţii, casa şi bucuria de a trăi, am izbutit să vă fac pe voi să vieţuiţi iarăşi în patria şi casele voastre şi cu ochii luminaţi de bucurie vă veţi revedea părinţii! – în schimb mie o soartă potrivnică mi-a răpit cinstea şi hulită pribegesc alături de nişte străini. jineţi-vă barem legaminfpţp şi jurămintele, temeţi-vă de Erinii, ocrotitoarele rugătorilor, dar şi de răzbunarea zeilor, şi nu mă daţi pe mâna lui Aietes, spre a pieri astfel în chinuri groaznice! Nu caut nici temple, nici ziduri de apărare şi niciun alt mijloc de scăpare, ci numai spre voi mă îndrept. Mişeilor plini de răutate şi fără pic de milă, nu vă ruşinaţi în sinea voastră când mă vedeţi neajutorată, întinzându-mi mâinile spre genunchii unei regine străine? Fireşte, când aţi vrut să dobândiţi Lâna de aur, aţi fost gata să înfruntaţi cu suliţele pe Colchidieni şi pe Aietes însăşi, iar acum v-aţi pierdut cumpătul când aveţi în faţă doar o parte dintre ei, aflaţi departe de neamul lor!"

Asemen a rugi a rostit Medeea; dar toţi cei pe care îi implora în genunchi căutau să o încurajeze şi să-i oprească lacrimile, îşi cumpăneau în mâini suliţele cu vârfuri ascuţite, îşi smulgeau din teacă săbiile şi o asigurau că nu-i va răbda inima să nu sară în ajutorul ei, dacă judecata se va dovedi părtinitoare. Pe când ceata lor se vânzolea astfel, se aşternu noaptea care pune capăt trudei oamenilor şi dintr-odată întregul pământ îşi recapătă liniştea. Numai pe Medeea n-o fură somnul nici măcar o clipă, şi inima mâhnită se zbuciuma necontenit în pieptul ei. Precum o harnică femeie îşi răsuceşte fusul noaptea, înconjurată de copii orfani ce scâncesc iar ea îşi căinează soţul pierdut; şiroaie de lacrimi scaldă obrajii celei care plânge, aducându-şi aminte de jalnica ei soartă – tot aşa şi obrajii Medeii erau

năpădiţi de lacrimi iar inima ei se zbătea, răzbită de chinuri amare.

Tot atunci în oraş, înăuntrul palatului, după bunul lor obicei, regele Alcinou şi Arete, preamărită soţie a lui Alcinou, puneau la cale soarta copilei în întunericul nopţii întinşi în pat; ca o soaţă ce se sfătuieşte cu soţul ei legiuit, ea îi spuse aceste vorbe dezmierdătoare:

„Dragul meu, fii bun şi scapă de Colchidieni pe mult încercata copilă, arătându-te astfel prietenos cu Minyenii. Căci Argosul şi luptătorii Haimoniei sunt în preajma insulei noastre, dar Aietes nu locuieşte aproape de noi şi despre el nu ştim decât

L44

ea ce am aflat din auzite. Această fată care a îndurat atâtea chinuri mi-a frânt inima, când a venit la mine să se roage. O, rege, nu îngădui Colchidienilor s-o ia pe Medeea şi s-o readucă în palatul tatălui ei. A greşit la început când i-a dat irul vrăjit, cu ajutorul căruia a supus taurii; dar cum o nenorocire nu vine niciodată singură (fiindcă de multe isprăvi suntem în stare, odată ce am greşit), a scăpat cu fuga de groaznica mânie a neîmblânzitului ei tată. Dar, aşa cum am auzit, Iason s-a legat faţă de ea prin solemne jurăminte că o va aduce în casa lui ca soaţă legiuită. De aceea, dragul meu, nu-l sili cu bună ştiinţă pe Iason să ajungă un sperjur, şi nu lăsa ca, din vina ta, un părinte cuprins de o oarbă mânie, să-şi pedepsească crâncen copila. Căci taţii prea sunt porniţi împotriva fetelor lor: de pildă, pedepsele pe care Nycteus le-a căşunat frumoasei Antiope70, sau chinurile îndurate pe mare de Danae71 datorită răutăţii tatălui ei. De curând, nu departe de-aici, nelegiuitul Echetos72 a înfipt bolduri de aramă în ochii fiicei sale care se ofileşte sărmana, silită să învârtească moara de măcinat arama, într-o întunecoasă colibă de lemn!”

Aşa i-a grăit, rugându-se de el. Cu inima înduioşată de cuvintele soţiei lui, Alcinou îi răspunse astfel:

„Arete, lesne aş putea să-i alung pe Colchidieni cu ajutorul armelor, spre a fi pe placul eroilor, de dragul copilei aceleia, dar teamă mi-e că nesocotesc nepărtinitoarea dreptate a lui Zeus. Pe de altă parte, să-l dispreţuiesc pe Aietes, cum spui tu, iar nu-i bine, căci niciun rege nu-i mai puternic decât acesta şi, dacă vrea cu orice preţ, din îndepărtata lui ţară poate oricând să pornească războiul împotriva Helladei. Ca atare, se cade să iau o hotărâre pe care toţi oamenii o s-o găsească fără cusur. Nu ţi-o ascund deloc: Dacă mai este fecioară, voi porunci să fie redată tatălui ei; dacă a împărţit aşternutul cu un bărbat,

nu o voi despărţi de soţul ei iar dacă poartă în pântece un copil, nicicând nu-l voi da pe mâna duşmanilor lui!”

Aşa a grăit Alcinou şi de îndată l-a furat somnul; ci Arete şi-a în părit în minte chibzuitele lui vorbe. Numaidecât şi-a părăsit patul şi paşii au purtat-o prin casă, iar femeile care o slujeau s-au repezit s-o întâmpine, dornice să fie de folos stăpânei lor. Chemându-şi în şoaptă crainicul, i-a spus ce solie are de dus: din prevedere, îl îndemna pe Aisonide să facă nunta cu Medeea, fără să vină la regele Alcinou cu felurite rugi, căci dânsul urma să-i vestească pe Colchidieni ce a hotărât în privinţa Medeii:

dacă mai este fecioară, le-o va încredinţa, spre a fi dusă acasă la tatăl ei; dacă a dormit în pat cu un bărbat, regele n-o va smulge de lângă soţul ei-drag.

Aşa i-a zis crăiasa; cu paşi repezi, crainicul a părăsit palatul ca să înfăţişeze lui Iason prieteneasca solie trimisă de Arete şi hotărârea luată de cucernicul Alcinou. El îi găsi pe Argonauţi veghind înarmaţi lângă corabia lor în portul lui Hyllos: le spuse pe îndelete ce solie avea de adus şi fiecare erou s-a bucurat în sinea lui, căci crainicul rostise cuvinte pe placul lor.

Imediat amestecară într-un crater apă cu vin în cinstea zeilor, cum se cuvine, şi, potrivit datinii, târâră până la altar mioarele pentru jertfă, pregătind în aceeaşi noapte patul de nuntă hărăzit Medeii, în sfânta peşteră în care locuise odinioară Macris, fiica prisăcarului Aristeu73, cel ce a descoperit rodul trudei albinelor şi felul cum, după multă muncă, din măsline dobândeşti ulei. Macris a fost cea dintâi care, vieţuind pe ţărmul Eubeei Abantizilor74, l-a primit la sânul ei pe Nyseanul fiu al lui Zeus, şi-a uns cu miere buzele pruncului abia smuls din flăcări şi adus de Hermes. Dar a zărit-o Hera şi, mânioasă foc, a alungat-o cu totul din insulă. Departe de Eubeea, Macris a locuit apoi în sfânta peşteră a Feacienilor, cărora le-a dăruit o avuţie nesecată. Acolo au aşternut eroii un pat mare şi deasupra lui au întins minunata blană daurită, pentru ca nunta să fie frumoasă şi demnă de-a fi slăvită în cântece. Până şi nimfele au adus, lipite de sânii lor dalbi, pestriţe buchete de flori culese de ele. Asupra tuturor a se revărsau licăriri, ca în preajma unui foc puternic, atât de mare era strălucirea pe care o răspândeau smocurile da-urite. În ochii lor s-a aprins o gingaşă dorinţă, dar în pofida râvnei mari, ruşinea le-a făcut să se abţină, neatingând Lâna cu palmele. Unele erau numite fiicele fluviului

Aigaios, altele ve-cuiau pe piscurile muntelui Melitean75; mai erau şi nimfe codrene, ce sălăşluiau în câmpie. Însăşi Hera, soţia lui Zeus, le îndemnase să vină, spre a-l cinsti pe Iason. Şi astăzi poartă numele de Peştera Medeei locul unde nimfele i-au unit pe cei doi soţi, după ce au aşternut mai întâi văluri înmiresmate. Cumpănindu-şi în mâini războinicele lor suliţi – ca nu cumva cetele de duşmani, gata de luptă, să dea buzna pe neaşteptate – eroii şi-au împodobit creştetul cu frumos înfrunzite ramuri şi, în cadenţele melodioasei lire a lui Orfeu, au cântat Hymeneul76 la intrarea în încăperea nupţială. Fireşte, nu în ţara lui Alcinou ar fi vrut să-şi serbeze nunta viteazul Iason, ci în palatul tatălui acasă, la întoarcerea în Iolcos, iar Medeea gândea şi ea la M dar nevoia îi sili să se nuntească acolo. Totuşi noi, stirpea *u*, oamenilor pândiţi de nenorociri, nu călcam niciodată cu \ talpa-ntreagă pe drumul spre fericire, ci totdeauna alături de bucuriile noastre păşesc amarnicele necazuri. Aşa şi ei, în mijlocul desfătărilor iubirii împărtăşite, erau cuprinşi de-ngrijorare: se va-mplini întocmai hotărârea lui Alcinou?

Între timp răsări Aurora, alungind din văzduh bezna nopţii cu ajutorul razelor sale divine; surâdeau ţărmurile insulei şi, în depărtare, cărările înrourate ale câmpiilor, iar străzile erau pline de larmă: locuitorii oraşului forfoteau încoace şi-ncolo şi undeva, la capătul insulei Macris, Colchidienii. Curând se ivi şi Alcinou, pentru ca, potrivit înţelegerii, să-şi proclame hotărârea luată în legătură cu soarta fetei şi în mâini ţinea sceptrul de aur, de care se şi. jea când împărţea dreptate, rostind sentinţe juste în pricinile supuşilor săi din oraş. În urma regelui păşeau într-un lung alai fruntaşii feacieni care-şi purtau toate armele de luptă. Nenumărate femei trecură dincolo de turnurile cetăţii, ca să-i vadă pe eroi; din împrejurimi veneau şi ţărani care aflaseră ce se va întâmpla, căci Hera răspândise pretutindeni zvonuri întemeiate. Unii mânau din urmă berbecul cel mai de soi al turmelor lor sau o juncană încă nedeprinsă cu munca crapului, alţii puseseră la îndemână amfore cu vin, ca să-l amestece cu apă iar în depărtare se înălţa fumul jertfelor. Femeile, aşa cum le şade bine, purtau văluri scumpe, ţesute cu migală, sau podoabe de aur, şi tot felul de giuvaieruri cu care se gătesc îndeobşte cele măritate de curând. Şi mult se minunară ele când văzură chipul şi înfăţişarea vestiţilor eroi, dar mai cu seamă a fiului lui Oiagru care însoţea viersul vibrantei sale lire, bătând adesea tactul cu strălucitoarele-i sandale. Toate nimfele intonau un minunat Hy-meneu

ori de câte ori el pomenea de nuntă; din când în când cântau şi aparte fiecare, prinzându-se în roata horei mulţumită ţie, Hera! Căci tu ai sădit în mintea Aretei gândul de a dezvălui hotărârea lui Alcinou. Dar de îndată ce a rostit pe îndelete dreapta sa sentinţă şi celebrarea nunţii a fost cunoscută de toată lumea, regele şi-a păstrat neştirbită hotărârea şi nu l-a clintit nici spaima cumplită, nici crâncena mânie a lui Aietes, căci el se legase prin jurăminte ce nu puteau fi călcate. Când însă Colchidienii au priceput că orice împotrivire ar fi zadarnică şi că Alcinou le-ar fi poruncit fie să se supună hotărârilor lui, fie să-şi ţină corăbiile departe de limanul şi ţărmurile insulei, atunci, îngroziţi de ameninţările propriului lor rege, s-au rugat să fie socotiţi drept concetăţeni, în insula aceea au locuit ei vreme îndelungată alături de Feacieni, până când mult mai târziu au venit să se stabilească aici Bacchiazii77, originari din Ephyra78; Colchidienii s-au mutat într-o insulă situată mai departe; de acolo ei urmau să ajungă în Ceraunienii munţi ai Amanţilor79, apoi la Nesteeni şi în Oricos80. Dar toate acestea aveau să se petreacă mult mai târziu. Până şi astăzi în insula Feacienilor victimele sunt jertfite an de an în cinstea Ursitelor şi a Nimfelor pe altarul înălţat de Medeea în templul închinat lui Apollon Nomios 81. La plecare, Alcinou a dat Minyenilor multe daruri de ospeţie, iar Arete n-a rămas mai prejos, ba a mai dăruit Medeei şi douăsprezece sclave feaciene din palatul ei, ca s-o întovărăşească pe drum.

În a șaptea zi de la sosirea lor, năierii au părăsit insula Se-cerii; în zori sub cerul senin sufla briza şi, minaţi de vântul prielnic, ei şi-au urmat călătoria. Totuşi soarta încă nu îngăduia eroilor să se întoarcă nestingheriţi în Ahaia, înainte, de-a îndura noi necazuri la graniţele Libiei. Cu pânzele întinse, ei lăsaseră mult în urma lor limanul ce-şi datorează numele Ambracienilor 82, şi ţara Curenţilor 83, precum şi insulele următoare, printre care şi strâmtele Echinade 84, întrezărind de pe-acum pământul lui Pe-lops 85. Dar atunci o cumplită furtună stârnită de Boreas îi purtă valvârtej vreme de nouă nopţi întregi şi de tot atâtea zile în mijlocul mării Libiei până ajunseră în străfundul Syrtelor 86, de unde nu se mai întoarce nicio corabie care a fost silită să pătrundă în acest liman. Căci pretutindeni se întinde o apă puţin adâncă, pretutindeni alge îngrămădite acoperă genunea şi spuma valurilor ţâşneşte deasupra lor fără zgomot. În apropiere se află o plajă nesfârşită şi nu se încumetă într-acolo nicio târâtoare şi nicio

zburătoare. Aşadar fluxul (căci adesea talazul se îndepărtează de uscat şi apoi se năpusteşte iar asupra ţărmului, revărsându-se mânios) a mânat repede corabia încoace şi a azvârlit-o pe malul de la capătul limanului astfel încât doar o mică parte a carenei mai rămăsese în apă. Năierii săriră de pe punte şi jalea îi cuprinse văzând uriaşa şi înceţoşata spinare de pământ ce se întindea fără întrerupere la nesfârşit, aidoma văzduhului; nu era niciun loc de adăpare, nicio cărare croită de un drumeţ, nu se zărea până departe nici măcar o stână ciobănească, ci peste tot domnea tăcerea şi liniştea. În îngrijorarea lor, ei se întrebau unii pe alţii:

Are pământul acesta un nume? Unde ne-a zvârlit pe noi f tuna? Ah, de-am fi cutezat, neţinând seama de hulita frică, if străbatem iarăşi drumul dintre stânci! Pornind la drum fără încuviinţarea lui Zeus, ar fi fost mult mai bine să pierim, punând la cale o faptă mare! Ce ne vom face acum, dacă potrivnicele vânturi ne vor sili să rămânem aici un timp oricât de scurt, când în faţa noastră se-ntinde în lung şi-n lat un pământ pustiu?”

Astfel îşi vorbeau năierii; atunci, deznădăjduiţi din pricina acestei situaţii a lor fără ieşire, cârmaciul Ancaeus le zise:

„Negreşit vom pieri răpuşi de cea mai tristă moarte neavând niciun mijloc de-a ocoli năpasta şi trebuie să facem faţă celor mai grele încercări, o dată ce-am fost zvârliţi pe-acest meleag pustiu, aşa că pot să sufle cât vor vânturile dinspre uscat! Căci atât cât pot să văd în jurul meu, zăresc pretutindeni mai degrabă o mlaştină decât o mare şi apele ei se rostogolesc, împrăştiindu-şi spuma pe căruntul nisip. De multă vreme corabia noastră sfântă ar fi fost sfărâmată în chip jalnic, încă departe de ţărm, dacă talazurile din largul mării n-ar fi înălţat-o, purtând-o spre uscat. Dar iată că valurile s-au reîntors în noian, şi apa învârteşte în loc corabia pe care n-o mai poate susţine, atât de puţin adâncă fiind. De aceea eu cred că am pierdut orice speranţă de a ne continua călătoria şi de a ne reîntoarce acasă teferi. De-acum să-şi arate un altul destoinicia; liber este să se aşeze la cârmă cine pofteşte să ne conducă spre casă. Zeus nu vrea ca ziua întoarcerii să pună, în sfârşit, capăt chinurilor noastre!”

Aşa a zis Ancaeus, cu ochii în lacrimi; cei ce se pricepeau să cârmuiască o corabie încuviinţară deopotrivă tristele-i vorbe. Inimile tuturor îngheţaseră de groază şi paloarea le năpădise obrajii. Precum, aidoma unor spectre fără viaţă, oamenii rătăcesc prin oraşul lor, fie că

aşteaptă să se sfârşească asediul sau să nu mai bântuie ciuma, fie că văd căzând o nemaipomenită ploaie care îneacă uriaşa trudă a vitelor de muncă, fie că, de la siner statuile de lemn ale zeilor asudă sânge iar în temple cică s-au auzit mugete, fie că, în plină zi, soarele aduce din cer noaptea şi strălucitoarele astre licăresc – tot aşa şi eroii se târau de-a lungul ţărmului fără sfârşit, copleşiţi de mâhnire. Curând se arătă şi cernitul amurg; după ce braţele lor se cuprinseră într-o tristă îmbrăţişare, își luară rămas bun cu lacrimi în ochi, ca şi cum toţi urmau să-şi dea duhul, prăbuşiţi pe plajă. Apoi porniră unul după altul, să-şi găsească un culcuş potrivit; cu creştetul acoperit de mantiile lor, au zăcut o noapte-ntreagă şi toată ziua următoare.

149

fără să bea şi să mănânce, aşteptând cea mai jalnică moarte Deoparte gemeau tinerele sclave, stând în jurul fiicei lui Aietes” întocmai cum, lăsaţi în voia sorţii şi căzuţi dintr-o scobitură a stâncii, puii care nu ştiu încă să zboare, piuie sfâşietor sau cum pe abruptul mal al Pactolosului87, cu albia încântătoare, lebedele îşi înalţă cântecul din urmă şi până departe răsună pajiştile năpădite de rouă şi minunata albie a fluviului – tot aşa şi copilele întinându-şi cu pulbere pletele lor bălaie, toată noaptea s-au ţintuit nespus de jalnic.

Astfel fără glorie şi fără ca pământenii să afle vreodată, acolo şi-ar fi pierdut viaţa eroii cei mai de seamă înainte de a-şi fi dus până la capăt misiunea lor, dar, după ce năpasta îi storsese de vlagă, s-au milostivit de ei semizeele, protectoarele Libiei, care odinioară, când Atena ţâşnise plină de strălucire din creştetul tatălui ei, au pornit s-o caute şi s-o scalde în lacul Triton 88. Era la amiază şi pretutindeni cele mai arzătoare raze ale soarelui dogoreau Libia: atunci se aşezară ele în preajma lui Aisonide şi mâinile lor ridicară cu gingăşie mantia de pe capul său. Eroul îşi întoarse privirile într-o parte, din respect faţă de zeitatea lor; dar întrucât era singur şi înfricoşat, ele îi spuseră aceste vorbe dezmierdătoare:

„Sărmane, de ce te laşi într-atât de copleşit de năpastă? Ştim că aţi plecat în căutarea Lânii de aur, cunoaştem peripeţiile voastre: şi neîntrecutele fapte pe care le-aţi săvârşit cutreierând uscatul sau umedele căi ale mării. Noi suntem singuraticele zeiţe ale locului, înzestrate cu grai omenesc, eroine protectoare şi fiice ale Libiei. Ridică-te dar, încetează să mai plângi şi să te văicăreşti şi scoală-ţi însoţitorii! De îndată ce Amphitrite va deshăma caii de la carul cu

frumoase roţi al lui Poseidon, plătiţi degrabă datoria pe care o aveţi faţă de mama voastră, ce-a îndurat atâtea, purtându-vă în pântecele ei, căci numai astfel vă veţi întoarce în Ahaia divină!”

Aşa cuvântară şi deodată dispărură din locul unde stătură în preajma eroului, deşi glasul lor îi mai răsuna în urechi. Atunci Iason, privind în stânga şi-n dreapta, se aşeză pe pământ şi cuvântă astfel:

„Arătaţi-vă prielnice nouă, slăvite zeiţe ale pustiului! N-am priceput încă oracolul privitor la întoarcerea noastră. Dar îmi voi aduna la un loc soţii de drum şi le voi repeta ce mi-aţi spus, în nădejdea că vom găsi vreun semn care să ne călăuzească spre casă. Înţelepciunea mai multora este mai presus de orice!”

Astfel a grăit, sărind în sus, şi cu glas puternic şi-a strigat tovarăşii, plin de praf ca un leu care rage în pădure şi-şi caută însoţitoarea: cumplitul său glas înfioară până departe vâlcelele munţilor şi se cutremură îngroziţi juncanii ce pasc pe plaiuri precum şi boarii puşi să-i păzească. Totuşi, vocea lui Iason care-şi chema prietenii apropiaţi, nu i-a înfricoşat nicidecum pe Argonauţi: ei se strânseră în jurul lui, fără să-l privească în faţă. Iason porunci triştilor lui soţi să se aşeze împreună cu femeile în locul unde ponosiseră, apoi luă cuvântul spre a le spune tot ce se întâmplase cu ei:

„Ascultaţi, dragii mei! În timp ce zăceam abătut, trei zeiţe având piei de capră prinse în jurul gâtului, a spinării şi a şoldurilor, tustrele ca nişte copile, s-au oprit alături, deasupra creştetului meu şi cu mâna lor uşoară au ridicat mantia care mă acoperea, apoi mi-au poruncit să mă ridic eu însumi şi să vin la voi, spre a vă ridica în picioare cu următorul îndemn: să dăm ceea ce se cuvine mamei noastre care s-a ostenit mult, purtându-ne atâta vreme în pântecul ei, iar acest lucru se va întâmpla de îndată ce Amphitrite va deshăma caii de la carul cu mândre roţi al lui Poseidon. Eu nu sunt în stare să pricep adevăratul tâlc al acestui oracol. Mi-au spus că ele sunt eroine protectoare şi totodată fiicele Libiei şi se mândreau că ştiu tot ce am avut de îndurat până acum pe mare şi pe uscat. Dar nu le-am mai văzut după aceea în locul unde se aflaseră, căci negura sau un nor le-a învăluit şi le-a ascuns privirilor mele”.

Aşa a glăsuit Iason şi toţi l-au ascultat înmărmuriţi. Şi iată că Minyenii au fost martorii unei minuni fără seamăn. Ieşind din mare, năvăli pe ţărm un armăsar nespus de mare şi pe gâtul său înălţat cu semeţie i se revărsa de-o parte şi de alta o coamă daurită; de îndată îşi

scutură undele sărate ce-i şiroiau de pe mădulare şi o rupse la fugă, purtat de picioarele sale iuţi ca vântul. Văzându-l, Peleu se înveseli şi grăi astfel soţilor adunaţi acolo:

„Acum pot spune că sirepii de la carul lui Posiedon i-a des-hămat cu mâna ei soţia-i dragă. Socot apoi că n-avem altă mamă decât însăşi corabia noastră: căci, purtându-ne mereu în pântecul ei, a trebuit să treacă prin cele mai grele încercări. Aşadar, cu o putere de neclintit, să o săltăm pe umerii noştri neobosiţi şi s-o purtăm spre interiorul acestui ţinut nisipos acolo unde a fugit calul cel iute de picior. N-o să se afunde el în deşert, ci nădăjduiesc că urmele ne vor duce până la un liman ce domină-marea”.

Ce-a spus Peleu cu-nţelepciune, a fost pe placul tuturora. Băsmesc şi Muzele întocmai; în cântul meu, supus ascult de Pieride, căci aievea le-am auzit cum glăsuiau: Voi, fii de regi a căror faimă colindă lumea, datorită Puterii şi virtuţii voastre, prin Libia cu dune sterpe, Săltând corabia în aer, cu tot ce-adăpostea, aţi pus-o Pe umeri şi-aţi purtat-o vreme de doisprezece zile-ntregi şi doisprezece nopţi!

— Au cine ar fi în stare să ne spună Ce suferinţe şi necazuri au îndurat, trudind amarnic? Părinţi de-obârşie divină avură, de-au făcut aceasta, Atunci când i-a silit nevoia, mergând ei astfel cale lungă. Când, în sfârşit, voioşi sosit-au la apa lacului Triton, Pe loc au coborât povara ce le-apăsa voinicii umerii.

Apoi, aidoma unor câini furioşi, se repeziră să caute un izvor, căci necazurile şi suferinţele lor erau sporite de o sete chinuitoare. Şi n-au colindat în zadar, ci au dat de sfânta câmpie unde până ieri, în ţinutul lui Atlas merele cu totul şi cu totul de aur erau păzite de Ladon, şarpele zămislit de glie şi în jurul lui nimfele Hesperide îşi petreceau timpul cântând fermecător. Răpus chiar în ziua aceea de către Heracle 89, monstrul zăcea lângă trunchiul mărului şi numai capătul cozii i se mai mişca, iar atât creştetul cât şi spinarea lui negricioasă stăteau întinse fără suflare, întrucât săgeţile lăsaseră în sângele fiarei ucigătorul venin al Hydrei din Lerna, muştele piereau înăuntrul rănilor care intraseră în putrefacţie. În apropierea lui, Hesperidele, ţinându-şi capetele bălaie între mâinile lor orbitor de albe, scoteau gemete înduioşătoare. Eroii se apropiară împreună pe neaşteptate dar, la sosirea lor, nimfele se preschimbară imediat în ţărână şi colb. Orfeu a priceput că este o minune cerească şi, în numele eroilor, rosti următoarele rugi:

„O, zeităţi frumoase şi binevoitoare, arătaţi-vă prielnice nouă, crăieselor, fie că faceţi parte din rândul zeiţelor cereşti, fie din rândul celor pământene, fie că vi se spune nimfe ale pustiei! Veniţi, nimfelor, sfinte odrasle ale lui Okeanos, înfăţişaţi-vă nouă, care dorim să vă vedem şi arătaţi-ne sau o apă care curge dintr-o stâncă, sau un sfânt izvor ce ţâşneşte din pământ, ca să ne putem potoli astfel setea ce ne chinuie atât. Dacă, după terminarea călătoriei noastre pe mare, vom ajunge cândva pe meleagurile Ahaiei, atunci veţi fi printre primele zeiţe cărora le vom închina daruri nenumărate, libaţii şi sărbătoreşti ospeţe!"

Aşa a grăit, rugându-se cu un glas tânguitor şi nimfele se înăă *de* cei ce sufereau în preajma lor. Ele făcură să răsară i!

osâră *de* cei ce pl în pământ mai întâi fire de iarbă, apoi din iarbă odrăsliră lăstare lungi şi în sfârşit verzi arbori tineri crescură mult deasupra gliei Hespere se preschimbă într-un plop negru, Erytheis într-un ulm iar Aigle într-un trunchi de salcie sfântă. Şi din mijlocul acelor arbori, nimfele se iviră iarăşi aşa cum se arătaseră mai înainte, minune de nedescris! Şi cu blajine vorbe, Aigle le răspunse potrivit dorinţei lor:

„De bună seamă că numai spre a vă fi de mare folos în necazurile voastre a venit aici omul acela fără seamăn de sfruntat care, curmând viaţa şarpelui pus de pază, a plecat luând cu el merele zeilor, cu totul şi cu totul de aur, şi pe noi ne-a lăsat pradă amarnicei dureri. Chiar ieri a sosit un bărbat nespus de primejdios datorită trufiei şi staturii lui, iar ochii îi scăpărau sub fioroasa-i frunte părând a nu cunoaşte îndurarea; blana crudă şi neargăsită a unui leu uriaş îi acoperea trupul; avea o zdravănă bâtă de măslin şi săgeţi cu care a nimerit dihania şi a răpus-o. A venit aşadar omul acela şi, cum străbătuse pustia cu piciorul, era chinuit de sete; a cercetat ţinutul acesta, căutând apă: numai că ea nu se zărea pe nicăieri. Aici este o stâncă, aproape de lacul Triton: deci (fie că a fost gândul lui, fie că l-au inspirat zeii) a izbit cu piciorul temelia ei şi apa a ţâşnit din belşug. Apoi, proptindu-şi în pământ mâinile amândouă şi pieptul, s-a adăpat din spărtura stâncii până când, aplecat ca o juncană, şi-a umplut pântecul".

Aşa le vorbi nimfa; de îndată ce Aigle le arătă unde era multrâvnitul izvor, alergară voioşi într-acolo, până dădură de el. Întocmai cum harnicele furnici mişună cu nemiluita în jurul unei borte

strâmte sau cum roiesc muştele în jurul unui biet strop de miere, minate de-o poftă nestăpânită – tot aşa se îmbulzeau numeroşii Minyeni în preajma izvorului de sub stâncă. Şi cu buzele încă umede, unul dintre ei spuse înviorat:

„Ce minunat e că, deşi se află departe, Heracle şi-a mântuit soţii de drum, morţi de sete. O, dacă am da de cel plecat de-aici, cutreierând şi noi uscatul pe urmele lui!”

Astfel grăi acela; drept răspuns la vorbele lui, cei mai destoi-*nili* drumeţi se despărţiră de ceată şi porniră în căutarea eroului, unii într-o parte, alţii într-alta. Căci urmele lui fuseseră şterse de vântul care răscolise nisipul în timpul nopţii. Zoriţi plecară cei doi fii ai lui Boreas, încrezători în aripile lor, Euphemus, bizuindu-se pe iuţeala picioarelor sale, şi Lynceus, cel ce străpungea depărtările cu privirile-i agere [90], al cincilea care i-a urmat fiind Canthos. Voinţa zeilor şi vitejia lui l-au îndemnat să facă acest lucru, în speranţa că va afla limpede de la Heracle unde l-a lăsat pe Polifem Elatidul, căci el trăgea nădejdea să afle tot ce se întâmplase cu tovarăşul său. Dar acesta, după ce întemeiase în ţinutul Mysienilor un oraş vestit, dornic să se întoarcă acasă, o pornise pe uscat în căutarea corabiei Argo, ajungând până la urmă în ţara Chalybilor ţărmureni: acolo soarta mi l-a răpus şi movila mormântului său a fost înălţată lângă un plop alb, în faţa mării, aproape de mal. Dar numai lui Lynceus i s-a părut că-l zăreşte pe Heracle la o mare depărtare aşa cum parcă se vede luna nouă în prima zi sau crezi că o distingi, învăluită de nori. El se întoarse la soţii lui de drum şi le spuse că niciunul dintre cei ce-l căutau pe erou, nu-l mai puteau ajunge, mergând pe urmele lui. Se înapoiară până şi Euphemus cel iute de picior şi cei doi fii ai tracicului Boreas, care se osteniseră zadarnic. Pe tine însă, Canthos, hainele Zeiţe ale morţii te-au răpit în Libia. În drumul tău ai întâlnit o turmă ce păştea, însoţită de un cioban. El te-a ucis, lovindu-te cu o piatră, în timp ce-şi apăra mioarele pe care doreai să le duci soţilor tăi nevoiaşi. Nu era un vrăjmaş nevolnic păstorul acela Caphauros, nepotul lui Phebus Lycoreanul[91] şi al slăvitei Acacallis, fiica lui Minos, care o surghiunise în Libia, odrasla-i având în pântece un prunc divin. Ea îi născu lui Phebus un vestit fiu ce s-a numit Amphi-themis sau Garamas[92]. Mai apoi Amphithemis s-a iubit cu nimfa Tritonis: ea îi zămisli atunci pe Nasatnon şi pe voinicul Caphauros, cel ce l-a ucis pe Canthos din pricina oilor sale. Dar nici el n-a scăpat de cumplitul braţ al eroilor, care au aflat de isprava lui.

Minyenii au căutat apoi neînsufleţitul trup al tovarăşului lor şi l-au îngropat, bocindu-l; după aceea au luat turma cu ei. Tot acolo şi în aceeaşi zi, o nemiloasă soartă îl răpuse pe Mopsos, fiul lui Ampycos, care nu s-a putut păzi de tristul soroc, deşi era el însuşi prezicător; căci moartea nu ocoleşte pe nimeni. Zăcea în nisip, spre a se feri de arşiţa amiezii, un şarpe cumplit, prea leneş ca să vrea el singur să facă rău cuiva şi nici că s-ar fi năpustit asupra trecătorului care, pomenindu-se în faţa lui, ar fi luat-o la fugă. Dar de îndată ce şi-ar fi zvârlit veninul său negru asupra unei făpturi, oricare ar fi fost felul în care o hrănea pământul rodnic, drumul ei către Hades ar fi devenit mai scurt de un cot, chiar dacă Pean 93 însuşi (de mi se îngăduie să vorbesc

schjs!) i-ar fi dat leacuri celui pe care l-ar fi atins în treacăt dntii dihaniei. Pe vremea când zbura deasupra Libiei eroul aidoma cu zeii, Perseu Eurymedon (chiar mama lui îi dăduse acest nume), ducând regelui94 capul de curând tăiat al Gorgonei, câte picături de sânge negru au căzut pe pământ, tot atâţia şerpi de soiul acesta au crescut din ele. Pe capătul şirei spinării unei asemenea iasme calcă talpa stingă a lui Mopsos în timpul mersului; din pricina durerii, şarpele i se încolăci pe fluierul piciorului, până la jumătatea pulpei şi, muşcându-i carnea, o crestă adânc. Medeea şi alaiul de slujitoare tremurară de frică; dar Mopsos îşi pipăi liniştit rana înroşită, fiindcă ea nu-i pricinuia o durere prea mare, sărmanul! De-acum trupul său era cuprins de toropeala care face să lâncezească braţele şi picioarele iar ochii lui fură învăluiţi de o negură deasă. Numaidecât îl prăvăliră în ţărână mădularele sale îngreunate, care se răciră, cuprinse de un rău fără leac; soţii de drum împreună cu Iason se strânseră în jurul lui uluiţi de groaznica întâmplare. Dar mortul nu mai putea rămâne nicio clipă sub dogoarea soarelui; veninul făcea să-i putrezească repede carnea dinăuntrul ei iar părul i se desprindea din creştet ca un putregai. Cu sapele lor de aramă săpară degrabă o groapă adâncă; şi ei, şi copilele îşi smulseră o parte din plete, bocind mortul care avusese o soartă atât de crâncenă. Înarmându-se, eroii îl înconjurară de trei ori, spre a-l cinsti după datina străbună, apoi îngrămădiră pământul deasupra lui.

Dar când îşi ocupară locurile de pe corabie, vântul de miazăzi bântuia pe mare şi ei căutară un loc de trecere, prin care să iasă din lacul Triton, dar multă vreme n-avură niciun spor, plutind toată ziua la voia întâmplării. Aşa cum şarpele se încolăceşte şi-şi parcurge întortocheată cărarea de îndată ce razele soarelui îl înfierbântă prea

mult şi el îşi întoarce capul în stânga şi-n dreapta sâsâind, iar în acest răstimp ochii plini de mânie îi scapără aidoma scânteilor focului, până când se strecoară în gaura lui printr-o crăpătură – tot astfel şi Argo rătăci multă vreme căutând o cale de ieşire din lac, pe unde să poată trece o corabie. Pe neaşteptate, Orfeu îi îndemnă să ia de pe punte măreţul tripod al lui Apollon şi să-l lase ca ofrandă înduplecând zeităţile locale, care vor înlesni întoarcerea lor acasă. Descinseră aşadar pe mal şi depuseră pe uscat tripodul lui Apoalon; sub înfăţişarea unui tânăr îi întâmpină atunci atotputernicul Triton care, luând în mâini un bulgăre de lut, îl întinse eroilor ca dar de bun-venit şi le zise:

„Primiţi-l, prieteni, fiindcă n-am acum la îndemână un dar mai acătării pe care să-l dau celor sosiţi aici. Dacă vreţi cumva să aflaţi care sunt căile acestei mări, aşa cum doresc îndeobşte oamenii colindând prin ţări străine, vi le vor dezvălui. Tatăl meu Poseidon a vrut ca eu să cunosc tainele noianului şi sunt cel ce domneşte peste ţărmurile mării, dacă, de pe vremea când vă aflaţi departe de locurile acestea, aţi auzit cumva vorbindu-se de Eurypylos, născut în Libia, doica fiarelor sălbatice!”

Astfel le-a cuvântat zeul; bucuros şi-a întins mâna spre bulgărul de lut Euphemus şi la rândul său a vorbit aşa:

„Eroule, dacă întâmplător ţara lui Apis 95 şi marea lui Minos îţi sunt cunoscute, răspunde întrebărilor noastre fără să ne înşeli. N-am venit încoace de bunăvoie, ci cumplitele furtuni ne-au – zvârlit pe ţărmul de aici şi, săltând pe umerii noştri corabia, am purtat-o de-a lungul acestui pământ, strivit de povara ei, până când am dat de undele lacului. Nu ştim încotro să ne îndreptăm corabia, ca să ajungem în ţara lui Pelops”.

Întocmai a vorbit năierul; zeul îşi întinse mâna şi prin viu grai le arătă noianul din depărtare şi adânca albie de legătură a lacului:

„Acolo este ieşirea spre mare, unde neclintita genune pare mai neagră iar, de-o parte şi de alta, vădit se înalţă abruptele ţărmuri albe; printre cele două maluri trece îngustul drum prin care puteţi părăsi lacul. Noianul învăluit de ceaţă se întinde până la divina ţară a lui Pelops şi dincolo de marea Cretei. Văzându-vă dincolo de apele lacului, aruncaţi în mijlocul valurilor, luaţi-o spre dreapta şi rămâneţi cât mai aproape de coastă, atâta timp cât ea tinde către mare. Atunci când uscatul se va încovoia într-o parte şi-n alta, o cale dreaptă şi ferită de

primejdii vă aşteaptă câtă vreme vă veţi îndepărta de colţul de pământ care iese mult în afară. Duceţi-vă voioşi şi fie ca strădaniile să nu vă pricinuiască osteneli în stare să sleiască braţele voastre înzestrate cu darul tinereţii!”

Aşa le grăi el, prieteneşte; eroii se urcară degrabă în corabie, arzând de nerăbdare să părăsească lacul ajutaţi de vâsle şi înaintară, plini de avânt; totuşi, pe Triton, care ducea uriaşul tripod, îl văzură intrând în lac; după aceea nu-l mai zări nimeni şi el se făcu nevăzut, împreună cu tripodul. Inima lor se înveseli, căci ei pricepură că li se înfăţişase un zeu, ca o prevestire prielnică, şi îl îndemnară pe Aisonide ca, jertfind cea mai mândră dintre mioarele lui, să rostească solemne cuvinte atunci când o va ţine în mână. Eroul se grăbi să aleagă victima, o ţinu în braţe şi o jertfi la pupă, rugându-se astfel:

O, zeule, oricine vei fi fiind tu cel ce ne-ai apărut între malurile acestui lac, fie că eşti Triton, monstrul marin, fie că eşti Phorcys, fie că fiicele tale din adâncul mării îţi spun Nereu, ni te arată prielnic şi îndeplineşte dorinţa noastră de a ne întoarce acasă!”

În timp ce se ruga astfel, tăie beregata mioarei şi de la pupă o aruncă în valuri. Ci iată că din adâncuri se ivi zeul, aşa cum se înfăţişa el aievea. La fel ca atunci când un bărbat îşi mână sirepul iute în incinta largă a hipodromului, ţinând mlădioasa vietate de coama-i deasă şi-l zoreşte din răsputeri, iar calul îşi ridică cu semeţie cerbicea şi-l ascultă, în timp ce între fălcile sale zornăie zăbalele albite de spumă – tot aşa prinse zeul cârma scobitei corăbii Argo şi o călăuzi până la mare. Trupul său, din creştetul capului, de-a lungul spinării şi a şalelor, până la pântece, semăna uimitor cu făptura nemuritorilor, dar mai jos de şolduri, de-o parte şi de alta, se întindea o lungă coadă de chit, despicată în două. Lovea suprafaţa apei cu vârfurile cozii ale cărei capete se despărţeau, încovoiate spre interior, asemenea cornului lunii. Zeitatea duse astfel corabia Argo până o împinse în marea pe care urma s-o străbată, apoi se afundă repede în genunea fără margini: puternic strigară eroii văzând nemaiîntâlnita arătare.

În acel loc se află portul Argoos, dovadă a popasului făcut de corăbieri precum şi altare ridicate în cinstea lui Poseidon şi Triton, deoarece eroii au fost siliţi să zăbovească aici o zi întreagă. Dis-de-dimineaţă înaintară cu pânzele umflate de adierea Zefirului, având în dreapta lor un ţărm pustiu. În ziua următoare ei zăriră deopotrivă colţul uscatului şi partea cea mai îndepărtată a mării, care

se întindea dincolo de acest pinten ieşit mult în afară. Dintr-odată Zefirul încetă să mai adie şi se stârni suflarea furtunosului vânt de miazănoapte iar tăria lui le umplu inimile de bucurie. Când soarele asfinţi şi se arătă steaua înserării care pune capăt trudei sărmanilor plugari, atunci vântul îi părăsi, lăsându-i pradă beznei nopţii. Eroii strânseră pânzele şi culcară înaltul catarg, rămânând aplecaţi peste lustruitele lor vâsle o noapte şi o zi întreagă, apoi şi în ziua şi noaptea următoare. Din depărtare îi întâmpina stâncoasa insulă Carpathos 96. De aici ei trebuiau să ajungă în Creta, care întrece în întindere toate insulele din largul mării. Însă uriaşul de aramă Talos 97, care smulgea zdravene bucăţi de stâncă, aruncându-le spre ei, îi împiedică pe năieri să-şi lege parâmele de ţărm şi să-şi pună la adăpost corabia în portul Dictele. El era din rândul bărbaţilor semizei, singurul care mai dăinuia din neamul oamenilor de aramă 97 ce se trăgeau din frasini, fiind dăruit de Cronide Europei98, ca să fie paznicul insulei şi picioarele lui de aramă făceau ocolul Cretei de trei ori pe zi. Tot trupul şi mădularele sale erau din aramă şi nu puteau fi vătămate, dar sub tendonul de la călcâie avea o vână plină de sânge: pieliţa ei subţire străjuia drumul spre viaţă sau spre moarte. Copleşiţi de primejdia ce-i ameninţa şi speriaţi din cale-afară, Argonauţii păstrau distanţa dintre mal şi corabie cu ajutorul vâslelor. Astfel ar fi fost ei ţinuţi în chip jalnic departe de Creta, chinuiţi nu numai de sete, ci şi de oboseală, dacă Medeea n-ar fi vorbit aşa celor ce fugeau: îi „Daţi-mi ascultare, căci socot că sunt singura în stare să-l răpun pe bărbatul acela, oricine ar fi el, chiar dacă trupul său este cu totul şi cu totul de aramă, atâta timp cât nu-i înzestrat cu viaţă fără de moarte. Căutaţi să feriţi corabia din calea stâncilor aruncate de el, până când îl voi domoli, supunându-l voinţei mele!”

Aşa grăi ea; ajutaţi de vâsle, eroii au ţinut corabia la adăpost de stâncile aruncate asupra lor, urmărind cu luare-aminte felul cum îşi va înfăptui Medeea surprinzătorul ei plan. Ridicându-şi în dreptul obrajilor cutele vălului de purpură, dânsă se sui pe puntea de sus a prorei şi Iason o ţinea de mână, spre a o călăuzi în timp ce păşea printre băncile vâslaşilor. De pe punte ea înduplecă şi chemă Zeiţele Morţii, ronţăitoare de inimi omeneşti. căţelej-Jujlalelhji H’ades7” care. venind vaMrtfi, gp „5 piie! – tesc asupra celgrvij: Irrrplorându-le în genunchi, le invocă de „Erei ori prin desemtece-şâde tre’ Tori le înălţă rugi. Stăpâniţi de dujiiil lor rău, duşmănoşii ochi ai Medeii fermecara

privirile

Părinte Zeus, simt cum în cuget nedumerirea nu-mi dă pace: Nu numai molima şi rana sunt cele care ne doboară, Căci până şi din depărtare ne poate-atinge nenorocul! Deşi avea trup de aramă, şi Talos s-a lăsat învins De mare furie-a Medeei dibace-n vrăji; tot prăvălind Greoaie stânci, ca să oprească eroii să pătrundă-n port, El singur îşi zdreli călcâiul c-un stei tăios şi o licoare la plumbu-abia topit se scurse din rană. N-a putut rămâne Prea multă vreme în picioare pe ţărmu-n chip de promontoriu;

Aidoma cu pinul falnic crescut pe vârful unui munte
Pe care tăietori de lemne, plecând din codru, l-au lăsat
Crestat adânc de ascuţite securi; ci-n timpul nopţii trunchiul
A fost întâi clintit de vântul duşman şi, dezrădăcinat.
1 cade totuşi pân-la urmă în glie – astfel uriaşul
A stat o vreme în picioare pe gleznele-i neobosite.
Apoi s-a prăbuşit nevolnic c-un vuiet nemaiîntâlnit.

Astfel au izbutit eroii să-şi petreacă noaptea în Creta/ Şi când se arătă iarăşi Aurora, ei înălţară un templu în cinstea Atenei Minoice, aduseră apă proaspătă pe corabie, după care se suiră pe punte, pentru ca vâslele să-i ducă degrabă dincolo de promontoriul Salmonid. Dar pe când cutreierau întinsa mare a Cretei, i-a înspăimântat noaptea supranumită „Tenebroasă”, groaznică noapte! Prin ea nu răzbea nicio stea şi nicio rază de lună, căci din cer se revărsa o beznă neagră şi din hăuri adânci se împrăştia întunericul de nepătruns. Năierii nu-şi dădeau seama câtuşi de puţin dacă rătăceau acum în mijlocul Infernului sau pe întinderea apelor, aşa că lăsară pe seama mării grija întoarcerii lor acasă, întrucât nu erau în stare să-şi dea seama încotro se duc. Atunci Iason înălţă mâinile şi cu glas tare îl chemă pe Phebus, rugându-l să-i mântuiască şi, în adârxa-i mâhnire, îl podidiră lacrimile: făgădui solemn că-i va aduce un număr de daruri minunate la Delfi, la Amyclai sau în Ortygia”.

L-ai ascultat, fiu al Latonei şi din tărie ai descins Pe Stâncile Melantiene 10° ce zac înfipte în noian. Ci aşezându-te pe una din cele două steiuri, grabnic cu mâna dreaptă ridicat-ai deasupra arcul tău de aur iar el şi-a revărsat departe în jur, sublima-i strălucire”.

Şi iată că privirile Argonauţilor desluşiră o insulă măruntă care face parte dintre Sporade, fiind situată în faţa insuliţei Hippuris101: aici aruncară ancora şi coborâră pe ţărm. Curând se ivi Aurora şi acolo,

într-un crâng umbros, eroii au trasat sacra incintă a lui Apollon şi au înălţat un altar dătător de umbră iar pe Phebus l-au supranumit Strălucitorul, întrucât strălucirea lui le-a îngăduit să vadă unde se găseau şi netedei insule i-au zis Anaphe – Arătata102 –, pentru că zeul le-a arătat-o când se aflau la ananghie. Puseră la cale datinile jertfei atât cât sunt în stare nişte oameni pe un ţărm pustiu; când văzură cum, în loc de libaţii, aruncă stropi de apă pe cărbunii aprinşi, feacienele fete din alaiul Medeei nu se mai putură stăpâni şi izbucniră în râs, deoarece înainte vreme la palatul lui Alcinou ele erau deprinse să privească cum sunt înjunghiaţi mulţi juncani. Eroii le răspunseră prin vorbe batjocoritoare, înveseliţi de faptul că se glumea pe socoteala lor. Se încinse pe loc un plăcut schimb de glume, şi unii şi alţii zeflemindu-se pe întrecute. În amintirea acestui joc al Argonauţilor, femeile din insulă hărţuiesc bărbaţii, şuguind atunci când aduc jertfe în cinstea lui Apollon Strălucitorul, cel ce ocroteşte Anaphe – Arătata.

În timp ce, încrezători în vremea frumoasă, îşi desprindeau parâmele legate de ţărm, Euphemus îşi aminti tocmai atunci de visul său din timpul nopţii, slăvindu-l pe vestitul fiu al Maiei103. Se făcea că ţinea în braţe, lângă sân, un zeiesc bulgăre de lut, picurând asupra lui albi stropi de lapte şi iată că din bulgărul acela mititel se întrupa o femeie cu înfăţişare de fecioară: cuprins, de o dorinţă pătimaşă, se uni cu ea, îmbrăţişând-o drăgăstos. El se caia că se iubise cu o fecioară pe care o hrănise cu laptele lui, când aceasta îi spuse următoarele vorbe blânde:

„Sunt fiica lui Triton, prietene, doica pruncilor tăi şi nicidecum o fată muritoare, căci Triton şi Libia sunt părinţii mei. Încredinţează-mă fecioarelor nereide, ca să sălăşluiesc în mare, aproape de insula Anaphe – Arătata; în lumina soarelui mă voi ivi după aceea, hărăzită fiind nepoţilor tăi!”

El îşi aminti toate acestea şi le povesti întocmai lui Iason: chibzuind atunci la prezicerile lui Apollon, eroul le pricepu şi-i zise:

„Dragul meu, te-aşteaptă o glorie mare şi fără pereche! Dacă vei arunca în mare acest bulgăre de lut, zeii îl vor preschimba într-o insulă, pe care vor locui mai târziu copiii copiilor tăi, fiindcă Triton ţi-a dat drept dar de ospeţie un boţ din glia libiana. N-a fost un alt nemuritor, ci el însuşi a venit la noi şi ţi l-a întins ţie!”

Aşa i-a grăit Aisonide şi răspunsul nu i s-a părut fără noimă lui Euphemus care, încântat de această prevestire, a aruncat bulgărul în

adâncul mării. Din noian a răsărit insula Calliste 104, divina doică a fiilor lui Euphemus. Aceştia au sălăşluit înainte vreme în Sintiana insulă Lemnos; goniţi din Lemnos de bărbaţii tyrsenieni, au venit în Sparta, să-şi aibă acolo vetrele. Dar The-ras, vestitul fiu al lui Autesion, i-a făcut să părăsească Sparta şi i-a dus în insula Calliste; căreia îi schimbă denumirea, zicându-i Thera, după numele său. Dar acestea s-au petrecut după ce a pierit Euphemus. Plecând repede de acolo, după ce lăsară în urma lor nenumăratele talazuri, Argonauţii au coborât pe ţărmul Eginei105, ca să ia apă. Aici ei au orânduit numaidecât o întrecere mai presus de orice dojana şi anume: cine apucă să ia apă şi să se întoarcă la corabie cel dintâi. Năierii se zoreau din două pricini: nevoia de apă şi vântul favorabil. De aceea până şi-n zilele noastre, fiii Mirmidonilor îşi pun pe umăr amfore pline şi aleargă pe întrecute, purtaţi spre victorie de paşii lor iuţi.

Să-mi fiţi prielnici voi, feciorii divinelor făpturi! mai dulci să pară cânturile mele când între oameni, an de an, Vor răsuna! Aicise-ncheie atât de gloriosul sir Al faptelor de vitejie: de cum aţi părăsit Egina, N-a trebuit în largul mării să-ntâmpinaţi niciun necaz şi calea nu v-au aţinut-o vântoasele. Tihnit lăsarăţi „Napoi Cecropia106 şi Aulis107, stând dincoace de Eubeea, De-asemeni ţara locriană şi-opuntienele 108 cetăţi; Voioşi aţi izbutit la urmă s-atingeţi ţărmul din Pagasai!

Note

Cartea întâi

JÂIÂSSJ – ajunsese regele oraşului tesalian Iolcos detronându-l pe fratele său după mamă. Alsori-ţaţăllui-Iason. Crescut de înţeleptul centaur Chiron, pe povârnişul muntelui Pelion, Iason a venit la unchiul său şi i-a cerut să-i cedeze tronul. Spre a scăpa de primejdiosul său nepot, Pelias i-a poruncit ca, înainte de a-şi dobândi tronul, să-i aducă Lâna de aur din îndepărtata Colchida.

2 *Pontul* este Marea Neagră iar j» ura ei – Strâmtoarea Bosfor.

3 *Cyaneele* (azi Urek-Iaki) sunt două stânci din Bosforul tracic (în apropierea Constantinopolului), care îi înspăimântau pe navigatorii antici deoarece, aşa cum reiese din cuvântarea prorocului Fineus de la începutul *Cărţii a doua*, se izbeau între ele, fiind numite şi *Symplegade* (*Izbitele*). Argo a fost prima corabie care a reuşit să treacă printre Stâncile Cyanee în greaca veche *kyaneos* înseamnă *albastru închis*, *negru*).

4 Corabia *Argo*, cu ajutorul căreia *Argo-nauţii* au călătorit până în Colchida, revenind teferi acasă, îşi trage numele fie de la constructorul ei Argos, fiul lui Arestor, fie de la adjectivul elin *argos*, având sensul de *iute*, *uşor*.

6 Prin legendara *Lină de aur* se înţelege blana berbecului năzdrăvan cu ajutorul căruia Frixos, fiul lui Athamas, regele din Orhomenos, a reuşit să scape de uneltirile mamei sale vitrege ajungând în Colchida. Aici, berbecul cu lână de aur a fost sacrificat, blana lui fiind păzită de un balaur ce nu adormea niciodată. În legătură cu fuga lui Frixos de acasă vezi şi nota 73 de la *Cartea a doua*.

6 *Anauros* – fluviu din Magnezia (regiune orientală a Tesaliei) care se varsă în Golful Pagasetic, curgând prin preajma Iolcosului – este pomenit şi de Hera la începutul *Cărţii a treia*. Spre a-l pune la încercare pe Iason. zeiţa a luat înfăţişarea unei bătrâne, cerându-i s-o treacă pe malul celălalt.

7 Pelias era fiul zeului mării, Poseidon, care a sedus-o pe frumoasa nimfă Tyro, fiica regelui din Elis. Mai târziu, ea s-a căsătorit cu Cretheus. regele Iolcosului, devenind mama lui Aison şi bunica lui Iason.

(j-elasgii, străveche populaţie tesaliană izgonită sau asimilată de triburile greceşti migratoare, venerau în special pe zeiţa Hera.

9 Urmează lista tuturor celor 53 de participanţi la expediţia iniţiată şi condusă de Iason, ordinea lor fiind următoarea: Orfeu; Astenon; Polifem; Ificlos (unchiul lui Iason); Admet; Erytos, Echion şi Aithalides; Coronos; Mopsos; Menoitios; Eurytion, Eribotes şi Oileus; Canthos; Clytios şi Ifitos; Peleu şi Telamon; Butes şi Faleros; Tiphys; Phlias; Talaos, Areios şi Leodocos; Heracle şi Hylas; Nauplius; Idmon; Pollux şi Castor; Lyn-ceus şi Idas; Peryclimenos; Amphidamas, Cepheus şi Ancaeus (fiul lui Lycurg); Augeias; Astenon şi Amphion; Euphemus; Erginos şi Ancaeus (fiul lui Poseidon şi cârmaciul corabiei Argo, după moartea lui Tiphys); Meleagru şi Laocoon; Ificlos (unchiul lui Meleagru) şi Palaimonios; Iphi-tos; Zetes şi Calais; Acastos şi, în sfârşit, Argos. Poetul menţionează locul de baştină al fiecăruia, doar câţiva dintre ei (Orfeu, Tiphys, Heracle, Zetes şi Calais) având parte de o prezentare mai amplă, de circa zece versuri. Majoritatea eroilor din aşa-zisul „Catalog al Argonauţilor”, inspirat de homericul „Catalog al corăbiilor” din *Iliada* (II, 484 – 760), sunt simpli figuranţi şi nu intervin ulterior în acţiunea poemului. Ca atare, nu am tradus versurile 23 –

227, pentru a intra mai repede în acţiunea propriu-zisă a poemului.

10 Patronimicul lui Iason, fiul lui Aison.

11 *Minyas*, eroul eponim al Minyenilor, locuitorii oraşului beoţian purtând numele fiului său Orhomenos, care a întemeiat străvechiul centru al strălucitei civilizaţii minyene, anterioară celei miceniene. În realitate, doar Iason este strănepot al lui Minyas, ceilalţi eroi fiind originari din alte ţinuturi ale Greciei sau din insulele Arhipelagului egean.

12 *Pagasai* (azi Voios) – oraş şi port din extremitatea golfului Pagasetic, despărţit de Marea Egee prin peninsula Magnezia. Aici a fost construită corabia Argo.

13 în original: *întregulpământ al Achaiei* – deci Grecia întreagă, nu numai Tesalia.

14 Aietes, regele Colchidei şi socrul lui Frixos, socotea Lâna de aur drept una din comorile sale de preţ şi era renumit pentru cruzimea şi trufia lui.

15 Gata să devină victimă a mamei sale vitrege, Helle, sora lui Frixos, a fugit de acasă împreună cu urgisitul ei frate, pe spinarea berbecului zburător. Cuprinsă de ameţeală, s-a prăbuşit în marea care-i poartă numele: Hellespont (strâmtoarea Dardanele de azi).

(DEileithyia, fiica lui Zeus şi a Herei, ajuta femeile la naştere (una şi aceeaşi cu Lucina din mitologia romană).

Atât în orăşelul Claros din Ionia (coasta Anatoliană), cât şi în insula Delos sau în Pytho (adică Delfi) existau celebre sanctuare ale lui Apollon.

13 n Licia, regiune din Asia Mică unde curge râul Xanthos (în Troada), cultul lui Apollon era înfloritor.

19 Pelias interzisese fiului său Acast şi lui Argos, constructorul corabiei, să ia parte la expediţia Argonauţilor.

CJyân original *Embasios – Ocrotitorul celor ce se îmbarcă* – epitet al lui Apollon.

21 Corabia Argo fusese făurită din copacii tăiaţi din codrii muntelui Pelion din Magnezia Tesaliei (de-a lungul Golfului Thermaic).

22 Tegea – oraş din Arcadia, provincie a Peloponesului. Precizarea este necesară, deoarece sunt doi Argonauţi cu numele de Ancaeus: unul arcadian, iar celălalt (fiul lui Poseidon) originar din insula Samos.

23 Dublu epitet al lui Apollon: *Aktios – Cel care îndrăgeşte*

ţărmurile, şi *Embasios* (v. nota 20).

24 Apa lustrală, destinată spălatului mâinilor, era folosită înainte şi după jertfă.

25) rtygia, vechiul nume al insulei Delos, unde s-a născut Apollon, provine de la cuvântul *ortyx* – *prepeliţă*. Spre a scăpa de mâna geloasei Hera, Leto s-a refugiat aici, preschimbată în prepeliţă. În Delos se afla un străvechi templu închinat lui Apollon, supranumit şi „Zeul ce săgetează departe”.

CAdmon, fiul lui Apollon şi al Cyrenei, fusese învăţat de tatăl său să prezică viitorul observând zborul păsărilor sau cercetând măruntaiele victimelor. El va muri într-adevăr în Bithynia (ţinut din Asia Mică), în timpul popasului făcut de Argonauţi la Mariandyni (*Cartea a doua*, versurile 815 – 875).

27 Locul de baştină al trufaşului Idas şi al fratelui său Lynceus era oraşul Arene din Messenia.

28 Feciorii lui Aloeus sau *Aloizii* (în realitate fiii lui Poseidon şi ai Ifimediei, soţia lui Aloeus) sunt uriaşii Ottos şi Efialtes, care au cutezat

l»

să se războiască cu zeii. Ca să ajungă până la cer, au pus unul peste altul munţii Olymp, Ossa şi Pelion, fiind în cele din urmă înfrânţi şi prăvăliţi în Tartar (v. *Odiseea*, XI. 305 – 320).

29 Rege legendar al Messeniei, regiune din sud-vestul Peloponesului.

30 Titanul Ophion şi oceanida Eurynbme au domnit asupra lumii înainte de cuplul Cronos-Rhea, potrivit unei legende pare-se orfice, deoarece în *Teogonia* lui Hesiod lor le corespund Uranus şi Gaia.

31 Spre a-l feri de soţul ei Cronos, care obişnuia să-şi înghită copiii, Rhea l-a ascuns pe micul Zeus în peştera muntelui *Diete* din Creta, lăsându-l în grija nimfelor. Zeus l-a detronat ulterior pe tatăl său Cronos, înarmându-se cu fulgerele făurite de ciclopii Uranieni: Argeş, Brontes şi Steropes (Fulgerul, Trăsnetul şi Tunetul).

32 Cel mai vechi oracol al grecilor antici a fost *Dodona* din Epir, lângă oraşul Ianina de azi. Preoţii de aici preziceau viitorul ascultând foşnetul stejarilor sacri.

33 Pe malul râului beoţian Ismenos se înălţa un templu închinat lui

Apollon.

34 Atena avea un templu în oraşul tesalian Iton, nu departe de Pagasai. De aici epitetul ei Itonia.

55 Oceanida Philyra era mama înţeleptului centaur Chiron, care locuia într-o peşteră din muntele Pelion, unde a crescut și educat pe Iason, Asclepios şi Ahile.

36 Soţia lui Chiron era nimfa Chariclo.

37 Tisaia Acra-promontoriu din Magnezia (Tesalia).

38 Orfeu era fiul lui Oiagru, regele Traciei, şi al muzei Calliope.

39 Versurile 583 – 604, pe care nu le-am tradus, prezintă primul popas şi drumul parcurs de Argonauţi până la insula Lemnos, înşirând localităţi neimportante.

40 *Sintienii*, de origine tracică, erau vechii locuitori ai insulei Lemnos.

41 Sicinos face parte din grupul Sporadelor.

42 Menadelor, dezlănţuitele însoţitoare ale lui Dionysos, li se spunea şi Thyade. În amintirea nimfei Thyia, cea dintâi care a adus jertfe zeului viţei de vie pe muntele Parnas.

43 în calitatea lui de crainic al lui Zeus şi inventator al elocinţei, artelor şi ştiinţelor, Hermes era şi zeul memoriei. Potrivit pitagoricilor, Aithalides, crainicul Argonauţilor, fusese înzestrat de tatăl său cu darul de a nu uita nimic şi cu un suflet nemuritor. El a revenit pe pământ de câteva ori» ultima lui întrupare fiind Pitagora însuşi. Denumind „poveşti" reîntrupările lui Aithalides, poetul nu-şi ascunde scepticismul faţă de pitagoreism.

44 în original, Boreas, Vântul de miazănoapte.

46 Zeiţele morţii sunt Kerele. divinităţi analoage cu Thanatos (Geniul Morţii). În *Cartea a IV-a*, v. 665, ele sunt numite *căţelele lui Hades*, zeul infernului.

46 Pe mantia lui Iason, descrisă în versurile 730 – 767, sunt înfăţişate câteva scene mitologice care, cu excepţia uneia, unde apare Frixos şi berbecul năzdrăvan, nu au nicio legătură cu Argonauţii. Modelul acestei lungi descrieri este celebrul scut al lui Ahile, făurit de Hefaistos, la rugămintea nimfei Tethis (*Iliada*, XVIII, v. 481 şi urm.). Ca atare, am omis din traducerea românească versurile 730 – 774.

47 Insula vulcanică Lemnos era reşedinţa favorită a lui Hefaistos, zeul focului şi soţul Afroditei, denumită şi Cypris.

48 Euneos, fiul lui Iason şi al Hypsipylei, este menţionat de Homer în *Iliada* (VII. 462).

49 Electra, fiica lui Atlas, locuise cândva în insula Cabirilor.

60 Zeităţile din Samothrake erau misterioşii Cabiri, protectorii navigaţiei, care aveau în insulă un sanctuar prosper în perioada elenistică, în cinstea lor celebrându-se mistere.

51 Nu am tradus versurile 922 – 935, întrucât cuprind simple înşiruiri de localităţi geografice precum Imbros, Chersones (azi Peninsula Galli-poli), Abydos etc.

52 Propontida este Marea Marmara, unde se află insula sau peninsula Cyzicos, locuită de Dolioni, popor de origine tracică.

53 Fluviul Aisepos se varsă în Marea Marmara.

54 Nu este vorba de Neleu, fratele geamăn al lui Pelias şi tatăl lui Nestor, ci de fiul regelui atenian Codrus, care a părăsit Attica. devenind întemeietorul oraşului Milet din Ionia (Asia Mică).

65 în original *Ecbasios*: *Ocrotitorul celor ce debarcă*, epitet al lui Apol-lon similar cu *Embasios* (v. nota 20).

66 Merops Percosianul (locuitor al oraşului Percote din Troada) este menţionat şi de Homer în *Iliada* (II, 831).

67 Muntele Dindymos, învecinat cu Cyzicos, era consacrat Cybelei, mama tuturor zeilor, confundată uneori cu Rhea.

58 Versurile 1040 – 1049, înşirând numele Dolionilor răpuşi de Argonauţi, le-am omis din traducerea românească.

69 Pentru a pune capăt furtunilor care, vreme de 12 zile şi 12 nopţi, i-au oprit pe Argonauţi să-şi continue călătoria, aceştia au adus pe muntele Dindymos o jertfă în cinstea Cybelei. Iată pe scurt conţinutul versurilor 1070 – 1151, pe care nu le-am tradus în româneşte, trecând direct la plecarea eroilor spre Mysia.

co Mysienii locuiau în vestul Asiei Mici, capitala lor fiind oraşul Pergam.

şi Fluviul Rhyndacos despărţea Mysia de Frigia.

63 Aigaion sau Briareus, uriaşul cu o sută de braţe şi cincizeci de capete, care l-a ajutat pe Zeus în lupta cu Titanii şi l-a salvat atunci când Hera, Poseidon şi Pallas Atena au vrut să-l înlănţuie (*Iliada*, I, 404 şi urm.).

63 Fluviul Cios, situat în preajma muntelui Arganthonios, şi oraşul cu acelaşi nume (azi Chio), înălţat pe malurile lui, au dat numele ţării Ciania (Mysia).

64 Craterele erau vase mari, cu gura largă şi două mânere şi slujeau la amestecarea vinurilor tari cu cele slabe sau cu apă.

65 Heracle era fiul lui Zeus, care o sedusese pe Alcmena, luând înfăţişarea soţului ei. Amphitryon.

66 Constelaţia Orion, denumită la noi Rariţa sau Toiagul, asfinţeşte la sfârşitul lunii octombrie. Corăbierii antici o socoteau funestă întrucât prevestea furtuni şi ploaie.

67 Dryopii, cel mai vechi trib pelasgic din Tesalia, erau sălbatici şi puşi pe jafuri, trăind la poalele Parnasului.

68 Elatos făcea parte din străvechiul neam tesalian al lapiţilor. Polifem însuşi a luat parte la lupta acestora cu centaurii.

69 Promontoriul Posideion din Bithynia se numeşte azi Bos Burun.

70 Boreazii, feciorii lui Boreas, personificarea Vântului de miazănoapte care sălăşluia în Tracia, erau Zetes şi Calais. Aripile negre cu solzi de aur cu care erau înzestrate picioarele lor îi ajutau să zboare (v. episodul lui Fineus şi alungarea Harpiilor de la începutul *Cărţii a doua*).

71 Fiul lui Eac, regele mirmidonilor, este Telamon, care va deveni tatăl lui Aias şi Teucer.

72 Graţie vrăjilor ei, Medeea, odată ajunsă la Iolcos, l-a întinerit pe socrul ei Aison şi a îndemnat pe fiicele lui Pelias să încerce acelaşi lucru cu tatăl lor. Dar licoarea pe care le-a oferit-o Medeea nu mai avea virtuţi magice, aşa că regele a murit, răpus de propriile sale fiice, animate de cele mai bune intenţii. La jocurile orânduite în cinstea răposatului Pelias au luat parte cei mai vestiţi eroi greci, printre care şi Boreazii.

73 Tenos este o insulă din arhipelagul Cicladelor.

’4 Divinitate marină, jumătate om, jumătate peşte, *Glaucus* primise darul profeţiei de la tatăl său Poseidon, fiind protectorul pescarilor şi al scufundătorilor.

„Regele Micenei, Eurystheus, l-a silit pe Heracle să împlinească cele douăsprezece munci, care au sporit faima eroului.

76 Chalybii locuiau în Pont (ţinut de lângă Pontul Euxin) şi se ceupau cu prelucrarea fierului. Ei sunt pomeniţi şi de Fineus în *Cartea a doua* (versurile 375 – 376).

77 Pasajul (1345 – 1356) omis din traducere se referă tot la soarta lui Polifem şi Heracle, părăsiţi în Mysia.

Cartea a doua

1 Originari din Tracia, Bebrycii s-au statornicit de timpuriu în

nord-vestul Asiei Mici, unde n-au dăinuit prea multă vreme. De altfel, ţara lor. Bebrycia, s-a numit mai apoi Bithynia.

2 Regele Bebrycilor este fiul oceanidei Melia şi al zeului mării Posei-don, supranumit *Genethlios* – *Zămislitorul*, în spiritul învăţăturii lui Thales din Milet (624 – 546 î.e.n.), primul filosof grec, care afirma că la obârşia tuturor lucrurilor a stat apa.

3 Frate geamăn cu Castor, *Pollux* era fiul lui Zeus (Dios) şi al Ledei, ambii purtând denumirea de Dioscuri (Fiii lui Zeus). Neînvins de nimeni în lupta cu pumnii, el se simte direct vizat de provocarea lui Amycos, indignat de trufia şi lipsa de ospitalitate a regelui, pe care îl va pedepsi în numele lui Zeus, Ocrotitorul Oaspeţilor.

4 Soţul Ledei fiind Tyndar, regele Lacedemonei, lui Castor şi Pollux li se spunea şi Tyndarizi.

5 Monstru uriaş cu o sută de capete, zămislit de Glie (Gaia) şi de Tartar, Typhoeus s-a războit cu Zeus, reuşind să-l facă prizonier, dar a fost învins în cele din urmă de Olympieni şi prăvălit sub muntele Aetna sau în Tartar.

6 Talaos, regele Argosului, a luat parte la expediţia Argonauţilor împreună cu fraţii săi Areios şi Leodocos.

7 în timpul luptelor cu pumnii, atleţii antici îşi înfăşurau mâinile până la cot în curele tari, prevăzute cu bucăţele de plumb sau de aramă şi purtând numele de *cest*.

8 Iphitos, fiul lui Eurytos, regele Oechaliei, a fost ucis mai târziu de către Heracle şi, din pricina acestui asasinat, eroul a trebuit să se vândă ca sclav Omphalei, regina Lidiei.

9 Ea cizii sunt Telamon şi Peleu, cei doi fii ai lui Eac.

10 La Mariandyni, duşmanii Bebrycilor, vor poposi Argonauţii când vor sosi în Paflagonia, unde domnea Lycos, care îi va primi regeşte (v. *Cartea a doua*).

11 Fiul lui Zeus din Therapne, oraş în Laconia, este Pollux.

12 Thynia era o parte a Bithyniei, cu care se şi confunda.

Ia Fiicele lui Thaumas şi ale oceanidei Electra, Harpiile (Răpitoarele), erau genii înaripate care răpeau copiii sau sufletele morţilor, fiind la Homer (*Odiseea*, I, 241; XIV, 371; XX, 66, 77) personificări ale uraganelor sau vârtejurilor, fără o înfăţişare precisă. Abia ulterior au căpătat chipul de păsări de pradă cu capete de femei, răpind hrana prorocului Fineus, fiul lui Agenor.

14 în original *Ikesios* – Ocrotitorul *rugătorilor*, epitetul lui Zeus.

Oricine comitea o greşeală gravă, atrăgând mânia zeilor asupra rudelor sau cetăţii natale, era exclus din societate şi trăia din mila semenilor, devenind rugător, care ţinea mereu o ramură în mână şi cerea ajutor până ce obţinea purificarea. Alungarea rugătorilor era o impietate.

15 Genii ale răzbunării care pedepseau orice fărădelege. Eriniile sau Furiile personificau mustrările conştiinţei vinovate.

16 Fineus, cândva rege al Traciei, luase de soţie pe Cleopatra, fiica lui Boreas şi a Orithyiei şi sora lui Zetes şi Calais.

17 Două insuliţe din marea Ionică, situate la sud de Zakynthos.

18 Nemuritorul care jura strâmb pe Styx, temutul fluviu din infern, era exclus din adunările zeilor, zăcând fără răsuflare şi fără glas vreme de nouă ani (v. Hesiod, *Teogonia*, vv. 793 – 806).

19 *Strofade*, adică *Insulele întoarcerii*, cum au fost numite mai târziu Insulele Plotai.

20 Fluviul Rhebas de pe coasta bithyniană (azi Riwa).

21 în original *Melaina* = *Cea neagră*. Denumirea de azi (*Kara-burun* – *Capul Negru*) este traducerea celei date de vechii greci.

22 Insuliţă din apropierea ţărmului Bithyniei (azi Kirpeh).

23 Printr-o grotă a Promontoriului Acherusias de lângă Heraclea ar fi scos Heracle din infern Cerberul, îndeplinind astfel cea de a douăsprezecea muncă a sa. Toate fluviile care poartă numele de Acheron au o legătură cu lumea subpământeană.

24 Paflagonienii locuiau la apus de Bithynia (Asia Mică), pe ţărmul Mării Negre.

25 Enete fiind un oraş din Paflagonia, nu poate fi vorba de Pelops, fiul lui Tantal, ci de un altul. Enetienii au emigrat în nordul Italiei, devenind strămoşii veneţilor din Galia cisalpină.

26 Ursei Mari i se spunea şi *Helice*, deoarece anticii credeau că această constelaţie se învârteşte în jurul Polului.

27 Geograful grec Strabon (163 î.e.n. – 19 e.n.) susţine că promontoriul Carambis din Paflagonia împarte Marea Neagră în două bazine (*Geografia*. II. 5.22).

28 *Aigialos* înseamnă în greaca veche *ţărmul mării*, *plajă*.

’9 Halys (azi Kâzâl Irmak), principalul fluviu al Asiei Mici, străbate podişul uscat al Ankarei şi se varsă în Marea Neagră printr-o deltă. Râul Iris (azi Iekil Irmak) izvorăşte din Cappadocia, vărsându-se tot în Marea Neagră, între Halys şi Thermodon.

30 Pe malul fluviului Thermodon (azi Termak) din Cappadocia

locuiau războinicele Amazoane, pe care Argonauţii le vor evita, preîntâmpinând orice vărsare de sânge.

31 Themiscyra (azi Therme), oraş situat la gura fluviului Thermodon în partea apuseană a Pontului, trecea drept capitala Amazoanelor.

32 Doias era un erou local.

33 Tibarenii ocupau regiunea dintre Cilicia şi Armenia, lângă Marea Neagră, la vest de Chalybi.

34 Promontoriul Generalos purta numele unui fluviu învecinat, Genes sau Genetos, pe malul căruia se înălţa un sanctuar al lui Zeus *Xenios* (*Ocrotitorul Oaspeţilor*).

35 Mossynecii (cei ce locuiesc în „mossyne") trăiau pe teritoriul dintre Erzerum şi ţărmul sudic al Mării Negre.

36 Macronii, menţionaţi şi de istoricul grec Herodot (*Istorii*, II, 104; III, 94; VII, 78), precum şi Byzerii, locuiau aproape de Trapezunt (azi Trabzon).

37 După afirmaţia aceluiaşi Herodot (I, 104), ţara Saspirilor (pe care Apollonios îi numeşte *Sapiri*) se întindea între Lacul Meotis (Marea de Azov) şi Colchida, învecinându-se cu Media.

38 Colchidienii ocupau pe ţărmul estic al Mării Negre, la sud de Caucaz, un teritoriu corespunzând vestului Gruziei de azi.

39 Cytaienii şi Amaranţii erau locuitorii oraşelor colchidiene Cyta (azi Cutaisi) şi Amarantos. Câmpia Circeană îşi trăgea numele fie de la oraşul Circeon, fie de la Circe, sora lui Aietes.

40 Fluviul Fasis (azi Rion) curge prin Georgia occidentală, la sud de Caucazul Mare, şi se varsă în Marea Neagră la Poţi. Bazinul său inferior, în parte navigabil, străbate Colchida, rodnică regiune subtropicală, patria Medeii.

41 Cetatea de scaun a lui Aietes, Aea era totodată şi vechiul nume al Colchidei.

42 Nu am tradus versurile 449 – 528, conţinând episodul lui Paraibos. obscur personaj local, şi legenda originii Vânturilor Etesiene (de la *etos* = *an*), care suflau pe acolo dinspre nord şi nord-vest în lunile de vară.

43 Cei doisprezece zei de frunte ai Panteonului grec.

44 Altă denumire a Stâncilor Cyanee (v. nota 3 de la *Cartea întâi*).

45 Colone, căreia poetul îi zice *stâncă*, e un promontoriu.

46 Athamas, regele din Orhomenos, era tatăl lui Frixos.

47 Fluviu din Bithynia.

48 Versurile 674 – 719, pe care nu le-am tradus, înfăţişează popasul Argonauţilor în insula Thynias, situată în preajma coastei bithyniene, şi jertfa închinată lui Apollon Matinalul, pe care l-au întrezărit în drumul lui spre Hyperboreeni.

49 Fluviu frigian care străbate Bithynia şi se varsă în Marea Neagră.

50 Fluviu bithynian purtând numele regelui Mariandynilor.

51 Lacul Antihemoesis se chema la fel ca şi fiica regelui Lycos.

52 Nisaia era portul Megarei, oraş situat la apus de Atica. Megarienii au întemeiat cetatea Heraclea (azi Erekli) şi au denumit Acheronul *Soo-nautes* – Salvarea *corăbierilor*.

58 în versurile 762 – 811, pe care nu le-am tradus, Iason înfăţişează lui Lycos peripeţiile Argonauţilor, deja cunoscute de cititori, iar regele povesteşte cum l-a cunoscut pe Heracle.

54 Erou indigen din Heraclea.

55 Astypalaia era fiica lui Phoinix Agenoridul.

56 Imbrasios – fluviu din Samos.

67 Parthenia era vechiul nume al insulei Samos, unde se afla templul Herei Imbrasia.

58 Părăsind muntele Nysa din India, unde fusese crescut de nimfe, Bacchus a cutreierat întreaga lume şi, în drum spre Teba, oraşul său natal, unde dorea să-şi statornicească cultul, a poposit pe malul fluviului pafla-gonian Callichorus, celebrându-şi aici misterele.

59 Nyseanul fiu al lui Zeus este, fireşte, Dionysos.

60 *Callichorus* înseamnă în greaca veche *cor frumos* iar *Aulion* – *grotă*, *colibă*.

61 Sthenelos, fiul lui Actor, a luat parte la expediţia lui Heracle împotriva Amazoanelor, unde a fost rănit de o săgeată. Printre Argonauţi se mai afla un alt fiu al lui Actor, Menoitios, viitorul tată al lui Patroclos.

62 în original *Neossoos* – Salvatorul *corăbiilor*.

63 Versurile 936 – 1030, pe care nu le-am tradus, înşiră localităţile pe lângă care au trecut Argonauţii până la insula Aretia, pomenite deja de Fineus în vreme ce Boreazii au urmărit Harpiile: Carambis, Thermo-don, Halys, Iris, Generalos etc.

64 Popoarele lăsate în urmă de Argonauţi în pasajul netradus

sunt Amazoanele, Chalybii, Tibarenii şi Mossynecii.

65 Aretias sau Insula lui Ares (azi Keresun).

66 Oileus, regele locrienilor, este tatăl lui Aiax cel Mare, eroul *Iliadei*.

67 Eurytos, regele Oechaliei, era un arcaş iscusit, iar Clytios, fiul lui, îi seamănă.

68 A şasea muncă a lui Heracle a constat în alungarea păsărilor de pradă care se cuibăriseră în pădurile din preajma lacului Stymfalis din Arcadia (de aici şi numele de Stymphalide), pustiind ţinutul.

69 Arcturus, cea mai luminoasă stea din constelaţia Boarul, răsare la sfârşitul lunii februarie şi anticii socoteau că prevestea schimbarea condiţiilor atmosferice.

70 Argos, fiul lui Frixos, nu trebuie confundat cu omonimul său, fiul lui Arestor, constructorul corabiei Argo.

71 în original, două epitete consecutive ale lui Zeus: *Xeinios* şi *Ikesios* – *Ocrotitorul Oaspeţilor* şi *al Rugătorilor*, precedate de un altul *Epop-sios* = *Atotvăzătorul*, rostit tot de Argos la începutul alocuţiunii sale.

72 Nou epitet al lui Zeus: *Fyxios* = *Ocrotitorul Fugarilor*.

73 Din prima lui căsătorie cu Nephele (în greceşte *Norul*), Athamas, regele cetăţii beoţiene Orhomenos, a avut un fiu şi o fiică: pe Frixos şi Helle. Nerămânând credincios Nephelei, Athamas s-a căsătorit cu Ino, fata lui Cadmos, care i-a dăruit alţi copii. Urând pe copiii din prima căsătorie, Ino i-a mituit pe solii trimişi să consulte oracolul şi l-a convins pe soţul ei că zeii îi cer să-i sacrifice pe Frixos şi Helle. În clipa când erau duşi la altar, ei au fost salvaţi de berbecul cu lâna de aur, dăruit de Hermes mamei lor Nephele.

74 Typhaon nu e totuna cu Typhoeus, monstrul menţionat la nota 5, deşi unii poeţi îi confundă. Hesiod şi Apollonios îi deosebesc.

75 în aşa-zisul lac Serbonis, în realitate o mlaştină (azi balta Seba-ket-Barduil), situată la răsărit de Delta Nilului, a fost cufundat Typhaon, nu Typhoeus care, potrivit unei versiuni, zace sub Aetna.

76 Versurile 1231 – 1245, pe care nu le-am tradus, trec în revistă ultimele localităţi pe lângă care au plutit Argonauţii înainte de a sosi în Col-chida: insula Philyreida, ţara Macronilor, Becheirilor, Sapirilor şi By-zerilor.

Cartea a treia

1 Erato, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei, era Muza poeziei erotice

şi ca atare, numele ei semăna cu cel al lui Eros, zeul iubirii.

2 Atelierul lui Hefaistos nu se mai află în cer ca în *Iliada* (XVIII, 369 şi urm.) şi nici în Lemnos ca în *Odiseea* (VIII, 283), ci într-una din Insulele Eoliene (Hiera sau Lipara), alcătuind la nord de Sicilia arhipelagul italian al Liparelor, cu vulcani activi precum Stromboli şi Vulcano. Şi Delos, înainte de a deveni leagănul lui Apollon, a fost o insulă rătăcitoare.

3 Ixion, nelegiuitul rege al Lapiţilor, care şi-a ucis socrul şi a încercat s-o necinstească pe Hera, a fost aspru pedepsit de Zeus în infern, unde el se fbate veşnic, legat de o roată de foc.

4 Epitet al Afroditei, numită şi Cypris, deoarece, potrivit unei legende, zeiţa se născuse în oraşul cipriot Pafos şi avea în insula Cythera un sanctuar închinat ei.

5 Preafrumosul fiu al regelui troian Tros fusese răpit de Zeus, în timp ce păştea turmele tatălui său şi adus în Olymp, devenind paharnicul nemuritorilor în locul zeiţei Hebe. Pe un crater din secolul V î.e.n. apare Ganymed, jucându-se cu un cerc (fireşte, în timpul liber!).

6 Pentru jocul de arşice, menţionat şi în *Iliada* (XXIII, v. 88), au fost folosite oasele propriu-zise şi abia ulterior au apărut zarurile cu patru feţe plate şi două rotunjite şi nemarcate, cea mai bună aruncare (numită „a Afroditei”) fiind de trei ori şase. Poetul Anacreon (secolul VI î.e.n.) susţinea că arşicele erau slăbiciunea şi bucuria lui Eros. Tema favorită a epigramiştilor greci de mai târziu era Eros şi zarurile lui.

7 Nimfa Adrasteia, împreună cu fraţii ei, Curenţii, l-au crescut pe micul Zeus în peştera muntelui Ida din Creta (v. şi nota 31 de la *Cartea întâi*). Această doică divină apare abia în poezia alexandrină, figurând şi în *Imnul către Zeus* al lui Callimachos (pe care l-am tradus în anexa la Homer, *Imnuri*, „Biblioteca pentru toţi”, nr. 665, Editura Minerva, 1971, p. 282).

8 Simbol al Universului sau al globului pământesc peste care va domni Zeus. Pe Eros îl pasiona şi jocul cu mingea. Monede cretane târzii îl înfăţişează pe micul Zeus instalat deasupra orbitei lumii.

9 Ino a instigat pe femeile din Orhomenos să usuce boabele pregătite pentru însămânţare. Văzându-şi cetatea ameninţată de foamete, Athamas a consultat oracolul din Delfi. Ino i-a cumpărat pe soli şi aceştia au spus că ogoarele vor rodi din nou doar după ce regelejâşijva jertfi copiii din prima căsătorie: pe Frixos şi Helle.

L

10 Acest obicei al „înmormântării în copaci”, des întâlnit la triburile australiene, apare şi în America, bazându-se pe credinţa că sufletele morţilor rămân acolo, spre a reînvia.

11 Pleiadele, cele şapte fiice ale lui Atlas şi ale Pleionei preschimbate în constelaţie, răsar la începutul lunii aprilie şi apun la sfârşitul lunii octombrie.

12 Localitate tracică din Calcidica, lângă oraşul macedonean Phlegra. mai târziu numit Pallene şi situat în peninsula formată de Golful Thermaic. Aici a avut loc bătălia dintre Giganţi, fiii lui Uranus şi ai Gaiei, şi Olym-pienii în frunte cu Zeus, război mitic descris de poetul latin Claudian în *Gigantomahia* sa (poem pe care l-am tradus în *Legende mitologice*, „Lyceum”, nr. 140, Editura Albatros, 1972, pp. 101 – 106).

13 *Eidyia* înseamnă în greaca vech *ştiutoarea*.

14 *Strălucitorul*. Phaeton se numea fiul lui Helios şi al nereidei Cly-mene, care a cerut tatălui său să-i dăruiască pentru o zi carul solar.

15 Uscatul Tyrsenian sau Tyrrenian este Etruria (Toscana). Aluzie la Aeaea, insula Circei, în realitate Monte Circeo de pe coasta tireniană a Italiei.

16 Zeul războinic Enyâlios a devenit supranumele sau epitetul lui Ares.

17 Eol, fiul lui Hellen, regele Magneziei, unul dintre întemeietorii neamului elenilor, a avut la rândul lui numeroşi copii precum: Sisif, Athamas, Cretheus şi Salmoneus. Eolizii sunt aşadar urmaşii lui Eol, care nu trebuie confundat cu omonimul său. fiul lui Hippotes. stăpânul vânturilor.

18 Sauromaţii sau sarmaţii locuiau între Don şi Volga, la sud de Sciţia, lângă Marea de Azov. Potrivit unei legende, Circe fusese căsătorită cu regele lor, pe care îl otrăvise, pentru a domni singură.

19 Pătimaşa dragoste a Medeii pentru Iason este sugerată printr-o puzderie de Eroşi, pluralizarea zeului iubirii fiind o caracteristică a poeziei şi artei elenistice.

20 Fiica titanului Perses şi a Asteriei, sora Latonei, este Hecate, divinitate subpământeană care ocroteşte magia, vrăjitoarea Medeea fiind preoteasa ei.

21 Oineus, regele Etoliei, este tatăl lui Meleagru, eroul care a luat parte la expediţia Argonauţilor înainte de a deveni celebru prin

uciderea cumplitului mistreţ din Calydon.

22 Carul Afroditei era tras de porumbei.

23 Gaia şi Uranus personificau Pământul şi Cerul, părinţii titanilor, titanidelor şi ciclopilor. Calipso rosteşte şi ea acelaşi jurământ spre a-l

convinge pe Ulise că nu-l înşală când îi cere să facă o plută, cu care să se întoarcă în Itaca (*Odiseea*. V, 184). 2* Vezi nota 66 de la *Cartea Mii*.

25 Tunică feminină lungă ale cărei margini erau prinse de umăr cu ajutorul agrafelor.

26 Epitet al Hecatei, folosit şi de Hesiod în *Teogonia* sa (v. 426), ea fiind singura copilă a lui Perses.

27 în vinele zeilor nu curge sânge, ci *ichor*, seva divină de care vorbeşte şi Homer în *Iliada* (V340).

28 Şofranul care creştea lângă peştera Coryciană (din muntele cilician Corycos) era vestit în antichitate.

29 *Brimo* (*Teribilă* sau *Mânioasă*) – epitet al Hecatei şi Persephonei. zeiţe care înspăimântau muritorii prin înfăţişarea lor.

30 Prometeu făcea parte din rândul titanilor, miraculoasa plantă cu-îeasă de Medeea purtând numele lui.

31 Parthenius (azi Chate-su sau Bartan) curge la hotarul dintre Bithynia şi Paflagonia.

32 Fluviu cretan din apropierea oraşului Cnossos.

33 Deşi etimologic *Hecatomba* înseamnă *o sută de victime*, în realitate numărul boilor sau al animalelor sacrificate în cadrul unei jertfe solemne putea fi şi mai mic.

34 Când Sirius sau Zorilă răsare concomitent cu soarele, adică în luna iulie, el anunţă canicula aducătoare de molime care seceră turmele.

35 împreună cu oceanida Perse, Helios (Soarele) a avut patru copii: Circe, Aietes, Pasiphie şi Perses, tatăl Hecatei. Ca şi Circe, Pasiphie era vrăjitoare şi profetă. Ariadna. care l-a ajutat pe Thescu să scape din întortocheatele coridoare ale Labirintului, fugind în Hellada împreună cu eroul grec, este fiica regelui cretan şi a Pasiphiei şi totodată verişoara Medeii. Părăsită de Thescu în insula Naxos, Ariadna a devenit soţia lui Dionysos care i-a dăruit o coroană de aur, făurită de Hefaistos, şi preschimbată mai târziu în constelaţie.

36 Personificarea zonei superioare a Cerului, Eter este fiul

Nopţii şi fratele Hemerei (Ziua).

37 Patronimicul lui Prometeu, fiul titanului Iapetos şi tatăl lui Deu-calion.

38 Vechiul nume al Tesaliei provine de la Haimon, fiul lui Ares şi părintele lui Tesalus.

39 Locuitorii oraşului Teba întemeiat de legendarul Cadmos şi situat 1 lângă Orhomenos, alt oraş beoţian străvechi.

40 După moartea Antiopei, regina Amazoanelor şi mama lui Hipolit, Thescu s-a căsătorit nu cu' Ariadna, ci cu o altă fiică a lui Minos, vestita Phaedra, cu care a avut doi fii, pe Acamas şi Demophoon, participanţi la războiul troian. Vădit interesat, Iason omite episodul părăsirii Ariadnei de către Thescu, căci acesta nu putea sluji ca argument pentru convingerea Medeii.

41 Aonia, vechiul nume al Beoţiei, se datorează lui Aon, fiul lui Poseidon, strămoşul celor mai vechi locuitori ai provinciei greceşti din vecinătatea Atticei şi Argolidei. Balaurul Aonian, adică beoţian, străjuia izvorul lui Ares şi era spaima ţinutului în care a ajuns Cadmos, fiul regelui Agenor, plecat în căutarea surorii sale Europa, răpită de Zeus, preschimbat în taur, şi dusă în Creta. Călăuza lui a fost o juncă pe care, potrivit oracolului din Delfi, trebuia s-o urmeze până în locul în care ea se va opri de la sine.

42 Epitetul purtat de oraşul Teba este legat de numele lui Ogygus, fiul lui Boeotus, un străvechi erou sau rege din partea locului.

43 Cadmos a întemeiat Teba cu ajutorul celor cinci supravieţuitori din rândul războinicilor care au răsărit din dinţii balaurului, ceilalţi pierind într-o luptă fratricidă.

44 Ţara oamenilor cu *„Feţe-arse”* (*Aithiopes*) – populaţie africană greu de localizat.

45 Unul dintre Giganţii răzvrătiţi şi învinşi de Olympieni la Phlegra. Euripide susţinea că Mimas a fost fulgerat de Zeus (*Ion*, v. 216), dar versiunea adoptată de Apollonios a fost confirmată de un vas antic, păstrat la Berlin.

46 Din vremuri străvechi, exista în istmul Corint un sanctuar al lui Poseidon şi în cinstea lui aveau loc, din doi în doi ani, mari jocuri inter-hellenice cântate chiar de Pindar în *Istmicele* sale.

47 Templul lui Poseidon de pe Promontoriul Tainaron din Laconia era vestit în Grecia antică.

48 Crângul de lângă oraşul beoţian Onchestos, consacrat lui

Poseidon, care avea aici şi un templu, este pomenit de Homer, Pindar ş.a. Hyanţienii sunt autohtonii alungaţi de Cadmos când a întemeiat Teba.

49 Insuliţă din Golful Argolidei, primită de Poseidon de la Apollon în schimbul oracolului din Delfi. În templul lui Poseidon din Calauria s-a sinucis oratorul Demostene.

60 Oraş în Tesalia.

51 Promontoriu din sud-vestul insulei Eubeea.

Cartea a patra

1 Copilă a doi titani (Hyperion şi Theia) şi sora lui Helios şi Eos (Aurora) – Selene sau Mene, cum o numeşte Apollonios, este titanica divinitate a Lunii.

2 Munte din Carla (Asia Mică), unde nespus de frumosul păstor En-dymion dormea mereu, spre a rămâne veşnic tânăr. De el s-a îndrăgostit Luna, care cobora noaptea din cer spre a-l săruta în somn.

3 Potrivit scoliastului antic, epitetul primit de oraşul Aea se datorează unui fluviu local, Titanos. De altfel, Aietes este nepotul titanului Hyperion, ceea ce pare suficient pentru a explica denumirea primită de cetatea lui de scaun.

4 Afluent al lui Fasis, care nu trebuie confundat cu omonimul său bithynian, citat în *Cartea a doua* (v. nota 50).

6 Araxes (azi Erask), fluviu din Armenia, se varsă în Noianul Caucazian (Marea Caspică).

6 Afirmaţie eronată, întrucât Fasis se varsă în Marea Neagră.

7 Prin ţara Pelasgilor poetul înţelege Tesalia.

8 *Tritoniană*, adică egipteană. Exista şi o Tebă beoţiană.

9 Vechiul nume al Arcadienilor. care locuiau în inima Peloponesului.

10 *Eeria* (*Cea neagră*) – traducerea probabilă a cuvântului egiptean *Chemi*, referitor la ţara fertilizată de negrul mii al Nilului, fluviu a cărui străveche denumire grecească era Triton.

11 După Herodot (II, 103 – 104). Colchidienii sunt urmaşii soldaţilor pe care regele egiptean Sesostris (Senosret al III-lea din dinastia a XII-a) i-ar fi lăsat în Colchida. Expediţiile lui Sesostris pe malul Mării Negre şi în Balcani ţin de domeniul fanteziei, nefiind confirmate de arheologi.

12 Potrivit unei legende străvechi, Istrul (Dunărea de azi) izvora din Munţii Rhipaei (Sciţia) şi, după ce preschimba Peninsula Balcanică

într-o insulă, se bifurca, unul dintre braţele sale vărsându-se în Pontul Euxin (Marea Neagră), iar celălalt în Marea Adriatică, pe care poetul o numeşte a Trinacriei (cum i se spunea cândva Siciliei).

13 Acheloos (azi Aspropotamos) izvorăşte din Munţii Pindului, străbate Epirul şi Etolia, purtându-şi apele spre Golful Corintului.

14 Dascylos, fiul regelui Mariandynilor, i-a însoţit pe Argonauţi, spre a-i călăuzi până la gurile Thermodonului (v. *Cartea a doua*, p. 66)

15 Anticii pomenesc şase braţe ale Deltei Istrului, cel de la mijloc numindu-se *Kalos* (Frumos), iar cel din sud Narex.

16 Insula Peuke, situată la gurile Dunării, în dreptul braţului sudic, îşi trage numele de la pinii maritimi (în greceşte *peuke*) ce-o acopereau.

17 Populaţie scitică din nordul Dunării.

18 Graucenii trăiau pe meleagurile dunărene.

19 Sindienii sau sânzii locuiau în peninsula Taman şi în preajma oraşului Anapa, pe malul Mării Negre.

20 Probabil o câmpie scitică.

21 Nici Cauliacos şi nici Anguros nu au putut fi localizate.

22 Marea Adriatică.

23 Populaţie tracică din nordul Illyriei. Cele două insule ale Brygienilor sunt Cherso şi Ossero lângă Rijeka.

24 Fluviu din Illyria, unde locuiau şi Nestienii.

25 Vechiul nume al insulei Naxos din arhipelagul Cicladelor, unde Ariadna, părăsită de Thescu, a fost consolată de Dionysos.

26 Aglaia. Euphrosyne şi Thalia, fiicele lui Zeus şi ale Eurynomei. Întruchipau graţia şi frumuseţea feminină, fiind însoţitoarele lui Apollon. Afrodita şi Dionysos.

27 Locuitorii insulelor Apsyrtide (azi Cherso sau Crespe şi Lussino-Ossero) din nordul Mării Adriatice.

28 Numele antic al Padului. În care s-a prăvălit nechibzuitul Phaeton, când nu s-a dovedit în stare să strunească armăsarii înhămaţi la carul tatălui său Soarele, şi a fost fulgerat de Zeus. Îndoliatele lui surori, Helia-dele, au fost metamorfozate în plopi iar lacrimile lor în chihlimbarul care în greceşte se numeşte *elektron*. De aici şi numele insulelor *Electride*.

29 Probabil Ombla, care se varsă în Marea Adriatică, lângă Dubrovnic.

30 La bătrâneţe Cadmos a renunţat la tronul Tebei în favoarea nepotului său Pentru şi, împreună cu soţia lui Harmonia (fiica Afroditei şi a lui Ares), s-a retras la Enchelei, populaţie din Illyria meridională, pe coasta de sud a Albaniei de azi, devenind regele lor după ce i-a ajutat să-şi învingă vecinii. Înainte de a muri, Cadmos şi Harmonia au fost metamorfozaţi în şerpi.

31 Keraunieni (de la *keraunos* care în greaca veche înseamnă *fulger*) – lanţ de munţi dintre Illyria şi Epir, bântuiţi de furtuni (azi Monte della chimera). Despre semnele trecerii expediţiei Argonauţilor prin aceşti munţi vorbeşte şi Strabon în *Geografia* sa (I, 2, 10).

32 Tribul doric al Hylleenilor, care îşi trăgea numele de la Hyllos, locuia în Illyria sau Dalmaţia de azi.

33 Un alt fiu al lui Heracle, avut cu Deianeira, se numea la fel.

34 Regele Feacienilor, tatăl lui Alcinous.

35 Insula Scheria sau Corcyra (azi Corfu), situată în faţa Epirului.

36 Hera luase minţile lui Heracle care şi-a ucis copiii avuţi împreună cu Megara, fiica regelui teban Creon, necruţând-o nici pe mama lor.

a? Trib liburnian.

38 Primii locuitori ai Campaniei au fost ausonii. Ausonia, termen creat de poeţii alexandrini, denumea o parte a Italiei, devenind ulterior sinonimul acesteia.

39 Insulele Ligustice (adică Ligurice) sau Stoichadele (azi Hyeres) se află în Mediterana, la est de Marsilia.

40 Cele 40 de insule din Marea Adriatică, aşezate lângă coastele Li-burniei (provincia dintre Istria şi Dalmaţia), erau celebre pentru corăbiile mici şi iuţi, făurite de locuitorii lor. Issa este Lissa de azi, Dyskelados – Buşi iar Pityeia – Melisello.

41 Cercyra sau Corcyra, supranumită *Melaina* şi *Nigra* (*Neagră*) – insulă de lângă coastele Dalmaţiei – se numeşte azi Curzola sau Korcula şi nu trebuie confundată cu Cercyra (Corfu). Cercyra, fiica fluviului beoţian Asopus, a fost răpită de Poseidon din Phlius. oraş din Ahaia, şi silită să locuiască în insula ce-i poartă numele.

42 Melite (azi Meleda) – una dintre insulele Liburniene.

43 Insulă din Marea Ionică.

44 Probabil Nymphaeum – portul Issei liburniene (v. nota 40), Homerica nimfă Calypso (*Odiseea*, VII, 244) locuia în insuliţa Ogygia.

45 Heliadele, surorile lui Phaeton (v. nota 28).

46 Hyperboreenii trăiau într-o ţară situată în extremitatea nordică a Europei şi Asiei, unde soarele nu apunea niciodată, iar locuitorii culegeau fără trudă roadele pământului, gustând pacea şi fericirea edenică.

47 Coronis, din oraşul tesalian Lacereia, este mama lui Asclepios sau Esculap, care nu numai că ştia să vindece bolile, ci reînvia morţii, ceea ce i-a atras mânia lui Zeus. După ce a pierit fulgerat de acesta, Apollon s-a răzbunat omorând pe ciclopii făurari, ajutoarele lui Hefaistos, care meşteriseră trăsnetul divin. Certându-se cu tatăl său, Apollon s-a exilat la Hyperboreenii fideli dintotdeauna cultului său.

48 Şi Rhodanus (Ronul) şi Rhenus (Rinul) izvorăsc din Alpii Lepon-tini (Elveţia), dar curg în direcţii opuse, primul vărsându-se în Marea Mediterană, iar al doilea în Marea Nordului. Faptul că au izvoare apropiate, sunt navigabile şi fiecare este prevăzut cu câte o deltă, i-a făcut pe antici să creadă că era vorba de unul şi acelaşi fluviu cu obârşie mitică în tainicele ţinuturi de miazănoapte. Eridanus (Padul) izvorăşte din Alpii Cotici şi se varsă în Marea Adriatică prin cele şase braţe ale deltei sale întinse şi fireşte că nu se poate vorbi de o confluenţă a lui cu Ronul, a cărui deltă are trei şi nu şapte braţe, cum afirmă Apollonios.

49 Noianul Sardonian (al Sardiniei) este Marea Mediterană.

I

50 Probabil Munţii Hercinici (azi Munţii Pădurea Neagră, de unde izvorăşte Dunărea). Hercynia se numea şi uriaşa pădure care se întindea de la Rin până în Boemia, acoperind aproape toată Germania de altă dată. Din ea mai dăinuie Pădurea Neagră şi codrii Munţilor Harz şi Metalici (Erzgebirge).

51 Ligyenii sunt Ligurii din Galia Cisalpină (sau Ligii – populaţie din Germania antică).

53 După moartea lor. Dioscurii au fost preschimbaţi în constelaţia Gemenii, cu două stele principale – Castor şi Pollux – dispuse paralel cu Calea Lactee. Într-un imn atribuit lui Homer (XXXIII), Tyndarizii sunt invocaţi ca ocrotitori ai corăbiilor surprinse de furtună.

53 Relieful muntos al insulei pe care latinii o numeau Ilva (azi Elba) explică prezenţa şisturilor, graniţelor şi a minelor de fier.

54 Azi Portoferraio, principal oraş al Elbei.

55 Vezi nota 15 de la *Cartea a treia*.

56 Apollonios resimte influenţa lui Anaximandru, Xenofan şi Empe-docle.

57 Titanida Themis, personificarea ordinii naturale şi a dreptăţii divine, excela în arta prorocirii, pe care a transmis-o lui Apollon, şi era sfătuitoarea lui Zeus, dezvăluindu-i primejdia ce rezida în unirea lui cu Thetis.

68 în regiunea subpământeană a Câmpiilor Elizee nu ajungeau postum decât umbrele virtuoşilor.

59 Divinitatea marină preolympiană care, împreună cu sora lui Ceto, a zămislit o serie de făpturi monstruoase precum Gorgonele şi Graiele (Bătrâne cu un singur ochi şi un singur dinte). După o altă versiune, Scylla este progenitura lui Typhaon şi a Echidnei.

60 Tot aşa a încercat Demetra să-l facă nemuritor pe Demophon, fiul regelui din Eleusis şi al Metanirei, dar a fost la fel împiedicată de mama pruncului, care a surprins-o în timpul magicei sale îndeletniciri, scoţând un strigăt (V. *Imnul către Demetra* din voi. Homer, *Imnuri*, pp. 14 – 15).

61 Sirenele, fiicele Terpsichorei, Muza dansului, şi ale lui Acheloos (v. nota 13), locuiau într-o insulă din preajma coastei Amalfitane, Aici un grup de insule se numesc şi azi Sirenuse.

62 Fiica lui De-o (vechiul nume al Demetrei) este Persefona, pe care a răpit-o Pluton şi a dus-o în infern, spre a fi soţia lui.

63 Tracică. Bistonia era o parte a Traciei.

64 Cel mai înalt munte din vestul Siciliei, unde Afrodita avea un templu întemeiat fie de Eneas. care a poposit aici în drum spre Cartagina, fie de Eryx, fiul Argonautului Butes şi al zeiţei, supranumită şi Erycina.

65 Promontoriu sicilian, situat lângă muntele Eryx.

66 în original *Planctai petrai* – *Steiurile rătăcitoare* – probabil Insulele Lipare cu vulcanii lor activi.

67 Aliaj de aramă şi zinc. Lampetia este pomenită şi de Homer (*Odiseea*, XII, 375).

68 Scena mutilării lui Uranus de către fiul său Cronos, care i-a uzurpat tronul, a fost descrisă de Hesiod în *Teogonia* (vv. 154 – 198).

69 în original *Drepane* (*Secera*).

70 Nycteus, regele cetăţii Teba. şi-a alungat copila care fusese sedusă de Zeus, devenind mama lui Amphion şi Zethus. Antiope a fost

persecutată de unchiul ei Lycus, care a despărţit-o de fiii ei, ţinând-o prizonieră. Ea a fost eliberată şi răzbunată de Amphion şi Zethus.

71 Deoarece Acrisios, regele Argosului, îşi ţinea fiica zăvorâtă într-un turn, Zeus s-a preschimbat într-o ploaie de aur şi din iubirea lui cu Danae s-a născut Perseu. Acrisios şi-a închis copila şi nepotul bastard într-un cufăr, lăsându-i pradă valurilor mării.

72 Echetos, rege din Epir, pe care *Homer* îl numeşte *„schiloditor de oameni”* (*Odiseea*, XVIII, 84 şi XXI, 403) şi-a orbit singura lui copilă, pe Metope sau Amphissa, pentru că avusese de-a face cu un oarecare Aichmodikos, schilodit şi el de răzbunătorul tată. Şi-a silit apoi fata să învârtească moara în care pusese grăunţe de aramă, spunându-i că-i va reda lumina ochilor când acestea vor fi măcinate aidoma boabelor de grâu.

73 Aristeu, fiul lui Apollon şi al nimfei Cyrene, i-a deprins pe oameni să crească albinele şi să cultive viţa de vie, fiind socotit şi protectorul păstorilor. A fost soţul Autonoei şi ginerele lui Cadmos.

74 Abantizii treceau drept cei mai vechi locuitori ai insulei Eubeea, unde a sălăşluit mai întâi Macris, copila lui Aristeu şi doica lui Dionysos.

75 Munte din Corcyra (Corfu). Nimfa Melite era mama lui Hyllos, rod al iubirii sale cu Heracle.

76 Cântec nupţial intonat atunci când mireasa era condusă la mirele ei. Hymeneus era zeul căsătoriei.

77 Urmaşi ai regelui dorian Bacchis, *Bacchiazii* făceau parte din aristocraţia corintiană, asigurând conducerea cetăţii până în 657 î.e.n., când au fost alungaţi de tiranul Kypselos, emigrând în diverse locuri din Grecia. Africa de nord şi Italia.

78 Anticul nume al Corintului.

79 Locuitorii Amanţiei de pe coasta Illyriei.

80 Oraş şi port al Epirului.

81 Protectorul turmelor – epitetul zeului Apollon.

82 Locuitorii oraşului Ambracia (azi Arta). Golful cu acelaşi nume se află în Marea Ionică, între Epir şi Acarnania, cu deschidere spre Adriatica.

83 Trib etolian din preajma cetăţii Pleuron. Curenţii, menţionaţi şi de Homer în *Iliada* ca asediatori ai Calydonului, au fost alungaţi în Acarnania.

64 Insule situate la vărsarea fluviului Acheloos în Marea Egee.

86 Pelopones, adică Insula lui Pelops, legendarul protector al peninsulei, şi tatăl Atrizilor.

86 Syrta Mare (azi Sidra din Cirenaica) şi Syrta Mică (azi Gabes din Tunisia) sunt două golfuri ale Mediteranei situate între Egipt şi Cartagina, pe coasta Libiei (Africa). Amândouă Syrtele erau temute de corăbierii din antichitate din pricină că erau puţin adânci şi bântuite de puternice furtuni dinspre miazănoapte.

87 Pactolos – râu în Libia cu nisip aurifer.

88 Pe malul lacului Triton din Libia s-a născut zeiţa Atena.

89 Balaur cu o sută de capete, paznicul merelor de aur din Grădina Hesperidelor care aparţineau Herei. Culegerea acestor mere a fost cea de a unsprezecea muncă a lui Heracle. Hesperidele, fiicele lui Atlas, locuiau pe ţărmul oceanului sau la poalele muntelui ce purta numele tatălui lor, îngrijind vestita-i grădină.

90 Lynceus, fiul lui Afareus, îşi datora celebritatea privirii sale pătrunzătoare, de lynx.

91 Epitetul lui Apollon. Lycoreia, fusese un oraş întemeiat pe Parnas de supravieţuitorii potopului. Locuitorii săi l-au părăsit spre a se stabili lângă templul lui Apollon, la Pytho, numit mai apoi Delfi.

92 Strămoşul Garamanţilor, populaţie a Libiei situată în regiunea Zab şi în Sahara.

93 Străvechiul zeu tămăduitor Pean a devenit ulterior epitetul lui Apollon şi Asclepios.

94 Polydectes, regele insulei Seriphos, pe care îl slujea Perseu, fiindcă o găzduise pe Danae, mama lui.

95 Străvechiul nume al Peloponesului, purtat de un erou local.

96 Insula Scarpanto dintre Rhodos şi Creta.

97 Despre neamul oamenilor de aramă, dintre care n-a supravieţuit decât Talos, vorbeşte Hesiod în mitul vârstelor din poemul *Munci şi zile* (v. 142 şi urm.).

98 Preschimbat în taur, Zeus o răpise pe Europa din Fenicia şi o adusese în Creta, unde ea îi dăruise trei fii. Mai târziu el a căsătorit-o cu regele insulei, dăruindu-i pe Talos, ca să păzească insula.

99 Oraş din Laconia, unde Apollon avea un templu.

100 Două stânci de lângă insula Thera (Santorini).

101 Hippuris, ca şi *Anaphe* (*Arătata*), sunt insuliţe din imediata vecinătate a Therei.

„A în original *Anaphe* (cuvânt pe care l-am redat şi în

românește).

Ios Hermes (v. și nota 43 de la *Cartea întâi*) era călăuza viselor prevestitoare, trimise de Zeus.

I°4 *Calliste „Cea mai frumoasă”* (azi insula Santorini) s-a numit ulterior Thera, fiind situată la sud-est de Pelopones, și-și datorează apariția unui vulcan submarin.

105 Insulă din fața peninsulei Atica. De aici au emigrat Mirmidonii în Ftia (Tesalia).

106 Străvechiul nume al Atticii.

107 Oraș pe malul golfului cu același nume. lângă canalul Eurip. care desparte Atica de insula Eubeea.

108 în Opus, capitala locrienilor epicnemidieni, s-au născut Argonautul Menoitios și Patroclos.

Cuprins’s

— 1

(5

*